

„Nektek van egy Probászkatok.”

Boldog II. János Pál pápa

II. János Pál pápa a Germanicum-Hungaricum jubileumán külön említette nevét a legnagyobb tanítványok között. És amikor itt járt Magyarországon, mindannyian hallhattuk tőle: „Nektek van egy Probászkatok.” [PPEK / Barlay Ö. Szabolcs: Probászka Ottokár életének titka, Probászka Baráti Kör, Székesfehérvár, 2009. 72. old.]

Breviárium

*Probászka Ottokár püspök gondolatai az év
minden napjára*

Tartalomjegyzék

• <i>Tartalomjegyzék</i>	2. oldal
• <i>Irodalom</i>	2. oldal
• <i>Prohászka Ottokár püspök életrajza</i>	3. oldal
• <i>Bevezető</i>	4. oldal
• <i>I. Breviárium Prohászka Ottokár püspök atya gondolatai az év minden napjára</i>	5. oldal
• <i>II. Mozgó ünnepek az egyházi évnél megfelelő sorrendben</i>	139. oldal
• <i>III. Függelék</i>	156. oldal

IRODALOM:

- Barlay Ö. Szabolcs: Prohászka Ottokár életének titka, Prohászka Baráti Kör, Székesfehérvár, 2009.
- Schütz Antal: Prohászka Ottokár Összegyűjtött Munkái, Szent István-Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1928. VI. Kötet Elmélkedések az Evangéliumról I. Rövid: PO ÖM VI. Elmélkedések az Evangéliumról I. ... old.
- Schütz Antal: Prohászka Ottokár Összegyűjtött Munkái, Szent István-Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1928. VII. Kötet Elmélkedések az Evangéliumról II., Élő vizek forrása Rövid: PO ÖM VII. Elmélkedések az Evangéliumról II. ... old.
- Schütz Antal: Prohászka Ottokár Összegyűjtött Munkái, Szent István-Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1927. XII. Kötet Ünnepek Emlékezések Rövid: PO ÖM XII. Ünnepek Emlékezések ... old.
- Schütz Antal: Prohászka Ottokár Összegyűjtött Munkái, Szent István-Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1928. XIII. Kötet Élet Igéi I. Rövid: PO ÖM XIII. Élet Igéi I. ... old.
- Schütz Antal: Prohászka Ottokár Összegyűjtött Munkái, Szent István-Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1929. XVII. Kötet Élet Igéi II. Rövid: PO ÖM XVII. Élet Igéi II ... old.
- Schütz Antal: Prohászka Ottokár Összegyűjtött Munkái, Szent István-Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1929. XVIII. Kötet Élet Igéi III. Rövid: PO ÖM XVIII. Élet Igéi III ... old.
- Schütz Antal: Prohászka Ottokár Összegyűjtött Munkái, Szent István-Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1929. XIX. Kötet Új elmélkedések Rövid: PO ÖM XIX. Új elmélkedések ... old.
- Schütz Antal: Prohászka Ottokár Összegyűjtött Munkái, Szent István-Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1929. XXIII., Soliloquia I., Rövid: PO ÖM XXIII Sol I. ... old.
- Schütz Antal: Prohászka Ottokár Összegyűjtött Munkái, Szent István-Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1929. XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere Rövid: PO ÖM XXIV Sol II. ... old.
- Szociális Missziótársulat: Szentlélek hárfája Prohászka Imakönyv 10. átdolgozott kiadás, Szent István-Társulat Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2008.
- <http://rozsafuzerek.blogspot.com/2008/09/jzus-szve-olvas.html>
- <http://www.szfvar.katolikus.hu/hirek/2008/proimaalap.pdf>
- <http://www.szfvar.katolikus.hu/?fm=2&m=12&am=&op=view&id=16>
- http://www.ppek.hu/konyvek/Prohaszka_Ottokar_Pecsi_egyetemi_ifjusagi_lelkigyakorlatok_1.pdf

Prohászka Ottokár (1905-1927)

A XX. századi magyar egyház egyik legragyogóbb csillaga, Prohászka Ottokár Nyitrán született 1858. október 10-én. Atyja – Prohászka Domokos – morva pénzügyi kistisztviselő, anyja – Filberger Anna – a nyitrai pékmester lánya volt. A családtagok egymás között németül beszéltek. Prohászka Ottokár később elsajátította a magyart, a szlovákot, a latint, de tudott franciául, görögül, héberül, és megpróbálkozott az angollal is. Apja gyakori áthelyezései miatt gyakran váltott iskolát: Rózsahegy, Losoncon, majd Nyitrán a piaristáknál, Kalocsán a jezsuitáknál tanult, 1875-ben kispapként Esztergomban érettségizett. Tehetségére felfigyeltek előljárói. Simor János prímás Rómába küldte. Hét évre a Collegium Germanicum-Hungaricum lakója és a Gregoriana egyetem hallgatója lett. 1881. október 30-án ott szentelték pappá. 1882-ben tért haza filozófiai és teológiai doktorátussal. Főpásztor az esztergomi szemináriumba vezényelte, ahol huszonkét esztendeig dolgozott. A kisszeminárium görög-latin tanárából lassan a dogmatika professzora, majd az egész intézményt megújító lelki vezetője lett (1890). Forradalmasította a hazai papnevelést.

Esztergomban vált a sajtó segítségével a századvégi magyar katolikus megújulás programadóivá. Publikált a Magyar Sion és az Alkotmány hasábjain, útjára indította az Esztergom című lapot, később megszervezte a Katolikus Sajtóegyesületet. A szociális kérdések különösen érdekelték: magyarra fordította XIII. Leó Rerum Novarum című enciklikáját, időtálló bírálatot írt Marx Tőkéről. Világosan látta: ha nem születik az Egyház vezetésével megoldás a szociális feszültségek leküzdésére, akkor teret nyer az ateista, erőszakos baloldal, mely minden értéket elsöpör. Ez a politika felé terelte: szenvedélyes cikkeket írt, és képviselőválasztáson is indult. Prohászka Ottokárt a katolikus társadalom nagy része szónokként és lelkivezetőként ismerte és szerette meg. 1904-ben a budapesti egyetem hittudományi karának dogmatika professzora lett. Teológiai munkásságára az egyetem már az 1890-es években felfigyelt. A „Diadalmas világnézet” legegényibb hangvételő műve: a XX. század világában keresi a kereszténység helyét, apologetikus hangvétellel elhatárolódva a kor divatos eszmeáramlataitól.

Ferenc József 1905. október 17-én nevezte ki székesfehérvári püspöknek. December 11-én erősítette meg a döntést X. Piusz pápa, aki karácsonykor Rómában püspökké szentelte. Prohászka székét 1906. január 21-én foglalta el. Püspökként is megmaradt puritán embernek. Ellenfelei 1911-ben néhány művét indexre tették, ő Róma döntésének fejet hajtott.

A főpásztorság visszasodorta Prohászka Ottokárt a politikához is. Automatikusán a főrendiház tagja lett. A világháborút követő új társadalmi berendezkedést érdeklődéssel figyelte. 1920-ban nemzetgyűlés képviselői feladatot vállalt, mert aktívan részt akart venni a keresztény magyar állam kiépítésében, de hamarosan visszavonult. A budapesti Egyetemi-templom szószékén csapta meg a halál szele 1927. április 1-jén prédikáció közben, a következő napon a szomszédos Központi Papnevelő Intézetben elhunyt. Országos gyász kísérte temetését. 1938 óta az emlékére emelt székesfehérvári templomban nyugszik.

Címerleírás: Egyházi címer. Kék pajzsban zöld hármassal halom fölött repülő sas, karmai megragadják a barna kereszt szárát.

Jelmondata: *Dum spiro, spero.* – Amíg élek, remélek.

[<http://www.szfvar.katolikus.hu/?fm=2&m=12&am=&op=view&id=16>]

Szeretett Olvasó!

Régóta nagy tisztelője vagyok Prohászka Ottokárnak, a szentéletű Püspöknek. Hálás vagyok a Jó Istennek, hogy nekünk ajándékozta Őt! Köszönöm az atyáknak hogy őrzik emlékét, felfedezték, megszerették Őt velem!

Sok imameghallgatásról, Isten-élményről tehetek tanúságot Ottokár püspök atya közbenjárására... Meggyőződhettem róla, hogy a szentek közösségében van.

Ahogy kezdtem megismerni, mindinkább úgy éreztem, hogy ez a könyv még hiányzik nekem. Eredetileg magamnak szerkesztettem, szükségem van Rá minden nap; az én lelkem most ezekre a gondolataira rezonál. Két évvel ezelőtt vagy esetleg tíz év múlva, biztosan egészen másképp alakult/alakulna a válogatás...

Egy kötetéből is elkészülhetett volna akár három teljes év. Szándékosan idézek több művéből, hogy ezzel is felkeltsem a kíváncsiságot és késztetést adjak, az egyes kötetek elolvasására...

Igyekeztem figyelembe venni az egyházi év liturgikus rendjét, melynek követésében segítség volt a hónapok régi, népies elnevezése. Így hangsúlyt kaphatott Advent, Karácsony; Nagyböjt (böjt, önmegtartózkodás; gyónás); Húsvét, Pünkösöd / Szentlélek (május), Jézus Szíve (június); Oltáriszentség (július); Szűzanya ünnepei, Rózsafüzér (október); Mindenszentek, tisztítóűz (november). A Zsolozsmáskönyv alapján kerültek be az adott napon ünnepelt szentek (néhányukat Prohászka püspök halála után avatták boldoggá vagy szentté), ünnepek, emléknapiak és a szerintem jellemző, odaillo idézetek.

Az I. rész breviárium; a II. részben vannak az egyházi év mozgó ünnepei; a III. pedig imádságokból áll.

Olvassuk Prohászkaét rendszeresen, naponta! Mondatai talán aktuálisabbak most, mint amikor a földön köztünk élt! Őrizzük írásait, tanítását, hogy így egy igaz, szentéletű, áldott emlékü Példakép, „világító emberként” állhasson előttünk!

Mindenkit biztatók és buzdító, hogy a hatalmas Prohászka életműből bátran állítsa össze a saját breviáriumát! Lehet, hogy többünkénél is lesznek azonos idézetek, de abban is biztos vagyok, hogy nem lesz két egyforma graduale, még akkor sem, ha több ezren is elkészítenénk a saját kötetünket...

Kegyelmekben gazdag, áldott prohászkás töltekezést kívánok az év(ek) minden napján!

Szeretettel és imával: Kasekné Szrenka Szilvia, szerkesztő; Budapest, 2012. október 10.

Bevezető

Jól mondja Morin, az arsi plébános életírója, hogy az emberek nem akarnak betűt s elméletet, hanem embert akarnak látni, egy hitből élő embert, egy a hit szerint élő embert, kinek láttára mindenki öntudatára ébred annak az egységnek, bensőségnek, annak a megtestesült szépségnek, melyet egy, a hitből élő, boldog ember képvisel s önmagán kifejez.

Ha a hitből élek, a hit szelleme áraszt reám szépséget, az lelkesít engem.

Én egy típus vagyok, amilyent Krisztus gondolt.

Ember vagyok, akiben az örök boldogság és az idő egybe van kötve. Ember vagyok, ki az élet nagy föladatainak él, de azért az élet apróságaira is tudja árasztani az élet szeretetét.

Az ilyennek az élet nem üres, akár a betlehemi istállóban lakják, akár a názáreti házhoz hasonló házban, mindent megvilágít boldogságának fényével, mindent kitölt tartalommal; az ilyennek az élet nem üresség, nem lángoló kín, nem sorvasztó panasz, nem égető könny.

Ezt a fölényt s meleg életrevalóságát a hitnek, nem képes eldisputálni tőlünk semmiféle rendszer, tudomány, művészet, kultúra, civilizáció, politika!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 90. old.]

I. Breviárium

Próbászka Ottokár püspök atya gondolatai

az év minden napjára

Január – Boldogasszony hava

Január 1.
Szűz Mária Isten Anyja
Újév
Béke Világnapja

Az igazság ez: Krisztus országa nem e földről való, mert az ő országa a bűnbocsánat, a lelki béke, a kegyelem országa; ezek pedig a földön föl nem találhatók, ezek az Istentől jönnek. De ezeken kívül az egész élet, az egész ország a földről való, s az a másik ország, a lelki béke országa ezt a földről való országot nem tagadja, haladását nem gátolja, sőt ellenkezőleg sürgeti s előmozdítja. Annyira sürgeti és lelkesül érte, hogy összes társadalmi haladásunk magvait s irányait belőle vettük.

Legyen tehát dicsőség Istennek a mélységben; legyen lelki békéje a világnak, szegénynek-gazdagnak, de ne azért, hogy a gazdag világ a szegényt lelki békével kifizesse, s az országra, mely nem a világból való, utalja, míg magamagának a világból való országot is lefoglalja, hanem azért, hogy amint a kimondhatatlan s minden kincset meghaladó földöntúli ország meg lett osztva szegénnyel s gazdaggal: úgy e földről való országból se zárjunk ki senkit.

E két országot foglalja egybe a szózat: dicsőség Istennek a mélységben!

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Karácsony, 11. old.]

Január 2.
Nagy Szent Bazil
Nazianzi Szent Gergely

Mindkét elem kell: evangélium és egyház, vagyis az evangéliumot a közösség kötelékében kell átélnünk. A vallás is szociális, mint minden nagy érdek, az abc-től kezdve a szentekig. A katolicizmus alapvető parancsa, hogy akarataink Isten akaratával s egymás közt egyezzenek az igaz élet megnyerésére és birtoklására. Föl kell használnunk e szent közösség kincseit s eszközeit s azokat a vallásos élet nélkülözhetetlen forrásainak tekintenünk.

A Szentlélek most is, ezelőtt is mindig élt az egyházban s csodálatos lelki életet fejlesztett; a múlt élete nagy kincs, melyet kiemelünk s jelen életünk fejlesztésére fordítunk; mely kincs a szentek szelleme, a himnuszok, a régi énekek inspirált áhítata.

Istent, Jézust, az igazságot, az életet keressük a múltnak életében éppúgy, mint szubjektív szent sugallatainkban. A szentekkel, a tradicionális szent közösséggel álljon s éljen lelkünk. Minél mélyebb belső életünk, annál harmonikusabban simul a jó és szent lelkek külső kötelékéhez.

Ami legmélyebb s legfölségesebb, annak történelmileg s társadalmilag szervezve kell lennie.

Azért hinni s élni akarok az egyházban, s nemcsak a jogot s a törvényt, hanem az élet bensőségének e gazdagságát akarom szemlélni benne.

Istenem, ez ellen senkinek sem lesz kifogása, s ez könnyűvé teszi az engedelmességet a tekintély iránt is!

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Advent, 34. old.]

Január 3. Jézus Szent Neve

«Kezdetben vala az Ige», vagyis az Isten, ki a világot öröktől fogva, mint koncipiáló és teremtő művész a maga gondolatainak tükrében látta s e példaképek szerint alakította a valóságot. Meg is teremtette a világot, s minden jó volt, amit teremtett. De az ember világa elromlott; a bűn s a halál terjesztette ki benne uralmát; az Isten tehát újjá akarta alakítani az erkölcsi világot s ismét a maga Igéjéhez fordult s általa újíttotta azt meg. Az erkölcsi világnak itt a földön való újjá teremtésében szintén elől járt a vezető eszme, a ragyogó ideál; ez a testté lett Ige. A megtestesült Isten állt az emberiség élére, Isten emberi természetben, emberi lélekkel, emberi szívvel, s nevét Jézusnak hívjuk. Jézus szent neve az emberiség Megváltójának, Üdvözítőjének neve, mely őt betűbe foglal össze mindent, amit hisz, s amit remél az ember Istentől, s nemcsak azt a kegyelmet jelenti, mely az égből ereszkedik le, de azt a fölemelkedést is, melyet az emberiségben a Jézus neve és kegyelme eszközölt. A hatalomnak neve ez, de nem a rettegettségnek, nem a rémületes fölségnek, hanem az emberfia hatalmának neve, mely csendesen emel ki új s süllyeszt le a mélységbe régi világokat. Új név ez, mely mikor végig hangozott a világon, fölocsúdtak a kábult emberek, szegyenkezni kezdtek a meggyalázottak, az erkölcsi méltóság érzete vonult végig a fásult szíveken, s hol előbb fertő terjengett s bűn uralkodott, ott illatos kertek s virányos rétek leheltek életet s gyönyört.

[PO ÖM XIII. Élet Igéi I., Dominus Jesus, 103. old.]

Január 4.

A múlt évet azzal zártuk be, hogy hálát adtunk mindenért; hálát életért, öntudatért, egészségért, erőért, munkakedvéért — hálát barátságért, szülői, hitvesi, testvéri, gyermeki szeretetért, hálát a természet s a kegyelem minden adományáért: az új évet pedig kezdjük meg

a) hittel: hódoljunk meg Isten szent fölségének. Imádjuk Őt, az élet s halál Urát s az idők s az örökkévalóság Királyát. Ez év első napján adományainak új sorozata előtt állunk. Ő adja nekünk az időt s buzdít: «redimite tempus», vegyétek meg az időt; időt adok, de csak akkor lesz tietek, ha jó, nemes étellel, ha krisztusi cselekedetekkel kitöltitek.

Ő ad parancsolatokat s kiszabja kötelességeinket, s nekünk minden köteleességben az Ő szent akarátát kell látnunk és teljesítenünk, Ő ad tehetséget és kegyelmet, hogy tiszta szívvel s öntudatos erkölcsi motívumokkal dolgozzunk. — Uram, élet és erő forrása, én a csepp a vedren, éppúgy kezeidből való vagyok, mint csillagos világaid; áldlak s örülök, hogy vagyok. Ez a szent öröm hajnalt fest ez év első reggeleibe, s e hajnalokban lelkem a te pacsirtád. Kérlek, adj hitet, adj világosságot; nem tudom, mit hoz ez év, de bármit hozzon, ne sötétüljön el lelkem.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Karácsony, 105. old.]

Január 5.

b) Kezdjük meg az évet reménnyel. Tenger az idő, vihar és napsugár, szerencse és baj jár rajta; de bízunk; Isten segít. Remélem, hogy megóv büntől, tévelygéstől, bukástól, rossz példaadástól, szívkeménységtől; ezek a lelki élet sötét oldalai. Ugyancsak remélem, hogy pozitív jóra s erényre megsegít, s kialakul ez év folyamán a lelkem. Neki ajánlom gyöngeségeimet, főleg azt, mely jobban égeti öntudatomat; azt, melytől legelőször kell szabadulnom. Legyen új élet az új év! Lefoglalom az Isten segítségét s áldását szüleimre, gyermekeimre, hitvestársamra, testvéreimre, barátaimra!

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Karácsony, 105-106. old.]

Január 6.
Urunk megjelenése
Vízkereszt

A mai ünnepnek is csodálatos, mély jelentősége van. A csillag az égen jelenti azt az égi világosságot, mely a magasból jön, hogy a mélységekbe vezessen. Az a csillag, mely besugároz egy világot, jelenti az evangéliumot s missziójának határtalanságát; a három napkeleti bölcs pedig képviseli a nemzeteket, melyek az isteni Megváltónak hozományát képezik. Mikor ezt a három bölcsöt a jászol előtt térdelni látjuk, el kell gondolnunk, hogy ez a katolikus egyház, a «regnum Dei» csírájában, magyában, «simile grano sinapis», mely később terebélyes fává nő; bemutatott hódolatuk pedig az imádás, odaadás, amellyel a szívek viszonzni fogják az isteni Megváltó szeretetét.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 67. old.]

Január 7.
Urunk megkeresztelkedése

Csodálatos viszony az, melyet oly sokatmondóan ír le a Szentírás, mikor Krisztus keresztelésekor mondja, hogy «a Lélek mint galamb leszállt és rajta maradt» (Mk 1, 10). Igen, rajta maradt, mert a Szentlélek Krisztus emberi lelkét foglalta le magának, a legtöbb kegyelmet e léleknek adta s nagy hivatására, hogy a második isteni személlyel egyesüljön, ráképesítette. Krisztus lelkében égett a Szentlélek tüze; világossága s érzései e Lélekből sugároztak ki; szavaiban ez a Lélek nyilatkozott; emberi életében ez a Lélek lépett elénk. De ha kérdezzük, hogy voltaképpen mit célzott, mit akart a Szentlélek, azt kell felelnünk, hogy Jézus mintájára minket mindnyájunkat akart átalakítani. Jézus e küldetésben járt, s erre űzte s ösztönözte őt folyton a Lélek.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 174-175. old.]

Január 8.

c) Kezdjük meg az évet nagy szeretettel. Istené vagyok, ki szívet adott, hogy szeressek — lelket adott az odaadás s bizalom érzéseire — erőt, tehetséget sokféle tevékenységre. Szeretni akarom Őt mindenekelőtt azért, hogy parancsait teljesítem s gyakorlati kereszténységet űzök: a nyomorultat segítem, a mezítelent ruházom, a tévelygőt jó útra terelem; jószívű leszek cselédeimhez s alattvalóimhoz, gondját viselem háznépemnek. S hogy ez évet szent szeretettel megszenteljem, megbocsátok ellenségeimnek s jót teszek azokkal, kik rosszat tettek nekem; aki átkoz, azt áldom, aki gyűlöl, azt szeretem. Fölteszem, hogy másokat meg nem szólok, tetteiket félre nem magyarázom, jó példát adok, senkit meg nem károsítok, senkire sem irigykedem, fösvény nem leszek; szóval fölteszem, hogy szeretek.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Karácsony, 105-106. old.]

Január 9.

A világ s az élet vajúdásaiban tehát, K. H. (Kedves Hívek), engedjétek meg, hogy egy igénytelen jókívánsággal toldjam meg azt a sok üdvkívánatot, melyekkel barátaitok jóindulatukat az új év elején kifejezték, s ez az: legyen otthonotok a názáreti ház, lakjék az Isten veletek. Úgy legyen.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 86. old.]

Január 10.

Háromkirályok csillaga.

«Mikor tehát született Jézus Juda Betlehemében, íme, bölcsek jövének napkeletről Jeruzsálembe» (Mt 2, 1).

a) Azt a csillagot az Isten gyújtotta ki; az Istentől van az is, hogyan ragyogjon sugara bele az ember lelkébe. Hányan látták s meg nem indultak; a három király lelkébe úgy világított bele, hogy megindultak. — Ez a kegyelem titka. — Hány eszményi csillaga van a mi mennyországunknak is, mely nekünk sötét csillag; hány igazság, melyet ismerünk, de nem szeretünk; azután pedig kitüzesednek a mi lelkünkben is, s követjük örömmel. — Nem értjük, hogyan lehettünk oly sokáig érzéketlenek, s íme, most a lélek, az üdv, az Oltáriszentség meleg valóságok nekem. Ó, nyissuk meg szemünket; tartsuk meg érzékenységben szívünket, hogy «lássuk csillagát».

b) Csak ők indulnak; a többi ezer okot talál nem indulni; az önszeretet kibújik minden alól, ami terhes s kellemetlen s született prókátora a restségnek s önfejűségnek. Én pedig nem akarok nehézkessé, keserűvé, érzéketlenné válni; fölpezsdítem lelkemet; koporsószegekkel nem szegezem le magam a blazírt gondolkodás padjára.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 122. old.]

Január 11.

Nekünk a három királlyal és a három király által képviselt népek érdekében egyre a kegyelmet kell kérnünk, hogy adjon az Úristen apostoli buzgalmat. Álljunk mindig a katolikus igazság szolgálatába, szeressük mindig az emberi lelkeket s törekedjünk meghódítani a világot abban a kis körben, melybe a Gondviselés állít: akkor részünkről megtettünk mindent, amit tehettünk, s bizonyára befolyunk abba a hódító hadjáratban, mely az Úr Jézus szent nevét vér- és életáldozat árán is fölmagasztalni akarja.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 72. old.]

Január 12.

Az élet nem mélység a pillangónak; az óceán sem a vízipóknak; az emberi nyomorúság nem probléma a játszó babának; a bogár a sziklaparton nem tudja, hogy szilurról jurába mászik át s hogy százezer évek mezsgyéjét csápjával fogja össze. Ha lelkünk nem mély, akkor nem keletkezik benne új világ...! De mély lesz, ha az Isten gondolatait gyermekszívvel s imádkozva fogadja!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 123. old.]

Január 13.

Igen, hódolnom, engedelmeskednem kell s szigorúan kell megkövetelnem magamtól a hódolatot a Fölséges iránt. Nem szabad csélcsapnak, renyhének, tehetetlennek lennem; akarnom kell az isteni akaratot! Az engedelmisség kiváló, nemes, erős akarat! Ez az erős akarat érvényesül majd mint munkaszeretet, rend, tisztaság, fegyelem, pontosság, hűség, lelkiismeretesség, egyenesség, elnézés, könyörület, részvét, jóindulat, igazságosság, nemesség, hála, nagylelkűség, tisztelet, szerénység, illendőség, szelídség, alázat, mértékletesség, józanság, türelem, bátorság; mikor ez érzéseket keltem föl magamban, tudom, hogy Isten akaratát akarom.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 36. old.]

Január 14.

Íme, a jócselekedetek. Nemcsak az ima, a böjt, az alamizsna a mi jócselekedeteink; dehogy; hanem az én öntudatomnak egész tartalma; az, hogy hogyan érzek, hogyan gondolkodom, — hogyan nézek világot, embert, — hogyan taksálok Istent, életet, — mily jó, türelmes, elnéző, szelíd, erős, okos vagyok — mily szándékkal dolgozom, beszélek, társalgok, szenvedek, — szóval jócselekedet lehet az egész, egész élet!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 36. old.]

Január 15.

Remete Szent Pál

E szerető vallásosság, mely a názáreti ház küszöbén átvezet minket, megszeretteti velünk a magányt, hogy jobban szeressünk. Mert a szent szeretetnek magány kell; magányban lesz csak erős a lélek. Magányban fejlődik ki az öntudat, magányban születnek a nagy gondolatok; abban a csendes elszigeteltségben, mely távol tartja a világ szellemét, képesítettünk az isteni Megváltó gondolatainak, sugallatainak fölértésére. Igaz, a magányt kell szeretni; a bensőséges vallásosság nem fejlődik ki sehol oly hatalmasan, mint a szent magányban. Ebben a magányban sok élvezet van; édes zenét hall az ember; azoktól a néma gondolatoktól tud fellángolni a szív. Ebben az elszigeteltségben lesz élvezetes a világ. Minden szól hozzánk különös csengő, édes nyelven, melyet a szív s nem a fül ért.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 94-95. old.]

Január 16.

Ha holt embereket bármily drágaságokkal körülvennének, volna-e az oly szép, mint a ragyogó sugár, mely örvendező szemekből kivillan? Úgy-e nem!

No, hát bármit tesznek az emberek, az Úr az élet forrása. S ezt az isteni kincset árasztotta a Szent Szűz lelkére; a természetfeletti élettel, kegyelemmel teljessé tette. Ahol a többi sötét: őt fényessé; ahol a többi megtört: őt sudár pálmává és cédrussá teremtette; — ahol a többi beteg: őt az élet erőteljébe állította; — ahol a többi mérgezve teng és elzüllik, ő a legszebb, a legüdébb virág! ...

[PO ÖM, XIII., Élet Igéi I., A Szeplőtelen Fogantatás ünnepére, 63-64. old.]

Január 17.

Szent Antal apát

Mert nem elég csak hinni, hanem a hitből kell élni! A hitből való élet éppen olyan, mint a többi élet; rejtélyes forrásai vannak, s ami az embert át nem járja, az nem alkotja életelemét. Amint az arcszínt nem lehet festeni, — akik festik, azok hervadó virágok, — hanem az életnek legtitkosabb forrásából, a vérből, az életerőből kell annak kigyulladnia, éppen úgy a hitnek szellemét nem lehet sem mondásokkal, sem betanult prédikációval pótolni; meggyőződést pótolni nem lehet. Ha a hit, mint mély meggyőződés él bennünk, akkor az embert Jézus iránt való imádás s mély tisztelet, az egyház iránt való teljes odaadás, saját üdvösségünknek az Ő üdvével való azonosítása járja át; ez a szellem igazítja el minden gondolatában, érzésében, cselekedeteiben, ez lesz a mi őrangyalunk.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 89. old.]

Január 18.
Árpád-házi Szent Margit
Nemzeti Imanap

Minden korszak megtalálja bajaira a gyógyfüvet; a XII. század is ráakadt. Magas, rideg sziklákon termett; igénytelen, de zamatos és illatos volt; csupa tűz és olaj. Ez a gyógyfű a hitéletnek s a vallásos buzgalomnak elmélyedése volt, melyet Szent Domonkos és Szent Ferenc föllépése jelez. A világhoz való ragaszkodásnak kapcsait szétszaggatták, az önzést Isten kincseinek gyűjtésére fordították, a gyalázatot Krisztus dicsőségében való részvételnek tartották, összes tehetségeiket, művészetüket, költészetüket az oltárhoz állították, s az evangélium újra otthon volt a földön. Krisztus jegyesét, a szent szegénységet Szent Ferenc újra bevezette a világba, s íme számtalan lovagja támadt, kik szolgálatára fölszánták magukat, s Szent Ferenc ideális kereszténységében s Szent Domonkos hitbuzgóságában hódítólag járta be a világot. Az önzésbe merült világot az önzetlenség eleven valósága ébresztette föl mámorából; mióta Assisi sz. Ferenc atyai örökségéről lemondott s a gubbioi erdőben zsványoktól föltartóztatva, azt mondta : «én a nagy Király hírnöke vagyok», azóta a világ, mely a maga módja szerint zsvány volt, rabolt, zsarolt, szerzett, bámulva hallotta a nagy Király üzenetét, hogy vetközzék ki az önzésből s megtalálja boldogságát. Csodálatos idők, midőn a költők a szent szegénységre himnusokat szereztek; midőn Giotto Szent Ferenc eljegyeztetését a szent szegénységgel megfestette s az édes melancholiát a nagyok palotáiba bevitte; midőn Assisi völgyeiben ötezer önkéntese a szent szegénységnek táborozott, földön aludt s kenyeret evett; midőn IX. Lajos Porciunkula ajtaján kopogott s örömet lelte abban, hogy a koldustarisznyát nyakába akaszthatta; mikor Szent Ferenc haldokolva kérte társait, hogy adják oda valakinek köpenyét, hogy teljesen szegényen halhasson meg! Ó, ti csendes Ápenninek, mi lett extatikus koldusaitokból?! A tarisznya megmaradt; de a koldusság a szívre vetődött, azt senyveszti. Keljetez föl Umbria zárdái, s leheljetez a lemondás illatát a kábult világba! Ez a csodálatos bensőség, ez az elmélyedés, ez a költészet és lelkesülés föllépett a magyar királyi családban is. Liliomos, szűzi lelkek hulltak Szent Domonkos fehér gyapjúruhájára; királyleányok zárkóztak el Szent Ferenc zárdáiba; ő, az isteni szeretet trubadúrja ragadta el őket.

Szent Margit, Szent Jolánta, magyarországi és aragóniai Szent Erzsébet tűnnek föl e szent pátriárkák nyomaiban s ezek közt egyike a legszebbeknek: Szent Margit. Íme, a Margitszigeten méláz az az egy-két rom, a híres, világmegvető Szent Margit emléke; itt a hullámoktól körülveve, a kontempláció mélyeiben fejlett ragyogó gyönggyé. Nem kell neki korona, sem királyi vőlegény; neki áldozat, penitencia, szeretet kell; áldozat ifjú életének huszonharmadik évében való elhervadásáig. Ezek mind így hervadtak el a világnak; de illatuk bűbájos, évszázadokra terjed. Minden szentbeszéd között, melyeket hallott — írja a legenda — ez a mondat hatotta meg leginkább: Istent szeretni, önnönmagát megutálni; senkit meg nem utálni, senkit meg nem ítélni. «A szentséges szűz oly igen hozzá voná ez tanulságot, hogy ez időtől fogva az Úr Istennek szerelmében, amennyire teheti vala, gerjedősb vala hogynem azelőtt.» Szívében az önmegtagadás nem fojtotta meg a szeretetet; tudta szeretni szülőit, családját; szomorkodik az Egyház bajain, sebeit érzi s gyötrődik miattuk «szívének mélységében». «Metélik tagjait, mikor az Egyház szenved...» ez Szent Margit érzése. Szeretete csak érdemet keres; ez az ő önzése. Föllángol a lelke, midőn «veszi vala Krisztusnak szent testét nagy, édességes ájtatossággal. Ó tartja a keszkenőt az áldoztatásnál, mert minél közelebből kívánja látni Krisztus szent testét. S végre a legenda szerint: «meggyullada a mennyei jegyes szerelmében, kit kíván vala, kit szeret vala, kinek szerelméért atyját, anyját, világi országának birodalmát elhagyta, az ő ártatlan lelkét ajánlván Teremtőjének, az ő édességes, kívánatos jegyesének, elnyugodék sírban».

Ez Magyarország Margitja, vagyis gyöngye. Kifejlik, virágzik s elhervad; de fiatal élete mégsem vész el, sőt a fiatalság emlékében örökös; örök tavaszban áll; arca bájaiból az örök szépség vonásait hatszáz év el nem törülte. Szelleme erő, szinte erőszak, de csak a szeretet erőszaka; iránya meredek; az örökkévalóság sarkcsillaga felé tart; élete szigorú önmegtagadás és penitencia a lélek tisztulásának vágyában. Életet nem becsült; hírt nem keresett; tenni, alkotni nem kívánt; rejtőzött s élete mégis tett, kihatás, áldás, dicsőség egyben.

[PO ÖM XII.: Ünnepnepok Emlékezések, Gondolatok, 118-119. old.]

Január 19.

Gondolataink oly számosak, mint az ég csillagai; szívünk érzelmei oly számíthatatlanok, mint a tenger hullámai. «Csalárd a szív», elrejtí indító okait, hitegeti, szépítgeti, mert szereti önmagát; — hízeleg magának, ábrándozik arról, hogy mily jó; hisz jóakaratóban, bámulja ösztöneit. Csak lassan kezdünk felülemelkedni e káprázatokon; hidegen tekintünk magunkra, s akkor észreveszünk oly tüneteket, melyek mindjobban sürgetnek, hogy vigyázzunk magunkra; megrendítik önbizalmunkat; gyanakodva vizsgálgatjuk szívünk fodrait, redőit, s kezdjük látni, hogy kevélyek, hiúk, gyávák, jellemtelenek, restek, szeszélyesek, kellenek, sértők s merevek, zsarnokiak, összeférhetetlenek vagyunk; — hogy megalkudtunk sok apróságon s eladtuk szívünk aspirációit, hogy durvák és műveletlenek vagyunk, hogy vastag önzés a bundánk, hogy beteges, erőtlén föllépés jellemez, — hogy nem tudunk erősen akarni, s mint a kátyúba beleakadt szekér, dülöngünk.

Kár, hogy némely ember sohasem ébred, felöltözteti szívének fattyú érzelmeit az erény látszatos mezébe s elképzelt erkölcsi előkelőségének kultúráját fölépíti, mint hajdan az asszírok a városaikat — sárból!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 38-39. old.]

Január 20.

Esztergomi Boldog Özséb áldozópap, a Pálos Rend megalapítója

Hogy kell egy apostoli léleknek melegedni a tűznél, hogy kell az embernek ide iskolába járnia!

Csak akkor lesz boldog, ha ezt eltalálja. Csak akkor lesz teljesen boldog, ha vérével, életével, erejével másokat iparkodik segíteni és mindenkit segít, akit lehet.

Mily áldott hivatás, ha valaki apostolnak válik be, ha boldogságát lemondásban lelheti. De az a lemondás gazdag; boldogsággal s élvezettel teljes.

Egy ily lélek oly remek, oly mély, élvezetes, hogy a gondolat másokért, minden tekintet más szükségéért s üdvözítésére, kiváltja benne az energiát, és ő dolgozik.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 111. old.]

Január 21.

Szent Ágnes

Hogy repülnek a halovány és kipirult vőlegény felé. «Az én szerelmesem fehér és piros» (Én 5, 10). Hogy találják el az utat szívéhez...

Ha beszélnek vele, úgy szólnak, mint Szent Ágnes: rajta kívül nincs más szerelmesem, nullum praeter eum amatorem admittam, ő ékesített föl engem koszorúval s gyönggyel: dexteram meam et collum meum cinxit lapidibus pretiosis... vernantibus gemmis; mel et lac ex ejus ore suscepi et sanguis ejus ornavit genas meas! Ő nekem méz és tej, édes, s az Ő véréből gyullad ki arcom. Az Ő képe tündöklék lelkében: Ipsi sum desponsata, cui angelí serviunt, cuius pulchritudinem sol et luna mirantur; az övé vagyok, kit angyalok szolgálnak, kinek szépségétől nap és hold elhomályosul s fejemre rózsakoszorút tett: et tamquam sponsam decoravit me corona.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szép Szeretet Anyja, 227. old.]

Január 22.
Boldog Batthyány-Strattmann László
(Magyar Kultúra Napja [Kölcsey Ferenc: Himnusz (1823. 01. 22.)])

S mit mondjak az áhítat érzelmeiről az emberek iránt?

Egy szó jelzi e lelkületet: testvéreink ők! Mély részvét s nagy szolgálatkészség támad föl az emberek óriási világcsaládja iránt az áhítattól eltöltött szívben.

Úgy tartja, hogy a szegények szolgálata valóságos Isten-szolgálat, a betegek gondozásában angyalokkal versenyeznek, s a lelkek mentésében a hősi és találékony szeretet csodáit léptette a világba.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 85. old.]

A hit imájában van az az erő, mely nemcsak láttat ésszel és hittel, hanem amely egyszersmind megpróbálkozik a szívvel.

Az ima a szívet melegíti, a szívet minden jóra ráveszi, vagyis a hit imája az erény iskolája. Mikor a szívek felmelegednek az imában, akkor lehet reájuk vezetni azokat a lelki, szellemi vonásokat, melyeket Istentől merítünk.

Már most, ha valamely ima igazán a hitnek imája azért, mivel az erény iskolája, úgy valóban az olvasó, a hit imája.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 17. old.]

Január 23.

Csillag az értelem, a hit, a sugallat. Sötétben vagyunk, de a csillagok fénye pajzsot sző fejünk fölé. «Tempus stellae», vannak a csillagoknak, a belátásnak, a felbuzdulásnak, a megindulásnak szentelt percei, órái, vannak a jó, lelkes hangulatnak napsugaras napjai; ez a «tempus stellae», használjuk föl; ne sokat aggódjunk, hogy mi lesz velünk? megálljuk-e helyünket? Int a csillag, sugárzik, vezet; gyerünk.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 122. old.]

Január 24.
Szalézi Szent Ferenc

Bár öntudatára ébrednénk föladatainknak s Jézus iránt való kötelességeinknek! Félre a megszokottság bilincseivel, félre a lelket ölő gondolatlansággal, félre a tehetetlenséggel, nekünk szeretnünk kell Krisztust lelkesen és őszintén, tehát egész szívvel!

Ha valaki csak külső gyakorlatokkal akarja megreformálni az életet, az nem fogja meggyökerénél a fát, az csak fönn a levelek közt motoszkál; mi teljes odaadással akarjuk Krisztust szeretni, öntudatos szeretetet sürgetünk Krisztus iránt, mely tudja, hogy az evangélium a legfőbb, hogy Krisztus az egyedül imádandó, Krisztus az eszménykép, senkiért sem lehet úgy rajongni, senkit sem lehet exstátice úgy szeretni, mint az isteni Megváltót. Ó, bár tudnók mindnyájan átérezni azt, ami Szent Pál lelkén átvonaglott ami a középkori zárdák szüzeinek szívében égett, ami Szalézi Szent Ferenc lelkét mézessé tette, bár tudnók mi is úgy szeretni az isteni Megváltót.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 94. old.]

Január 25.

Szent Pál apostol megtérése (Pál fordulása)

De én Szent Pált nem a «l'art pour l'art»-féle elvek cáfolatára s nem a kubisták, futuristák, hedonisták, utilitaristák s más egyéb majd festő-vászonok, majd lelkiségek elmázolói ellen kéretem a betlehemi barlang szájához: hanem azért, hogy mondja meg nekünk, hogy mennyire szorulunk Krisztusra; hogy lehet-e tán mégis bizakodnunk más hatalmakban s várunk új emberiséget s új, boldogabb világot valami más lélekmegújításból, nem pedig a Krisztuséból?

Ennek a megmondására Szent Pálnál radikálisabb igazmondót nem találhatnánk; mert ő kereken kimondja, hogy akár görög, tehát pogány és művelt ember, akár pedig zsidó legyen valaki, az mind «nélkülözi az Isten dicsőségét», s csak akkor ér valamit igazában s csak akkor boldogul az Isten útjain, «ha ingyen igazul meg Isten kegyelméből a Jézus Krisztusban való váltság által» (Róm 3, 23-24). Ez aztán igazán kemény szó, s néhány ember fejében furcsa gondolatot vált ki, főleg olyanokban, akik a modern világ tudását s technikáját s műveltségét csodálják s kísértésben vannak, hogy Szent Pálban valami világgyűlölő anachorétát lássanak. Ne lássák benne azt, hanem nézzenek inkább saját szívük mélyébe s nézzenek motorokon s rádiókon túl mélyebben a világ életébe. Ereszkedjenek le oda, az emberi bűnösség s szolgaság mélyeibe, oda, ahol Szent Pál áll; oda a tiszteletlenségnek s alávalóságnak, a tisztátlanságnak s önzésnek s kegyetlenségnek mélyeibe. Érezzék át a világ bűnösségét, s akkor megértik majd a váltságnak szükségességét, azét, melyet kizárólag Isten tehet és adhat.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Karácsony, 68-69. old.]

Január 26.

Ne röstelkedjünk gyónásainkban ugyanazokkal a bűnökkel előállni. Ha szántsándékos a bűnünk, miért röstellnök magunkat megalázni? — Ha valaki hazudik, — ha társát egyre kíméletlenül traktálja, — ha úgy beszél, hogy mások is botránkoznak, akkor a <nem->röstelkedés a jóakarát hiánya volna. Ha nem igen szántsándékos a bűnünk, akkor meg nincs mit nagyon röstellini; a hiba megesett, de váltsón ki törekvést is! Megismerjük magunkat s így gyónunk majd: én ezen hibám ellen nem küzdtem, vagy néha elhagytam magam, hibámmal szemben közönyös, nembánom voltam. Tehát fogjuk meg magunkat erős, hozzáértő kézzel s terjeszkedjünk ki a) oly hibákra, melyeket szántsándékkal követtünk el, b) melyeket már többször szívünkre vettünk, c) melyek mások megütkezésére szolgálnak, d) azokra, melyek visszalökhetnek, e) vagy melyek, ha csekélyek is, de nagy szenvedélyekre utalnak.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Advent, 39. old.]

Január 27.

Merici Szent Angéla

Az evangélium szeretetre tanít. Én azonban nem maradok ennél a sokszor használt és sokszor semmit sem jelentő frázisnál, én megmondom, hogy mit kíván kegyetektől. A szeretet kívánja elsősorban a halálos bűnnek mindenkéül való kerülését, a lelki életnek legnemesebb motívumokból való kifejlesztését egész az extatikus szeretetig. Hogy azután mennyire emelkedik valaki a magasba az Úr Jézus édes és lángoló szeretetében, az inkább a kegyelemnek, mint a jó akaratnak műve — értem a természetes akaratot, — de ami illeti a szeretetnek országújtját, melyen mindenkinek járnia kell, az abba az irányba vezet, hogy a halálos bűnt ösztönszerű gyűlölettel gyűlöljük. Bele kell magunkat nevelnünk abba, hogy az isteni Megváltóhoz szenvedélyesen ragaszkodunk és ezt a szeretetet a keresztáldozatból, az eucharisztíából és a názareti házból, az evangéliumnak e három titkából merítjük.

Kereszt, eucharisztia, názareti ház, mind a három leheli a bensőséges, mélységes szeretetet az aranyos, édes gyermek, az édes ifjú s az ideális tökély, Jézus iránt. Mind a három leheli az áldozatkész, igénytelen, de mindig tüzes szeretetet, melyet az Úr Jézus hozott magával és amelyet ki akar árasztani szívünkre.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 93. old.]

Január 28. Aquinoi Szent Tamás

A Szentlélek az egyház szíve (Szent Tamás). A mi lelkünk bennünk is fakad egyre: vágyaink, feltételeink, bizalmunk, belátásaink, erősbülésünk, bátorodásunk, örömeink, jó kedélyhangulataink, amik által az erőhöz, a jóhoz hajlunk, mind belőle valók. Lelkem e Lelkét szeretem s imádom. Nem értem ugyan mélységeimet, de tudom, hogy lelkem mélységeiben egyesül velem a Szentlélek, hogy lelkem gyökereibe oltja bele magát azért, hogy már kiindulásában legyen természetfölötti a gondolat s érzés. Hálával veszem, hogy a Szentlélek emberi valóm gondolataiban s érzéseiben adja magát. Tisztelettel veszem s követni akarom az indításokat; hálás s hű végrehajtójuk akarok lenni. Amily titokzatos a lét s önmagam is, ha gondolkozom rajtuk: oly szent s értékes lesz lelkem s egyéniségem, mikor azt, mint a Szentlélek orgánumát nézem. Egyéniségem szép kialakulása attól függ, hogy a segítő kegyelmeket, a Szentlélek indításait hogyan élem ki tiszta, nemes emberséggé.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 168. old.]

Január 29.

Ne kicsinyeljük a gyakori gyónást. Meglehet, hogy még nem nyílt meg szemünk, s alapos lélekátdolgozás nélkül várunk jobb jövőt. Ezt csak akkor várhatjuk, ha részletekben kidolgozzuk lelkünket s legyőzzük hibáinkat; ellenkező esetben neveletlenek leszünk. Sem fényes pálya, sem méltóság, sem siker nem ment föl ez alól. Ha kardinálisok s miniszterek is leszünk, akkor is úgy kell leküzdenünk szeszélyeinket, mint most; a királyi udvar ablakából oly unottan lehet nézni a Dunára, mint a szobi téglavetőből.

Neveljük lelkünket kitartóan s ne kicsinyeljük hibáit! Figyeljük meg lelkünk moccanásait úgy, mintha másnak lelkét vizsgálnók, s ébresszük föl azokat az erényes érzéseket, melyek hiányával vagyunk. Nem lehetünk parancsszóra erényesek, de erényesekké kell nevelnünk magunkat.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Advent, 39-40. old.]

Január 30.

Három ítélőszéknél kell az embernek megfordulnia, a világ, önmagunk s az Isten előtt. Az erőteljes, jellemes és az Isten kegyelmétől hordozott léleknek e három ítélőszékkal szemben három erős érzése van. Az elsőt neveti, mint az anarchista a mi modern ítélőszékeinket; a másodikat megveti, mert tudja, hogy fizetett bírák ülnek rajta, a harmadiktól fél s meghajlik előtte. Azt mondom, hogy ezt teszik erőteljes lelkek és jól teszik.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 329. old.]

Január 31. Bosco Szent János

Az egész életet kell fölkarolnunk, a tehetségeknek egész rendszerét kell nevelnünk, erőt és erényt, szépséget és fegyelmet, örömet és munkát kell művelnünk s mindezt a léleknek uralma alá állítanunk, hogy a pünkösdi Lélek melegétől fejlődjék a lélek, s úgy fejlődjék, hogy kivirágozzék tőle az erő s az élet szépsége.

Nem szabad a testet agyonütni lélekkel; nem szabad az erőt száműzni erénnyel; nem szabad az ifjú lelkesülésnek tüzet lelohasztani pusztaságba vágyó lelkülettel; valamint végzetes tévedés az erős és nemes természetet az Isten ellenfelül föltüntetni. De ha ezt nem szabad, és bünt követ el, aki csak meg is kísérli, ugyan szabad lesz-e a lelket agyonütni testtel, szabad lesz-e a szenvedélyek tűzvészét ráirányítani a szívnek nemes, tiszta hajtásaira s az ideálokat elhomályosítani a szabadosságnak s a kicsapongásnak gözeivel?

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 130. old.]

Február – Bőjtelő hava

Február 1.

Akárhány embert, asszonyt kérdeztem már, hogy hát mit kell tenni, hogyan kell előkészülni, mikor az ember gyónni megy; azt felelték, hogy imádkozni kell, hogy az ember ne vétkezzék, vagy azt, hogy bocsánatot kell kérni a jó Istentől; de alig volt köztük, ki rámondta volna: meg kell vizsgálnom lelkiismeretemet. Pedig ez az első teendője az embernek, a bűnbánónak, aki komolyan keresi az Isten kegyelmét. Szíve vágya neki a jó gyónás, de jól gyónni nem lehet lelkiismeret-vizsgálat nélkül; be akarja vallani az Isten helyettesének bűneit; de mit vall be, ha nem szállt előbb szívébe? Mint fogja kitárni a gyónásban szívét, ha ez a szív előtte is egy ismeretlen mélység? Mint fogja ráolvasni önmagára az ítéletet, ha élete önmaga előtt is egy lepecsételt könyv, a gondatlanságnak, könnyelműségnek, tudatlanságnak, önámításnak pecsétjével lezárt titok? Föl kell szakítani e pecsétet; ki kell nyitni ezt a könyvet; rá kell olvasni bűneinkre az ítéletet; ki kell tárni a gyónásban szívünket; be kell hatolni az elmúlt évek mélységébe; más szóval: meg kell vizsgálnunk jól lelkiismeretünket, hogy mit vétkeztünk, hányszor estünk, buktunk, mi rosszat tettünk, mi mindent mulasztottunk. Csak az ilyen fölszántott, megforgatott földbe esik termékenyen az Isten kegyelme, — a bánat harmata; csak az ilyen léleknek lesz a gyónásból igazi haszna.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 150. old.]

Február 2.

Urunk bemutatása

Gyertyaszentelő Boldogasszony – Szeretláng ünnep

A megszentelt élet világnapja

«És minekutána elérkeztek az Ő tisztulásának napjai, Mózes törvénye szerint, Jeruzsálembe vivék őt, hogy bemutassák az Úrnak» (Lk 2, 22). Midőn a szülés után a mózesi törvény által meghatározott idő eltelt, minden édesanya fölment a templomba, hogy elsőszülöttjét, ha fiúgyermek volt, az Úrnak szentelje s önmagáért a tisztulási áldozatot bemutassa. Így tett a Szent Szűz, ő is fölment, hogy bemutassa elsőszülöttjét; de míg a többi anya csak jelképesen áldozta föl fiát, addig a Szent Szűz átértette s átérezte ez áldozat nagy s keserves valóságát, Ő oly megrendítő hittel megy föl a templomba, amilyenel Ábrahám ment hajdan a Mória-hegyre, hogy fiát fölláldozza. Ábrahám fölláldozta gyermekéhez való szeretetét s hozzáfűződő minden reményét az áldozatot követelő isteni szeretetnek, bár nem értette, hogy miképpen legyen ő, ha fia most meghal, «sok nemzetnek atyja»; a Szent Szűz ellenben már megértette Izajás szavát: «ha életét adja a bűnért, hosszú életű ivadékot lát» (Iz 53, 16); ő megértette, hogy Szent Fiának vére lesz a nemzetek magva, hogy azok belőle sarjadnak; megértette, átszenvedte, s így hozta áldozatát. Az Úr adta a gyermeket neki; negyven napra adta oda, mikor elvonultságában, csendes magányában élvezte, imádta, csókolta; most negyven nap múlva visszakéri, s ő odaadja. Fölviszi, hogy a törvény szerint az Úr joga reá tábláztassék, hogy a világ terhe reá háríttassék, s hogy az Úr már most fogadja el vérét s életét. Mily nagy érzések és szenvedélyek ütköznek a Szent Szűz lelkében! Aki őt látja, a halovány édesanyját, az egyszerű, szegényesen öltözött nőt, nem sejténé az érzések s az öntudat végtelen méreteit. Pedig a megváltás egész nagy terve és konfliktusa eleven érzéssé s hősiességgé fakadt föl benne.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 256. old.]

Február 3. Szent Balázs püspök

Az első föltétel az, hogy a kegyelem állapotában végezzük jócselekedeteinket. Megjegyzem, hogy itt cselekedetek alatt nemcsak a látható, külső műveket értjük, hanem mindent, amit az ember akar és megkíván, tervez, beszél, tesz és tűr. Amit kívül nem látni, az az ember belső világa, melyben szintén minden Isten előtt folyik le; Isten veszi számba annak minden lüktetését, s előtte minden belső moccnásunk, gerjedelmünk s vágyódásunk tudva van. Tehát egész belső és külső életünkről van itt szó; ez az egész élet Istené lehet, s Isten szemei előtt oly ragyogó lehet, mint egy kristályos, jegeces barlang, melybe a napfényt árasztottuk. A föltétel pedig, mely alatt a legkisebb s legközönségesebb cselekedetektől örök érdem válik, az, hogy a kegyelem állapotában legyen a lelkünk. Kegyelem állapotában legyen, vagyis Krisztussal összeköttetésben legyen s ezáltal isteni életet éljen.

Ezt az összeköttetést jelezte az Úr, midőn mondotta: «Én vagyok a szőlőtő s ti a szőlővesszők. Aki bennem marad s én ő benne, az sok gyümölcsöt terem. Nélkülem semmit sem cselekedhettek.» (Jn 15, 5). Igen; Krisztus Urunk az örök élet tőkéje, s csak e tőkén fakad az a gyümölcs, mely az Istennek tetszik, s azért azt aztán az örökkévalóságra méltatja.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 103. old.]

Február 4.

Ne ámítsuk önmagunkat készakarva, ne hintsünk port saját szemeinkbe; hanem merjünk belenézni lelkünkbe; hisz azért gyónunk, hogy a mérget kivessük; nyúljunk hát bele lelkünk sebeibe! Azért gyónunk, hogy az Isten előtt bízvást megálljunk; hát tartsunk komoly ítéletet magunk fölött. Félre a gondatlansággal; az éppúgy elvezet a pokolba, mint a tettetés. Ha valaki azért került a pokolba, mert gondatlan volt s nem törődött lelkével, vagy azért, mert ismerte bűnét, de meg nem bánta: biz az egyre megy...

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 155. old.]

Február 5. Szent Ágota

Az áldozat a maga legtökéletesebb és legfelségesebb fokán jelenti a teljes odaadást. Az Úr Jézus ezen áldozati szellemmel jelent meg köztünk. Nem akarom ezt nagyon nyomatékosítani, jóllehet tudom, K. H. (Kedves Hívek), hogy hasadhatnak ránk is idők, körülmények, mikor az áldozatnak véresebb alakja lép elénk és követeli: hódolj nekem. Nem élünk sokszor nagyon távol attól, hogy életünket is fel kell áldoznunk; legalább is érzelmeinknek olyanoknak kell lenniök, hogy a veszedelmet ne nagyon nézzük. Nem lehet itt megvonni szigorúan a határt, hol végződik a kötelesség és hol kezdődik az áldozatkészség, ez a kettő a szeretetben annyira elmosódott, hogy megvonni a határokat nem lehet. S mily közel áll az ily ember a teljes odaadás áldozatához, mily közel áll a halál veszedelméhez; mily könnyen valósul meg rajta is a szó: majorem caritatem nemo habet... Legalább lelkendezzünk eme szellem után. Non faciam animam meam pretiosior, quam me. Ne legyen életünk drágább, mint eszméink. Az áldozatos lélek mindent odaad önmagáért. Ezt a három fokát az áldozatnak kérjük a Szent Szűztől: puhítsa meg lelkünket, hogy az áldozat szép formáit magunkra ölthessük. Engedelmeskedjünk szívesen a törvénynek, hozzuk meg lelkesen az erény áldozatait, hogy az Úr Isten felsegítsen az áldozat magaslatára, ahol az ember életét és véréit is felajánlja azért, ami a legtökéletesebb, a Krisztushoz való hasonulásáért.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 10. old.]

Február 6.

Minden lélek, amely érez, ráhajtja fejét arra a kinyitott Szentíráásra; szeretné megálmódni, hogy mi lesz velem? De akárhogy tépelődik és akárhogy okoskodik és bármiképp szorgoskodik, nem bírja lefejtetni a predestináció könyvének pecsétjét, amelyet ha lefejtene, megtudná, hogy mi van róla írva, hogy mi lesz velem: Üdvözülök-e én, vagy nem? Boldogul-e az én lelkem, vagy nem? Miután elsöpri majd a világbomlás ezt a hazát és földet, hol lesz az én hazám? Miután szétbomlik minden ház és megszakad minden kötelék, hol lesz az én otthonom? Mi lesz velem? — Ezzel a nagy kérdéssel szemben nincs az embernek más feladata, mint kitartani. Azért a visszhang, melyet ez a lágú és édes csengés kelt lelkünkben, más nem lehet, mint hogy: tarts ki! Esto fidelis! Nagyon félek, nem tudom, hogy mikor botlom, nem tudom, hogy mikor ernyed meg az én buzgalmam: tarts ki! Önérzetem gyengesége azt mondja nekem: akárhogy akarsz kitartani, gyenge vagy; erre pedig más biztatást nem találok, mint azt, hogy: imádkozzál! Megrendül valóm, csuklik térdem; üdvözülésem gondjainak terhe alatt nem tehetek mást, mint hogy alázattal leborulok és kérem a végső állhatatosság kegyelmét.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 333-334. old.]

Február 7.

Gondolom pedig, hogy a lélek tisztulásának három foka van. Először is a léleknek tisztába kell öltözködnie, hogy a törvényt megtartsa. A törvény engedelmisséget kíván; az engedelmisség pedig saját akaratumnak más, felsőbb hatalom alá való hajtása; nem más, mint lemondás saját akaratumról, s hódolás egy más akaratnak. Mindenkinek engedelmeskedni kell. Nemcsak nekünk; a Boldogságos Szűz, az Isten-anya is, dacára minden kegyelmének, méltóságának, engedelmeskedni tartozott. Mikor a templomban karjaira emelte az isteni gyermeket, még jobban átérezte ezt, mert hiszen ennek a kis szívnek lüktetése érezte vele a próféta szavait: Obedientiam volo ... engedelmeskedni akarok.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 7-8. old.]

Február 8.

A Messiás azért jött, hogy Isten szent akaratát teljesítse; az Isten-anya ismerte föl legjobban fiának a küldetését, kivette belőle, hogy Ő csak arra való, hogy az Isten akaratát teljesítse. Ez az akarat elsősorban is kötelező akarat, az Úrnak akarata, mely hirdeti: nekem hódol mindenki, nekem hajlik meg minden térd! Kell engedelmeskednetek! Hajtsuk meg, K. H. (Kedves Hívek), fejünket, térdünket a végtelen Úr előtt. Járjuk át magunkat az engedelmisség mélységes tiszteletével, hogy ahol csak meglátszik az Isten akaratának nyoma, ahol csak megcsillan az ő legfelsőbb akaratának megnyilatkozása, hódoljunk neki. Ez az ember első kötelessége és boldogsága. Ellenkezni Isten akaratával, ez a pokol. Ahol az Isten akarata érvényesül, minél több van belőle, annál több ott a boldogság; ahol száműzve van az Isten akarata, ott a bűn, a pokol van otthon. A mai világban nekünk kell elsősorban példát adnunk, hogy az Isten akaratát teljesítsük.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 7-8. old.]

Február 9.

Mindnyájan keressük Őt, mert először is megnyugvást ad nekünk az iránt, hogy bűneink megbocsáttatnak, s azután, hogy részünk lesz a diadalmas, isteni, örök életben. Lelkünk mindenekelőtt bűnbocsánatot sürget, mert az erkölcsi világrend fölségében észreveszi s imádja a boldogító vagy kárhóztató isteni akaratot.

Értsük meg az emberi szívet: nem tudni, nem kérni, nem bízni, hanem lenni akar; nem akar tönkremenni.

Sok a bűne... s a szív kiáltása a tisztaság s a szeplőtelenység, tehát bűnbocsánat után, ez a legősbibb, legmegrendítőbb zsoltár.

Tiszta szívet adj Uram, különben elveszek... s Jézus jön s biztat: adok!

Ez az a nagy tény, melyet nem a világ, ez az a fontos értesülés, melyet nem a tudomány, művészet, kultúra közvetít.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvéttól a másodikig, 167. old.]

Február 10.

Magyarhoni Boldog Pál Szent Skolasztika

Keressük az Istent lelkünknek ez értelmi, érzelmi, erkölcsi, kedélyi nyomain s győződünk meg róla, mikor önmagunkba merülünk. A lélek csodálatos világa az Isten tükre; nézzünk beléje s gyulladjunk föl szeretetére. Ne kicsinyeljük, hiszen az öntudat nekünk az első s fő valóság. A külvilágot is csak e belső, titokzatos energia által látom. Azért amit ez a belső világ igényel, az mind valóság lesz.

Testi életünk igényel ételt, meleget, napfényt, nyugalmat, hogy el ne pusztuljon, s ez valóság és fizika. Éppen úgy igényel lelki világunk Istent, erkölcsöt, eszményt, örök célt, boldogságot, ez is valóság s vallás s élet.

Ah, Uram, adj gyermekszemet! Gyermekszemmel nézek lelkembe és beléd: kérdezlek folyton s hiszek feleleteidben, melyeket magamban hallok.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvéttól a harmadikig, 182-183. old.]

Február 11.

Lourdes-i Boldogságos Szűz Mária Betegek Világnapja

A Szeplőtelen Fogantatásból értsük meg azt a lelkesülést, hogy az ember ne hagyja magát letapostatni, letiportatni a szeplős lelkek által, ne görnyessze nyakát a szenvedélyek igája alá, hanem hogy iparkodjék szeplőtelenül állni, küzdeni a bűn ellen, először önmagában, azután a nagyvilágban. Minő eszményképre van a világnak inkább szüksége, mint a szeplőtelenül fogantatott Szent Szűzre? Minő sugár fogja jobban megörvendeztetni abban az éjben, mely körülötte ijesztget, mint a szeplőtelen Szent Szűz szeméből kivillanó sugár, mely azt mondja: «Ego sum immaculata conceptio!» Minő hang biztatja az embert jobban, mikor látja, hogy sikere nincsen művének, hogy ő csak egy szikra a sötét, a vak éjben? Mily szó biztat jobban a kitartásra és odaadásra, nem törődve semmivel, mint: «Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás!»?

[PO ÖM, XIII., Élet Igéi I., A Szeplőtelen Fogantatás ünnepére, 65. old.]

Február 12.

Szívjuk egyszersmind magunkba a szeplőtelen fogantatásban az Isten nagy vágyát. Mi az Isten vágya? — a lélek szépsége.

— Mi az, ami az Isten előtt kiváló? Mi az, amivel mi az Isten szívét elragadhatjuk? Az erkölcsi tisztaság, mely a legszebb koszorú az emberiség fején; az a dicssugár, mely azt hirdeti, hogy a lélek szent és tiszta.

— Mi emeli azt a lekonyított fejet büszkén az égre s mindig magasabbra, fel egészen a csillagokig? Ez az erénynek méltósága.

— Mi emeli az emberi szívet, a szomorú emberi szívet? A lelkiismeretnek a tisztasága.

A Szeplőtelen Fogantatás mindezt hirdeti.

[PO ÖM, XIII., Élet Igéi I., A Szeplőtelen Fogantatás ünnepére, 63-64. old.]

Február 13.

Érzékiség! Istenem, aki csak kezdő is a természetfeletti életben, aki előtt dereng a tökéletesség, és sejtelve van arról, hogy mit jelent az: Istennek élni — lépten-nyomon beleütközik az érzékiségbe és ha nem vigyáz, lelkiismeretének tisztaságát is rajta vesztheti. Nem tehetünk egy lépést sem anélkül, hogy önmagunkba bele ne botoljunk.

Ha imádkozom és imámat aszerint ítélem meg, hogy édes és ömlengő, meglehet, hogy Istennél imáimnak kevés értéke van, de előttem annál több, mert érzékiségem játszik bele.

Ha buzgólkodom valaki iránt, akit szeretek, ha lelkét féltékenyen gondozom, mert kedves emberem: apostolnak látszom; pedig az érzékiség apostola vagyok; ellenben ha azokon a rideg, tövises nyomokon járok, melyeken az érzékiség kivész, akkor az igazi apostol erényével érdemét is remélhetem.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 331. old.]

Február 14.

Szent Cirill és Szent Metód – Európa társvédőszentjei

A világ néha megzavar s szinte eltávolít Tőled. Csodálatos nehéz függöny a világ, mely téged eltakar; bámulatos gazdag történet szálaiból van fonva, mely a figyelmet Tőled eltereli s magában megakasztja; érzelmeinkkel is ellenkezik sokszor, mert törvénye a szükséges, mechanikai láncolat, s e nehéz lánc alatt nyögünk mindnyájan, de ha az erős élet érzékével magamba fordulok, ott szellemre, lélekre, Istenre találok. Ezek az élet forrásai; itt fedezem föl az erős, nemes élet derült, meleg, napsugaras atmoszféráját; itt szabadulok föl pesszimizmus vagy agnoszticizmus lidércnyomásaitól, s emelkedem verőfényes magaslatokra; innen látom a hitetlen, meghasonlott világnak kimondhatatlan nyomorúságát. Innen nézem a pozitívizmus öncsonkított alakjait, kik mozgással s lökésekkel akarják azonosítani a lelket, a gondolatot s akaratot; innen sajnálom meg a nagyzás önkívületében dühöngő moderneket; innen szemlélem egyszersmind az élet napsugaras kertjeiben dőzsölő, valamint a szenvedés éjféli oldalain ténfergő, kétségbeesett emberiséget. Látom ezt a poklot s undorral fordulok el tőle!

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., A második Húsvétól a harmadikig, 182-183. old.]

Február 15.

A legnemesebb imádság a hála imája

a) Van ima, mely a szív ösztönéből fakad, melyet végre is valamiféle önzés sugall. Roppant természetes, még ha természetfölötti is; érdek-ima. Nem dobunk rá követ. Az ember gyöngé, tehát imádkozik, jól teszi; gyöngé s belátja, hogy rászorul az Úrra; kér kegyelmet, liheg a lelke; hite is rászorítja: «nélkülem semmit sem tehetek», s jóllehet az Isten folyton ad, mégis akarja, hogy kérjük. S a kérés vájja a kegyelmek árkát. — A veszedelem is késztet imádkozni, hiszen a pokol örvénye fölött vezet az út, s a halál leleselkedik ránk. «Uram, ments meg, mert elveszünk!» kiáltották az apostolok, anélkül, hogy előbb mondták volna: «Uram, taníts meg imádkozni»; tudtak imádkozni, mert veszedelemben forogtak. Én is tudok imádkozni, ha nyomorúságom s szükségleteim öntudatára ébredek; az öntudatlan nem imádkozik, a kő, az állat, a bamba ember.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Karácsony, 102-103. old.]

Február 16.

b) Van ima, melyet nem érdek, nem haszon, hanem szeretet sugall, szeretet Isten, lélek, jegyes, gyermek, jó barát iránt. Így kiált Sámuel az Úrhoz, mert szeret; így az apostol a lelkekért, az anya a gyermekért. Kierzik az imáikból a szeretet, de az is, hogy még mindig keresnek, akarnak valamit; magukat még csak felejténék, de azokat, kiknek üdvét szívükön hordozzák, el nem felejthetik. Mintha azt mondanák: «Ah Uram, lelkemet adom értük, de mentsd meg lelküket! Szeretem őket, azért szenvedek!» Szent, nemes imádság ez, de ez is keres valamit.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Karácsony, 102-103. old.]

Február 17.

c) De van végre ima, hol nem akarunk, nem keresünk semmit — hol csak elismerünk, csak adunk; hol az önzetlen lelkiesség úgy árad szívünkéből, mint az illat az éjjel nyiladozó virágból; hol lelkét, köszönetét, szeretetét leheli ki a szív. Ez akkor van, amikor hálát ad: Gratias agimus Tibi! Confitemini Domino, quoniam bonus.

A hála igaz szeretet. Ha kérdezed: mit kívánsz? feleli: semmit! Ha kérdezed: mit csinálsz? feleli: szeretek. Szeretem az Urat! Jó Ő, jó, örökké jó, s kiárasztotta jóságát; akarta, hogy meleg legyen a világon — meleg, s hogy érezzék melegét! Akarta, hogy érezzék, hogy tőle van minden: az élet, az ébredés, az erő, a mély világ bennünk s a nagy világ körülöttünk, mely arra való, hogy lelkünket színezzé, hangolja, alakítsa, gazdagítsa, szépítse, emelje... tőle van ez mind, tőle, a szerető Istentől.

S mennyit tesz értünk! Virraszt, dolgozik, segít, éltet, mindezt értem! Ah igen, a hála édes érzetével megkoszorúzza irgalmaival bennem! Gratias, Deo gratias! S boldogítani akar örök élettel s bevezetni magához, hol többé nem kell már küzdenem s kérnem, mert lesz mindenem; de hálát adnom ott is örökké kell; a hálát adó imádság ez, a mennyország Isten-tisztelete; a hála a boldogult lelkek imája, s nem vagyok-e én is boldogabb, ha szívből-lélekből imádvá-áldva hálát adni tudok?! Ó igen, hála, hála az Úrnak!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Karácsony, 103. old.]

Február 18.

Aki nem hálás, az lanyha. Van a lanyhaságnak több jellege; az egyik bizonyára az érzéketlenség. Az érzéketlen lélek nem becsüli az Úr kegyelmeit, leereszkedéseit; nem tesz rá benyomást Jézus példája; nem forr fel szíve az «eucharisztia»-tól. Ébressze föl azonban az ilyen lélek gyakran a hála érzelmét magában; tartson jó hálaadást nemcsak Szilveszterkor, de minden szentáldozás után; szorítsa rá magát e «noblesse»-re, s meglátja, hogy felmelegedik szíve.

Viseltessünk érzékkel szívünk ez irányban való nevelése iránt az emberekkel szemben is; legyünk hálásak azok iránt is, kik külön nekünk szolgálnak, vagy közszolgálatban állnak; imádkozzunk vonatunk gépészeiért, kalauzaiért, máskor ismét a cselédekért, a postásokért stb. Ezzel is sokkal nemesebb lesz szívünk.

A hála végre meghitt bizalmasságba vezet be. Az a nagy, komplikált, kuszált világ valahogy háttérbe lép, s én úgy érzem, hogy az Úr voltaképpen mindent nekem tett; nekem, értem tette; a keresztet is értem állította föl, s a keresztes édes lesz, ha értem áll; az Isten édes lesz, ha enyém, ha az én kimondhatatlan jótevőm!

Íme, ahol hála serken, ott Isten-szeretet, ott Isten-barátság virul ki belőle. Ezért követeli is a hálát az Úr s kesereg, ha gyermekei háládatlanok: fiakat neveltem s űk... megvetettek engem. Populus insipiens... ah az esztelen, érzéketlen nép! Utálom a hálátlanságot s reflektálok, hogy ki iránt nem róttam még le hálámat.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Karácsony, 104-105. old.]

Február 19.

Így ha valaki, másnak üdvösségét keresi s a magát elhanyagolja, vajon buzgóság-e az? S ha valaki imádkozik, mikor dolgozni kell; szelíd és engedékeny, mikor szigorúan kellene föllépnie; szemet huny alázatos gyávaságból, mikor bátran kellene megküzdeni a rosszal; ha a jót rosszkor teszi s többet ront vele, mint használ: ugyan megérdemli-e élete az erény dicséretét? Nem önámítás-e ez inkább, melyben az ember saját hajlamait, saját természetét követi s azért teszi a jót, mert jólesik neki, s nem azért, mert Isten parancsolja? Ne ámítsuk magunkat, K. H. (Kedves Hívek), csak tiszta, természetfölötti, s Isten akarata szerinti jócselekedeteket jutalmaz meg az Isten; de azokat azután megjutalmazza istenileg, százszeres bérrel s örök üdvösséggel!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 107-108. old.]

Február 20.

A bűn arészben is kétféle, hogy vannak bűnök akaratból és vannak gyarlóságból; néha hidegen, öntudatosan számítva, máskor homályos tudattal, ösztönszerűen vétkezünk. A második osztály nyit a törekvéseknek óriás tért.

Gyarlóságból vétkezünk, ha türelmetlenül kifakadunk, ha képzelődünk, meggondolatlanul gyanakodunk, hirtelenkedve ítélünk, — rossz kedvünket le nem győzzük, kelleetlenül elhagyjuk magunkat, fegyelmezetlenül oly szavakat mondunk, melyek kisiklanak és sértenek, a szórakozottság ellen nem küzdünk, — a lanyhaságnak engedünk, — hűtlenül viselkedünk, — különfélet gondolunk s nem őrizzük önmagunkat, — hiányzik a mérséklet, megfontolás. Megalkuszunk; bizonyos hibákat föl sem veszünk...

Hány ilyen hiba van bennünk, melyet a fölvilágosult szem meglát s elkerülni iparkodik. Mea culpa!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 39. old.]

Február 21.

Íme, K. H. (Kedves Hívek), itt a jó irány; tenni azt, amit Isten kíván tőlünk; amire állapotunk s hivatásunk rászorít; tenni azt, ami okvetlenül szükséges, s csak azután azt, ami hasznos és dicséretes; tenni azt, amit a jól rendezett szeretet követel, s csak azután azt, amit hajlamunk sugall; tenni azt, amit a hit s az ész javall, s ne azt, amit a természet ajánl.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 107-108. old.]

Február 22.

Szent Péter apostol székfoglalása

«Kérte Simont...» Mily kedves és jóságos; teljesen, egészen közénk állt, s emberséges lett. Ő, az Úr akar valamit, de kéri. Az akarat nagy skálát játszik; a Fölség abszolút érvényesülésétől a kegyelem lágy leheletéig; zúg és suttog, tör és enyeleg, ragad és vonz, parancsol és kér; szóval erős és finom; lágy, édes, halk vonzalmi és indításai vannak. ...

Ez Péter hajója. A készségesen, sőt szenvedélyesen hódoló Péteré! Mit ne adna s mit ne tenne meg Urának! Jól indul, hogy ne csak törekeny hajócskával szolgáljon az Úrnak, hanem rendületlen sziklaalapjává legyen az egyháznak. A hajócska is kép, a szikla is kép, a csodálatos halfogás is kép. Az első jelzi az evangélium sorsát az emberi akarat s szeszély tengerén, a másik kettő a föltétlen érvényesülést.

Mindkét tekintetben ragaszkodjunk Péterhez s az anyaszentegyházhoz; hajócskája átvizs háborgáson s megzavarodáson, s sziklája biztonságot s ragaszkodást nyújt kételyek s harcok közt. Isten áldása van ez emberhalász kezén, mert Jézus szavára s az Ő kegyelmével veti ki a hálót. Foglya vagyok én is.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 170. old.]

Február 23.

S hogy ezt a gyónási lelkiismeret-vizsgálatot jól elvégezhessek, ajánlom, K. H. (Kedves Hívek), hogy naponként este pillantsunk estimánk alkalmából szívünkbe. Van-e jobb estima, mint mikor az ember leborul az Isten lábai elé, megcsókolja azokat lélekben s megköveti az Isten szent fölségét a napközben elkövetett bűnökért? «Ne intres in Judicium cum servo tuo Domine», ne ítélj meg s ne ítélj el, Uram, végleg a te szolgálodat, — ez a fontos, sőt azt mondanám, mázsás szó ne törölődjék ki emlékezetünkéből soha. Amennyire szívünkön hordozzuk e rettenetes igazságot, azon mértékben szabadulunk meg az Isten ítéletétől.

A másik pedig, amit ajánlani akarok, az, hogy a temetésen, a koporsó előtt azt éneklje a pap: «ne tradas bestiis animas confitentes tibi», ne dobd oda a fenevadnak, értsd az ördögnek a neked hódoló lelkeket. K. H. (Kedves Hívek), sokszor állunk a koporsó körül a temetéskor, gondoljuk meg olyankor, hol van most ennek a megholtnak a lelke? Irgalmazott-e neki az Isten? S hol lenne most az én lelkem, ha itt e koporsóban feküdnék a testem? Sietünk mindnyájan az Isten ítélszéke elé; rajta, nézzünk bele lelkiismeretünkbe; ítéljük meg magunkat, hogy meg ne ítéltessünk!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 155-156. old.]

Február 24. Szent Mátyás apostol

Valahányszor az isteni Megváltó fel-feltámaszt a világban egy lelket, mely hódít az ő számára, valahányszor az anyaszentegyház köpűjéből kiszáll egy új raj, mely szárnya alatt viaszt és ajkán mézet hord, mindannyiszor észrevesszük, hogy a világot ezen régi program alapján akarja meghódítani: szeretet. Szeretet, az igazi, őszinte jóindulat, mely az embert fölkarolja és hozzá leereszkedik, mert látja, hogy szenved és nyomorult. Az Úr Jézus gondja, mely az ő lelkét nyomja, a világ üdvössége; az ő látomása: a tömegek pásztor nélkül. Ezek közé a tömegek közé lép minden apostoli lélek, mert a világ elsősorban lélek szerinti nyomorúságban szenved. És a lelkeket emelni senki másnak nem lehet, csak a lelkeket megbecsülő, az embert tisztelő szeretetnek. Csak az a szeretet van oly finom, hogy minden szenvedésnek jaja százszorosán visszhangzik szívében; csak az a szeretet van oly érzékeny, hogy mikor a kezét kiterjeszti, nem töri le a lélek fakadásait, hanem óvja azokat.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 74. old.]

Február 25.

A tizenkét éves Jézus a templomban.

«És szülői esztendőnkint Jeruzsálembe járnak vala a húsvét ünnepére. S mikor Jézus tizenkét esztendő lett, fölmenének ők is Jeruzsálembe az ünnepi szokás szerint.» (Lk 2, 41).

Jézus fölmege a templomba örömmel, s áhítatának, bensőségének illatával tölti el azt. Volt már itt, mint csecsemő, most itt van, mint virágzó fiú. Megszenteli a templomot. Szenteli a templomot művészet, ima, áldozat, szépség, de mindenekfölött Jézus jelenléte s lelke.

Az Ő lelkét keresem s az imádság szellemét hozom magammal a templomba. Az imádó, hálát adó, engesztelő, kérő lélek sóhaja most is megszenteli a templomot. Hozzuk s kérjük ezt. Az imádkozó s áhítattól hevülő fiú-Jézus emléke kísérsen.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 133. old.]

Február 26.

«És lőn, harmadnap múlva megtalálták Őt a templomban a tanítók között ülve, amint hallgatta s kérdezte őket.» A rokonság, a test és vér, az utca s a sürgés-forgás nem adja Őt nekünk, hanem a szent hely, a csend, a magány. Ott keresd! A bűnbánat, elmélyedés, elfordulás s magába térés útjain közelítjük Őt meg. Megtaláljuk a templomban, az egyházban; ülünk le itt a szentek közösségében s merítsünk forrásaiból. Az erősebb testvérek is, Szent Pál, Szent Ferenc, Szent Teréz... közelebb hoznak hozzá. Ezekről el ne szakadjunk. Lesz az öröm, mikor megleljük! Mily édes rátalálni ismét az Úrra, örvendezni vele s elmerülni benne. Mily édes nézni azt a Fiút is, amint hallgat és kérdez, s nézni az örvendező anyát, amint megpillantja s nézi s megszólítja s viszi!

«És anyja mondá neki; Fiam, miért cselekedtél így velünk...? És mondá nekik: Mi dolog az, hogy engem kerestetek? Nem tudjátok-e, hogy amik az én Atyáméi, azokban kell lennem?» Ez a Jézus-típus; lelke Istennel egyesülve az élet minden útjain. Emberség Istenséggel telve; azokban van, melyek Atyáéi. Ezt az egyesülést élvezi, mint fiú Názáretben, mint férfit Jeruzsálemben, a Táboron éppúgy, mint a Golgotán; erre hivatkozik keserves áldozatában: Atyám, ne az én akaratom... Ez az egyesültség kíséri éji imáiban. Isten van vele. Ha anyját elvesztette, akkor sem magányos lélek. Vigaszunk elvész, sötétség tölt el, s csüggedünk, ha öntudatunkra jön, hogy magunk vagyunk, «solus».

Ő az ember nem elég önmagának; kell neki támasz s segély, e nélkül letörik; de Istennel falakat mászom meg s hegyeken kelek át.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 135-136. old.]

Február 27.

Jézus imádsága a templomban mint a tömjén; ilyen nem szállt még föl itt. Ideje volt, mert «áldozatot s ajándékot nem akartál, égő- s bűnáldozatot nem kívántál; akkor mondtam: Íme jövök, hogy a te akaratodat cselekedjem» (Zsolt 39, 7).

Behozta az igaz kultuszt, mely az egész embernek, a gondolkozó, érző, vágyódó, reménykedő embernek Isten-tisztelete, Isten-tisztelet «lélekben s igazságban»; ez a kultusz elveszhet racionalista gondolkozástól, puritán ridegségtől s éppúgy gondatlan, szentségtörő bizalmaskodástól.

Mély Isten-félelmet hozott közénk az Úr; közelében érezzük, hogy «ez a hely szent» s megtesszük, amit kíván tőlünk: «Féljete az én szentélyeimnél. Én vagyok az Úr!» (Lev 16, 2). De a félelemnél nem áll meg; kiönti szívét hálában, szeretetben. Koncentrálja szívében a világ imáját. A mi Isten-dicsőítésünknek gyöngye sugarai szívében mint erős lencsében kigyúlnak; ezer életet ajánl föl; elzeng minden dicséretet és kantikumot, mit próféták énekeltek. Majd mint sas emelkedik s vonz minket is föl, majd mint kotlóstyúk kiterjeszti szárnyait fölénk s engeszteli az Urat. Ezt teszi Jézus most is az Oltáriszentségben.

Vessük le lelkünk darabosságát, hogy lássunk s hevüljünk.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 134. old.]

Február 28.

Jézust keresi anyja.

«És elvégződven az ünnepnapok, midőn visszatértek, a gyermek Jézus elmaradt Jeruzsálemben s nem vevék észre a szülők.» (Lk 2, 43). Három napig keresték Mária és József a gyermek Jézust; három nap három év, két álmatlan éj két kis örökkévalóság nekik. Hol maradt, hol van, miért maradt el tőlünk — kérdezték — büntet tán vagy megpróbál? Lelkük tiszta volt; szívében az Isten szentjeinek legnagyobb kegyelme s mégis könny a szemben, fohász az ajkon.

Jézust elvesztjük, ha halálosan vétkezünk; de elvesztjük úgyis, hogy elvonul tőlünk érzékelhető, édes jelenlétével a vigasztalanság, a lelki szárazság óráiban. Néha tán rászolgálunk kislelkű, hűtlen, lanyha viselkedésünkkel; néha tisztára a megpróbáltatás órái ezek. Tartsunk ki ilyenkor s reformáljuk meg lelkünket.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 134-135. old.]

Február 29.

Mily lelkülettel keresik Jézust?

1. Alázattal. Nem vagyunk méltók az Isten leereszkedéseire; Ő az Úr; amikor akar, jön s megy. Végtelen világokból jön felém; csoda-e, ha molyszerű lelkem néha elveszti fénysugarát. Néha megönteltségből káprázik szemem vagy rossz irányban, önzésem, érzékiségem irányában keresem.

2. Türelemmel. Az élet talaja köves; véges természetünkben sok hibátlan hiba van, sok a széthúzás, akarat s érzélem; a psziché sem tűz mindig, néha langyos, fáradt. «Inspirata patientia»-ra van szükségünk. Túrni kell önmagunkat lélekkel, öntudatos fölülemelkedéssel.

3. Szorgalommal keresték; gondolatuk, akaratuk, érzékük egy célra irányult: Jézus hol vagy? Keresték nyomait, jártak, kérdezősködtek, ki nem fáradtak.

Íme, a megtérési s az apostoli Jézus-keresés.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 135. old.]

Március – Böjtmás hava

Március 1.

Jézus szereti Názáretet s szülői házát, és kedves neki a fala, az udvara, a tája. Érti szomszédjait, s jóindulattal van a falu gyermekei iránt. Ez is az Ő pietása.

A szentekben mély szimpátia van a világ iránt; szinte gyermekdedek, s meleg, jóságos szívet visznek bele környezetükbe.

Viseltessünk mi is pietással szüleink, testvéreink, szülőházunk, hazánk iránt; hisz nem vagyunk mostohák, hanem gyermekek.

Szeressük az anyaszentegyházat. Oltáira visszük virágainkat, énekeit énekeljük, ünnepeit megüljük, búcsút járunk, szolgálait tiszteljük, meg nem szóljuk. Harangszava, orgonabúgása, szenteltvize, szentolaja, relikviái kedvesek nekünk.

A haza is nem rendőri fogalom, hanem nemes, emberi érzések szintézise; tehát azt is Isten gondolta s én aszerint szeretem s szolgálom.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 137. old.]

Március 2.

«És Jézus növekedék bölcsességben és időben és kedvességben Istennél és embereknél.» (Lk 2, 52). A természetfölötti élet hitből vett gondolkozás, érzés, akarás, cselekvés; a názáreti házban látok három ilyen izzított, lelkesített, mozgatott lelket: az isteni Megváltót, a Boldogságos Szüzet és Szent Józsefet. Vegyük fontolóra, hogy miben nyilvánult természetfölötti életük?

a) A fölfogásban. A názáreti kis házban a napfényen kívül van más világosság, melynek fényénél a Boldogságos Szűznek és Szent Józsefnek, az ácsnak fiában mindenekelőtt az Istennek valóságos fiát látjuk, aki a legközönségesebb cselekvésbe is a legtitkosabb és legfelségesebb erényeket szövö bele; apró szolgálatai is örök érdeműek, a legkisebb is; mikor a kútra megy vízért, vagy segíti ácsoló atyját, cselekvéseiben örök értéket rejteget. Mindenütt kíséri a gyermeket isteni méltósága; amit tesz s amihez nyúl, azt mind az Isten fia illeti s kezeli. Nem hogy nagyot tesz, de hogy Ő teszi; ez az érdem éltető idege. Tudjuk ugyanis, hogy az erkölcsi cselekvésben az értéknek első tényezője a cselekvő egyénisége. A gyermek mellett látjuk édesanyját. Mily fényben tünteti föl a hit ez asszonyt? A hit ugyanis nemcsak az ács feleségét, hanem az Isten anyját látja benne, akivel az augusta Rómában egy napon nem is említhető, s erénye, élete, érdeme mégis le van borítva az ács feleségének igénytelenségével és egyszerűségével. Barbárság volna az állással azonosítani az erkölcsi értéket.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 137-138. old.]

Március 3.

b) Tekintsük meg továbbá e családnak sorsát s esélyeit. Az Isten szerette ezt a házat, úgy mint semmit égen és földön, de azért a munka és a gond nem kerüli el tájékát; a Gondviselés különösen őröködik fölötte, és mégis meg kellett feszíteni inákat, futniuk, küzdeniük kellett az élet harcaiban. Nem élnek itt úgy, mint Szent Antal a pusztában, akinek holló hoz kenyeret; itt a kenyeret meg kell szerezni; az Isten nem állítja meg a futamodók előtt a Nílus folyót, ha át akarnak menni; keresniük kell hajót vagy hidat. A pusztában éktelenkedik a sárga, vörhenyes homok, nem változik el édenkertté. Az egész élet szürke és köznapi, és ebben a szürke és köznapi életben rejtőzik a hit világa mellett a természetfölötti élet, mely a megszentelő malaszt állapotában hitből lett motívumok szerint dolgozik; akár esztek, akár isztok — mondja Szent Pál — mindent Istenért tegyetek. Ezt többször föl kell keltenünk!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 137-138. old.]

Március 4.

Élt, mesterséget folytatva, örök hivatásnak. «Sub specie aeternitatis», az örökkévalóság jegyében, járt-kelt, fűrészelt, faragott; felhőtlen égbolt domborodott fölötte, s ez égről lenézett rá Atyja arca, s lesugárzott Atyja akarata, melyet teljesített. Szabad kilátása nyílt lelkének, bűn, alacsony érzület nem homályosította; tiszta szándékok öntudata volt atmoszférája. Neki az élet nem volt zsibvásár, hol egymást csalják, sem cirkusz, hol erőt fitogtatnak; munka, kereset, ügyesség, tapasztalat egyet szolgált; az Istengyermek típusának kialakítását; «növekedett bölcsességben, korban s kegyelemben». Higgyük el, hogy tudás, tanulás, küzdelem, kereset, karrier egyet szolgáljon; a szebb, tisztább, emancipáltabb lelket.

Ez a nagystílusú élet a legédesebb s a legbensőségebb. Otthona szent, mint az Isten háza, s meleg, mint a család; bensőséget, édes meghittsége, édesanyai szeretetet élvez. Atyja van, munkás, küszködő atyja, kinek munkájába beletanul az Úr, s mindkettőnek fáradalmát s gondját enyhíti a Szent Szűz, a hitves s az anya. A lelki élet nagy stílje nem törte le az emberi lét e virágait.

Ezt mind bele kell állítani az isteni életbe. Názáret kell az emberiségnek. Jézus életének 30 éve ezt nyomósítja. «Magna vixit, nihil dixit!» Nagy élet s kevés szó! «Assides nato pia mater almo, Assides sponso bona nupta. Felix, si potes, curas revelare fessis, Munere amico»; leül a Szent Szűz édes, isteni Fiához, leül mint jó hitves kedves férjéhez s jól esik neki fáradtságukat megenyhíteni.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 140-141. old.]

Március 5.

Jézus az anyagi és szellemi szükségletek közt vezet el. Kell a tehetségeket kifejleszteni, kell dolgozni, de ne várjunk a munkától s kultúrától boldogságot. Ily lelkület a földhöz tapad; az Istengyermekből világfi lesz; a belső elszárad a külsőtől. Pedig Jézus ezt a királyi Istengyermeket, ezt a halhatatlanságra született Fölséget akarja érvényesülésre segíteni, öntudatra ébreszti, fölényre neveli, mondván: «Mit használ az embernek ha az egész világot megnyeri s lelkének kárát vallja» (Mt 17, 26)! Azért tehát bátran, nagy föladatunk öntudatában követeljük magunktól, hogy lelkünket nagyra becsüljük s gondozzuk.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 149. old.]

Március 6.

Jézus megkeresztelkedése.

«Lőn pedig, mikor megkereszteltetett az egész nép, Jézus is megkereszteltetvén és imádkozván, megnyílt az ég, és leszálla a Szentlélek testi alakban, mint galamb Ő reá, és e szózat lőn a mennyből: Te vagy az én szerelmes fiam, te benned telik kedvem.» (Lk 3, 21).

Mély alázattal, szent örömmel s a lélek izgalmával közeledett Jézus a nagy keresztelőnek táborához, a Messiást váró Jordán parti csoportokhoz; megrendült a nyilvános bűnbánat e tüzes, alázatos áhítatótól; ah, hisz mindezek Őt várták, ezek a tüzes vágyak, ez a szent izgatottság mind neki szólt.

Missziójának öntudata eltölti Őt lelkesüléssel, odalép János elé s alázatban megkeresztelteti magát tőle; de a Keresztelőnek megnyílik lelki szeme s vágyva vágyik a Jordán mélyeibe merülni előtte; akarja, hogy Krisztus keresztelje meg őt. «Hadd el — mondja az Úr — teljesítsük az Isten akaratát; keresztelj meg engem, de érezd, hogy nem vagy méltó sarum szíjait megoldani.» — A keresztelés Krisztus nyilvános életének kapuja; fölavatás. Alázatban kezdi, Keresztelő sz. János bűnbánatával.

Ébresszük föl magunkban a keresztelésnek, mint új világba való elmerülésnek, mint új életre való felavatásnak, mint izgalmas, az egész lelket lefoglaló átadásnak érzéseit. Ó, mily kevés a keresztelt öntudat!

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 145-146. old.]

Március 7.

«És hozzá járulván a kísértő, mondá neki: Ha Isten Fia vagy, mondd, hogy e kövek kenyerekké legyenek. Ki felelvén, mondá: Nemcsak kenyérral él az ember, hanem minden Igével, mely az Isten szájából származik.» (Mt 4, 3).

Egyél; foglald le a világot: élj. Legyen kenyered, az legyen főgondod, szolgáljon e törekvésednek minden kő, minden porszem. Csinálj kenyeret s élj erősen, hatalmad tudatában! — Jézus óvást emel a kísértő ellen: kenyér kell, de nemcsak kenyérből, föld- és kőtörésből, tenger- és világfoglalásból él az ember; mindennél szükségesebb az isteni lehelet, a szép, tiszta, nemes élet, az öröm, a megnyugvás! A kultúrvilág nagy kísértése az embernek; elfelejti a szép földtől a belső világot, a produktív munkától mennyországát, az alkotástól lelki világának kiépítését. S hozzá még helytelen irányba terelődik s a testet-lelket törő munkában életcélát lát. Szegény, az eszközt céllá emeli; igát farag magának. Ó Uram a te leheletedet szívom, azzal térek magamba, a legfontosabb munkára; ez lesz lelkem kenyere és öröme. Dolgozom, de a munka nem cél, hanem eszköz nekem. ...

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkor, 149. old.]

Március 8.

«Akkor fölívé Őt az ördög a szent városba és a templom tetejére állítá Őt és mondá: Ha Isten Fia vagy, bocsásd le magadat, mert írva vagyon, hogy angyalainak parancsolt felőled, és kezeikben hordoznak téged, netalán kőbe üssed lábadat. Mondá neki Jézus: Ismét írva vagyon: Ne kísértsd a te Uradat, Istenedet.» (Mt 4, 5-6).

a) A második kísértés a világ; hadd lásson, hadd nézzen prófétának, szentnek! Hadd tiszteljen s hódoljon neked, ülj nyakára; úr kell neki. — Igen, én is úr akarok lenni. Az én uralmam igazi, nem látszatos hatalom: lelkem szép kialakítása; itt vagyok én úr s tiszteletet nem hajhászok. Ne tereljen el a világ lelkem nagy missziójától; sem látszat, sem külszín; az csal is; kevésnek is jut. Az Isten országa a belső valóság; ez az igazi szuverenitás és fölség. Világ fölött állni; weltüberlegen! De nem stoikusán, mert az is hazugság; hanem Szent Ferenc szellemében, ki szeret mindent s örül neki. ...

b).... Így kell győznöm, s a lelket kiemelni a sokféle befolyástól. Minél nagylelkűbb leszek, annál derültebb s erősebb leszek. A tökéletes ember ne legyen verébijesztő, hanem igaz, nemes, bátor, egész ember, aki szeret gyermeket, szülőt, feleséget, de soha az isteni szeretet rovására.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkor, 150-151. old.]

Március 9.

Egyik jeruzsálemi útján beszélte tanítványainak, hogy majd szenved és meghal; s akkor «fogván Őt Péter, kezdé feddeni» (Mk 8, 32), mondván: «Távol legyen ez Tőled Uram, nem történik ez rajtad. Ki megfordulván, mondá Péternek: Hátra tőlem sátn, botránkozásul vagy nekem.» (Mt 16, 22-23). Mily elszánt az Úr az «emberi gondolatok» visszavetésében. Nem szabad kímélnie magát; aki itt kímél, az önmagát rontja meg. Tehát minden kísértésben mondom rögtön: hátra tőlem sátn, Isten útjain járok; erősen, keményen akarok. A világ s a filozófia bármely ígézetével szemben rögtön fölemelem az Isten uralmának zászlaját s az Istengyermek öntudatát érvényesítem!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkor, 151. old.]

Március 10.

«Felelé nekik János, mondván: Én vízzel keresztelek; közöttetek állott pedig az, kit ti nem ismertek.» (Jn 1, 26). Vízzel keresztelt János; Jézusnak keresztségét még ki nem oszthatta; erős keze gyöngye eszközt kezelt, vízkeresztséget, s mégis remekelt rajta és vele; éppen azért, mert lelke volt hozzá.

Nekünk Krisztus szentségei állnak rendelkezésünkre, életszervek, remeklő orgánusok; mit tehetünk ezekkel, ha lelkünk van hozzá?!

Hogy lehet keresztelni Lélekkel, tűzzel, hogy lehet hősöket fölkenni krizmával, hogy lehet szíveket egybekötni a szakramentum kötelékével, hogy lehet örök ifjúságot nevelni az élet kenyérével!

Testvér, nézz föl, közöttünk áll Krisztus, s fakad az Ő ereje, s mi nem ismerjük sem Őt, sem azt.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 41-42. old.]

Március 11.

Krisztusi hivatás.

«És látván (Ker. János) Jézust ott járni, mondá: Íme az Isten báránya. És hallá őt két tanítvány, és követék Jézust.» (Jn 1, 36). A hivatás bennünk érzék a Fölséges iránt, a lélek s a lelkiek iránt, még pedig az élet odaadásában. Kezdődik azzal, hogy az isteni, lelkünk elé lép, s imponál és vonz. Kísérjük Jézust gondolatainkban, kérdéseket intézünk hozzá felejtve magunkat; Mester — mondjuk — hol lakol? s elmegyünk s megnézzük, s nála maradunk «az napon»; de még nem végleg. Beszélünk róla másoknak, érdeklődésünk tárgya lett: megtaláltuk a Messiást — mondjuk — Jézust, József fiát Názáretből. Ha mások ellenvetik: kerülhet-e valami jó Názáretből — megvédjük, hevülünk, lelkesülünk, íme, az életodaadás, az apostolság hajnala; ezt szívtisztasággal, imával s munkakedvvel kell párosítani.

Jézus pillant belénk!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 152. old.]

Március 12.

Nagy Szent Gergely pápa

Traján, mikor császár lett, legnagyobb ellenségének azt üzenté: evasisti, megmenekültél! Mintha azt mondta volna neki: én hatalmas lettem, rád sem tekintek; a hatalom öntudata bennem oly nagy, hogy amint az oroszlán legyekkel nem él, úgy én sem nézek oda ellenségeimnek.

Aki hitből él, az ily hatalmas és boldog; s épp azért türelmes; aki a hitből él, az tudja, hogy hit nélkül nincsen boldogság. Akin pedig meglátják a hit boldogságát, annak hisznek mások is. Mert önmagukban is érzik már a vallásosság boldogító erejét s a vágyat is jobb élet után, ámde az élet zajában az édes hangok csakhamar elhalnak; de ha látnak meleg valóságokat, jellemes férfiakat, akik hitből élnek, elszánják magukat s azt mondják: ha valakit követünk, követjük ezt.

Így mindegyikünk apostolává lehet az Úr Jézusnak, mert példájával másokat is a hitből táplálkozó életre ösztönöz, sürget, vonz és magával ragad. Tehát, K. H. (Kedves Hívek), melegen hitből élni, a hitnek boldogságát lehelni, az erény szépségét s az életnek harmóniáját szeretni! Ezzel a telt szívvel járjunk itt a földön, hogy eljussunk az égbe! Ámen.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 91. old.]

Március 13.

A kánai menyegzőn.

a) «Harmadnapra menyegző vala Galilea Kána nevű városában... s elfogyván a bor, mondá Jézus anyja neki: Nincs boruk.» (Jn 2, 1). A názáreti szerény viszonyokhoz szoktatott édesanya hamar észrevette, hogy zavarban vannak, s jóságos szíve ösztönözte a közbenjárásra. Mély, bensőséges tisztelettel közeledik szent Fiához, s neki, ki a násznép zavarát s az ő óhaját is egyaránt érti, előadja kérését. Bármi lesz a felelet, az őt nem bánthatja; ismeri Fia szívét s tudja, hogy meghallgattatik. — A szerető, Istenhez tapadó szívek tudják, hogy végre is meghallgattatnak, ha nem így, hát úgy.

Jézus is mondja: «Én ugyan tudtam, hogy mindenkor meghallgatsz engem» (Jn 11, 42), mert bármit kérek, mindig csak a te szent akaratod teljesedéséért könyörgök. Ilyen volt a Szent Szűz. Így imádkozom majd én is; minden kérésemen kiverődik a vezető gondolat... a Te szent akaratod.

b) «Vinum non habent, nincs boruk.» Éltünk lakomája sokszor nagyon szomorú. Sok az étel; nehéz ételek, melyekkel tudomány s politika szolgál, de hiányzik borunk, mely a lelket földérintse s tiszta, nemes életörömmel eltöltse.

Anyánk, járj közben isteni Fiadnál, mutasd be neki szükségünket; mondd bizalommal: nincs boruk. Ő majd gondoskodik rólunk.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 153. old.]

Március 14.

c) «Ez volt Jézus csodatételeinek kezdete.» (Jn 2, 11). Igazán szerény kezdet; kedves körben kedves ajándék. Mások is hoztak ajándékot a násznépnek, ki ezt, ki azt; Jézus is hozott; az «Ő kelyhéb» nyújtotta nekik: «calix inebrians», «praeclarus». Édes bort, tüzes bort nyújt az Úr Jézus menyegzős lelkünknek; fölhevíti, fölmelegíti szívünket.

Ah az első, forró szeretetnek, a mámoros, első buzgalomnak bora édes és világ feledtető. Ezt a drágalátos kelyhet szomjazom én!

d) «Minden ember először jó bort ad, azután azt, ami alábbvaló.» (Jn 2, 16). Itt megfordítva van. A lelki élet kezdetén Isten sok vigaszt ad, ami jól esik a könnyen csüggedő, tétovázó léleknek; gyöngeségét számon tartja az Úr, becézi, biztatja; később keményebben fogja s akarja, hogy érzékelhető vigasz nélkül is szolgáljon neki.

Ah ez több s ez jobb; ez már erős élet. Semmiben sem teszem függővé az érzékelhető vigaszoktól szolgálatomat. A kötelesség s az Isten-szeretet előírja nekem, hogy mit tegyek, s azt föltétlenül megteszem, hisz nem vigaszt, de az Isten akaratát keresem.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 153. old.]

Március 15.

A régi Magyarország még csak lelkesedni tudott s dolgozni nem szeretett; az új Magyarország meg csak dolgozni akar s az eszményeket lekicsinyli.

A régi Magyarország tunya volt, az új Magyarország blazírt lett; az nemzeti volt és szegény, ez kozmopolita és nem gazdag; mindkettő a bomlás és romlás mérgét hordozza magában.

Ezzel szemben a pünkösdi szellem abban a Magyarországon lesz, mely magyar is, hívő is, idealista is, nemzeti is, ugyanakkor pedig munkás, szorgalmas és takarékos is.

Ebből a pünkösdi tűzből válik egyéni derekasság s öntudatos nemzeti élet.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 145. old.]

Március 16.

K. H. (Kedves Hívek), akartok Istennél érdemet és jutalmat? Ha akartok, akkor azt tegyétek, amit Ő akar és követel tőletek. Ahová s aminek rendelt titeket az Úr, azt cselekedjétek.

Akarja-e az Isten, hogy az almafa szőlőt s a rozs körtét hozzon? Nem akarja; hanem azt akarja, hogy minden fa a maga gyümölcsét hozza s az a gyümölcs jó gyümölcs legyen.

Éppen úgy rendelt az Isten az embereknek hivatásokat; kijelölte állapotaikat; meghatározta kötelességeiket; ezeknek meg kell felelniük; ha többet tesznek ezeken kívül, jól van, dicsérem őket; de ha mást tesznek s ezeket elhanyagolják, vagy ha olyasmit tesznek, ami kötelességük teljesítésében gátolja őket: akkor nem dicsérem őket; nem dicséri őket az Isten, de még a világ sem, sőt ez ítéli el őket legélesebben!

Erre figyelmeztet Szent Pál, sőt nemcsak figyelmeztet, hanem kér, midőn írja: «Kérlek titeket, hogy a hivatásban, melyre hivatva vagytok, méltólag járjatok» (Ef 4, 1).

Hivatás alatt ő a keresztény életet érti; de e keresztény életbe bele van foglalva minden egyes hivatás és állapot; benne van a keresztény anya, a keresztény atya, a keresztény ügyvéd, a keresztény tanító, a keresztény hivatalnok, a keresztény pap, stb. hivatása.

Kérlek titeket, hogy e hivatástokhoz méltólag járjatok.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 106. old.]

Március 17.

Győri Könnyező Szűz Mária

A Boldogságos Szűz, mikor a templomba fölérve az Úrnak mutatja be s szenteli szent Fiát, átérzi, hogy a törvény nevében Isten szent akarata szerint s az ő céljainak szolgálatában áll itt. Ő tudta, hogy ő ebben az egész, nagy, fontos történésben csak mint eszköz szerepel, azért is felelőssége teljes tudatában állott. Szemtől-szemben áll Istennel, aki megbízta őt, hogy járjon el szándékában. Azért nem is vonakodik egy cseppet sem, hanem hűségesen teljesíti, amit Isten kíván tőle.

Valamennyi szentet e felelősségérzet jellemzi; mélységesen át vannak járva annak a nagy s elkerülhetetlen szükségességnek érzetétől, hogy mentse meg saját lelküket s viseljék gondját mások üdvösségének. Hogy állok én e részben? Beleégett-e már lelkembe az érzet, hogy Isten kezeimbe helyezte le saját üdvömet s hogy számon kéri azt majd tőlem? Ha akarom, jól gondolhatom azt, de el is veszthetem, ha nem törődöm vele; Isten azonban mindenesetre számon kéri tőlem életemet. Az Isten a Boldogságos Szűzet a világ üdvözítésének munkájába állította bele. Köze van neki az én lelkemhez is. Ő is, meg én is, tehát együtt dolgozunk saját lelkem üdvözítésében. Ez a tudat nagyon lelkesíthet.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, [257.], 257-258. old.]

«Bármit tesztek, mondja Szent Pál, mindent Isten dicsőségére tegyetek»; ebből tehát az következik, hogy minden cselekedetünk tényleg arra alkalmas is, hogy Isten dicsőségére váljék, alkalmas arra, hogy Isten gondolatai szerint erkölcsi tökéletességbe s szépségbe öltözködjék.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 264. old.]

Március 18.

Hát ha az Isten most közölünk, akik itt vagyunk, akarná kijelölni s kihirdetni, hogy kicsoda előtte a legkedvesebb s a legbecsesebb: nem szégyenülne-e meg közölünk sok, látván, hogy talán az a kiválasztott, kit semmibe sem vett. Ilyen ítéletet, mely szerint Ő József és Mária szent családját a legméltóbbnak, a legfönségesebbnek hirdette ki valamennyi ember és család fölött, ilyen ítéletet fog az Isten majd a világ végén mindnyájunkkal tartani, amikor t. i. elvesz az arany s a korona fénye, elfoszlik selyem és rongy egyaránt, bedől palota és kunyhó egyaránt, szétmállik drágakő és vályog egyaránt, s porrá válik a király és koldus teste egyaránt, s marad, marad egyes egyedül a lélek, s azon mást nem venni észre, mint azon fényt, mint azon pompát, mely az isteni kegyelemből s a jó tettekből áramlik reá. Ha te is ezeket kezded megbecsülni és szeretni, s házi népedet ezek szerint nemesíted, akkor az Úr Jézus beléd is be fogja oltani magát, s te alázatban, a tisztaságban s az erényes életben fogsz gyümölcsöt hozni; mert Szűz Mária után, kinek méhébe szállt az Úr Jézus, s a szent család után, melynek gyermeke akart lenni, következik minden keresztény lélek s minden keresztény család. Minden egyes keresztény lélekbe beleoltja magát az Isten Fia a szent kereszttség által; ha akarod, hogy ez oltás benned gyümölcsöző legyen, légy tiszta és alázatos, mint a Szent Szűz, s keresd és becsüld mindenekfölött az Isten kegyét és tetszését. Az első gyümölcs, melyet szíved hozni fog, lesz a meglegedés, amely a földön fölé a paradicsommal.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 14. old.]

Március 19.

Szent József, a Boldogságos Szűz Mária jegyese

A szívek s lelkek ez összeköttetésébe nem elegendik bele semmi, ami nemtelen s lealázó volna. Azt sem képzelhetem, hogy ez eljegyzésben a Szent Szűz s Szent József hideg szívvel közeledtek volna egymáshoz; ellenkezőleg azt kell gondolnom, hogy mivel az eljegyzés Isten gondolatai szerint ment végbe, hogy épp azért egyik a másiknak szíve választottja volt.

Nem szabad gondolnunk azt sem, hogy a Boldogságos Szűz csak azért ment Szent Józsefhez nőül, hogy a megtestesülés szent titka a világot meg ne botránkoztassa; hiszen akkor csak a belátás, tehát az ész, mondjuk, valami érdek vezette volna őt Szent Józsefhez, s akkor erről az egybekelésről is azt mondhatnák az emberek, hogy ez is érdekházasság volt.

Bensőség és igazi szívélyesség akkor lesz a házasságban, ha minden tehetségüket s egész lelküket belefektetik s egymás életigényeit kielégíteni akarják.

Szülőt s szülői házat elhagytak, hogy azontúl egymásnak szülői s testvérei is lehessenek. Az egybekelés, az egyszersmind testvérülés; a feleségben a férjjel szemben anyai s nővéri, a férjben a feleséggel szemben pedig atyai s fivéri érzések is élnek.

Ugyancsak ők egymásnak legjobb barátai; ehhez fogható barátság el sem képzelhető.

Szent Józsefről a Szentírás csak annyit mond, amennyi azokra az első szolgálatokra vonatkozik, melyeket ő az édesanya s a gyermek körül végzett. Védi és segíti a Szent Szüzet, Betlehembe kíséri, megmenti a gyermeket és anyját s Názáretbe visszakíséri s ott él velük s fönntartja őket, és felvonul a templomba a tizenkét éves Jézussal s anyjával, keresi a fiút, s azután nincs többé szó róla. Oly jól illik rá, hogy fidelis servus et prudens, még pedig a gyermek s az édesanya szolgálatában.

[PO ÖM, XIX., Új elmélekdedések: A Szép Szeretet Anyja, [221.]; [221-222.], [222.] old.]

Március 20.

Nikodémus: Természetfölötti pszichológia.

«Vala pedig a farizeusok között egy Nikodémus nevű. Ez Jézushoz jöve éjjel és mondá neki: Rabbi, tudjuk, hogy Istentől jöttél... Felelé Jézus: bizony, bizony mondom neked, hacsak valaki újra nem születik, nem láthatja meg Isten országát.» (Jn 3, 1).

a) A belső embernek újjá kell születnie, a krisztusi típust kell magára öltenie... múlhatatlanul, különben célt téveszt. Az új ember a kegyelem által ilyen. Kezdetben ez az alak tökéletlen, inkább csíra és kezdemény. Az Isten vonásai, amilyenek a hit, remény, szeretet, még fejletlenek. Természetfölötti pszichológiánk is a gyermek laza fogalmait és benyomásait utánozza; csak lassan lépnek be ezek öntudatunkba s a hasonulás Krisztushoz hosszú, lassú folyamat; erről beszél Szent Pál: «Fiacskáim, kiket újra szülök, míglen Krisztus tibennetek kiképződik.» (Gal 4, 19). E stádiumban sok az öntudatlanság és tökéletlenség. Szűk s kiskörű a mi természetfölötti látóköreink. Sokat kínlódunk, méltatlankodunk, nyugtalankodunk. Isten, vallás inkább ijeszt, mint vonz. Hajlamaink az érzéki javak felé tartanak. Erényünk gyöngye s megbízhatatlan, íme, a gyermek-típus gyermekbetegségei! Érdeklődjünk, engedelmeskedjünk, hagyjuk magunkat vezettetni.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 154-155. old.]

Március 21.

b) Hogy törpévé ne váljam, fejlődőnem kell. Öntudatosan kell felfognom a hit igazságait s azokból érzületemnek s tevékenységemnek motívumait kölcsönözni. Meg kell értenem magamat, fiziológiámat, pszichológiámat, hajlamaimat, ingereimet testemben éppúgy, mint lelkemben; nem szabad bűnnek tartanom a természetes ingereket, kivált a nemi életet illetőleg; de ismernem kell az érzés hangulatait és színeit; ki kell tágítanom öntudatos világom sugarát s azt az akarat főnhatósága alá szorítanom. Ebben a rendezett, okos, ésszerű, belső világban megközelítem Istent, az örökkévalóságot, Krisztust, az életető Szentlelket, s nem fogom az erényt – nem tudom milyen – szent «excessus»-okban keresni, hanem az élet minden körülményei közt napról-napra átélem azt. Nem a remeték pusztáiban, nem a bűnbánók barlangjaiban lakott az Úr, hanem a názareti házban!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 154-155. old.]

Március 22.

«Jöve tehát Szamaria városába, mely Szikárnak neveztetik... Ott vala pedig Jákob kútja is. Jézus tehát elfáradván az úton, odaüle a kút fölé. Egy asszony jöve oda Szamariából vizet meríteni. Mondá neki Jézus: Adj innom.» (Jn 4, 5). Adj innom. Eltikkadt vándor vagyok, lelkeket keresek; voltaképp ők italom, s az Isten akarata ételem; de téged is kérlek, adj innom. «Sitio.» — Jézus lelkeket keres, üdvüket szomjazza; közeledik hozzájuk, szeretetüket kéri... azért Ő kezdi a beszédet; a próféta álruhájában, de az alázatos, apostoli szeretet közvetlenségével lép az asszony lelkéhez; adj innom, annyit jelent: add nekem lelkedet. — Így kell a lelkek után járnom, hozzájuk szólnom; nem röstelkedem; s mint Loyolai sz. Ignác mondja: az ő kapujukon akarok bemenni hozzájuk, hogy az én kapumon át vezessem ki őket.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 159. old.]

Március 23.

«Felelé Jézus: Ha tudnád az Isten ajándékát, és ki az, ki neked mondja: Adj innom: talán te kértél volna tőle.» Ha ismernéd ezt a két világot, azt, mely feléd jön, s azt, mely benned rejlik; ha tudnád, hogy mily lélek szól most hozzád, ó mennyire változnék érzületed! Te éj vagy, én napsugár, — te élvsóvár, én örvendező, — te degradált, én dicsőséges, — te virágát hullató, én sértetlen! Ha tudnád, hogy mily erős vagyok én, s mily gyöngye te, s hogy a kegyelem mire képes s mit teremt...! De ez az «Isten ajándéka.» Ő teremt lelket, életet, szépséget, erőt, örömet, boldogságot; ezek Isten ajándékai. Ezeket várni s kérni kell. Menj felé, kérd; majd ad hathatós, teremtő, fölszabadító erőt.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 160. old.]

Március 24.

«És felelvén az angyal, mondá neki: A Szentlélek száll tereád» (Lk 1, 35). Az Isten, aki teremt, az megindíthatja az édesanyában azt a folyamatot is, melynek eredménye a gyermek; vagyis az angyal válasza az volt: szüzességedet el nem vesztetted, s az Isten ad neked gyermeket, s ez a gyermek már azért is «az Isten Fíának fog hívatni».

Álmélkodva hallgatta a Szent Szűz a hatalom e szózatát s kiértette az Isten szándékát s megnyugodott benne, hogy Isten azt teheti. Minden nehézség meg volt előtte fejtve ez utalással, hogy Istené az erő, s Ő majd megteszi, amit akar, megteszi vagy megsegít rá, amit parancsol.

Isten és én, ez a nagy dolgok jelígeje, s tudni azt, hogy Ő tud tenni ott is, hol magam nem boldogulok, ez a keresztény hősiesség temperamentuma.

«Íme, az Úr szolgálóleánya.» Egyszerű, erőteljes alázatban mutatja be magát a Szent Szűz. Mihelyt megértette az Isten szent akaratát, rögtön ott találta magát a maga helyén, a maga szerepében. Az Isten akaratának teljesítésében eszközök vagyunk: Ő akar s mi teszünk; Ő parancsol s mi engedelmességek. Ez a mi helyes eligazodásunk s ez a mi természetes viszonyunk, egyszersmind a mi erőnk s a mi dicsőségünk.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szép Szeretet Anyja; 228-229. old.]

Március 25.

Urunk születésének hírüladása Gyümölcsoltó Boldogasszony

Leereszkedik örömmel s belép a házba sugárzó lélekkel az Isten angyala. Éjjel van; márc. 25-ének éjfele. A régi sabbat csendje, melyben hajdan Ádámmal érintkezett az Úr, tölti el a názáreti ház kis szobáját. — A Szent Szűz Istenben elmerült, reng rajta, mint a lótuszvirág az óceán tükren. Érezte ő e perc közeledését. Isten érintette szívét s fölemelte lelkét az extázis magaslataira. S most belép az Isten angyala s tiszteletteljes szeretettel tekint királynéjára; látja feje fölött a szent Lélek szívárványos koszorúját s hódolattal köszönti: Üdvözlégy Mária! — Gyakoroljuk a szerénységet érületben s föllépésünkben.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 64. old.]

Március 26. Lyon-i Szent Iréneus

Az ember, kinek élete s dicsősége mint a mezei virág, akár előkelő, akár szegény legyen, akár tudós és művelt, akár egyszerű s együgyű legyen, közönséges jó cselekedeteivel örök érdemeket szerezhet.

S hogy az ember eszméljen s becsülje e nagy szerencsét, az Isten jár utánunk, s hív és küld: menjetek, menjetek! Ti is menjetek szőlőmbe, ti is; mindnyájan, kik éltek, főleg ti, kik a nagy meghívást megkaptátok a keresztségben.

A hivalkodóknak pedig szinte nyomában van, s nem szünetel nógatni, akár kora reggel, akár dél legyen; mert az Úr legjobban tudja, hogy egyszer él az ember; Ő tudja megbecsülni legjobban azt a kegyelmet, melyet az embernek adott, hogy az saját jócselekedeteivel örök érdemeket szerezzen magának.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 103. old.]

Március 27.

De íme, a romok közt egy tiszta szűz lejt, — vigyázva lép, — itt köztünk letelepszik Názáretben és mikor végre üt a megváltás órája, az Isten Fia betér szeplőtelen méhébe!

Elhomályosul a Szent Szűz lelkével szemben minden dicsőség, minden gazdagság, fény és pompa... Virgo singularis...

Az Úr dicsősége csillagot és angyali éneket kívánt a magasban, de a földön mit kívánt? Egy tiszta szeplőtelen kebelt,... édes tejet a szeplőtelen anyából. Ez az anya lesz az Isten egyedül méltó temploma, zavartalan otthona, illatos szentélye! Ez az anya lesz igazán az élők anyja! Ezt a szeplőtelen fogantatást szívjuk be lelkünkbe és szívünkbe, körítsük tiszteletünkkel, csodálatunkkal, áhítatunkkal, ragaszkodásunkkal, rajongásunkkal.

[PO ÖM, XIII., Élet Igéi I., A Szeplőtelen Fogantatás ünnepére, 63-64. old.]

Március 28.

Hitem erős, kitartó lelkület. Az apostol szava adja meg pszichológiáját; «credidi et certus sum», hiszek s nem ingok.

Vannak nekem is nehéz perceim, sötétségem az észben s szenvedésem a szívben, de e sötétség s e szenvedés ellen odaállítom akaratomat.

Akarok, Uram, megnyugodni benned! Veled a halálba is megyek; a Te szavadra megvetem a hálót, s tudom, hogy gyöngyöket halászok majd veled. Ezzel az erős, megnyugtató akarattal szabadítom föl magamat a kételyektől, ingadozásoktól, bizonytalanságoktól.

Kedves a gyermek hite, melynek nincs kételye, de szebb az apostol hite, ki a kételyekből fölszabadította hitét; «tudom, kinek hittem s megnyugodtam».

Az ilyen hitnek van húsvétja... pünkösdje... békéje. Legyőzi a világot.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétól a másodikig, 164. old.]

Március 29.

«Jézus elmenvén a Galileai tenger mellett, láta két testvért, Simont és Andrást, amint hálót vetettek a tengerbe s mondá nekik: Jöjjetek utánam és emberek halászaivá teszlek.» (Mk 1, 16).

Istent közvetlenül nem ismerjük, hanem közvetve, s ott is erdőnél, óceánnál, égboltnál kimondhatatlanul jobban vezet az Isten önmagához a történelem által, elsősorban s véglegesen Krisztus által.

De hol van Krisztus maga? Íme, Ő kitárja kezeit Péterre, Andráusra, Jánosra s apostolaivá teszi, ezek ismét kezeiket teszik Pálra, Barnabásra, Pál ismét Timotheusra, s átadják a hatalmat a kézrátételben, a papszentelésben nemzedékről-nemzedékre. A rendi hatalom nyújtja nekünk Krisztus evangéliumát, Krisztus szentségeit s biztosítja kegyelmeit. Krisztust nézzük papjainkban; «úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és az Isten titkainak sáfárjait» (1 Kor 4, 1). Ez a mi hitünk s örömünk.

Tehát ha mondod pap-ismerősödről: ezt ismerem, játszótársam volt; hidd azt is, hogy Isten küldöttje, mikor mondja: ez az én testem... én téged feloldozlak, s tiszteld úgy.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 164-165. old.]

Március 30.

Fogjunk nagy szívvel lelkünk tisztításához; alázódjunk meg s gyónjunk meg alaposan. Ne mondjuk, hogy nem találunk bűnt. Lehet, hogy néha nincs nagyobb megzavarodásunk, de az nagyon néha van; mert az emberi szív, mint a víz a malomkerék alatt, egyre gyűrűzik, karikákat s fodrokat vet s ki nem fogy. A szívben gondolatok, mozdulatok egyre váltakoznak. Hullámzását nem is érezzük, mert megszoktuk.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 38-39. old.]

Március 31.

«Emberek halászaivá teszlek», de nektek is szívvel lélekkel, egész étellel kell e munkába beleállnotok. Hatalmat adok; e hatalmat éltetökké kell változtatnotok. Küldetést adok; e küldetésben kell folyton járnotok.

Magamhoz emellek; ez Isten-közelséget át kell élnetek; nem mechanikus eszközeim vagytok, hanem apostolok.

Oltáriszentséget bízok rátok; éltetek az itt rejlő erőnek kommentárja legyen; evangéliumot adok, mélységeiben kell laknotok.

Szóval: én teszlek, de nektek is egész élteteket kell befektetnetek.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 165. old.]

Április – Szent György hava

Április 1.

Prohászka Ottokár püspök ezen a napon kapott agyvérzést 1927-ben, Budapesten, az Egyetemi-templom szószékén, lelkigyakorlatos prédikáció közben

Nemcsak örök életet ad, melyben a lélek éljen, hanem megújítja, s romlatlanságba s halhatatlanságba helyezi át ezt a mi életünket; nemcsak a léleknek, hanem az embernek is hervadhatatlan megnyugvást biztosít. S nekünk tényleg az kell; az kell, hogy találjunk egy teremtő, restauráló kart, mely az ember világát a halál útján újjáteremtse, föltámadást várunk, restaurációt, megújulást!

Ha meghaltam, nem kell életíró nekem, ki egy elmúlt életet holt papírra, holt betűkbe temessen; nem szobrász kell nekem, ki szétporlott alakomat érzéketlen kőben, vagy hideg vasban utánozza s kitegyen a piacra, vagy az útszélre, hogy ott álljak némán és vakon; hanem életmegújításra van szükségem; aki ahogy teremtett, úgy hívjon létbe ismét, de szebb, halhatatlan s mégis emberi létbe.

Ezt ígéri nekem, ezt hozza majd meg egykor az én Uram, a Föltámadás s az Élet, ki önmagán kimutatta már tervét, s húsvétjának hajnalpírját vetette bele lelkünkbe. Ó jöjj, édes élet, föltámadt élet, téged várlak, érted lelkesülök!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvéttól a másodikig, 169. old.]

Április 2.

Prohászka Ottokár püspök atyánk égi születésnapja

Új tavaszt, új magokkal; új növekvést, új illatokkal. Ezeknek nincs nevük, mert semmihez sem hasonlítanak. Nincs alakjuk, mert nem voltak itt még soha. Nincs hangjuk, mert azt nem lehet megmondani, hogy mi az a föltámadt új élet. Arról fölösleges is beszélni. Mert akiben megvan, az tudja, hogy az micsoda; míg ellenben, akiben nincs, annak hiába beszélnek róla. A beszédből meg nem érti, mert az élet olyasmi, amit élni s nem elgondolni kell.

S ez az izgalom s ez a mély lélegzetvétel s ez a szomjas sóhajtás s ez az ingerkedő új életakarás kell belénk is, hogy húsvétunk legyen, hogy mindazt, ami ott fény és valóság, azt nézni s élvezni tudjuk s megremegjünk az élet s a szépség s az örök tavasz kékjétől.

Minden kedves s rokonszenves lesz nekem e húsvéti történetben. Sőt mintha páholyból nézném, oly gyönyörűséges nekem az a «divina Commedia Paschae».

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Húsvét, 124-125. old.]

Mindenható örök Isten! Bizalommal kérünk, dicsőítsd meg Prohászka Ottokár püspököt Egyházadban. Add, hogy mihamarabb szentjeid között tisztelhesük, és példáját követve tudjunk embertársaink szolgálatára lenni. Ámen.

[Szentlélek hárfája Prohászka Imakönyv, 10. átdolgozott kiadás, 28. old.]

Április 3.

Ez oly nagy dolog volt, hogy ezt az Úr Jézus ünneplőbe öltözve akarta nekünk meghozni. Nem hozta názáreti kosztümjében, nem is édesanyja szőtte tunikájában; nem érte be még a színeváltozás fényeivel sem, hogy azokba öltözködve, hozza nekünk az Isten legnagyobb ajándékát; hanem a föltámadás húsvéti királypalástjába öltözködött s így jött el s megmondta, hogy mit hoz: Pax vobis... békét hozok, szabadulást, új tavaszt s örök életet, s ezt mind annak a nagy kegyelemnek zálogában, hogy Isten megbocsátja bűneiteket.

S azért lehelt ránk s adta nekünk a Szentlelket s egyházának a bűnbocsátó hatalmat.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Húsvét, 125-126. old.]

Április 4.

Jézus ereje a valósággal, igazsággal, intuícióval s meggyőződéssel telített gondolatok, az érzések heve s kristálytisztasága, az Istentől áthatott kedélyvilág szépsége. Az Ő gondolataiban tükrözik az Isten; az igazság az Ő ajkán édes tejjé lett; amit élt és szólt, az mind életre emlékeztet; «panis vitae», «fons vitae», «lignum vitae», csupa élet, s ezt a szép, erős életet az Isten általa belénk tapogatta, rajtunk kimintázta kegyelmei, vagyis benyúlásai által.

Az Ő Szíve a hatalom s az Ő Vére a díj, melyen megvett. Vér köt össze vele, s mily vér! S mindez egyre ösztönöz és bátorít, hogy vegyük magunkba ezt a krisztusi erőt. Ha a kőbe belevéssük a szép formát, éljük bele magunkba a krisztusi típust.

Emelkedjünk föl gyakran az Ő gondolatainak, érzéseinek, vágyainak magaslatára s ereszkedjünk az Ő imádkozó, Istenhez simuló lelkének mélységeibe, s érezni fogjuk, hogy emel is, vonz is, formál is. De ne tekintsük mindezt csak szép szónak, hanem eleven erőnek; kíséreljük meg átélni.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétól a másodikig, 166. old.]

Április 5.

Kell a lelket is a tavaszi megújulás s az ébredő élet áramaiba beállítanunk; annak is ragyogó, sugárzó nap, abba is lüktető élet, hevülés, pezsgés kell. S ezeket nekünk a föltámadt, lelkünket fényvel s szívünket bizalommal eltöltő Krisztus adja. Bizony Ő a mi lelkünk világossága!

Minden hívébe akart valamit beleoltani a virág s a madár életéből; azért mondotta: Nézzétek a mező liliomait... s az ég madarait, s ne aggódjatok s ne gondoskodjatok túlságosan; ne úgy, hogy a gond megviseljen titeket. Nem szereti azokat az elbúsult, elnyűtt lelkeket; nem szereti, mert nincs napsugár rajtuk. Annál jobban szereti a gyermekeket; s azt akarná, hogy mindnyájan olyanok legyünk, mint a gyermekek. Ez nem azt jelenti, hogy oly naivak s butácskák, hanem hogy oly romlatlanok, hajlékonyak s fejleszthetők legyünk. Legyen fejünk, mint a gyermekfej, mely még nincs telítve tévellyel és gyűlölködő sötétséggel; legyen szívünk mint a gyermekszív, melyet még nem foglalt el gőg s hiúság. Nem szerette azt a «műveltséget», mely nehézkessé s elfogulttá teszi az embert, s mely tele van képzelődéssel s okatlan fontoskodással.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Húsvét, [122]; 123. old.]

Április 6.

Ebben a teremtésben van az a csodálatosan befejezetlen s mégis végtelenül értékes mű: az ember. Aki sokat okoskodik s sokat kételkedik, de ebben is s még inkább szeretetében, lelkesülésében rámutat azokra az örök attrakciókra, melyek a szellemi világ központjai, mint a nap a bolygóké, s melyek mind Istenben futnak össze. Mily nagy baj, ha nem tud e nap felé bizalommal s örömmel fordulni, mikor látja, hogy nélküle nem lehet s hogy őserők terelik feléje. Mily nagy baj, ha törpén, kicsinyesen gondolkodik a végtelenről s fölveti a kérdést, vajon szeret-e az, vagy gyűlöl? Mily perverzításai az emberi léleknek! Ezt okozza az a filozófia, mely a szellem-életet teljesen az énbe zárja s függetlennek tekinti az isteni befolyásoktól. Nem, nem; ez nem helyes: az élet, s a lélek s a világ Istennel telítve van!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 172. old.]

Április 7.

Öntudatot s megnyugvást ad az iránt, hogy részünk van a diadalmas, isteni, örök életben. Az élet a valóság... az örök élet a legnagyobb valóság, s ami ezt az örök életet adja, az az igazi, boldogító s üdvözítő erő.

Jézus erőt ad az örök élet kialakítására. Minden emelkedő s haladó korszak az erőt imádja. A modern kultúrának eszménye szintén nagy erő. Megmozgatta s folyamatba hozta az egész természetet, fölébresztette erőit s azoktól várt boldogságot s jobb embereket. Végtelen életvágy, kiolthatatlan boldogságszomj verődött ki rajta. De nagy komplikációk támadtak; az erő valahogyan elemelkedett az élettől, önálló hatalom lett, mely az embert inkább szolgává, mint úrrá teszi az óriási munka révén, melyet tőle követel. S e munkában elfonnyad az ember; nem ér rá nemesbülni s az élet szellemi tartalmát kifejleszteni.

Az erőfejlesztéssel járó öröm is elapadt, mert hisz csak az az erő okoz örömet, amely emel, s nem az, amely lenyűgöz. Minek az erőt fölébreszteni, ha nyűg lesz belőle?

Úr Jézus, a te erőd is munkát kíván, de ez a munka mindig emel; közreműködést kíván, de ez mindig szabadít, soha nem nyűgöz le. Ez az erő és munka a lelket, az öntudatot, az életet munkálja; több, szebb, erősebb életet ad. Vashámorok, gőzpörölyök, kohók, földrengető gépek, füstös gyárkémények közt mindenütt azzal az öntudattal járok: Jézus! a Te munkád különb, a Te erőd fölségesebb, a Te műved eszményesebb, Te örök életet fejlesztesz, Te uralkodó lelkeket nevelsz! A te erőd a mélység erői, s mikor azok a magasba törnek, a lélek magasztosul föl általuk. Ó mester, taníts, mit tegyek, hogy örök életem legyen!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 168-169. old.]

Április 8.

Ez a béke s ez az öröm áradt ki a föltámadott Krisztusból! Ilyesmit még nem látott s nem élt meg a világ. Nem hogy nem élt meg, de el sem gondolt s el sem képzelt volna soha! A föltámadt Krisztus valami hallatlan nagy újság s elképzelhetetlen újdonság s hihetetlen szenzáció, melyet Isten készített a kíváncsi világnak. Nem kellett ahhoz apostolok, hogy vigyék szerte híré; hanem elég volt ahhoz a szenzáció-éhes város és falu és tanya, a piacon találkozó nének, a sírhoz szaladó tanítványok, a lelkendezve siető asszonyok, a feldúlt jóindulatú emberek, kik a város izgalmát ki sem bírják, hanem Emmausba, a «zöldbe» rándulnak. Egész Jeruzsálem fölkavart hangyaboly volt; a kő pedig, mely a hangyabolyba esett, Krisztus sírköve volt; az a lepecsételt, de fölpattant kő. A föltámadás angyala kapta föl s dobta bele e követ, s attól kavardott föl a világ.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Húsvét, 124. old.]

Április 9.

Eszmények, erények csillagai alatt élünk, s ez az eszményi szépség s ez a kötelező szükség végre is az isteni akarat, mely megtestesülve Krisztusban lép elénk. Ő akarja, hogy így tegyetek, s Ő meg is teszi, hogy példám legyen. Ezt a fölséges isteni akaratot olvasom lelkemben s annak legmélyén, kiemelem azt értelmem világával, s azután megtoldva pozitív részletekkel, Krisztus ajkairól hallom s életében szemlélem. Törvény alatt állok, érzem, s a törvényt nem én diktálom: a természeti törvényt éppoly kevésbé diktálom én, mint ahogy nem diktálom az isteni akaratot. Istenem, mit diktáljak én?... nem diktálni, de megtenni az én föladatomban. Megteszem tehát, mert a Te akaratod. S amint érzem, hogy törvény alatt állok, s mint résznek az egészben a helyem, úgy azt is érzem, hiszem és remélem, hogy e részszerűségemet, ez elégtelenségemet kiegészíti még az a parancsoló, hatalmas akarat. Az Urból segítő lesz; a törvény kegyelemmel párosul; az eszmény leereszkedik s előkészíti útjaimat. Ez erkölcsi krédóm! Hiszem, hogy a legfelsőbb akaratnak engedelmeskednem kell, de tudom azt is, hogy ez engedelmisségemben megsegít!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 35-36. old.]

Április 10.

Mily kedves kép! A tóduló tömeg s a magát elkülönítő Jézus; elkülöníti magát, de csak egy lépésnyire, «beljebb egy kevésbé». A parton tolong a tömeg, a sekélyes vízben úszkál tört nád, szalma, rothadó levél, szemét; ott állnak a földi, a partszéli emberek, kik a tengerre néznek... Jézus e környezetből a tiszta elemre vágyik... nem mondja, hogy «odi profanum vulgus»; dehogyan mondja, sőt szereti; ugyanakkor azonban azt is tudja, hogy az élet rettentő szegényes, pocsolyás, piszkos, szemetes; ellenben Ő az igazság, s az Ő katedrája tiszta, szent.

Ezt a szent különbséget evangélium és élet, igazság s világ közt láttatja az Úr Jézus: nem szakad el az emberektől, de különb náluk, fölségesebb; egy más elemből, más világból szól hozzánk. Ha parton, ha sekélyes vizekben állunk is, de nézzük a tengert s hallgassuk az Úr igéit...

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 169-170. old.]

Április 11.

(József Attila születésnapja – a költészet napja)

Mert a mai világ atmoszférája a szabadság. Minden ember született individualista, aki azt gondolja, hogy nem érvényesül másképp, mint ha saját akaratát, önfejét, vágyait követi. Igaz, nincs érvényesülés, csak szabad akarat által; de annak a szabad akaratnak teljesen az Úristen akaratát alatt kell állnia. Mert szabadon vétkezni, garázdálkodni, káromkodni, ez a szabadságnak oly összeköttetése, mely máris bünt jelent. Igazi szabadság csak az engedelmisség korlátai közt virul. Ahol nem engedelmeskednek, ott garázdálkodnak. Azt írja Tolsztoj Schmidt Jenőnek Budapestre: «Mi legyen az ember életének feladata más, mint teljesíteni a végtelen Isten akaratát». Azt mondja a híres Ruskin: «Az arkangyaltól az utolsó bogárkáig, a nagy bolygó iramlásától az utolsó porszemig, minden csak az engedelmisség által áll fönn».

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 8. old.]

Április 12.

Amit a szentatyák hirdetnek, azt az esztétikának tanítói újra kezdik megérteni, hogy a túlzott szabadság tulajdonképpen torzulásra vezet. Azután így folytatja a híres író: «Szabadon enni, szabadon inni, szabadon tönkremenni, az nem szabadság, hanem szolgaság. Szabad az a lélek, amely ott él, ahol szép lehet; ahol szép nem lehet és tönkremegy, ott nincs szabadság, ott végzetes átok és szolgaság van» (Ruskin). K. H. (Kedves Hívek), engedelmeskedni, erre van szükség; nem a szabadságot emlegetni csak, hanem a szép szabadságot, a formás szabadságot hirdetni; a vizet nem, mint özönvizet dicsérni, az esőt nem, mint felhőszakadást magasztalni. Ki is lelkesülne a rombolásért? Nem az árvíz a jótékony víz, hanem a gátak közt folyó víz! Engedelmeskedni kell. De senki sem engedelmeskedik, aki akaratát nem hajlítja s a magáéból nem enged; senki sem engedelmeskedik, aki fegyelmezetlenül, féktelenül érvényesíti hajlamait. Senki sem várhat jó gyümölcsöt, aki a természet buja hajtásait le nem nyesi. Le kell törni a rendetlen akaratot, hódolni kell az Isten szent akaratának, akkor van szépség, szabadság és igazi boldogság. A törvénynek való hódolatunk tehát a mi első áldozatunk.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 8. old.]

Április 13.

«Eresszétek meg hálóitokat a halfogásra. Felelvén Simon, mondá neki: Mester, egész éjszaka fáradozván, semmit sem fogtunk, de a te igéidre megeresztem a hálót.» (Lk 5, 4). Ha valahol, hát a lelkek körül igaz, hogy sokat fáradozván, keveset fogunk; óriási munkának kevés a látszatja. Saját lelkünk körül is ugyanezt tapasztaljuk.

Nem szabad csüggednem; «nagy kötelesség s mély vonzalom kísér végig életemen»; Isten adta mindkettőt. Az eredménytelenség nagy kísértés ugyan, de e kettővel legyőzöm. A buzgóság megmegújuló intelmére én is azt felelem: «a Te igéidre megeresztem a hálót», meg, ahol s amikor s ahányszor akarod.

Tudom azt is, hogy sok fáradalomnak csak évek múlva van sikere. Jézus s apostolai keveset láttak fáradozásuk eredményeiből, de tudták, hogy lesz a munkának gyümölcse.

Istenért s Istennel dolgozva én is tudom ezt; tehát előre! Kitűnő lelkület, ha a sikertelenség nem bénít, mert a «mély vonzalom» Isten felé kísér.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvéttól a másodikig, 172-173. old.]

Április 14.

«És midőn ezt mívelték, a halaknak oly bő sokaságát rekeszték be, hogy szakadoz vala hálójuk.» Jézus akarta így jutalmazni s biztatni híveit. Engedelmisségüknek érdemét azonban ez a siker nem érintette. Lehetett volna, hogy Jézus szavára kivette a hálót sem fognak semmit; Péter akkor nem buzdul, nem lelkesül föl, de erénye kifogástalan. Így azonban Jézus segített, s Péter közvetlenül, mély meggyőződéssel tapasztalta Jézus segítségét. Isten keze nyúlt bele életébe, s e benyomástól megrendülve kiáltja: «Menj ki tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!» Ah, oly közel jársz hozzám, benyúlsz lelkembe, segítesz, biztatsz... szeretsz s segítesz, ugyanakkor érdemteleniségem öntudatára ébresztesz. Nem vagyok méltó kezedre, segítségedre, hűséges szeretetedre. Isten jár közel hozzám, mily hatalmas indítóok ez minden jóra.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvéttól a másodikig, 173. old.]

Április 15.

«És mondá Jézus Péternek: Ne félj, mostantól már embereket fogsz.» Jézus érezteti velünk szeretetének hatalmát s irgalmát, s aki ezt egyszer átélte, az követője, tanítványa s apostola lesz. Jézus vonz... ez az Ő hatalma!

Keresztelő János azzal biztatott: tartsatok penitenciát, mert közelget Isten ítélete; Jézus pedig azzal vonzott, hogy elközelgett a mennyek országa; s Szent János az egész evangéliumot így foglalja össze: szeressük az Urat, mert Ő előbb szeretett minket!

Apostola csak az lehet Krisztusnak, aki fölértette s viszonozza szeretetét!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 173. old.]

Április 16.

Soubirous Szent Mária Bernadett

Minket nem egy fehér kámzsába, hanem egy fehér talárba öltözött férfi, a pápa hív fel erre az imára, sőt van még egy más, mennyei fényes alak: a Lourdes-i szent Szűz. Három fehér alak: Szent Domonkos, a pápa és a Lourdes-i szent Szűz buzdít az olvasóra: «Bernadette leányom, mondta a Lourdes-i szent Szűz, imádkozzatok így», s fogta az olvasót, keresztet vetett magára és buzgón mondogatta.

Mi meg vagyunk győződve, ha az olvasót jól fogjuk mondani és az olvasó alázatos szelleme szállja meg lelkünket, ha az egyház szándékába belehatolunk és a buzgó imádság melegében megolvadunk, akkor a mi imádságunk az Úr Jézus előtt kedves, nekünk pedig édes lesz. Az ember megnyugtató, édes örömet talál az egyszerű olvasó imában és megnyugvást az alázat érzelmeiben.

Az az érzélem biztosít az Úr Jézus közelségéről és a Boldogságos Szűz kegyéről; úgy, hogy mikor az olvasót alázattal mondjuk, úgy érezzük, mintha a Boldogságos Szűznek szeme pihenne rajtunk, és mintha lelkem előtt elvonulnának a titkok; úgy tűnik fel nekem, mintha nemcsak alakja, hanem erényei is lelkembe nyomódnának. És mikor az ember úgy imádkozik, hogy alázatosan is imádkozik és a Szent Szűz szeretetével is eltelik, vajon elmaradhat-e akkor az Isten kegyelme és áldása? Nem! Tehát: orate fratres!

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 24. old.]

Április 17.

«És jöve hozzája egy poklos, kérvén Őt és térd hajtva mondá neki: ha akarsz, megtisztíthatok engem.» (Mk 1, 46).

Két ember szemben egymással: a poklos és Krisztus. A pokol var fölszívja a vért s mint az élet penésze kiterjed a testre; összeaszik s eltorzul az ember.

Vele szemben az Istenfia, mily fölséges Isten-arc! Ezt az Isten-képet elronthatom magamban; a bűn rontja el; elhomályosítja szememet, a fölismerést; összeszűkíti homlokomat, állatias típusává válok; megsüketít, tompítja az isteni iránt való érzékemet; bágyadt s szomorú leszek.

Mennyi bélpoklosság van a lelkeken; de ha nem is pokolvar senyveszti, hol marad a szépség, az erő, az előkelőség?!

Ő dolgozzunk féltékenyen az Isten-képen! Hol zsugorodik, hol torzul el bennem? Ha találnék klasszikus szobrot elásva, vagy Rafael-képet lomtárban, megmosnám s örülnék szép vonásainak: így kell a lélekkel tennem!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 173-174. old.]

Április 18.

A poklos jön; a lélek lépései a vágy, törekvés, munka, áldozat...
Azután térdet hajt; ez a legnagyobb lépés; a végtelent érjük el vele, ha hitben s alázatban tesszük.

Aztán kér. Ha ezt értenők!

Térdeljünk le, boruljunk le s kérjünk, csak 3-4 percig, de lélekkel, mint a koldus kér kenyeret.

Óriási erő ez.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 174. old.]

Április 19.

«Ha akarsz, megtisztíthatlak engem.» Undok dolog szennyben elsenyvedni, lelki szennyben. Pedig ez a lelkek rettenetes sorsa... 40, 50, 60 éves szennyben!

«Ha akarsz...» ezt mondják a szentek s bűnösök egyaránt, megtisztíthatlak, vagyis erőteljesen ébredező, reaktív lelket adhatsz.

S az egyiknek oly lelket ad, hogy a legkisebb szennyet sem tűri magán: elegáns; ezek a szentek.

Másokban a lélek folytonos, de lassú tisztulást eszközöl; ezek a gyöngébb, de törekvő lelkek.

Mások a lelket nem becsülték; szokásos bűnösök, visszaesők, kik gyöngé, megrendült akarattal bukácsolnak; az ilyeneknek kell mély hittel mondaniok: Ha akarsz, ha akarsz... a Te akaratod erő.

De az Úr viszont sürgeti őket: csakhogy neked is «akarsz» kell; kegyelmet adok, de én is mondom: ha akarsz, megtisztulsz!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 174. old.]

Április 20.

«És íme hozának neki egy ágyban fekvő inaszakadtat. És nem vihették őt eléje a sereg miatt, fölbonták a tetőt és a nyíláson lebocsáták az ágyat.» (Mk 2, 3).

Jézus bement egy házba s odacsődült a nép.

Krisztus miatt jöttek, Ő a központja a háznak, az egyháznak.

Fölséges ház; nagyszerű a történelme, de minden kor végre is csak Krisztust keresi e házban; lélek s üdvösség, bűn és kegyelem képezi alapját s tartalmát minden theológiának, akár bazilikában, akár sátrak alatt imádkozunk.

Belép a gót dómba a szegény kondás, ki nem ért művészethez s kultúrához, s belép az építőmester, a művész is, s mindhárman letérdelnek; ez a fő; Krisztust keresik, ki elveszi bűneiket, s házában otthon akarnak lenni.

Ezt keresem én is...

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 174. old.]

Április 21.

«Valának pedig ott némelyek az írástudók közül, ott ülven és gondolván szívükben...»

Kik vannak Jézus körül? Kritizáló farizeusok s közönséges, jó vagy léha emberek, tehát a tömeg, s végül hitben erős férfiak, kik a beteget hozzák s a ház tetőzetén át Jézus elé bocsátják; ők nemcsak jönnek Jézushoz, ők visznek is másokat. Hitük, szeretetük viszi az inaszakadtat.

Krisztus az első, ki visz; Ő az «aquila provocans», vállain emel; az apostolok, a szentek visznek, hordanak nemzeteket szívükben s vállaikon; a tanítók, szülők, jópéldát-adók szintén visznek fáradt, gyöngé, gyáva lelkeket.

Vigyük a gyengébbeket; öröm Krisztus elé hozni lelkeket.

Vigyük előbbre a tudatlanokat, bűnösöket, az érzésteleneket; vigyük a gyónáshoz, az Oltáriszentséghez!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 174-175. old.]

Április 22.

«Mi könnyebb, mondani-e az inaszakadtnak: megbocsáttatnak bűneid, vagy mondani: kelj föl és járj?» «Megbocsáttatnak bűneid» — mondja Jézus. Hatalmas, teremtő, megváltó szózat. Léleknek ez a legnagyobb jótétemény. Ha csodát tennék s beteget egy szóval lábra állítanék, nem tettem annyit, mintha Isten nevében bűnt bocsátanék. Átérik ezt a mély lelkek, mialatt a világ az előbbit becsüli, mialatt az ideiglenesen s a végesen függ s a lélek kegyelmeit föl nem érti.

Jézus e fölületes vélekedést gáncsolja: ti a bűnt, a bocsánatot, az evangéliumot, a kegyelmet szóbeszédnek tartjátok, de a gyógyítást tettnek nézitek; jól van, hát tettet tesztek, isteni tettet; meggyógyítom a beteget, de azt is csak azért, hogy a bűnbocsánat kegyelmét, melyet nektek hoztam, isteni kegyelemnek nézzétek. Higgyetek a bűnbocsánatban s szerezzétek meg magatoknak.

Hiszem, hogy mikor mély bánattal meggyónok, nagyobb kegyelmet veszek, mint ha csodásan meggyógyulnék.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétól a másodikig, 175. old.]

Április 23.

Szent Adalbert püspök és vértanú az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye védőszentje

Adalbert, ki szűz és vértanú vagy, kit a lilium, a pálma s az apostolság sugárfénye díszít, — te, ki országokat térítettél és királyokat kereszteltél, — te, ki népeket avattál föl Krisztus egyházának nemes tagjaiul... Adalbert, te Isten nélkül semmi se vagy... nélküle semmit se bírsz, semmit se tehetsz!

S mégis ez a legnagyobb dicsérete a Szentnek. Mert mit mond ez mást, mint hogy egészen isteni? Mit mond ez mást, mint hogy emberi erő, szív, ész, gazdagság, nemesség kipusztult benne, nem az ő ereje?... az ő ereje több, hatalma nagyobb; amit tesz, tűr, szenved, sír, imádkozik, áldoz, vet, épít, alapít, az mind nem emberi, az mind isteni, az mind kifolyása Krisztus azon szavának: «aki énbennem marad, és én őbenne, az sok gyümölcsöt terem». Nagy dicséret, K. H. (Kedves Hívek), mert nagy kegyelem!

Nagy dicséret, ha az ember tehetségeivel mintegy ködbe vész, hogy az Isten ereje nyilatkozzék meg benne, — ha az ember szikrányi belátásával mintegy elalszik, hogy a hit világának napja ragyogjon fel benne, — ha az ember gyöngye szíve mintegy elájul, hogy a Szentlélek tüze lobogjon benne, — ha az ember erőtlenség, s gyarló számításai és tervei és erőlködései szétfoszlanak, az írás szavai szerint «timidae providentiae ejus», s ahelyett az Isten foglalja le a lelket, Ő vezérli, tüze, hevíti.

Ó valóban nagy dicsőség, ha az Isten teljesen legyőzi az embert! Nagy fönség és felmagasztaltatás,... ha az ember semmi, s az Isten minden benne.

Íme, Adalbert dicsérete: az ember tönkrement benne, s az Isten működött benne: hajlamai, szenvedélyei, nemessége, gazdagsága, pompája, hírneve, méltósága, érseki uralma tönkrement benne, s miután tönkrement Adalbertben minden, ami emberi, megnyilatkozott benne az Isten ereje: ő nem emberi, ő isteni! E dicséretre hívom ma fel, K. H. (Kedves Hívek) figyelmezteteket!

Adalbert kezéből hullt az a víz István fejére, Adalbert ajkáról hangzott az a szó, mely vízből és szóból, vagyis a keresztségéből született, — újjászületett István! Adalbert áldotta meg azt a szent kezet, mely kardot forgatott győzelmes harcban, sebet gyógyított szívből s testben, s megdermedve nyugszik most Buda várában, e szent kéz rámutat Adalbertre: Magyar nép! Ha Adalbert nem imádkozik: nincsen Istvánod!

[PO ÖM. XIII., Élet Igéi I., Szent Adalbert ünnepén, [1-2.], 8. old.]

Április 24. Szent György

Mert ezt a privilégiumot, hogy legyen szemem és ne legyen hályog rajta, s hogy megérezsem a világ baját és ne legyen kő a szívem helyén, csak akkor nyerem el, ha áldozatkész lélek vagyok. Az ilyen úszik az ár ellen; s ki nem fárad, mert aki a kezét az ekére tévén, visszanéz, nem érdemes a mennyek országára, mondja az Úr Jézus. Az, aki tétováz és nem akarja az ekevassal a földet túrni, aki a már fölszántott barázdákon édeleg s nem nézi a még föl nem szántott nagy mezőt, nem érdemes a Krisztus országára.

Íme, mennyi munka, fáradság és áldozat! S hozzájárul az a belső munka, mely elcsigáz, a lelkekért való tépelődés, önemésztés, mely kiszív, elfáraszt s gyöngít. Áldozat, áldozat kell neked, buzgó lélek, a tökéletesedésnek minden fokán; akár a tisztulás útján jársz, akár a felvilágosulás útján, akár haladó vagy, akár már az egyesülés magaslataira törsz, mind ez az út küzdelmes út, áldozatok nélkül nem haladhatsz rajta. Az biztosítja csak lelkünk üdvét, az tesz minket érzékkel bíró lelkekké, s nem enged pihenni; mert jóllehet sok kegyelmünk van s a kegyelmet föl is használjuk, de a kegyelmek láncának csak az egyik végét tartjuk kezünkben, a másikat meg be nem akaszthatjuk. Csak ha a jó halállal be lesz akasztva az örök révpartba a másik lánc-vég, csak akkor pihenhet el tulajdonképpen az áldozatkészség.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 120. old.]

Április 25. Szent Márk evangélista

E szeretetnek első jellemvonása: szeretni mindenkit Istenért.

Szeretete a Caritas Dei. A Szentírás az emberszeretetet az Isten-szeretet foglatába zárta; az Úr Jézus tanít ki minket eziránt legékesszólóbban, mikor kérdezik tőle, hogy melyik az első parancsolat.

Az első az, hogy szeresd a te Uradat Istenedet, de hozzáteszi, jóllehet senki sem kérdezte: de szeresd felebarátodat is, mint tenmagadat. Miért köti össze az Úr Jézus ezt a kettőt, mikor csak az elsőt kérdezték? Melyik az első parancsolat? Az Isten-szeretet?

Igen, az; de Isten-szeretet nem létezik emberszeretet nélkül, a kettőt mindig össze kell kötnötök.

Szeretni az Istent és szeretni az embert; sohasem lehet ezt a kettőt elválasztani, következőleg a mi szeretetünkben az emberek iránt az éltető ideg, lüktető ér maga az Isten-szeretet.

Az apostol szeretete az emberek iránt az Istenből táplálkozik.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 114. old.]

Április 26. Jó Tanács Anyja

A Szent Szűz nyomában haladó nők is tüntessék fel magukon nemüknek s lényüknek azon vonásait, melyek varázsa tiszteletre gerjeszt s hódolatra kényszerít.

A nők tisztelete simuljon a Szent Szűz személyéhez, belőle vegye tápját s eligazodását.

Sok romantika fűződik e tárgyhoz, de az érzések bensősége és tisztasága a legkifogástalanabb ott volt, hol a Madonna arcáról s lelkéről esett fény a nőre s mindenkire, ki hozzá közelített.

A Boldogságos Szűzet tisztelő nők meg fogják érteni, hogy a nő azért jött a világra, hogy többet éljen másnak, mint magának, s megtanítsa a férfiakat is arra, hogy fontosabb a világra nézve kötelességeket teljesíteni, mint jogokat követelni, s megtanítsa arra, hogy ésnél, tudásnál többet ér a lelki tisztaság s az erény!

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 255. old.]

Április 27.

Krisztus föltámadt s Krisztus él s Krisztus köztünk s bennünk él: ez a mi húsvéti hitünk s húsvéti örömünk.

Ezt a két nagy tényt ünnepeljük ma s egyiket a másiktól el nem választjuk. Mert mit használna nekünk a föltámadott Krisztus, ha nem élne, s mit használna hinnünk, hogy föltámadt, ha nem éreznők s meg nem tapasztalnók azt, hogy él?

Igen, neki élnie kell; köztünk, bennünk érvényesülnie kell; azért a fősúly s a nyomaték a húsvéti hiten, a krisztusi életen, Krisztusnak köztünk s bennünk való életén van. S az Úr is azt akarja, hogy mi ne csak a múltnak nagy tényén, a föltámadáson, hanem a jelennek nagy valóságán, Krisztusnak bennünk való életén örvendjünk.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Húsvét, 122. old.]

Április 28.

Montforti Grignon Szent Lajos

A Boldogságos Szűz Istent nemcsak testvérünkül, de barátunkul adja, s az evangélium aztán ki is mondja, hogy már nem vagyunk szolgálói, hanem barátai az Úrnak. Higgyük ezt s fogjuk át e boldogító rendeltetést lelkünk egész hevével.

E barátságához bátorság kell; e barátságához elszántság kell; mert hiszen úgy kellene magunkat viselnünk, hogy az Úrnak ne legyen soha nagyobb kifogása ellenünk. De azért kell e barátságra biztatás is, s gondolom, hogy azt a Szent Szűztől vettem amúgy igazában. Főleg amikor megszállja lelkemet gyarlóságom érzete s látom a távolságot, mely Krisztus szentsége s bűnösségem közt van; ilyenkor mintha meginogna bizalmam, s kishitűség lépne az isteni barátság igényének helyére.

Azonban ugyanekkor aztán feltűnik az Istenanya alakja s élénken emlékeztet rá, hogy hová is tartozom, s gyarlóságom röpereje, mely elszakítana Krisztustól, vonzóerővé válik. Ah, ezt az anya teszi! Hála érte neki!

Nem, tőle el nem szakadhatunk; de akkor lássuk be, hogy Krisztushoz is kapcsolódunk, s hogy e kapcsolatot édes, erős érzésekben, tehát a barátság érzelmeiben kell kiváltanunk. Nehézségeink a barátság körül mindig lesznek, miután meg nem feledkezhetünk arról soha, hogy a barátság a lelkület hasonlóságát tételezi föl, hogy a barátság kölcsönös, s abban mindkét félnek adnia és kapnia is kellene - s ugyan mit adjunk mi Krisztusnak?!

De a Szent Szűzön eligazodom aziránt, hogy mit adjak. Mit adott ő? Szeretetet adott; nagyon nagyon szeretett. Ez az én kötelességem, ez az én öntudatlan szükségletem is: szeretni az Urat, szeretni híven s áldozatosan.

Nos hát tartsunk ki a Szent Szűznel s utánozzuk őt, s akkor szeretetünk majd csak ráképesít a krisztusi barátság tökéletességére.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 247. old.]

Április 29. Sziénai Szent Katalin

Éljünk buzgón és lelkesülve!

Vésődjék szívünkbe a kedves szentnek, Sziénai Szent Katalinnak szava: építs magadnak cellát szívedben; vonuljunk vissza oda, ahol a lélek él, el a külső világtól; oda, ahol elvonulva melegedhetik, miután künn megfázott; oda, ahol elvonulva felüdül, miután künn meggyengült; oda, ahova jön inni, inni kívánván az örök forrásból, miután künn nagy pusztában zarándokolt; oda, ahova üdülni jár, miután vérző lábbal járta az élet tereit és utcáit.

Kell élnünk! Ó be jó az élet! Ó be jó, hogyha az ember szívében bírja az Úr Jézust; s be jó, hogyha az reggeltől estig szent bensőségben és összeszedettségben tudja tartani azt a nagy kincset, a buzgalmat!

Ó be jó, ha az isteni kegyelemmel reggeltől estig közreműködik; mert rendkívül nagy kincs az Isten kegyelmének szüntelen tevékenysége eszünkben és szívünkben.

Ne vesztessük ezt a kincset, mely drágább minden ezüstnél és minden aranynál! Soha! Tartsuk meg szívünket mindig abban a gyengédségben, melynél fogva szüntelen vágyódjék az isteni kegyelem teljesebb kihasználása után.

Tartsuk meg a mi lelkünket mindig abban a szent buzgalomban, hogy mindig minél többet akarjunk tenni az Úr Jézus dicsőségére.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 338. old.]

Április 30. Szent V. Piusz pápa

Halljátok csak filozófok: a legmélyebb gondolkodás végre is az ismeretelméleti probléma rétegére bukkan, «a sötétség», «a föltevések» rétegére; ebből a sötétségből indulnak ki logikai oklancolataink, vele összefüggésben vannak a hit s a misztérium. Abból a mélységből, melynek neve «psyche», való az ismeret s törvénye, a logika; belőle szól felém ugyancsak az erkölcsi törvény s az eszményi, törekvő irányzat.

A nagy, csillagos, virágos világ Istenhez utasít; de ugyancsak hozzá utal bensőnk, az értelmes, erkölcsi öntudat, az egyénnek inspirációkkal, vágyakkal, hajlandóságokkal telített világa.

Mélyedjünk el szívünk szükségleteibe... Én, én... a szívem a vallás egyik mélységes forrása; szívemből, lelki világomból indulok ki s megtalálom Őt.

Te itt vagy Uram, bennem vagy... ha magamba nézek, öntudatom mintegy a barlang szája, s azon át s abból ki, fölségesen szép, éteri, verőfényes világba nézek. Beléd nézek, Téged látlak!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 181-182. old.]

Május – Pünkösd hava

Május 1.

Munkás Szent József

Melyik a legnagyobb munka? Önmagunk kialakítása; hogy az ember ne legyen tárgy, hanem személy; hogy ne nehezédjék rá öntudatlan súllyal a természet, hogy ne zúzza őt össze a szenvedés. S ez öntudatot s egyéniséget kialakító munkában ideálként áll előttünk az Úr Jézus. Szemben érzi magát az emberanyaggal, világgal, rosszal, s érvényesülnie kell, mint mindezt legyőző hatalomnak. Ez a mi nagy munkánk. Aki ezt nem teszi, az nem lélek. Ez a passzivitás az oka a sok sikertelen törekvésnek s a kevés lelki előhaladásnak, nem dolgozunk lelkünkön öntudatosan és pszichológiánknak megfelelően.

Mik e munka erői?

1. A kegyelem, az Isten ad lelkes és meleg gondolatot. Inspirál, hogy törekedjünk «conformes fieri», Krisztushoz hasonlókká lenni.

2. Egyéniségünk, melyben sok jó tulajdonság pihen, ezt föl kell ébresztenünk s a durva, nyers elfogult lelkületet leküzdenünk.

3. A természet, melynek ölén fölüdülünk, ruganyosságunkat s jókedvünket visszanyerjük. Egészségünkkel jókedvet is kapunk a lelki küzdelmekre.

4. A jó környezet, mely a maga jó lelkét, jóindulatát mintegy belénk sugározza.

Viszont a rossz környezet lankasztóan hathat; nehéz vele szemben ideális irányban haladni. A rossz környezet ront; levegője mételyez. Ha ilyenben vagyunk, énekeljünk, dúdoljunk magunkban buzdító éneket, ne ütközzünk bele a kislelkű okvetetlenkedőkbe. Menjünk másfelé, amikor csak lehet; dolgozzunk a ház körül, a kertben s mondjuk magunknak fölényesen: hej, ki nem fogsz rajtam, te szürke lelketlenség!

Kevés a törekvő, ideális ember, s rengeteg sok a naplopó! Eszmények-, eszmék- és lelkiéletből édeskevés van.

Ó, Szent József, taníts isteni életre nádfüdeles igénytelenségben is; te sem laktál különbben.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 142-143. old.]

Azt kell mondanom, k. t. u. (kedves testvéreim az Úrban), hogy nagyot fordult a világ. Fordult már sokszor, fordul ma is. S ez az oka, hogy az isteni Gondviselés a modern világ fordulatánál az egyházat az ácsnak oltalmába helyezte, hogy ezzel nyomatékozza azt, amire a világnak a mostani válságban leginkább van szüksége; hogy nyomatékozza az emberi munka helyes fogalmát s dicsőséges jelentőségét.

Semmi sem mentheti meg a társadalmat s az emberiséget, mint a munkának helyes fogalma és igazságos szervezése.

Szent József hirdeti az emberi méltósághoz illő munkát; csakis ezen az alapon boldogulhat a világ.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szentek, 137. old.]

Május 2.

Némelyek nem gondolkoznak s hisznek, mások gondolkoznak s nem hisznek; mások ismét gondolkoznak, hisznek, s nem élnek. Ezek mind holtak, vagy eleven-holtak.

Szívet bele az élettelenységbe, akkor lesz hit. A hit odaadás a vezető Isten iránt; bízom szavában s vezérlő kezében; teljesen átadom magam, ahogy illik mindenek központja, célja, reménye iránt.

Ha egész szívből hiszel, akkor megkeresztellek, mondotta Fülöp az etiópiainak. Nekem is ez kell; egész szívből kell hinnem.

Panaszkodunk, hogy nem hiszünk; hát dolgoztunk-e teljes szívünkkel, jártunk-e utána jóakarattal, iparkodtunk-e gyermeki lélekkel feléje?

Megértettük-e szívünket, vágyainkat; meghallgattuk-e panaszos vágyait a nemes, tiszta, napsugaras magaslatok után?

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 164. old.]

A Szentlélek mindezek dacára adja kegyelmeit: érzékenységet, készséget, lendületet, vonzalmakat, tetszést, vigaszt, lelkesülést, s így a Szentlélek bennünket mint lelkünkben élő s minket nem kívülről, hanem belülről indító lélek kezel, Ő az én lelkem, Ő előmlik rajtam. Amint a szívből folyton tiszta, meleg vér árad az erekbe: úgy árad folyton a természetfölötti élet árja a Szentlélekből a lelkekre.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 168. old.]

Május 3.

Szent Fülöp és Szent Jakab apostol

Isten részéről pedig a hivatás hívás, vonzás, lelkesítő kényszer, szeretet. Senki sem jöhet hozzám, ha Atyám nem vonzza — mondja Jézus. Finom lelkiség s természetfölötti érzék bizonyítják Isten összeköttetését a lélekkel; az ilyen léleknek érzéke s tüze, tehát Lelke van. Isten ad ily kegyelmet; Jézus föladataira s a Szentlélek hatásainak szolgálatára s szentségei kiszolgáltatására kiválaszt lelkeket. Nem világraszóló küldetés ez, hanem buzgó, vágyó, Krisztus érdekeit szolgáló lelkület.

Nagyrabecsülök minden ily hivatást; rögtön fölkelek s felelem: Uram, íme, készen állok parancsodra. Szólj, hallom.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekora, 152. old.]

Egyrészt tehát nagy bizalmat ébresszünk magunkban a Szentlélek iránt, másrészt meg nagy alattvalói resignációval várjuk s nem a szolga, hanem a jó barát hűségével fogadjuk s használjuk föl az inspirációkat; «ne vond meg magadtól a jó napot s az ajándékul nyert jónak egy része se müljék el tőled» (Sir 14, 14).

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 159. old.]

Május 4. Szent Flórián

A Szentlélek azonban nemcsak prófétákat, hanem minket is sugalmaz, lelkünket sugalmazza. Lelket mondok s nem észet, mert nemcsak észben, de érzésben, akaratban, kedélyben is megindít a Lélek.

Gondolatainkban és érzéseinkben jár, s érezzük, hogy jár.

Néha emel, máskor lenyom, néha megpendít, máskor lendít, néha leköt, máskor szabadít s nem ad száraz gondolatokat, hanem lélekkel, érzéssel, érzéssel vegyesekeket úgy, hogy a súlypont nem fogalmakban, hanem az érzelmekben s akaratban van. Ezt jelzi az Írás, mikor világosságról szól, mely a szív révén száll a lélekbe s mikor azt akarja, hogy az Isten törvényét szívünkkel fogjuk föl s szívünkbe zárjuk el.

A Szentlélekből való gondolatok tehát eleven gondolatok, melyek az élet hatalmával, melegével, az érzés elfogadottságával s a kedély emelkedettségével lépnek föl.

Gondolatok, indítások, melyek az életet emelik, rendezik, hevítik.

Gondolatok s indítások, melyektől elfelejtünk kételkedni s aggódni, melyek vigaszt hoznak s élvezetet s könnyűvé tesznek mindent. Van ennek az isteni inspirációnak természetesen sok-sok foka, de mindegyiknek az a jellege, hogy Isten felé indít, alázatossá, bensőségessé tesz, kötelességekre figyelmeztet, áldozatokra buzdít.

A Lelket el ne fojtsátok!

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 158-159. old.]

Május 5.

Az istenült léleknek első energiája a hit, melyet nemcsak mint átmeneti aktust, hanem mint lelkünkben gyökerező állapotot s tehetséget kell tekintenünk; ez oly látás, mellyel új célokat s új perspektívákat látok.

Második a remény, mely a vágnak s a törekvéseknek s küzdelmeknek energiája, mely a bajokból ki akar emelkedni s nemcsak halhatatlanságot, hanem győzelmes, isteni életet vár.

A harmadik a szeretet, mellyel az ember Istent s önmagát s az emberiséget megtisztult, átszellemült egységben s közösségben karolja át.

Hit, remény, szeretet, az istenült léleknek isteni energiái; ezekre hat a Szentlélek; ezek fogják föl sugarait s reagálnak rájuk.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 165-166. old.]

Május 6.

Az én csepp lelkemet vonzza ez a mélység s hódolatra, imádásra, teljes átadásra inspirálja.

Minél őszintebben fordulok feléje, annál inkább megszáll «a fegyelem szentlelke», ki «szívem igaz vizsgálója és nyelvemnek hallója» (Bölcs 1, 5-6), s láthatja, hogy ahogy szeretem az életet s a szeretetet, a napsugarat s a dobogó, meleg szívet, a gyermekszemét s a virágot: úgy imádom mindezek elgondolóját, kedvelőjét s teremtőjét, a Szentlelket.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 152. old.]

Május 7. Boldog Gizella királyné

Ahelyett, hogy száraz szavakban elmondanám, inkább fölsorolom azt, hogy mit tesz az, aki áhítatos és kegyeletes. Az először: Istent Atyjának nézi, vele gyermeki módon érintkezik, parancsait gyermeki lelkülettel s készséggel megtartja; másodsor: a Szent Szület anyjának, a szenteket testvéreinek tartja és tiszteli; harmadszor: az egyház iránt úgy viseltetik, mint szülői háza iránt, ahol atyja, anyja, testvérei laknak; negyedszer: az vallás s istentisztelet minden gyakorlatát nagyra becsüli s szereti, hiszen ezek az ő szülői házának, az ő otthonának szokásai, s azért kedvesek neki; ötödször: felebarátjaiban küszködő testvéreit látja, akik a szenteknek, az idősb testvéreknek nyomaiban járnak, s azért irántuk jó, testvéri indulattal viseltetik s őket szívesen segíti; nem néz rájuk gyanakodó, kaján, irigy, gyűlöletes szemmel, hiszen otthon a testvérek nem szoktak így viselkedni egymás iránt! Íme így tesznek azok, kikben megvan az áhítat lelke. Sokan, mikor áhítatról van szó, imádságot értenek alatta; ájtatos embernek hívják azt, ki szívesen és sokat imádkozik, ki a templomba gyakran jár; de ezek a gyakorlatok csak jelei az áhítatnak; maga az áhítat abban áll, hogy valaki Isten iránt bensőséggel, otthonossággal, gyermeki kegyelettel viseltessék. Istennel lenni, Isten közelségét érezni, szívben-lélekben valamiképp mindig vele összeköttetésben lenni, reá többször s könnyen, szinte felé húzódva gondolni: ebben áll az áhítat kegyelme.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 83. old.]

Május 8.

A Szentlélek imáinknak sugalmazója, Ő voltaképp az imádság lelke; azáltal is, hogy Isten felé fordít; azáltal is, hogy bensőnkbe int s összeszedetté tesz.

Az Írás azt mondja róla, hogy «beárnyékol», vagyis hatalma alá, benyomásai alá vesz s megéreztetni velünk a lelkiség sugárzását. Ez a «beárnyékolás» nem elhomályosítást s elsötétítést jelent, hanem jelenti a Szentlélek kihatását és kegyelmeinek térfoglalását.

A Szentlélek kihat lelkemre s indít s megmozgat engem, s akkor aztán rajtam a sor, hogy a bennem támadt érzéseket magamévá tegyem, hogy azokba behatoljak, hogy azokkal elhatározásaimat megtegyem, hogy akarjak és tegyek.

A Szentlélek benyomásaitól áhítat száll lelkemre; megindulok és elérzékenyülök; bűneimet bánom és szégyellem.

Azután ismét úgy érzem, hogy szeretetteljesen vonz magához és hogy szorosabban egyesülök vele. Ilyenkor vannak imádságos lelkületeim s hangulataim.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 152-153. old.]

Május 9.

Arra kell iparkodnom, hogy az érzéseket tisztelettel s hálával fogadjam s hogy azokba élénk s érdeklődő lélekkel elmélyedjem s minél több öntudattal feldolgozzam; mert a Lélek mint a szél jön-megy, s nem tudom, mikor látogat el hozzám, s az Írásnak igaza van, hogy mindennek megvan a maga ideje; ideje van a sírásnak, ideje az örömnak, ideje van a tavaszi fakadásnak, nemkülönben az őszi lombhullásnak; éppen úgy ideje van az érzelmek fakadásának, ideje a Szentlélek-járásnak; s mikor aztán beárnyékol titokzatos jelenléte s kiömlik ránk kenet- s virágillatként kegyelme, ó, akkor az a mi időnk, a mi imádságos, meglátó, megifjodó, bizalomra s bátorságra fakadó lelkünknek ideje.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 153. old.]

Május 10.

Vigyázzunk a Szentlélek e jelentkezéseire, mikor a templomba megyünk s az Oltáriszentség előtt térdelünk, figyeljük meg e Lélek járását magányos sétáinkon vagy kötelességeink teljesítése közben. Észre vesszük majd gyakran jelenlétét, s az áhítat úgy csapja majd meg lelkünket, mint az erdő lehelete, mint arcunkat a puszta fuvalma.

Amikor imádkozunk, akkor azt azzal a tudattal akarjuk végezni, hogy a Szentlélek ilyenkor közli majd magát velünk. Tekintsük azt a helyet, hol ájtatosságunkat végezzük, magaslatnak erdők s berkek felett vagy tengerpartnak, hiszen itt érintkezünk titokzatos jelenlétével s végtelenségével.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 153. old.]

Május 11.

Boldog Salkaházi Sára

Minél gyengédebbek leszünk, annál erősebb a fuvalom, a kegyelem fuvalma, mely minket szárnyaira kap. Aki átadja magát Jézusnak, az könnyen hoz áldozatot. Ha valaki jól végzi napi imáit, buzgó szívvel hallgat szentmisét, ha jól gyónik, ha megfürdik a lélek a kegyelem frissítő vizeiben, ugyan vonakodik-e az ilyen az áldozattól? A nemes lelkeknek szinte természetes szükséglete az áldozat, mert ami lendület, hevülés, lelkesülés van bennük, azt az áldozatban érvényesítik. Mi, K. H. (Kedves Hívek), születtünk vízből és Szentlélekből, a Léleknek gyermekei lettünk; de ez a születés csak a kezdet. A gyermek még csak gyermek, csecsemő; de ha nevelkedik a szent kereszténység szellemében, a gyermekből okvetlenül hős lesz, mert a vér meg nem tagadja magát, a szellem érvényesülni akar, a lélek nem akar érzéki, testi, állati embert, hanem isteni embert nevelni. Ha nem volna bennünk elég kereszténység, legyen módunk rá, hogy legyen áldozatos szellemünk; annak nyomában fejlődik a keresztény érzés. Így leszünk azután igazán Krisztus hívei, és ő valóban örömét fogja találni bennünk!

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 9. old.]

Május 12.

De a Szentlélek az egyes embereket külön-külön világítja meg s kijelenti magát nekik. Ez a műve sohasem teljes és bevégezett, «mert Isten, aki mondotta, hogy a sötétségből világosság derüljön, Ő támaszta világosságot szíveinkben» (2 Kor 4, 6), s támasztja azt most is s akarja, hogy e világossággal lelkünkben, találjuk föl magunkat s alakítsuk új igények s szükségletek szerint a világot.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 156. old.]

Május 13.

A Fatimai Boldogságos Szűz Mária

Jól mondta Szent János a Titkos jelenések könyvében, hogy az asszony «nagy jel», hogy égi tünemény, hogy ragyog, mint a nap, hogy tehát a szellem s a szépség megtestesülése s legszebb kiadása az Istenhez hasonló embernek.

Ez az asszony nem merev, hideg fölség, hanem egy személyben fölséges is, meg anyja is.

Ezt megérezte a keresztény áhítat, azért mikor imájában úgy üdvözölte a Szent Születet, hogy «Üdvözlégy mennyország királynéja», rögtön hozzátette, hogy nemcsak királyné, hanem életet adó «élet» s gyönyörűséges «édesség» s vonzó s nyugtató «reménység» is.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szép Szeretet Anyja, 254. old.]

Május 14.

S van itt még egy kedves, megindító vonás, az, hogy a Boldogságos Szűz Máriának milyen helyet s szerepet jelölt ki a kánai menyegzőn az Úr; hogy milyen gondos, jóságos szeretettel kíséri a menyegző lefolyását; hogyan akar minden borút s árnyat távol tartani a násznéptől.

Bátran mondhatjuk, hogy Ő e menyegzőnek nagy pártfogója s oltalmazója; az a násznép mondhatta elsőnek, hogy «sub tuum praesidium», oltalmad alatt állunk.

Az Úr Jézus ezzel a házasságot is a Szent Szűz oltalma alá helyezte; reá bízta e nagy érdeket s azt akarja, hogy a jegyesek közel álljanak hozzá s úgy érezzék magukat, mint akikre gondol a Szent Szűz s akiket szeretetében megáld.

Legyen a Szent Szűz a házások oltalma, s áradjon a kánai menyegzőből nagy vigasz, nagy öröm és bizalom minden otthonba.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 265-266. old.]

Május 15.

Jézus tudta, hogy Pünkösöd napján a Szentlélek ezt a művét páratlan kiömléssel, a kegyelmek kiáradásával akarja eszközölni; tudta, hogy a lelkeket tűzzel kereszteli majd Isten fiaivá s szellemét kiárasztja rohamban azért, hogy neki sok-sok testvére legyen, s azért vágyott a Pünkösöd után, a lélekkömlés után, testvéreinek az Ő arculatához való hasonulása után, melyet a Lélek eszközöl majd.

Krisztus tudta, hogy a Pünkösöd világosságával az Ő tanítása, az Ő megismerése világít majd be a lelkekbe; tudta, hogy e napon az ég zsilipjei fölhúzatnak, s a kegyelem árja emeli s viszi majd a lelkeket az evangélium felé: azért vágyik Ő maga s azért vár oly sokat Ő is a Pünkösöd napjától. Itt áll a világban Krisztus, a Szentlélek szakramentuma; a legszebb, a leglelkibb, az isteni ember; áll, de mintha várna; bizony vár; várja a Szentlelket, ki a rest embertömeget megindítja, löki, szorítja, kényszeríti hozzá; kényszeríti nyomaiba; várja az átalakító Lelket, ki miután benne magában kialakította az isteni embert, most e minta szerint idomítsa, tisztítsa, emelje s lelkesítse az emberek fiait.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 174-175. old.]

Május 16.

Nepomuki Szent János

A Szentlélek nemcsak világossággal s meggyőződéssel telíti prófétáit s szentjeit, hanem sugalmazza őket, hogy beszéljenek s írjanak; írják azt, amit Ő akar úgy, ahogy egyéniségüknek is megfelel, de a Szentlélek gondolatait is kifejezésre hozza. Erről mondja Szent Péter (2 Pét 1, 21): «Emberi akaratból sohasem származott a jövendölés, hanem a Szentlélektől ihlettetvén szólottak az Isten szent emberei».

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 157. old.]

Május 17. Bayloni Szent Paszkál

Az erkölcsi világban a «novum organum» a mi Urunk Jézus Krisztus. Ez orgánumnak elve az Isten-fiúság; ez orgánum zenéje az evangélium! Isten-gyermekeket nevel az emberekből, magához hasonlókat. Előttük jár és szárnyal ez a királyi lélek. Koszorúja a bölcsesség, nem a paragrafus, nem az elmélet, hanem az élet bölcsessége. Hatalmat ad mindenkinek Isten fiává válni, «filios Dei fieri!»

Szíve a legnagyobb szív: cor altum! Szív, mely a kereszténység szemeibe ragyog bele minden tanon, titkon keresztül, s mert ezt a Szívet látjuk mindenütt, azért nyugszunk meg. Kételyeinket eloszlatja az a gondolat, hogy az mondja e fölfoghatatlan igazságokat, aki szeret minket, s ha szeret, akkor meg nem csal. Ha botránkozni akarnánk rajta, ismét csak szerető Szívére gondolunk. A megzavarodott lélek a Krisztus keresztjének éjében úgy látja ezt a szívet, mint egy izzó napot, s az Oltáriszentség fehér fátyolán át szintén a Szent-Szív, a Sacré-Coeur ragyog felénk.

Ez a Szent Szív hordozta a világ terhét; e Szív inspirációjából való minden lendület, mely a keresztény Európát mozgatja, s róla lehet leginkább elmondani, amit Pascal mond: «Le coeur a ses raisons, que la raison ne comprend pas» (A szív érveit az ész nem érti.).

[PO ÖM XIII. Élet Igéi I., Dominus Jesus, 104-105. old.]

Május 18.

A megszentelő malaszt büntörlesztés.

Azáltal, hogy a lelket az isteni élet e közösségébe fölveszi s annak erejét a lélekbe oltja, lesz a lélek övé, lesz szent!

Övének lenni, Istenhez tartozni, az tehát elsősorban nem a mi tettünk, hanem a Szentléleknek bennünk való léte s az általa velünk közölt természetfölötti élet. Ez a kapcsolat kizárja a bűnt is. Nem lehet ott bűn, ahol az isteni élet hatja át a lelket.

Ha valaki vétkezik, vagyis rosszakarattal Istentől el s a romlás és tagadás sötét hatalmához fordul, annak a lelkében nemcsak ez a rosszakarat van, hanem az elveszti az istenülést is.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 164. old.]

Május 19.

A bűn miatt a lélek Lélek nélküli lesz, csúnya s hullaszerű lesz. A bűn rosszakarat, s a rosszakarat által az Isten-gyermek öngyilkossága; az isteni ember eldobta magától az isteni életet.

Ugyancsak, mikor az ember szívből visszatér az Istenhez s megbánja bűnét, akkor az Isten nemcsak megbocsátja a rosszakaratot, a sértést, hanem visszaadja a természetfölötti kapcsolatot is; visszaadja a Szentlelket, s az istenülés által, e belső elváltozás által vétetik el a bűn a lélekről.

Mikor tehát a keresztségben újjászületik a gyermek, akkor az eredeti bűn, az isteni visszatetszés megszűnik a megszentelő malasztnak a lélekbe való öntése által; nemkülönben mikor a felnőtt ember tökéletes bánattal bánja meg bűnét, vagy mikor a gyóntatószékben fordul bűnbánóan Istenhez, akkor is Isten megbocsát, s e bocsánatát a léleknek elváltozásával, vagyis istenülésével adja; ad természetfölötti életet s szépséget, mely kizárja a bűnt.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 164-165. old.]

Május 20.

Tehát a bűn az isteninek pusztulása bennem, s a bűnbocsánat az isteninek új bevonulása s térfoglalása bennem.

Csupa valóság, csupa érték!

Végtelen érték pusztulása s végtelen érték megteremtése.

Mily nagy veszteség, melyet az egész világ nem tehetne jóvá, s mily nagy nyereség, több mint az élet s a világ.

Lelkem e világításban még nagyobb titokká lesz előttem. Tisztelem, szeretem s óvom. Ebben is a Szentlélek a tanítóm s mesterem.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 165. old.]

Május 21.

A vallás ugyanis viszony Istenhez s élet Istenből; de a természetfölötti vallás elsősorban magának annak a vallásos léleknek az elváltozása, még pedig istenülése.

Ebben a természetfölötti vallásban önmagunkról is hiszünk nagyot s fölségest, azt, hogy lelkünk a maga fizisében (természetében) elváltozott, hogy az isteni élet magvát s csíráját hordozza magában; hisszük s várjuk, hogy lelki világunk más, még pedig dicsőséges világgá változik át.

Erkölcösek akarunk lenni nagyon; de nem az erkölcsösség teszi a lélek istenülését, hanem a Szentlélek.

Ha istenültek vagyunk, akkor ez állapotunkban természetesen minden erényt felsőbb fokon gyakorolhatunk s akarunk is gyakorolni, s mindent el akarunk kerülni, hogy az istenülés vonásait a halálos bűn által el ne veszítsük.

Nem elégszik meg tehát a természet adta, nyers étellel, nem elégszik meg a kultúrélettel: neki a szellemi világban az a felsőbb fokú, az az isteni élet kell, melynek lelke a Szentlélek.

Ádám óta minden embert e természetfölötti életben akart látni, s amely ember nem ilyen, az nem tetszik neki. Nem látja rajta az isteni életet, azért az ő szemeiben olyan az, mint a hulla. Ahol léleknek kellene lennie, s az a lélek nincs, ott csúf, rút, szétömlő az alak, ott halál van: ilyen a kegyelem nélkül való lélek. Hulla; Isten szemeiben csúnya. A bűn által kiesünk ebből az Istennek tetsző, természetfölötti életből s elvesztjük lelkünket, a Szentlelket.

Ádám bűne következtében szintén e kapcsolat nélkül születnek a gyermekek, azért ők sem tetszenek Istennek; nem lévén bennük a Szentlélek, nincsenek az Ő gondolatai szerint. Ezt nevezzük eredeti bűnnek. Az eredeti bűnben levő lelkek, tehát valamennyi ember nélkülözi azt a felsőbb, isteni életet; nélkülözi a Szentlelket.

Be jó, hogy kiemel minket a Lélek-vesztés e szomorú állapotából, s amit az első ember elvesztett mindnyájunk számára, azt az Isten visszaadja az egyeseknek. Visszaadja a Szentlelket, az Ő lelkét, s azzal az Ő életét s szépségét. Hozzá hasonlók leszünk; istenültek, tehát isteniek leszünk.

«Olyanok lesztek, mint az istenek», ez már nem ördögi sugallat, hanem valóság, melybe az Isten szeretete segített föl. E kitüntetésben s fölmagasztalásban részesített.

Több ez tudományánál s művészetnél, több ez hatalomnál s dicsőségnél, mert isteni élet, isteni erő, isteni szépség.

Imádom, Uram, fölséges terveidet; áldom szándékaidat. Ugyancsak jót akarsz s jót adsz, a legjobbat adod; magadat, életedet osztod meg velem.

Úgy akarom azt becsülni, mint a szó szoros értelmében legnagyobb kincset, isteni jót.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, [163.], 163-164. old.]

Május 22. Casciai Szent Rita

Ezért áldozatokat is kíván, melyeket csak e világításban tudunk helyesen értékelni; kívánja, hogy szembeszálljunk néha oly vonzalmakkal is, melyeket másutt parancsol: «Ha ki hozzám jó és nem gyűlöli atyját és anyját, feleségét és fiait,... sőt még önnön lelkét is, nem lehet az én tanítványom.» (Lk 14, 26). Lehet hivatásod a teljes odaadásra. Ha ezek szembeszállnak a te misszióddal, légy erős; ne bántsd meg Istenedet félreértett pietásból. Az istenellenest törd le mindenütt. Az Isten országa megérdemli tőled. Azért ragaszkodjál jobban Istenhez, mint szülők-, testvérek-, feleséghez, hisz nem szereted őket, ha e szeretettel magadat téveszted s fokozod le.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 150-151. old.]

Május 23. Boldog Apor Vilmos püspök

Tehát lelket a magasból; igazságot s eszményt, mely fölöttünk álljon; lelkiismeretet, mely bennünk éljen ugyan, de egy felsőbb, egy fölöttünk álló törvénynek szenzóriuma legyen! Az eszménynek, az igazságnak, a törvénynek, a jóságnak s szépségnek fölöttünk kell ragyognia, mint ahogy a napot nem mi vetítjük az égre, hanem az ott fönt ragyog, s mi az ő kegyelméből élünk. A napot sem bízták az emberre; az eszményeket sem lehet reá bízni. Azok sem az ő lelkének vetületei, hanem mint a nap az égen, egy fölöttünk álló s ragyogó valóságból, vagyis Istentől valók. Ők világítanak, s az embernek feléjük kell iparkodnia! Ők szuverének, s az embernek tisztelnie kell őket! Tapasztalatból tudja, hogy lépten-nyomon képes rá, hogy elárulja s kompromittálja őket, ha saját ösztönös lelkére hagyatkozik; de ugyancsak tapasztalatból tudja, hogy kedvükért ellenállhat a rossznak «usque ad sanguinem», s hogy hű lehet hozzájuk s szerelmes beléjük, ha annak a másik Léleknek, a Szentléleknek sugallataira hallgat s kegyelmeit fölhasználja.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 148-149. old.]

Május 24. Szűz Mária, a keresztények segítségére

De az Isten küldött segítőt nekünk. A szeplőtelen Szűz Máriában támasztotta azt a szüzet, aki a végtelen nyomorral szemben, melyet a bűn az emberre hozott, mondhatta: Egy asszony által mentetek tönkre, s egy szűz által szabadultok majd meg! A szeplőtelen Szűzben igazán ily hatalmas védőre s minden bajainkból való szabadítóra ismerünk, ha az Isten szavait a bűnbeesés után szemügyre vesszük.

Az első emberpár vétkes öntudatában, szégyenkezve süti le szemét, az ördög győzedelmesen s gúnyosan várja ítéletét. S az Isten ítélt. De miképp hangzik ítélete? Talán örök vesztére ítéli az embert? Talán kegyetlen martalékul engedi át az ördögnek? Nem! «Ellenkezést vetek — úgymond az Úr — közötted és az asszony között, a te ivadékod és az ő ivadéka között, ő megrontja fejedet, és te sarka után leselkedel!» Így hangzott az ördögre mondott ítélet. S azóta a keresztény nép szemei előtt dicsőséges alakban emelkedik az az asszony, kivel az Isten megfenyegeti az ördögöt; lába összezúzza a kígyóördögnek fejét; neki az ördögtől és az ördög mérgétől bántása nem esett, tisztán és makula nélkül áll az Úr alázatos szolgálója.

Íme, ez az asszony, az ördög fejének összezúzója, a szeplőtelenül fogantatott Szűz Mária.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 44-45. old.]

Május 25.

Mi az igazi szentáldozás? Krisztus gondolataival való töltekezés, Krisztus érzelmeitől való felgyulladás, Krisztus hasonmásának kiverődése a szemem, homlokom, ajkamon, beszéden, szereteten, szívem, életem, az egész életem, az egész emberem.

Megvan tehát a program, hogyan kell áldozni. Áldozni úgy kell, hogy az ember a lelkét eltölti az Úr Jézus gondolataival.

Úgy menjetek áldozni, mint akik mennek fölvilágosodni s ugyanakkor megnyugodni az Úr Jézus gondolataiban.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szentségi Jézus előtt, 287. old.]

Május 26. Néri Szent Fülöp

Belekontgott pedig az erdőnek, égnek s tengernek e vitájába a pünkösdi harangszó, mely azt zúgta, hogy az mind, amit madár, erdő, virág, folyam s tenger mond, az mind csak kép, - az mind csak alvó élet; az igazi élet az öntudatos szellemi élet, mely az igaz emberben mint világfőlény, mint erő és harmónia, mint béke és öröm jelentkezik s ennek az életnek titka és ereje a Szentlélek.

Ezt a szent, hű, erős, tiszta, bátor lelket meg kell tapasztalni; ez a megtapasztalt, egységben, harmóniában, üdvben s boldogságban, békében s örömben kiszótt Lélek az igazi élet.

Érthetetlen, nagy titkot mondok ezzel azoknak, kik a Lélekből nem élnek; ellenben édes, közvetlen valóságot jelzek azoknak, kik a Lelket átélnek; itt a megértés is s a magyarázat is maga az élet.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 135. old.]

Május 27.

Ugyancsak lehet valaki bátor, energikus, kitartó természeténél fogva, s annak a bátorság, kitartás természetes erényei lesznek; de más lesz az, ha átjárja őt a hit, hogy az Isten van vele s benne, s ha e tudat erővé válik s ha ezekkel a motívumokkal lesz bátor és erős. Így vagyunk minden erénnyel.

Tehát az isteni s erkölcsi erények a természetfölötti rendben a Szentlélek orgánumai; Ő dolgozik bennük. Átvaluk szövünk tisztább, nemesebb lelkiséget a természetes életbe s érzésbe. A Szentlélek ugyanis rásegít, hogy ne csak a természet indítóokai s belátásai szerint igazodjunk, hanem hogy a természetfölötti gondolatokat s méreteket fogadjuk el s azok szerint alakítsuk életünket. Kár volna, ha nem ezek szerint nevelnők lelkünket, s ha a természetfölötti életet illetőleg parlag s ugar volna a szívünk. Szántsuk föl, s a nagy magvető, a Szentlélek behint a krisztusi élet csíráit, s egy szebb s melegebb lelkivilág fejlődik majd ki bennünk.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 166. old.]

Május 28.

Másodsorban azt adja nekünk a Szentlélek, amit a lélek legsajátosabb elemének mondanék, az érzéket az isteni élet s annak szelleme, pszichéje iránt. Az nem tudás, az nem akarat, hanem az a lélek érzékenysége, mely mintegy az Ő alkatából, ha szabad azt mondanom, szövetéből való.

Vannak finom s vannak durvaszövésű lelkek. Mint ahogy a férfi s a nő, bár ember mindkettő, mégis csak más, másképp van beidegezve, más az érzékük s más a hivatásuk: úgy lehetnek a lelkekben is csodálatos beidegezések. Az «állati ember» lelkileg bizonyára másképp van beidegezve, mint a «lelki», s a lelki emberek ismét más és más, finomabb vagy alantasabb élet hordozói lehetnek. Egyiknek érzéke észrevetet sok mindenfélét, amit a másik nem értékel; ugyancsak hajlandóvá, készségessé teszi valamire, amire a másik nem reagál; az egyik benyomásokat vesz, melyeket a másik tompán föl sem fog.

Én ily lélekbeidegezéseknek mondom a Szentléleknek úgynevezett «ajándékait». Ajándék, általános kijelentés; de neveik megmondják, hogy mik ezek: A bölcsesség, tudomány, értelem, okosság, erősség, kegyelet s Isten-félelem. Ezek a léleknek bizonyos finomságai; különös kapcsolatok köztünk s a Szentlélek közt, melyeken át a Szentlélek minket a jelzett irányokban befolyásol; orgánumok s érzék-félék a lélekben, melyek által a Szentlélekkel, a finom lelkiélet alakítójával összeköttetésben állunk s indításaira alkalmasabbak leszünk.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 166-167. old.]

Május 29.

Nem ismerjük lelkünket a maga konkrét valóságában; nincs tüzetes fogalmunk a lelki energiákról, de azért látjuk s csodáljuk a Szentlélek kihatásait egyes lelkekben, kiket bölcsékké tesz, kiknek mélyen járó lelket ad, hogy az Isten nyomaira az életben s a természetben ráakadjanak, s nagy belátásokat ad, melyek nem tépelődő okoskodásból, hanem kinyilatkoztatásból valók.

Nem kell ezekhez lombik és kalapács, hanem csak megértő s megérző lélek. Hányszor mondják nagy Isten sugallta művészek műveikről: igen, mi csináltuk volna ezeket, de úgy érezzük, mintha nem is mi, hanem voltaképpen más valaki csinálta volna meg ezeket általunk, s mi csak eszközei lettünk volna.

Így beszélnek átlag mind a látók, a bölcsék, a feltalálók, így a Szentlélek gyermekei is.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 167. old.]

Meggyőződésünk az, hogy az ember életét nem szabad széthasítani s nem szabad örömeit, tehetségeit, vágyait mintegy két, egymást taszító sark köré csoportosítani, melyeket úgy hívnak, hogy ég és föld!

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 130. old.]

Május 30.

Szent István király ereklyéinek átvitele

S amily keresztény király, oly vitéz harcos és hős volt Szent István. Nincs eszme, mely oly hősokeket állított a világba, mint a kereszténység. A kardra áldást az Istentől kérték s biztos csapást fegyvereiknek böjtben és imában kerestek. Montforti Simonnal rohantak egyenlőtlen harcokba, ha mondhatták vele: «Az egész Egyház imádkozik értem, nem hátrálhatok», ők állítottak föl eleven sáncokat domború mellükkel a barbárság előnyomulása ellen; a középkori csaták az eretnenség, pogányság, tatár, török s a mórok ellen egyaránt a kultúra s a kereszténység ünnepei, keresztény hősokek vérevel pirosra festették a történelem nagy naptáraiban.

Magyar kereszténység, ez a te apostoli királyod, szented, hősoed... Úgy áll a magyar kultúra élén, mint a nemzet pátriárkája, ki nemcsak a koronát, hanem az ekét, fűrészt, kalapácsot bevonja szentségének túlvilági fényébe.

Fején Magyarország s Krisztus országának dicskoszorújával, királyunk s vezérünk... Íme, angyalomat küldöm neked, ki vezessen!

Ajkairól hangzik a patriarkális áldás, mely boldogságot ígér, ha a jelenbe belevisszük a múltnak hitét, erkölcsét, erejét; a hit fényét... az erény termékenységét... a jellem erejét.

[PO ÖM XII.: Ünnepnepok Emlékezések, Gondolatok, 109-110. old.]

Május 31.

Legyen hitünk s bizalmunk a Szentlélek iránt, s ugyanakkor legyen szemünk s érzékünk a Szentlélek térfoglalása iránt.

Az idők s az irányzatok változnak, de a Lélek egy; a föladatak s a kellekek is mások, s új idők fordulatanál az új szükségletek új fölfogást s egyben-másban érzelmi elváltozást is követelnek. Válasszuk meg mindig azokat a szempontokat, melyek összekapcsolják az új irányzatokat a régi nagy elvekkkel, hogy megértve az új idők szükségleteit, közreműködhessünk az új világok alakítására kiinduló Szentlélekkel.

A Szentléleknek mindig kongeniális apostolok kellene, s kongeniálisok csak akkor leszünk, ha Őt is, meg a világot is értjük; ha a mai világ sötéttségét s fájdalmait átszenvedve, azokat az Ő világosságával földeríteni s az Ő kenetével gyógyítani tudjuk.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 143. old.]

Június – Szent Iván hava

Június 1.

Mily különbség a két menetelés közt: aközt, melyben az ifjú Tharsicius viszi keblére rejtve a pogány Via Sacrán a keresztény Sacramentumot, s aközt, mely Chicagóban ülte 1926. júniusában a legszédítőbb s legpompásabb ünnepet, melyet ülni világon lehet, mikor hatvanezer gyermek hozsannája üdvözölte az eucharisztikus Krisztust, s millióknak aznapi áldozásában a világ köré fonódott a szeretetnek s hódolatnak júniusi rózsákból s rezedaszálakból kötött koszorúja. Az Oltáriszentségnek e liturgiája új epifánia lett, amennyiben az egyháznak, de meg az Istent feledő világnak is öntudatába lépett a Krisztus, mint «Deus appropinquans», a hihetetlenül közel hozzánk álló s köztünk élő, fölséges és édes valaki.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 335. old.]

Június 2.

Az egyház történetéből vont érven kívül a mai világ irányzata is buzdít Jézus Szíve tiszteletére. Korunk mindenütt csak az emberit és az embert keresi, még a vallást is természetessé akarta tenni; naturalizmus, verizmus uralkodik a művészetben; közvetlenség mindenütt; embert nevelni, emberileg érezni, embert tisztelni, ez a kor iránya. Legyünk vallásosak és erényesek, de emberileg; uralkodjék közvetlenség Isten és ember közt; legyen a vallásos érzület szívünkben fakadó, ne legyen ez ránk tukmált érzelem. E fölfogásnak az Úr Jézus Szívéhez kell vezetnie.

Igen, mi úgy akarunk érezni Istennel szemben, mint atyánk-, urunk-, királyunkkal szemben.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 126. old.]

Június 3.

Jézus a mi testvérünk és szeretett mesterünk; Tőle tanulunk gondolkozni, érezni, szeretni. Nézd e Szívet, ha Istenről méltóan gondolkozni s Őt szeretni akarod.

Isten gondolatai és gondjai nekünk Jézus Szívének aggodalmai; Istennek tervei a vajúdó Szent Szívnek vágyai. Íme, a vallás Jézus Szívén emberivé lett!

Viszont egész életünket, bút, bánatot, örömet, gondot, aggodalmat, félelmet, mindezt isteníthetjük Jézus Szentséges Szíve érzelmeivel egyesülvén; ami bánt egyedi életünkben, ami botránkö a világ járásában, ami a lelkesedést emeli, a buzgalmat lankasztja, mindazt ember-isteni érzelemmé olvasztva megtaláljuk az Úr Jézus Szentséges Szívében.

Kivált pedig, ha a bűn bánt, ha saját bűneink ijesztenek s a világ bűnei keserítenek s engesztelést s vigaszt keresünk, mily fenséges engeszteléssé váltja ki keserűségünket s bánatunkat az Úr Jézus Szíve iránt való áhítat.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 126. old.]

Június 4. (Nemzeti Összetartozás Napja [Trianon 1920. 06. 04.]

Tehát lélek, szellem, hit, romlatlanság, erkölcsi erő kell a föltámadáshoz; «szellem és élet» — ez a föltámadás titka; mert halálból csak halál lesz, s az életnek magva az élet.

Lesz-e nekünk föltámadásunk? erre a kérdésre már felelhetünk; lesz, ha izzik bennünk az örökélet szikrája, melynek melegétől kiserken a remény pálmája.

A nemzetnek föltámadása is ez úton jár. Föltámadása az örökélet hitéhez s az erkölcsi szeplőtelenység életerejéhez van kötve. Száz és ezer sebből vérzik; lecsapolták véréit; a szegénység Lázárjává tették bevándorlott hatalmaskodók; ráfognak, hogy magának köszönje sorsát, mert a létért való küzdelemben szellemileg alsóbbrendűnek bizonyosodott, akire a szolgaság s a szegénység vár, s a gazdasági tönkben egy oly sírkövet hengerítettek rá, mely alatt biztos enyészet lakik.

Lesz-e ebből a sírból is föltámadás? Van-e hatalom, mely ezt a sírkövet is lehengeríteni képes?

Népem, csak erkölcsi megújulás segíthet rajtad; ha találsz magadban erőt a hitre, szigorú erkölcsi életre, lemondásra, takarékosagra, áldozatra: akkor föltámadsz, különben hazád csak sírgödör, címered csak függetlenségednek alkotmányos álarca, mely mögött mások élvezik nemzeti munkádnak gyümölcseit; zászlód egy átyukasztott szemfödő, melynek hasadékain át résztvevő lelkek tehetetlenül nézik vonaglásodat.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Húsvét, 102. old.]

Június 5.

A megkérdelés gyakran hathatósabban ébreszti föl a szeretetet, mintha közvetlenül szeretetre akarnók gyullasztani szívünket. Egyesítsük megkérdelésünkkel áldozatainkat.

Az áldozat a szeretet eleven idege; engeszteljük meg az Úr Jézus Szentséges Szívét önmegtagadásainkkal, buzgó, fegyelmezett étellel; apró áldozatokkal, amelyeket az engesztelés koszorújába fonunk, okvetlenül kieszközöljük az Úr Jézus Szíve szeretetét, ha nem a lángját, legalább szikráját; ha nem delelő hevét, legalább hajnalhasadását.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 126. old.]

Június 6.

Semmi sem bizonyíthatja jobban, hogy Krisztus egy közülünk; Jézus szeretetének közvetlenségét s szeretetünknek iránta természetfölötti természetességét semmi sem tünteti fel úgy, mint az, hogy Szentséges Szíve részvétet keres, elégtételt szomjaz.

Úgy-e az okoskodó embernek ez szeget üt fejébe; különös, bizarr gondolatnak látszik előtte, hogy az Isten szájalmat keres.

Hogyan, miképp szánjuk meg az Istent? Mit nélkülöz a minden? Mit adjunk a végtelennek?

E gondolatok a nehézségek borúját öntik a gondolkozó fölé; de a szív ebben különös nehézséget nem talál. Tapasztalásból tudja, hogy e világon minden az ellenkezés, a harc, a törtetés útjain jár; tudja, hogy minden, tehát az Isten, tehát az Úr Jézus is, aki beléáll ebbe a világba, annak okvetlenül szeretni, de szenvedni is kell; sőt minél inkább s minél nagyobb szeretet, annál több jut ki neki a gyötreléből.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 127. old.]

Június 7.

Tanuljuk meg tehát az Úr Jézus Szentséges Szívétől, mily tisztelettel, szeretettel és kivált áhítattal kell keresztje és szenvedése iránt viseltetnünk.

Úgy-e a keresztény léleknek egyik jellege, hogy semmiről sem tud úgy meditálni, mint a keresztről, egy igét, egy gondolatot sem tud úgy forgatni szívében, mint az Úr Jézus keresztjéről való Szent Igét; észrevesszük, hogy áhítatra gyulladni, szívet gyújtani nem lehet sehol úgy, mint az Úr Jézus keresztje alatt, és helyes: hol gyúljanak jobban a szívek, mint ahol az a Szív lángol, melynek feladata, másokat lánggra lobbantani?

Járuljunk e fölfogással az Úr Jézus keresztjéhez; itt kell nekünk szívvel-lélekkel átváltoznunk az Úr Jézus érzelmeibe.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 159-160. old.]

Június 8. Prágai Szent Ágnes

De az isteni erényeken kívül vannak erkölcsi erények; ezek is erőik, sajátos motívumokkal s új mértékekkel. Amint ugyanis a természetes erények a természettől veszik motívumaikat s természetes rendet s szépséget s jóságot teremtenek meg: úgy a természetfölötti erkölcsi erények a Szentlélektől, egy felsőbb, nemesebb lelkeségtől veszik mértékeiket s azon akarnak nagyra nőni.

Így pl. ha valaki természetes mértékletességet akar gyakorolni, azt mondja magának: «mindenből annyit, amennyi nem árthat», s az jó és helyes elv; de ha természetfölötti mértékletességre iparkodik, akkor oly szempontokat tart szem előtt, amelyeket a léleknek s a testnek viszonyából a hit világosságában merít s gondol azokra a nagy szolgálatokra, melyeket a test a léleknek tehet.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 165-166. old.]

Június 9.

De hiszen nekem nem is az a feladatom, hogy tudjam a megdicsőült szív szenvedését boldogságával megegyeztetni, hanem hogy elhiggyem, hogy az a Szent Szív, mely annyira szerette az embereket, viszonzásul csak megvettetést, közönyt arat.

Elég ez nekem ahhoz, hogy azt mondjam magamnak: «Engeszteld meg ezt a Szívet, szánd meg ezt a Szívet».

Reánk nézve ez a legfontosabb következtetés.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 129. old.]

Június 10.

A szeretetet okvetetlenül résztvevő szeretetté kell átváltoztatnunk s nem szabad megijednünk, hogy Isten iránt való szeretetünk is a részvét, szánalom vonásait hordozza magán.

Nem mi adtuk rá; belőle, saját lényéből, Isten érdekeihez való viszonyából verődtek ki rajta.

Istent bántják meg az emberek; a megsértett Istent sirassuk hát; az érzékes, eldurvult világ nem érti s gyalázza Jézust, hálátlanul, szívtelenül, hidegen viseltetik vele szemben: fájlaljuk e szerencsétlen viselkedést s nyújtsunk elégtételt a meggyalázott Szent Szívnek s legyünk meggyőződve, hogy ez az érzelem valóban tökéletes, valóságos Isten-szeretet.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 129. old.]

Június 11. Szent Barnabás apostol

A tanítványok ugyanis mind égtek a Mesterért, szavát lesték, s jólesett nekik, ha nagy gondolatainak öntudatára emelkedhettek s szeretetének érzelmében fürödhetnek.

Ki fog itt kételkedni, mikor a szerető szív a legjobb barát behatásai alatt áll?

Azért lesznek ezek a tanítványok mindnyájan vértanúk is; természetes dolog, hogy Krisztusról le nem mondhattak, akik egyszer megismerték és szavában lelkét kiérezték.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szentségi Jézus előtt, 285. old.]

Június 12.

Azt a termet akkor az áldozat lelke telítette.

Nemcsak Jézusnak hálaáldozata, melyben nagy rabságból való szabadulását ülte, hanem Istennel való közösségének, Istenhez való tartozásának tudatából kiszökő öröm és diadal ünnepelt itt. Egy más áldozati motívum árama sugárzott Jézus lelkéből. Neki holnap kell a világot váltó áldozatot hozni, melyet minden más áldozat csak jelképez, keserveset, de diadalmasat, Istent emberrel kiengesztelőt, az örök üdvösség kapuit megnyitót, föld és ég kapcsolódását, az örök boldogság diadalát.

Ez a terem akkor kiszélesedett s az egész világ egy nagy templommá lett csillagos kupolával, s nem is templommá, hanem kohóvá, Jézus Szíve, a szeretet lángoló, lángjaiba a világot befonó tűzhelyévé; az évezredek magaslati eltörpültek az örökkévalóság távlatának szörnyű méreteitől s Jézus Szíve szeretete sóhajtott végig rajtuk, mint az örök halmok kívánsága...

S ebben az áldozati érzésében veszi a kenyeret s megáldja: egyetek ebből, ez az én testem, mely tiértetek adatik, ez az én vérem, mely tiértetek ontatik; ezt cselekedjétek.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 358-359. old.]

Június 13. Páduai Szent Antal

Ha ragaszkodunk Istenhez mindenen felett és a halálos büntől annyira vagyunk, mint a pokol az égtől, akkor azután térjünk be a názáreti házba, hogy a szeretetnek bensőséges életét megtanuljuk az isteni Megváltó közelében. Ha valaki akar szerető életet, ne menjen máshová, csak a názáreti házba.

Tudom, hogy a hálás szeretet elvisz a kereszt alá, elvisz az utolsó vacsora termébe, de ezek a jelenetek meteorok, melyek sisteregve égnek, ezek átmenő aktusok, de az állandó szerető atmoszférát, ahol minden villamos és mégis nyugodt, hol minden erős és igénytelen, a názáreti házban találjuk meg. Az ember szíve úszik abban az emberivé vált Isten-szeretetben. Ó, legyünk hálásak az Úr Jézus iránt, hogy ezt a házat, az igénytelen Isten-szeretet házat, iskoláját megnyitotta! Itt tanuljuk meg szeretni Őt, kivált mi, kik annyiszor be-betérünk hozzá!

Mert ki szeresse az Úr Jézust, azt az aranyos fiút, ha nem mi? Ki érezze magát, közelebb Krisztus szívéhez, ahhoz a köztünk élő lángoló szívhez, ha nem a pap? Mi, kik a názáreti ház szellemében, Jézussal egy föld alatt élünk, mi, kik a szemináriumban neveltetünk, mi, kik reggel meditálunk, s az Úr Jézushoz napközben be-betérünk, mi, akik választott fiai vagyunk a Szentséges Szívnek, mi nem értenők meg, hogy lehet az isteni Megváltót szenvedélyesen és őszintén szeretni?

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 93-94. old.]

Június 14.

Ó ti, kik az úton átmentek, figyeljete és lássátok, mily nagy az én szenvedésem, s ha meglátjátok, biztos vagyok benne, hogy meglágyul tőle szívetek; Jézus vére valóságos permetező tavaszi eső lesz, melytől szétmállik az érzéketlenség göröngye.

Ami Istent illeti, elég lett volna bármily kis szenvedés, mert a legkisebb is végtelen értékű, de nem volt elég a kis szenvedés arra, hogy a szeretet iskolája legyen. Ehhez olyan kín és szenvedés kellett, mely belenyúljon az emberi szívbe és azt összetörni képes legyen.

Íme, az Úr Jézus azért szenvedett tehát, hogy megessék rajta szívünk; mi ez más, mint hogy résztvevő szeretetet kerestt s ennek révén kívánta meghódítani szívünket?

Ne feledjük tehát megszámni az Istent! Jézus kívánja, hogy szánjuk őt, menjünk bele e meleg érzelmekbe s mutassuk be neki az engesztelés szeretetét; e szeretet magában színarany; de ha nem is volna az, még akkor is a tökéletes szeretetnek ez nyitná meg ajtaját.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 130. old.]

Június 15.

Árpád-házi Boldog Jolán

Az Istent kereső lelkek találkoznak Jézussal; benne az egyéniség a maga páratlan fönségében, az erény impozáns s csalhatatlan fölényével, az egyenességnek és őszinteségnek kételyt kizáró benyomásával, a legnagyobb hűségnek, az áldozatos szeretetnek hódító erejével lép elénk.

A szellem és élet e benyomásai odaadást, bizalmat, szeretetet fakasztanak iránta.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szentségi Jézus előtt, 284. old.]

Június 16.

Tours-i Szent Márton ereklyéinek átvitele

Szent Márton szeméibe könnyeket csalt, mikor látta, hogy a halászsas mint csap le a vízbe s kifogja a csillogó halat, s elgondolta, hogy így halász az ördög a lelkekre...

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 85. old.]

Június 17.

Azonban távol attól, hogy kételkedjünk, vajon igazán Isten-szeretet-e a szánakozó szeretet, ellenkezőleg meg vagyunk győződve, hogy a szánakozó szeretet annyira igaz, való Isten-szeretet, hogy még anyja is, dajkája is, iskolája is a legtökéletesebb szeretetnek.

Aki akar szeretni megtanulni, az kezdjen szánakozni. Nem lehet szeretni sehol annyira az Istent, mint a szánakozó, résztvevő szeretet szellemében. És ez világos előttem.

A tetszés szeretete, az amor benevolentiae ugyanis sokkal nagyobb tökélyt tételez fel, mint a szánalom szeretete. Az ember nehezebben tud mással örülni, mint mással szenvedni; jobban illetődik meg felebarátjának könnyétől, mint sugárzó arcától; már pedig a szívre, ha szeretni akar, legfontosabb az, hogy meginduljon, meglágyuljon; a lány érzelmeknek porhanyós göröngyében könnyen virul ki a szeretet. Ez lévén a szív s a szeretet természete, Isten is ez oldalról támadta meg, e gyökérrostján fogta meg a szívet.

A teológusok mondják, hogy az Úr Jézus azért szenvedett annyit, hogy az embert meglágyítsa; szenvedett nem közvetlenül az Istenszeretet, mint inkább az emberszeretet miatt.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 129-130. old.]

Június 18.

No, hát hol találjuk ez érdektelen bánatot? Mily réven növelhetjük azt magunkban? Szomorkodjunk másoknak vétkein, sírjunk másoknak bukásán, s tiszta érdektelen fájdalom fakad majd szívünkben!

Ha látjuk, hogy a világ Jézust feledi, hogy megfagy Szentséges Szívének lángjai mellett, szent borzalom tölt el s megrémülök a meggyalázott Isten sorsától; undorral telem el e sötét hatalomtól, mely egyedül képes tönkretenni az Isten kegyelmét s szeretetét. Ily körülmények között a bűnt tényleg, mint Isten gyalázatát, szenvedését fogom fel, nem magamat, nem az én büntetésemet tekintem már a bűnben, hanem magára a meggyalázott Úrra gondolok; megfeledkezem bajaimról s az Ő sérelmei fölött bánkódom.

A szív így emelkedik kerülő úton önmaga felé. Ez úton vezette a tiszta bánat magaslatára Dávidot is Náthán próféta.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 131. old.]

Június 19. Szent Romuald apát

Az evangélium nem öregszik; az örök ifjúság báját biztosítja számára a benne rejlő örök igazság. Ki ne érezte volna ezt, mikor fáradt, törődött, tehát meg-megöregedett lélekkel olvasott benne, s ahogy olvasott, úgy éledt föl tőle?!

Magának az élesztő életerőnek, a lelki ifjúság ez energiájának forrása van meg az Oltáriszentségben, amikor Szent Pál szerint az Isten Krisztusban s Krisztus által akart megújítani mindent, s e mindenben mindenekelőtt bizonyára az életet magát akarta föléleszteni: akkor az evangéliumban éppen az Oltáriszentségre mutatott rá, mint az életerő sajátos s kimeríthetetlen forrására.

[PO ÖM, XIX., Új elmélekdedések: A Szentségi Jézus előtt, 297. old.]

Június 20.

...megengesztelni az Úr Jézus Szívét, szomorkodni mások bűnein; élénken érezni a világ aljasságát: ez az Isten-szeretet elnyerésének biztos módja. A szánakozó szív részt vesz az Úr Jézus fájdalmaiban és örül annak, ha valamit is tehet, ami a megbántott isteni szívnek kedves. S mialatt így szánakozik, lélekben erősbödik az ember.

Mert az Isten-szeretet sehol sem gyengít, még a könnyekben sem, sehol sem tesz erőtlenné, még a gyengéd érzelmekben sem, hanem felkeni a lelket áldozatos lélekké, amelynek szenvedélye: minél többet tenni, minél többet adni; mindent odaad Istenért és magának nem tart meg semmit. E szánakozó szeretettel akarjuk az Úr Jézus Szívét főleg e három napon át megengesztelni, és meg vagyunk győződve, hogy mikor engeszteljük ezt a Szívét, ugyanakkor a magunkét emeljük közel hozzá, megosztjuk gondolatait és azt, amit legjobban akar megosztani velünk, mert leginkább válik hasznunkra: fájdalmait.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 132. old.]

Június 21. Gonzága Szent Alajos

Az Oltáriszentséget szegélyezi a nagy s igazán keresztény lelkeknek koszorúja, kikben az Úr Jézus az ő művészi orgánumával kialakította saját hasonmását s akikbe beleoltotta érzelmeit. Itt nem uralkodik a félelem, hanem a szeretet; itt nincs halál, hanem élet; itt az ember istenül.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szentségi Jézus előtt, 297. old.]

Jézus azt a szeretetet is lehelte az Oltáriszentségbe, mely őt Istennel szemben életének utolsó estéjén, szenvedésének szent vigiliáján eltöltötte, s az az Istent engesztelő, Istent imádó s magát testvéreiért följajló szeretet volt.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szentségi Jézus előtt, 296. old.]

Június 22. Mórusz Szent Tamás

Az életben megtestesült igazság, mely nemcsak az észnek gondolata, nemcsak tudás, nemcsak eszme, hanem átélt valóság, ez a iustitia.

A veritas más. A veritas az észnek a valósághoz való helyes viszonyát jelzi; mint ilyen az észre szorítkozik s más egyébre nincs tekintettel. A veritas azt mondja, hogy mi az én viszonyom az Istenhez, a végtelenhez.

A iustitia ezt a tant kifejezi hitben, odaadásban, szeretetben, bizalomban.

A veritas tájékoztat engem, hogy mi vagyok én, megismertet önmagammal.

A iustitia ezt az igazságot életté változtatja; életté az alázatban, bánatban, törekvésben, buzgalomban és a többi nekem való erényben.

A veritas a felértése annak, hogy az engem környező világ mily viszonyban van hozzám.

A iustitia az elhelyezkedés, egyensúly az engem környező világ körében.

Tehát a veritas csak képlet, a iustitia ennek a képletnek kialakítása az életben.

A veritas csak rezgés, mozgás, súly és mennyiség, a iustitia a szín, hang, íz, illat a valóságos életben.

Mit használ a veritas, ha nincs iustitia! Mit használ a valóság, ha eleven életté nem lesz!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 96-97. old.]

Június 23.

Mert valóban, a Szentírás, jóllehet csak egy-két vonással, bámulatos mély érzelmvilágot mentett meg számunkra, az Úr Jézus Szentséges Szívének gondolatait és érzelmeit, és hogy ezt minél jobban átérthessük, szemügyre kell vennünk, hogy az Úr Jézus miképp volt hangolva, miképp készült, miképp beszélt, miképp viselkedett, miképp intézkedett, mikor a keresztről volt szó.

Mikor az ember valamely nagy, megrendítő esemény benyomása alatt áll, lehetetlenség, hogy emancipálja magát alóla, az ráveti árnyékát; nagy öröm, nagy fájdalom mindkettő okvetlenül mély érzelmeket vált ki szívünkben, és az ember, mint szokás mondani, izgatott lesz; ó, de jó, hogy az Úr Jézus Szentséges Szívén rendkívül nagy izgatottságot veszünk észre, mely annál nagyobb, minél közelebb ér a kínszenvedés órájához.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 157. old.]

Június 24. Keresztelő Szent János születése

«Fölkelvén azután Mária ama napokban, sietve méne a hegyes tartományba, Júda városába és beméne Zakariás házába és köszönté Erzsébetet» (Lk 1, 39).

A Boldogságos Szűznek jól esett meghallania, hogy az Isten titkaiba egy másik asszony is bele van állítva s hogy az is anya lett, mégpedig szintén valamiképp kegyelemből anya, s hogy boldogságát, örömét s reményét, ha valakinek, hát annak fedheti föl, neki öntheti ki szívét. Lelkében csengett az angyal szava: «És íme, Erzsébet, a te rokonod, ő is fiat fogant vénségében, és ez hatodik hónapja annak, ki magtalannak hívatik».

Tudta azt is, hogy e két magzatnak köze van egymáshoz; tudta, hogy annak a fiúnak a Messiás előhírnökének kell lennie, s ugyancsak, hogy a Messiás kegyelme s szeretete környékezi az előhírnököt. Úgy érezte tehát, hogy oda kell mennie Erzsébethez s el kell vinnie az Isten megtestesült kegyelmét elsősorban Erzsébetnek s magzatának.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 230. old.]

Június 25.

Ó Uram, adj papokat, Illéseket, prófétákat. Ihless engem, hogy én is prófétai erővel imádkozni tudjak prófétai papokért. A kántorböjtöket azért tartjuk; testvérek, böjtöljetek és imádkozzatok, hogy prófétaitok, buzgó papjaitok legyenek! Ezt teszem majd én is.

Szent János nem védekezik, nem mondja, hogy Isten küldte, azért keresztel; hallgat róla; gyöngé, szétfosló eszköznek, kiáltó szónak mondja magát; de kiált, kiált tovább.

A lelki erőnek jellege, hogy tesz, szolgál, érvényesül, de nem sokat disputál. Ne kérdezd, hogy ki vagyok; látod, hogy jót teszek. Ez az a szolid alázat: a szavak alázata értékes tettek mellett. Ez az alázat kell nekem: lenni, tenni, élni hatalmasan s nem törődni, hogy X. Y. mit ad ehhez hozzá, vagy mit vesz el belőle. Így magaslik ki az alázatos, s gáncsot, kifogást könnyen elvisel.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Advent, 41-42. old.]

Június 26.

Úgy-e nagy dolog ez? De ha Isten akarja, s Jézus teszi meg, akkor már csak sikerül! Van itt erőforrás, az oltár; van tűzhely, Jézus Szíve; van áldás, Jézus szeretete. S ha Gedeont küldte a szérúról, Dávidot a mezőről, Sault Efraim hegyeiről, hősnek, prófétának, királynak, s ha halászokat avatott föl apostoloknak: küld s avat Ó most is papokat családokból, hol mély hit lakik, — anyák mellől, kik Sámuel anyjához hasonlítanak, — szemináriumokban, melyek fölött a tisztaság, az ima, az elmékedés, a buzgóság tűzoszlopa áll s jelzi az Isten legkedvesebb lakóhelyét s a Szentlélek kertjét: «seminarium».

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Az első Húsvéttól a másodikig, 165. old.]

Június 27. Szent László király

Ez a magyar eszmény Lászlóban lett kereszténnyé és szentté.

Szent László nem tanít; ő nem apostol; de ő küzd, harcol s győz a kereszténységért. A nép hajlamait, harci hagyományait, bátorságát, vitézségét lépteti be az eddig inkább csak tűrő, szenvedő, csöndes megadású kereszténységbe s ezzel vezeti be az Egyházat a magyar népeletbe.

A népnek ugyanis a hős, a dalia, a vitéz harcos tetszik. Az ősi dicsőség pogány egén ott ragyogtak a hősök; a magyar kar, a bátor szív, melytől egy világ reszketett, nem szűnt meg lelkesíteni a népet, s eddig ez mind hiányzott a kereszténységben; az emberek meg voltak ugyan keresztelve, de a nép még nem; mert a nemzet akkor válik kereszténnyé, mikor eszményeit keresztelik meg.

A régi vitézséget Szent László tüntette föl önmagán; e jellemvonása által szívéen ragadta meg a nemzetet; öröme s eszménye László lett; dicshimnusz zeng a legenda róla; alakjába beleszövődik a nemzeti lelkesülés minden nagy gondolata s meleg érzelme. A kereszténység ezentúl már nemzeti életté, a keresztény király a nép hőségévé vált.

Szent István koronája a hős Szent László fején a keresztény királyságnak s e királyságot megalapító vallásnak szimbóluma lett, mely minden más csillagot elborít, mely vízválasztó magaslatot von Szent László kora óta a pogány s a keresztény Magyarország közé. Ez az a férfiú, ki alatt Magyarország végleg kivívta függetlenségét s belső békéjét, ki alatt nagyot haladt polgári s egyházi szervezkedéseiben s hatalommá vált kelet Európában.

László király vallásos, buzgó, szent, de ugyanakkor Árpádra s Bulcsúra emlékeztet. Életét harcok töltik ki, küzd német, görög, besenyő, kun ellen s küzd úgy, ahogy a magyar szerette s a keresztény korban még meg nem érte. Vállal magasabb mindenkinél s ahol bárdja lecsap, megriad az ellen. A csatákban ő áll elől, megjelenése a győzelem biztosítéka s az Isten kegyelmének záloga.

László szent harcos, azért csodák körítik, bárdjában, kardjában természetfölötti erő is megnyilatkozik. Kettéhasadt a sziklabérc, hogy a tátongó örvény elválassza őt üldözőitől; arany ezüst értéktelen pitykövekké válik, hogy vitézeit az ellenség üldözésétől el ne vonja; ő röpíti el a nyílvesztőt, mely mikor lehullik, megmutatja a dögvész ellen a Szent László-füvét.

Íme, Szent László dicsőséges alakja rámutat a nemzet életében érvényesülő vallásosságra. A vallás élet legyen, nemzeti élet is legyen. Erőtéljes, dicsőséges nemzetek a vallásosság s a tiszta, szigorú erkölcs életét élik; erejüket onnan merítik; szemeiket odafüggesztik, bajaikra gyógyfüvet ott keresnek.

Tegyük nemzetivé a keresztény erkölcsöt, azt a szigorú, tiszta erkölcsöt, melyet Szent László élt s törvényeiben védett; természetesen nem a betű, hanem a szellem szerint.

Nyugatról manapság oly szellemi áramlatok lengnek, melyek bizonyos elvénhedésnek jelei; a népek vénhednek s hinni s lelkesülni nem tudnak; a test és vér evangéliumához szegődnek: a hasznosságnak, a fölülkerekedésnek, az egyének egymás ellen való kérlelhetetlen harcának hódolnak.

Ezek azonban nem a nyugati szellem felsőbbségének alkotó részei, hanem betegségei, s ha mi mint ifjú nemzet, a nyugatnak hajdan ifjú erejét magunkban fönntartani akarjuk s a nyugat sorvasztó betegségétől félünk: tartsuk meg a népnek életében érvényesülő szent hitet; legyen a vallásosság nemzeti jellegünk. Gyomláljuk, szántsuk, műveljük Szent László példájára az élet ez elhanyagolt mezejét. Építsünk templomokat, mint ő; tiszteljük a római pápában Szent Pétert, mint ő, aki az Egyház leghatalmasabb titáni harcában, melyet függetlenségért és szabadságért vívott, a jognak s az erkölcsi hatalomnak harcában a nyers hatalom ellen, VII. Gergely pápa pártján állt.

Tehát az egyház szabadságharcának egyik zászlósa Szent László volt s így, ha az újabb történelmi tudomány tagadja is, hogy Szent Lászlót a keresztések valamikor fővezérükévé választották: azért ő a keresztért s a kereszténység atyjáért mégis mindig vitézül síkraszállt!

[PO ÖM XII.: Ünnepnapok Emlékezések, Gondolatok, 112-114. old.]

Június 28. Szent Iréneusz püspök

A szemlélet e réven változik át életté s a hit átélt bölcsességgé, vagyis erénnyé. Az Oltáriszentség e ponton mutatja ki erejét.

Kifogyhatatlan az erőkézlete, mert fölségesen szép eszménynek szemléletével s szeretetével tölt el. S az az erő, mely az Oltáriszentséggel összeköttetésben jelentkezik bennünk, már nemcsak a mi lelkünk természetes gyulladozása s lelkesülése, hanem az, amit kegyelemnek vagyis természetünkbe szivárgó isteni erőnek hívunk.

Az Oltáriszentség ugyanis a kegyelemnek, az isteni behatásoknak legjobb vezető-rétege. Úgy szivárog ez belőle, mint a homok s mészkőrétegekből a mélységek vízfolyása. S minél mélyebben fúrunk, annál magasabbra szökell.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szentségi Jézus előtt, 299-300. old.]

Június 29. Szent Péter és Szent Pál apostolok

Ez értelemben mondotta Szent Pál: «Ha az evangéliumot hirdetem, nem dicsőség énnekem; mert nekem ezt kell tennem».

Hajt a mélység ereje, fakad a lelkemből; életem! Így fakadt a szó a másik két apostolból is, akik mondják: «Nem lehet, hogy amiket láttunk s hallottunk, ne beszéljük». Kell beszélnem, kell tennem, azaz hogy lelkem fakadása a szó, a tett; lelkem fakadása az élet.

Mi tehát az élet, a lelki élet? A Szentlélek fakadása; oly közvetlen, oly szép, oly formás és olajos, mint a fényes májusi hajtás a fán. Tehát nem tudás, akár teológiai tudás legyen is az, — nemcsak meggyőződés, akármilyen szép s nemes alapon épüljön is föl az, hanem az igaz fölismerésének és a jó szeretetének öntudatunkkal való azonosítása, hogy az egészen s teljesen a mienk legyen, s azt az élet formáiban mindig, mint legbelsőbb s legmelegebb valónkat bemutassuk.

Ezért jött le a Szentlélek; lejött, hogy bennünk lakjék, hogy lelkünk legyen s magának úgy lefoglaljon, hogy ne is tehesünk másképp, hanem tegyünk úgy, mint ahogy tesznek, beszélnek, szeretnek s szenvednek, kik Lélekből teszik mindezt.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 136. old.]

Június 30. A római egyház első szent vértanúi

Te a világban élsz; a történelem nagy folyamának te vagy egyik hulláma. E történelem áramában kapod s élvezed kincseidet. Az Isten is itt lép feléd; s amint magadban rátaláltál, úgy rá fogsz találni az emberélet folyamán, mint aki tágitja, nemesíti s fölemeli öntudatod vallásos világát s tényekben közli magát veled.

Ha kilépsz magadból a világba, megtalálod az Istent Jézusban. Miért benne?

Mert Ő úgy lépett be a világba, úgy állt bele, hogy isteni hatalmának jelei képezik címerét! Beállt, s maga után léptette föl híveit, kik éltek s meghaltak érte, — kiket a Genezáreti tó partjairól elhívott s a nérói paloták kertjeiben szurokkal leöntve meggyújtott, s kik magukkal rántották a «moles imperii»-t, s a világba az alázatos, édes kereszténységet állították; beigazult a régi szózat: legyőztem a világot — bizonyára nem a rabbi, nem a názáreti bölcs, hanem az imádott Istenember; nem az ember, a múltnak embere, hanem az örökkévaló s most is élő!

Én adok erőt, — hoztam hitet, reményt... értéket, erőt, eszményt, odaadást...

Mennyire tudom én szeretni ezt a Krisztust!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 33-34. old.]

Július – Szent Jakab hava

Július 1.

«Ó, szomjazlak Téged, te édes, fölséges Krisztus,
Mert lehoztad nekem a földre az Istent.
Szomjazlak, mert az élet királyi ütőere vagy;
Rám hordod az erőt és fürdöm a te forró, lelket-tápláló italodban.
Szomjazlak, mert több vagy, mint aminek látszol
S mikor kitárod szívedet, ízlelem benned a Végtelent.
Szomjazlak, mert égő szférádul magaddal hoztad az eget
S hazajár a mennyországba, kinek megfogtad a kezét.
Jaj, szomjazlak, mert oly fönségesen kristálytisza vagy,
Hogy nem rejtőzik mögéd, hanem átlátszik rajtad az Isten.»

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Húsvét, 126. old.]

Július 2.

Sarlós Boldogasszony – Mária látogatása Erzsébetnél

«És lőn, amint hallotta Erzsébet Mária köszöntését, repese méhében a magzat, s betelék Erzsébet Szentlélekkel és nagy szóval felkiálta és mondá: Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse» (Lk 1, 41).

Íme, a Szent Szűz hangja hallatára Erzsébet s magzata eltelének Szentlélekkel; a Szent Szűz köszöntése sakramentális kihatású volt, szózat volt, mely jelentett is s eszközölt is megszentelést s mély megindulást, s tőle, mint a lélek izzó sugárzatától lobbot vetett Erzsébet lelke, kigyúlt hálája s szeretete, s elragadtatásában meglátta a dicsőséges, az áldott asszonyt s köszöntötte az Isten-anyát.

De nemcsak Erzsébet lelkén ömlött el a Szentlélek világossága és tüze, hanem átvetődött a szíve alatt pihenő gyermekre, s az repesett az örömtől s eltelt szintén Szentlélekkel, megtisztult az eredeti büntől, s a Boldogságos Szűz lett az ő keresztelője s újjászülője. Nagy kegyelem az, ha a gyermek már anyja méhében veszi a lélek benyomásait.

A Boldogságos Szűzet tisztelő édesanyák részesíthetik magzataikat saját lelkük s érzésük melegében s harmonikus áldásaiban. Amit ugyanis a Szent Szűz tiszteletében szeretetből, tisztaságból, vágyból s bizalomból, meghatottságból s bensőségből vesznek, az mind magzatjaikra is hárul, kiket meleg s imádkozó szívük alatt hordoznak.

Minden anya gondoljon a Szent Szűz látogatására Erzsébetnél s tegye magát is sokszor kapcsolatba vele; nyissa ki szívét a hozzá közeledő Szűznek; hallja meg szavát s köszöntse ő is melegen azt, ki áldott az asszonyok között. Kérjen, kölcsönözzön ki nála érzéseket, melyeket gyermekére is átönthet.

Áhítat, bizalom, emelkedett hangulat, Isten-közelség, szent öröm töltse el az anya szívét, nézze az anyaságot, mint Isten-szolgálatot, Isten teremő munkájában való részvételt s épp akkor járuljon többször a szentáldozáshoz s a szentáldozásban élje át a Szent Szűz látogatásának titkát s áldásait.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 233-234. old.]

Július 3. Szent Tamás apostol

Mert hiszen a szeretetet nem kell sarkalni arra, hogy imádja Urát, imádja Istenét.

Imádja a szeretet a természetben is az Istent, imádja a kinyilatkoztatásban; de az anyaszentegyház imádja főleg Krisztusban az Istent.

Imádata az Oltáriszentség körül gyúlt lángra.

Látjuk bár, hogy a földön járva elvéve talál imádókat; voltak vakok, kik látni kezdettek, és éppen azért, mert láttak, leomlottak az Úr Jézus lábaihoz.

De a keresztségnek nem lett liturgiája, csak az Oltáriszentség körül; nem lett közös Isten-tisztelete, csak az Oltáriszentség tiszteletében. Eltalálta a szerepét, mikor az Oltáriszentség előtt az Isten közvetlen jelenlétét úgy érezte, hogy már állni nem bírt lábain, térdre borult, leomlott a porba és imádta Őt, mert köztünk van, érezte.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szentségi Jézus előtt, 302. old.]

Július 4. Portugáliai Szent Erzsébet

Hogy a lélek mily kincs, azt a hit tudja; hogy a lélekért mennyit kell tenni és áldozni, azt a hit oltja belénk; hogy az embert az élet bajaiban, az emberekkel való érintkezésben a jóságos türelem el ne hagyja, azt nem lehet egy feltétellel elérni, annak abból a belső érzésből, az apostoli szeretetből kell fakadnia.

Hogy az ember a templomban mily tiszteletet tanúsítson, hogy a prédikációra hogyan figyeljen, hogy a térdét mily tisztelettel hajtsa meg, hogy az Oltáriszentség előtt hogyan boruljon térdre, azt nem lehet illetanból tanulni, — ahhoz szellem és lélek kell!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 89-90. old.]

Július 5.

Te a szabadság gyermeke vagy.

Nemcsak a szabadságé, te az Isten gyermeke, az Isten temploma vagy.

A benned suttogó imát jobban becsüli az Isten, mint Szent Péter templomát, mint a katakombákat.

És hol érzed azt, hogy benned ily érték rejlik, hogy benned ily hatalom lakik?

Hol érzed azt inkább, mint a szentáldozásban? Ott ébred az ember saját méltóságának, gazdagságának, istenfiúságának öntudatára. Ez jó neki.

Az Oltáriszentség a szeplőtelen érintetlenséget, a lelki világnak szeplőtelen átlátszóságát teremti meg. Ahol ez nincs, ott az erkölcsnek ereje, szépsége, harmóniája hiányzik.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 294., 295. old.]

Július 6.

A hála által fejlik ki bennem az Isten-szeretet. Jótéteményekkel akar meghódítani az Úr! De addig nem hódít meg, míg hálásak nem vagyunk; aki nem érzi, hogy az Úr jó neki, az nem lesz hálás, aki pedig érzi azt, az már szeret.

Ezért ajánlja figyelmünkbe jótéteményeit, figyelmeztet szeretetére s barátságára; hálót fon kegyelmeiből, s azt egyre szűkebbre húzza meg körülöttünk. Ah igen, be kell látnunk, hogy szeret, s hogy hálásnak kell lennünk iránta. A finom lelkek mind hálásak; jóindulatért jóindulatot ajánlanak föl. Szent Pál szenvedélyesen hálás lélek. Szent János hallja az ég imáját s benne a hála akkordját. Az egyház hálás, Oltáriszentségét eucharisziának vagyis hálaimának nevezte el. Hány Deo gratias legyen az égbe a szentmisékből! A szentmisét azzal a vigasztaló tudattal hallgassam, hogy Krisztus ad itt hálát értem is; egyésitem hálaimámat az övével.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Karácsony, 104. old.]

Július 7.

Szeressük Jézust érzelemmel is. Hisz az Oltáriszentségben pláne még a tért véve is, közel van; szőnyeges, virágos az oltára, selymes a tabernákuluma. Legyen körülötte minden tiszta, fényes, kedves. Viseltessünk szeretetreméltóságával szemben természetes szívéllyességgel; hiszen a szeretet érzelmes; vannak énekei s meleg tekintetei, vannak virágai s koszorúi. Aki mást szeret, az kellemes benyomásokat vesz tőle, mintha a tavasznak lehelete csapná meg arcát; «oleum effusum nomen tuum».

Jézus is akarja, hogy ragaszkodó szeretettel viseltessünk iránta, azért tetszett neki Mária kenete, s Simon farizeus ellen is azért van kifogása, mert nem volt iránta figyelmes, gyöngéd szeretettel; lábát meg nem mosta, csókot nem adott neki, haját meg nem kente. Krisztus nem stoikus; egyháza sem az; balzsammal keni meg kelyheit, hogy az Úrvacsora balzsamos, illatos legyen; s az Úrnapja virágos, koszorús ünnep.

Ne kössük meg az emberi szívet; «diligens Dominum ex toto corde tuo»; corde, corde; szeresd az Istent a te érző szíved szeretetével.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Karácsony, 101-102. old.]

Július 8.

Legyetek meggyőződve, sehol sincs az erény annyira otthon, mint az Oltáriszentség atmoszférájában.

K. H. (Kedves Hívek)! akartok tiszta, harmonikus, szép lelkek lenni, lépjétek be az Eucharisztia légkörébe; érezni fogjátok, hogy ez az, amire szükségetek van. Ott megtaláltok mindent, ami erős lelki élethez kell; mindenekelőtt nagy, széles látókört, nem fiókládát.

Mert a léleknek az kell, ami az oroszlánnak, ami a hálnak: végtelen, boldogító szabadság!

Nem sötétség, nem lebujsz, hanem napfény. És mi az életre nézve a napsugár, az áttetszőség? Azok a nagy, felséges gondolatok, melyek lelkünkben teremtenek hatalmas világot, azt az öntudatot, hogy Isten van veled, te szabad lény vagy.

Krisztus van veled, többet mondok, Krisztus van benned.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 294. old.]

Július 9.

Eligazításom abban áll, hogy mondom: azt kell akarnunk, amit Krisztus akart, s az Oltáriszentségben is az Ő szerető s bizonyára nevelő és segítő szándékaiba kell hatolnunk, hogy fölfogjuk, mit s hogyan tegyünk.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szentségi Jézus előtt, 298. old.]

Július 10.

A Krisztus utáni vágnak e misztériumban is át kell hajolnia a kielégülés boldogságába; s az Oltáriszentségnek ez a pszichológiája, hogy ebben megnyugodjunk.

Lehet, hogy néha, mikor ez elmélyedés után fölnézünk, keveset mondónak, üresnek találjuk, s akkor a szív teltségét s kielégülését véve, a szimbólum azt látszik mondani: Maradj a lelkedben, az Oltáriszentség, a nagy misztérium azért van, hogy benned legyek, nálad lakjam. Itt vagyok, mint objectivum, ott nálad, mint a tied, kit megéltél, bírsz s megtapasztalsz...

Az a titok, mely áthatolhatatlan, a távolságot jelzi, mely a végtelent a végestől elválasztja; óriási páthosza a távolságnak... az örök szent titok, de ezt az ontológiai távolállást a szeretet legyőzte s közel van hozzánk az utolérhetetlen.

Ez az utolérhetetlen mindenkit térdre kényszerít, s mert fölség, tisztaság, szépség, maga felé ragadja, vonzza a lelkivilágot: a tisztátalant, hogy tisztuljon... az alacsonyot, hogy szépüljön; de ezt mind a szeretet, a bizalom, a szent remény útjára irányítja...

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 271. old.]

Július 11. Szent Benedek apát, Európa Fővédőszentje

Spiritus et vita... a hosszú szabadságharcban kivívott lelki függetlenség és béke! Sok vergődésen kell átmennem, míg lelki szolidásra teszek szert s uralomra engedem a hitet világnézetemben s a krisztusi kegyelmet érzületemben. Átmegyek sok érzélgéssel, de nem olvadok meg tőle; átesem a lelki serdülés egyoldalúságain, a vérmes, vakmerő vágyakon; kiábrándulok a szentségnek elragadtatásokkal, ostorozásokkal, víziókkal való azonosításából; be kezdem látni, hogy a kanonizált szentek életében is ne a csodálatost, hanem a mély, bensőséges életet szemléljem; meggyőződom, hogy a keresztény tökéletesség az Isten szent akaratán megnyugvó, fegyelmezett, igénytelen, egyszerű, örök reménytől ihletett élet. Keveset akarok az anyagból, sokat a lélekből, keveset a világból, sokat Krisztusból! Rajta, átadom magam e szellemnek. Megyek. Post Alpes Itália, Alpeseken át a szép Itáliába; s az elefántok átmentek az Alpokon is. Cortez megégette óceánjáró hajóit, mikor reményei földjére ért. Én is szakítok alacsony, érdes, nyakas, kiskaliberű magammal.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 154-155. old.]

Július 12.

A nagy misztérium körül látok mindenféle lelki típust, — nem is típusok azok, hanem más-más eredeti alakítások, — észreveszek különböző lelkiséget, a lelkiség módszereit, különböző életszentségeket, melyekben Isten közli magát.

Ami életet mi, a szentek közössége, kicsinyek és nagyok a tökéletességben, az Oltáriszentségből táplálunk, az más és más bemutatkozása a természetfölötti életnek, gyakorlatba átvitele az elveknek s más-más centrális idea körüli energia- és gyakorlat-csoportosítás.

Ennek a nagy változatosságnak a föltüntetésére s azoknak az energiáknak, melyek a szentségekből s így elsősorban az Oltáriszentségből a lelkekbe áradnak, kellő elképzelésére két részletet, jobban mondva két különböző lelkiséget szeretnék ide rögzíteni; a naiv, elvonult, zárt kerti virágnylás lelkiségét, s a küzdő, bátor, törhetetlen világgyűrás történelmi nagyságait.

Az egyikét Lisieux-i szent Teréz (képviseli), a másikat a középkori küzdő, harcias, trónokat emelő vértanú királyok s lovagok mint Anjou IX. Szent Lajos...

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 273. old.]

Július 13. Szent Henrik

Csodálatos az a változatosság, mellyel az Isten behatásai vagy a Krisztus-kép tükrözései váltakoznak a lelkeken. Amily sajátosság és különböző a psziché, oly változatos az a tartalom, melyet a szentségből merít, s az az élet, melyet kiszó...

Magában a szimbólumban, a misztériumban nem lehetnek, nem tudom, miféle csodajelek, hanem a lélekjelek, a megéreztetések a lélekben lesznek mindenféle változatban.

Az Oltáriszentségben vett kegyelem váltja azt ki a lélekben, akinek mi kell az Isten rendelése s a Szentlélek vezetése szerint.

Hiszen oly sokféleképpen mutatja be magát s oly különféle utakon vezet, aszerint, amint a tisztulás vagy a megértés s az intim közeledés s az izzó szeretet stádiumában állunk, aszerint, amint a bűnbánat boldogító kínja gyötör s az alázatos bukott lelkek sorában van helyünk.

Ezt a kint szeretettel elfogadni, és szeretettel győzni a szegény sor szegyenét s átérezni a szépségbe vágyó lélek kielégíthetlenségét s győzni az érdemtelenység érzését! Krisztus szeretetének micsoda ereje s kellemé kell hozzá, hogy fölemeljen lelkeket, kik mintha egy világ súlya nyomná őket, úgy görnyednek.

Ez az érzet mélységes, fájdalmas szeretet; rabság is, tehetetlenség is, majdnem bátortalanság, ha magukat nézik, de csupa erő és melegség, ha azt veszik, amit venniük kell, s amit Isten úgy ad, a lelkek világának konstruktív erőit.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 272. old.]

Július 14. Lellisi Szent Kamill

"Felelé neki a beteg: Uram, nincs emberem, ki, midőn a víz hullámszásba jó, engem a tóba bocsásson.» Uram, nincs emberem... Emberem, ki erősen, bátran s nagylelkűen karolja fel ügyemet. Tényleg ez panasza az egyháznak, a népnek, a közügynek!

Hány beteg gyógyulna föl, ha volna embere. Hány emelkednék ki a nyomor s a sötétség mélyeiből, ha volna embere, kiben lélek, tűz, erő van. «Homo sum», mondja a gyöngé ember, hogy magát kimentse; mondja hát az erős, a hivatott ember is: «Homo sum», ki nem vérből, nem a test kívánságából, sem ösztönös, kemény természetből, hanem Istenből való vagyok; szeretek s segítek.

Jézus is panaszkodhat, sok családra, intézetre, közösségre mutatva: nincs emberem, ki anya, tanító, pásztor és apostol legyen!

Azért annyi a baj; kevés az ember!

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 180-181. old.]

Július 15. Szent Bonaventura püspök

Az Isten-szeretet emberszeretetté váltva az apostoli szív első jellemvonása.

Ha apostoli szeretetet akarunk, kell ugyan az embereket szeretnünk; hogy nagyon, kitartóan, nagylelkűen, kifogyhatatlanul, apostoli szívvel szerethessük, Krisztusban kell őket szeretnünk.

Krisztus felé tör az apostoli szív szeretete s róla leáradva, rajta irányt nyerve visszahull a földre s átfogja az egész emberiséget.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 115. old.]

Július 16. Kármel-hegyi Boldogasszony – Skapuláre ünnep

Ámulva szemléljük, hogy az Isten mily lelki tulajdonokkal, mily bűvös, vonzó sajátságokkal szereli fel a lélekmentésre a Szent Szüzet s mily küldetéssel s hivatással állítja őt oda a bűnösök útvesztőire. Megbízta őt azzal, hogy tapossa össze a kígyó fejét, de különben ne taposson össze senkit! Oda állította Őt az evangélium szántóföldjére, hogy őrizze; de meghagyta neki, hogy a konkolyt ki ne tépje, nehogy kirántson vele búzaszálát is.

Akarta, hogy lilioma legyen tövisek közt, de nem adott neki baltát, sem tűzcsóvát, hogy a tövisbozótokat erőszakkal kiirtsa. Akarta, hogy tanúságot tegyen róla, s hogy e tanúság erejében a világ Istenhez térjen, de ugyanakkor azt is akarta, hogy a világot a Szent Szűz úgy térítse hozzá, mint ahogy a nap visszatéríti a földet sötétségből világosságba s a tél dermedt fagyából a tavaszi pompába.

Akarta, hogy a Szent Szűz legyen az az evangéliumi asszony, aki mikor elvesztett akár egy garast is, arról le nem mond, hanem gyertyát gyújt s bevilágít ágy és láda alá s tűvé teszi a házat s nem nyugszik, míg meg nem találja; tegyen így a Szent Szűz; ne vesse meg még azt a sehonnait, azt a garasnyi értékű lelket sem. Azáltal, hogy szeret s nagyra becsül, neveljen rá minket is nagybecsülésre s helyes önszeretetre.

Az Ő nagy, szép lelkének szeretetén nőjön naggyá a mi nyomorék lelkünk; szívének melegétől legyen tavaszunk s bontakozzunk ki gyarlóságainkból szebb, erőteljesebb életre, így ébreszt, így fejteget s bontogat csírá s rügyet a napsugár; így emelte s vonzotta maga után Krisztus is a világot tisztább s illatosabb lelkiség magaslataira; így tesz a Szent Szűz is. Irgalmas és kegyes; nem szakít ki gyökerestől, nem perzsel föl, nem vág ki, nem sújt karddal, sem villámmal; hanem élénk áll ragyogó szépségében s meghódít s nevel hitre, reményre és szeretetre.

Fogadjuk komolyan minden intelmét; feleljünk meg minden vonzalmának s irányításának; hadd legyen látszatja rajtunk, hogy mily vezetés s nevelés alatt állunk.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 253. old.]

Július 17.

A megszentelő malasztban rejlő elváltozás egészen új rend, mely minden természetet fölülmúl s melyet csak Isten teremthet meg.

Az ember ki sem érdemelheti; azt az Isten adja. Ez az új teremtés a Szentlélek világa, az Isten országa.

E természetfölötti élet révén vagyunk Isten gyermekei, s a Szentlélek kifejleszti e kegyelmi életet, fölserkenti s gyümölcsözteti erényben s jóságban a természetfölötti létet, az istenült léleknek energiáit.

Mélyen meghatva szemlélem a Szentlélek e csodálatos világát a lelkekben s hódolattal s lelkesüléssel ápolom magamban a hitet s iparkodom tőlem telhetőleg, hogy az én lelkem is elváltozzék s istenüljön a megszentelő malaszt által.

Uram, kiáltom, teremts engem Isten gyermekévé, átistenült lélekké, ahogy évek előtt teremtettél emberré!

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 162. old.]

Július 18.

Szent Hedvig királynő

Van úgy, hogy szívünk vérzik, — van úgy, hogy szemünk könnyez, — van úgy, hogy lelkünk fáj vagy az emberektől, vagy az élet keresztyétől, vagy a szívnek megtagadott szenvedélyeitől: ilyenkor kell megállnunk, kezünket szívünkhöz szorítanunk s azt mondanunk: Szeretem az Istent teljes szívemből.

Őt megbántani soha sem akarom s érte minden áldozatra kész vagyok.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 264. old.]

Július 19.

Ha nem szerettek, nem lesz élet bennetek, ha nem szerettek, nem lesz örömötök, nem lesz erőtok, sem lelkesülések; mert a Szentírás mondja, hogy aki nem szeret, az halálban marad.

Amily mohón kívántok élni s amily kevéssé akartok meghalni, oly igazán kell hát szeretnetek.

Jézus is azt akarja.

Szeret és szeretettni kíván, s hogy e szeretetet bennünk kiválthassa, két «excessus»-ra ragadtatta magát; az egyik az Oltáriszentség rendelése, a másik a kereszthalál.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szentségi Jézus előtt, 295. old.]

Július 20.

Szent Illés próféta

A Szentlélek az idő folyamában új igazságokat, új világokat mutatott be; az Ő választottjainak, prófétáinak, szentjeinek lelkébe új világossággal ereszkedett le, melytől ők látók lettek s a mi útmutatóink s tanítóink.

A Szentlélek a nagy ismeretek lelke, ki új fölvilágosítást adott Istenről s szándékairól; rávezetett minket a világ ismeretében s a történelem konfliktusaiban az Isten nyomainak tiszteletére; közölte velünk az üdvösség kellékeit s egyben lelkiebbséget nevelte a durva kedélyeket.

Istenem, mily fölvilágosítások s látomások azok, melyekben a Szentlélek ósidóktól fogva igazságra kioktatja, nagy hitre s nagy reményre tanítja az emberiséget!

«Sok rendben és sokféleképpen szólván hajdan Isten az atyákhoz a próféták által, legutóbb, e napokban Fia által szólott hozzánk» (Zsid 1, 1).

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 154-155. old.]

Július 21. Brindisi Szent Lőrinc

A Szent Szűz sietve indul Júdea hegyére, miután magába vette az Urat; úgy mi is sietve indulunk az Oltáriszentség erejében, ha kell, nehézségek hegyeire is; ha kell, vértanúi küzdőterekre is.

Az Oltáriszentségből vett erősödés nélkül senkit sem engedtek a vértanúság arénájába, mert féltek, hogy letörik! Ó szép, édes, liliosos egyház, «erat ante in operibus fratrum Candida, nunc facta est in martyrum sanguine purpurea»; majd ragyog gyermekeinek érényeitől, majd bíboros lesz vértanúinak vértől, de mindezt az Oltáriszentség erejében!

A testre is hat. A lélek visszahat a testre, érzéseire s ösztöneire; az alsó természet finomodik s nemesbül a környezet előkelőségétől; a magas élvezet elfojtja az alacsony vágyakat; ebben az értelemben igaz, hogy ez a bor szűzi vért táplál, s ez a kenyér választott, különb nemzedéket nevel.

Egyre halljuk, hogy a természet legyőzhetetlen; de árasszuk ki rá az öntudatos, alakítani akaró lelket, s meglátjuk, hogy a test is anyag, mely formát ölt!

A kék-vér nem mese; de az isteni Vér sem!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 249-250. old.]

Július 22. Szent Mária Magdolna

Magdolna kenetének illata az egyházból ki nem vezett soha; az Úr gondoskodott róla, hogy az evangéliummal együtt ez az illat, ez a kenet járja be a földet. Az Urat szeretni kell, ez Magdolnának intuíciója; szeretni kell emberileg, közvetlenül, bizalmasan, természetesen; szeretni kell, mint ahogy szeretni szoktunk valakit itt köztünk, itt minálunk; ez Magdolna természetfölötti szerencsés ösztöne.

A szeretet e kenetét önti ki Magdolna az Úr lábaira és fejére. Ő nem kér tanácsot sem doktoroktól, sem apostoloktól, sem tanítványoktól; mit is kérjen?

Tán bizony a szeretetet tanulni kell? Azt ugyan nem kell; az a szív virága s ösztöne; azt a kegyelem napsugara fakasztja, az Isten szíve melengeti; biztosra megy, nem téved; el nem utasítatik; sőt az Úr Jézus lesz dicsérője, védője, s odatúzi evangéliumának homlokára a szeretet e csillagát s azt mondja: ezzel járd be a földet, s ahol az evangélium hirdettetni fog, ott ez asszony szeretetét is ajánlani fogják; sőt e kenetet temetésére fogadja már, s azt akarja, hogy titokzatos pihenője körül ez a kenet legyen előtve, hogy oltárai körül ez az illat szálljon.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szentségi Jézus előtt, 280-281. old.]

Július 23. Szent Brigitta szerzetesnő, Európa társvédőszentje

A szentáldozás nem nélkülözheti soha az Úr Jézus szenvedésének, türelmének motívumait. Azokat onnan számúzni nem lehet.

De a tűrés, a szenvedés az áldozatnak csak alsóbb foka; van annak magasabb foka is, s az az önkéntes áldozat.

Ha az ember nemcsak tűr, mert kereszt borul rá, hanem készakarva rászánja magát küzdelemre és szenvedésre egy nagyobb szeretetért, mely őt lelkesíti; testet, érzékiséget, világot, amennyiben ezek lépcsők lehetnek a léleknek, lábbal tapos, s azáltal önönmagát, lelkét, életét fensőbbé varázsolja.

Ez az áldozatkészség volt az egyháznak nagyszerű hozománya!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 296. old.]

Július 24. Árpád-házi Szent Kinga

A Szentlélek megteremtí az «új embert», aki részese az isteni természetnek. Lelkünk a Szentlélek ereje által elváltozik, Istenbe változik el, amennyire ez lehetséges, tehát istenül. Ez az istenülés a léleknek ontológiájában, fizisében (természetében) meggy végbe s nem esik öntudatunkba; a dicsőség is, mely az istenüléssel együtt jár, csak tehetségképpen s mintegy csírában van lelkünkbe fektetve s földi életünkben mintegy le van fogva s paralizálva.

A léleknek ez elváltozását semmiféle tökéletesbüléssel, semmiféle kulturális haladással s fejlődéssel el nem érhetjük; bármennyire fokoznók is a természetes erényt, bármily széppé fejlesztenők jellemünket, bármennyire tökéletesbíténék jószágunkat, nemességünket s tisztaságunkat, sohasem érhetnők el a megszentelő malasztban nekünk juttatott elváltozást s istenülést, miután ezt természetes úton-módon, természetes energiákból kifejleszteni s kifakasztani nem lehet.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 162. old.]

Július 25. Szent Jakab apostol

A pünkösöd napja a zsidóknál a sínai törvény kihirdetésének napja volt, mely törvény kőtáblákra volt vésvé.

A kereszténység új törvényét a Szentlélek ugyancsak pünkösöd napján nem kőtáblákra, hanem szívünkbe véste s azt a törvényt Szent Jakab «a szabadság tökéletes törvényének» (Jak 1, 25) s «királyi törvénynek» (Jak 2, 8) hívja.

Szabadság törvényének mondja azért, mert úgy fogadtatja el velünk, hogy mi azt készséggel s nem kényszerből teljesítjük, hogy mint törvényt tiszteljük, de a mi törvényünknek nézzük, miénknék, melyet nekünk Isten adott, de azért, hogy lelkünk legnemesebb s legmélyebb igényeit kielégítse s hogy az isteni életet s erőt s szépséget a törvény mértékei által lelkünkbe átvigye.

Így a napsugárnak törvénye a fény s a meleg, a virág törvénye a szépség, s az ember törvénye az életnek, az öntudatnak isteni tartalma, isteni mértéke.

Ó, de nekünk való!

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 159-160. old.]

Július 26. Szent Joakim és Szent Anna, a Boldogságos Szűz Mária szülei

A «tökéletesség» végre is a lehetőleg teljes harmónia.

A Szentlélek a harmóniának lelke.

A harmónia pedig abban áll, hogy az ember önmagában erős, egész, testileg-lelkileg egészséges, hogy az ember önmagánál otthon van.

Minden csak ott lehetséges, ahol a lélek Istennel egyesült, ahol a lélek lelke a Szentlélek.

Harmónia, az mérték és törvény és fegyelem; harmónia, az egyensúly önmagammal s a világgal; az pedig csak a szellem uralma alatt érvényesíthető. Azt a szellemnek meg kell teremtenie.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 161. old.]

Július 27.

A szentmiseáldozat a mi áldozati bárányunknak, Jézus Krisztus testének s vérének a kenyér és bor színei alatt való felajánlása Istennek. Ezt tanítja a tridenti zsinat sess.22. c. 2.

Istenem, — kiált föl Bossuet — az oltáron van a Krisztus teste, az az Ő valóságos teste s az Ő vére, az az Ő valóságos vére; az Ő teste, mely érettünk adatott, az Ő vére, mely érettünk ontott. Mily megrendítő csoda!

Nekünk ugyancsak nagy csoda; de neki, az Isten Fiának nem valami rendkívüli, mint aki mindent szava erejében szokott tenni.

Ha azt mondja: meggyógyultál, akkor az a valaki meggyógyult; ha azt mondja: támadj föl, akkor az a valaki él, s az élet, mely elment, megint visszatér.

Éppen úgy, ha mondja: ez az én testem, akkor az nem kenyér többé, hanem az, aminek mondja: az Ő teste. S ha azt mondja: ez az én vérem, akkor az nem bor többé, hanem az, aminek mondja: az Ő vére. Külön tehát a teste s külön a vére, s a szó, a mondás volt az a kard, az az éles kés, mely ezt a titokzatos szétválást eszközölte.

Ha szavait veszem, akkor azok értelme szerint itt a kenyér színe alatt csak a teste s a bor színe alatt csak a vére volna jelen; hogy azonban tényleg nem így van, hanem úgy, hogy ahol az egyik, ott a másik is jelenvaló, az onnan van, mert a föltámadt dicsőséges Krisztusban ez a kettő elválaszthatatlanul van együtt.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, Áldozat és áldozás, 338. old.]

Július 28.

A három jelleget összefoglalva mondanók: Krisztus az eucharisztikus áldozatban nem szenved, mert mint dicsőséges s dicsőült Úr van itt jelen, s ugyanaz, ki az Atya jobbán ül; de, — s ez a másik: mély alázatban jelenik meg a kenyér s bor színe alatt dicsőségéből kivetkőzve s bemutatja — s ez a harmadik jelleg — azt az imádást, hódolatot s engesztelést, mely a keresztfán szívét betöltötte, s melyet most is érez, s újra meg újra bemutat.

A dicsőség Királya a föld poráig alázva, a színek alá rejtőzve, az élettelen mezébe öltözve, kigyújtva magában minden misében a nagy áldozati akció tüzeit.

Igaz, több életet mutat a földön mászó kis bogár, s jobban tüntet lét és élet mellett s hirdeti, hogy van és él, a leggyengédebb, reszkető fű-szik, mint az élettelen akcidensek leplével letakart Krisztus; de ebben a kiüresedésben az isteni erős élet óceánjának hullámai járnak s világot kiemelő s megváltó erők feszülnek.

Így jön le közénk s így jár köztünk a mi Urunk Jézus Krisztus. Így gyújtja ki oltárainkon végig a földtekén az Ő áldozatos szívének tüzeit.

Ha kicsit lehunyom szememet, s úgy félig nyitott szemmel nézem képzeletemben a világot, ki-gyulladás tüzeket látok, miseáldozatokat; amerre a nap megy, a hajnalpirkadásokkal pirkadnak az imádás s engesztelés hajnalfényei is, de azokat a lelki világ napja, az Úr Jézus gyújtogatja; körülöttük térdel az anyaszentegyház s issza a tüzet s a világosságot.

Ez az Úr Jézus misztikus bolyongása a földön. Ez az Ő nagy küldetése mint megdicsőültnak, hogy imádjon s áldjon s engeszteljen s az inkarnációt s az Ő földi életének Istent imádó s engesztelő aktusait folytassa az Eucharisztia misztériumában, még pedig elsősorban mint áldozatban.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, Áldozat és áldozás, 340-341. old.]

Július 29. Szent Márta

Osztatlan emberek kellene; nagyok lélekben, erősek reményben, lelkesek hivatásban, kik letörnek minden irányt és törekvést, minden vágyat, mely reményükkel s hivatásukkal ellenkezik. Nem feledkezem meg soha arról, hogy az örökkévalóságért élek.

Egységesítést az ész és akarat aktuális használatába, hogy az Isten tényleges ismeretére és szeretetére irányuljanak. Nemcsak irányzat, nemcsak habituális lelkület szerint, hanem gyakori megemlékezés és indulataink tényleges odafordítása szerint.

Martha, Martha, — mondja minden szétszedett léleknek az Úr — sok a gondolatod, az indulatod... szét vagy szórva. Térj magadba s pihenj meg Istenedben, tiszta öntudatodban egységesítsd érzékeidet úgy, hogy vágyaid akaratodnak hódoljanak; egységesítsd törekvéseidet, visszavezetve azokat Istenre; egységesítsd gondjaidat s támaszd meg azokat reményeddel, hogy össze ne roskadj alattuk; egységesítsd szeretetedet: mert «mim vagyon az égben s tekívüled mit akartam a földön?» (Zsolt 72, 25).

Szeretettel gondolkodom gyakran Istenre.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Advent, 22-23. old.]

Július 30.

Ha úgy az oltár előtt állok, s a szentmise áldozatot bemutatok s kérem Istent, hogy az Ő angyala vigye föl ez adományokat az Ő oltárára: akkor tekintetem ez angyalnak egeket, tehát más világokat járó útjaihoz tapad, követem azokat, hogy merre kanyarodnak, s élvezem azt, hogy mindez utak vidékén, a szférák csendjében érvényesül az a mi áldozatunk.

Akármilyen kis falusi templom oltára előtt állván s bemutatván az eucharisztikus Krisztus áldozatát, elgondolom azokat a fölöttem s körülöttem forgó vagy álló világokat, azokat a másokat, melyek nem a mieink, — azokat az idegeneket, melyek más arkangyalok oltalma s behatása alatt állnak, — a régiek gondolták, hogy a csillagokat szellemek mozgatják, — hol más fogalmi s érzelmi élet virágozott ki s nyelvek, szavak helyett fényekkel beszélnek.

Az én örök életem s üdvösségem e szférákon túlra, a boldogító Istenbe gravitál.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, Áldozat és áldozás, 351. old.]

Július 31. Loyolai Szent Ignác

Szent Ignác napja! Mennyire szeretem, tisztelem az Istennek e legracionálisabb, legdialektikusabb munkálóját, ezt a self-made-man szentet, ki a szentségbe a lovagias érzést, a férfias erőt, a gazdag természetet vitte bele s azontúl a Szentlélek iskolájában önálló stílusban fejlődött. Első misémet is sírján végeztem; mindig tisztelem s szeretem. Fölséges oltárának vonalai lelkemben vannak meghúzva; óraszámra térdeltem előtte, s tudtam, hogy mily drágakövekből, mozaikokból, hegyi kristályokból áll. Akarok hű fia maradni! Úgy szeretem a Jézus-társaságot is; hálás vagyok a Kalocsán töltött két évért is. Mennyi kegyelmet kaptam ott és Rómában! Az ilyen hálás, lelkes érzés illik ide, a hegyek közé! Föl, föl a lelki emelkedettség magaslataira!... Azért szeretem a hegyeket; kimondhatatlanul húznak, emelnek, ragadnak. Csajka Ernő barátunk ugyan azt mondta, hogy minek menni föl a hegyre, hiszen lent is van sok szép vidék!? Hogyne volna, de nincs az a másik szépség, mely ott fönt tárul elénk! Azért megyünk a hegyekre, hogy azt a fönti szépséget élvezzük! És az aztán páratlan, fölemelő szépség és lobogó, lángoló lelkesedés. Más ám a világ, ha béka-szemmel alulról, vagy sas-szemmel fölülről nézzük a világot. Ó, nézzük, nézzük a színek, az árnyalatok, a láthatatlan s látható fátyolok, a vonalak s domborulatok hullámozó tengerét; nézi azt az ég nyílt s álmétkodó szeme is, attól merevült meg, a szépségtől.

[PO ÖM XXIII., Soliloquia I., 1911., 224. old.]

Van sok kísértésem, de azon örülök; én csak Istenemet tartom szemem előtt, s minden egyéb jöhet, mehet, csak öröömre szolgál; bár lennék erősebb, és függetlenebb jellem.

Szeretném az exerciciumot minél nagyobb buzgalommal végezni, mert epedve kívánom és várom az Isten kegyelmét, s mit ne tennék érte? Ő a halál mire tanít? Nem akarok élni, csak egészen Istenért; minden perc az időben, minden tett a tevékenységben legyen övé; nemcsak, de törjön az Ő nagyobb dicsőségére. Ha van e mellben lehelet és a szívben lüktetés, minek legyen az másra, csak a legmagasztosabbra?! Drágán adom oda életemet; nem húsz törökért, hanem az egész istentelen táborért, miután mindent Istennek szolgálatára akarok magamban szentelni, s e szentelés, e följánlás egy életemben millió életet ad, s minden egyesben az egész világot ajánlja föl, Istennek hódolatára hozni törekszik.

De ha a Társaságban élnék, mily könnyű lenne ez, s a világban támasz, segély nélkül mily nehéz!

[PO ÖM XXIII, Soliloquia I., 1883., 44. old.]

Isten gyermeke - annyi kiváló jótéteménynek és a gondviselés különös szeretetteljes vezetése által kitüntetett - jezsuitáknál neveltetett - Rómában képeztetett - templomaiban fölszenteltetett - a szentek sírjain áldozatát bemutató - nagyvilágra szóló férfiak körében szívesen látott - sok kitűnő pappal összekötésben élő - fennkölt, nemes, nagylelkű gondolkozásra és érzésre törő - szűk korlátokat, alacsony nézeteket, törpe fogalmakat, sovány tekinteteket ignorálni törekvő - áldozatkész és fáradhatatlan, önmagát megvető, Isten dicsőségét mindjobban előmozdító szolgálója Krisztusnak.

[PO ÖM XXIII, Soliloquia I., 1883., 45. old.]

Jézus táborából való vagyok. Az alázat, a megvetés, a szegénység háromszínű lobogója... A legnagyobb revolúció és a leggyőztesebb mozgalom e trikolor alatt indult meg. Dux generalis Christus Dominus. S mindig ebből kell kiindulni minden újjáteremtő áramlatnak.

A harc mezején állunk, velünk szemben a tábor: a pénz, a tisztelet, a gőg. *Inimicus capitalis humanae nostrae naturae*. Nincs-e így?!

Csak azt add Jézusom nekem, hogy e két tábor rettenetes, elkerülhetetlen, kiolthatatlan, mindenütt egymásra bukkanó ellentétét fölfogjam; hogy az idők szükségét mélyen átérezzem, hogy a lélek e válóútjait átértsem. *Hic Christus, hic Belial*. Csak Krisztus erejében győzünk. Krisztus ereje a szegénység, a megvetés, az alázat; anélkül nincs értelem. Próbáld meg és tapasztalod. A többi fuserozás!

[PO ÖM XXIII, Soliloquia I., 1884., 56. old.]

Az élet minden pontján, a kezdéskor éppúgy, mint az út más pontjain mindenütt, a cél az első alakító s gördítő elem! A tökéletlen lét csakúgy, mint a tökéletesedés s tisztábban látó öntudati állapot, egyformán a cél ingerei s vonzása alatt áll. Embernél alakról, karakterről, megfelelő elhelyezkedésről, magatartásról, morális konstrukcióról nem lehet szó a biztos s egységes s egyetlen célkitűzés nélkül. Csak akkor indulhat meg az alakulás, az alakítás s a nevelés! Azért tűzi ki Szent Ignác is első meditációját: *de fine hominis*, s Foerster minden jellemnevelés első eleméül a céltudást, melyet a vallás ad!

[PO ÖM XXIII, Soliloquia I., 1919., 332-333. old.]

Augusztus – Kisasszony hava

Augusztus 1.

Liguori Szent Alfonz püspök és egyháztanító

Akik nagyon szerettek, s itt természetesen megint az Isten-szeretnek médiumai, az Úr Jézus jegyesi az elsők, azok látni kezdenek az áhitat holdvilágos és csillagos egén foltokat, az éjszaka gyönyörűséges égitestén, a teli holdon nagy kivágásokat, nagy hiányokat, s azokat úgy magyarázták, hogy a fényes hold fekete csorbája az Oltáriszentség különös tiszteletének s adorációjának hiányát jelenti, amit ki kell pótolni.

Megérezték, hogy a «Sacramentum mirabile» nem való a sekrestyébe s a szakramentárium falfülkébe, hanem annak helye az oltár, s ott is az oltár díszhelye. Valahogy öntudatára ébredtek a hódolat s imádás meg nem szakítandó kötelességteljesítésének; valahogy nagy vízióvá nőtt meg az alázatos hit, s himnusza csendült meg az eddig néma öröme, hogy «Istenem, hisz itt az Úr».

Az isteni valóságos jelenlétnek új megérezése vett erőt az anyaszentegyházon, a vele való kapcsolódás diadalmas érzete mint új, felcsapó életáram, mint öröm, boldogság és diadal hullámmozott s omlott végig az egyházon.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, Az elme hódolata, 333. old.]

Augusztus 2.

«Most János és a farizeusok tanítványai, kik böjtölnek vala, eljővén, mondák neki: Miért böjtölnek János tanítványai, a te tanítványaid pedig nem böjtölnek? És mondá nekik Jézus: Vajon a násznép, míg a vőlegény velük van, böjtölhet-e?... mikor elvétetik tőlük a vőlegény, akkor majd fognak böjtölni.» (Mk 1, 18).

Jézus nekünk menyegző, öröm, ének; a menyegzőn nem a böjtről kell aggódni; Ő nem azért jött, hogy elsősorban böjtre, hanem hogy öröme, isteni érzésre tanítson.

Az elhervadt világot nem böjttel kell elsősorban föléleszteni. Böjt, önmegtagadás önmagában nem cél, hanem csak eszköz; a cél itt ez: fejlesszék ki magatokban az Istenhez ragaszkodó lelket, legyen ez erőtök s örömtök, s ennek fogtok majd tudni alárendelni testet, élvezetet, világot.

Az üres formalizmus, az öröm s a lélek nélküli böjtök farizeusi limlom, ez mind nem tökéletesség. Tudtok ti botránkozni Jánoson, aki böjtöl, éppúgy, mint Jézuson, aki nem a böjt szigorában, hanem az isteni érzés szépségében jött hozzátok. — Én mindent e szempont alá foglalom: a böjtöt is engedelmes lélekkel végzem, de csak a több lélekért, a tisztultabb, istenesebb lelketért.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétól a másodikig, 177-178. old.]

Augusztus 3.

«Senki sem varr új posztófoltot ócska ruhára, mert különben az új folt elválík az ócskától s a szakadás nagyobb lesz. És senki sem tölt új bort ó tömlőkbe; mert különben a bor szétszakítja a tömlőket, s a bor kifolyik, s a tömlők elromlanak; hanem az új bort új tömlőkbe kell tölteni.» (Mk 2, 21).

Ó ti foltozó vargák s foltozó szabók, vagyis emberek koncepciók, nagy, meleg gondolatok, lelkes kiindulások nélkül; gondjaitok s gondolataitok egyre lyukak, szakadások, rongyok, foltok körül forgolódnak; vétkeztek és gyóntok, gyóntok s ismét vétkeztek; piszmogtok hibák s visszaesések körül; jártok lelki, testi orvosokhoz.

Egyre van szükségetek, hogy Jézus nagy lelkének tavasza ereszkedjék belétek, a «novitas vitae», az élet újdonsága, a nagy, bízó, örvendező lelkület. Nem félek, Jézus van velem; arcába nézek az evangéliumban; megváltó kegyelmét veszem készséges, ragaszkodó hitemben; lelkét s életét osztom gyermeki szeretetemben, mely mindig derült, s ha sír is, a gyermek könnyeit ontja.

Újat teremteni; újba, új életbe öltözködni; az már nem rongy, nem folt.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Az első Húsvéttól a másodikig, 178. old.]

Augusztus 4.

Vianney Szent János

Szeret a templomban lenni; lelke átélte, hogy «mily kellemesek a te hajlékid, erők Ural! kívánczik s eped lelkem az Úr tornácai után».

Örvend, szereti, átkarolja oltárait! Lelke itt van otthon, mert érzi: «boldogok, kik a te házában laknak, Uram!»

Elmerül az Istenbe az áldozat s a várakozás e szent hegyén; látja az oltárral szemben a magáét; érzi, hogy az Isten várja az Ő áldozatát. E lelkülettel térjünk be sokszor templomainkba; íme, itt van «Jézus a templomban», mint ott hajdanában; merüljünk el bele s vele; az arsi plébánossal mondjuk: Je l'avise, il m'avise (Ő néz engem, én nézem Őt). Szeressünk, örvendjünk, áldozzunk vele!

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 133-134. old.]

Augusztus 5.

Szűz Mária római főtemplomának (Santa Maria Maggiore) felszentelése Havas Boldogasszony

Azonban nemcsak a törvény és engedelmesség öltözik áldozatba, még inkább öltözködik áldozatba az erény. Az erényes ember nemcsak azt teszi, amit kell, hanem az Úr Isten sugallatait követve, többet tesz és ad, mint amennyit kell. Az erényben a lélek magára ölti a tökéletesebb formát, amire tulajdonképpen parancs nem adatik. Az erény szolgálatában az ember a törvényen túl fekvő erényre lép, melyet az Úr Jézus jelzett: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes”. A Boldogságos Szűz Mária nemcsak a törvénynek engedelmeskedik, mikor Sión hegyére felmegy áldozatát bemutatni és tisztulást keresni, hanem számtalan erényt is gyakorol. Erény benne a tisztulás utáni vágy, erény benne a mélységes alázat, erény benne az engedelmesség hősiessébb foka, erény az áhítat illata, mely őt kíséri. Mindez áldozatba kerül, s áldozat nélkül erény nincs.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 8-9. old.]

Augusztus 6. Urunk Színeváltozása

Imádkozva feljutunk a Tábor hegyére, s ha kereszt szakad nyakunkba, felvisszük azt is a maga hegyére, a Golgotára. Azért, k. t. u. (kedves testvéreim az Úrban), önök maguk a hőmérők. Amennyire az ünneplő, uralkodó gondolat kifejeződik önökön s a színeváltozás beáll, annyiban imádkoznak kegyetek jól. Ha pedig az ember az ő apró-cseprő, szívéhez nőtt hibáit le nem veti, ha a gyarlóságok rabszíjára van fűzve, ünneplő gondolatról ne beszéljen, színeváltozást önmagán nem mutat. Ezeket a színeváltozásokat meg lehet akasztani a legkisebb dologgal is.

Ha valaki a diszciplínát nem tartja meg, megakasztja a színeváltozást. Ha nem keresi azt a mindennapi szolid életnek s gyakorlatnak mezején, önmagát csalja. Nem napsugár az, amiben tetszeleg magának, hanem csak tűzijáték, vagy talán csak a nagyvárosi utcaivilágításának visszaverődése az égen, amitől élet nem fakad, napvilág s öröm nem támad.

Ha kegyetek nem tartják meg a közönséges dolgokat, lehet-e ott radikális odaadásról szó? Lehet-e szabadságról ott szó, hol az ember egyre köti magát mindahhoz, amitől szabadulnia kellene.

Lehet-e ünneplő hódolat a szívben Isten iránt, ha sok más zavaró érzésnek hódolunk? Nem. Ezek a nyomokon nem jár az Isten kegyelme. Vestigia terrent! Mind lefelé tart ez a nyom! Ezek a hegyről lefelé tartanak és nem a hegyre fel.

Mi pedig fölfelé tartunk, tehát küzdjünk, dolgozzunk, imádkozzunk. Rászántuk magunkat a Golgotára, iparkodjunk feljutni a Táborra.

Nem fogod megállni helyedet a szenvedésben s áldozatban, ha a Tábor meg nem mászod örömben és lelkesülésben!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 169-170. old.]

Augusztus 7.

«És lőn ismét, midőn az Úr szombaton a vetéseken ment át, az ő tanítványai előre menvén, búzafejeket kezdenek szaggatni. A farizeusok pedig mondák neki: Íme, mit cselekszenek szombaton, ami nem szabad? És mondá nekik: a szombat az emberért rendeltetett, és nem az ember a szombatért. Annak okáért az emberfia ura a szombatnak is» (Mk 2, 23).

A szombat az emberért van, hogy a lelke felüdüljön; szükségleteit azonban szombaton is kielégítheti az ember. A szellem sohasem törí össze az embert, s intézményei szolgálják fejlődését s boldogságát.

A szombat is nem betű, hanem szellem legyen, s akkor az Isten szeretetében nemes szabadságra szert tett ember intézkedik benne s megteszi azt, amit az Isten gondolatai szerint való élet s annak szükségletei kívánnak. — Mi is megüljük a vasárnapot s ünnepet, s bűnösöknek éreznők magunkat, ha lustaságból, vagy valamely látogatás miatt, vagy egyéb csekély, haszontalan okból elmulasztanók a köteles Istentiszteletet; de ha szegénységből, vagy irgalomból egyszerűen nem mehetünk el a szentmisére, nem kell aggódnunk; Jézus nyomaiban járva, ilyenkor urai vagyunk a szombatnak.

Jézus tehát megtanít a törvényt tökéletesebben felfogni s helyesebben magyarázni.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 178-179. old.]

Augusztus 8. Szent Domonkos

Tudjuk, hogy a XII. században is dúlt ilyen rémületes, sötét vihar: az albi herezisben. Az emberek keresték az evangéliumot és nem találták azt meg, legalább azt gondolták, hogy ebben a hatalmas, önelégült és dúslakodó egyházban nem találják azt meg.

Magukról azt gondolták, hogy ők igazán Krisztusnak hívei; szét akarták tehát rontani azt az egyházat, amely az ő véleményük szerint elkorcsosodott, és újat akartak alapítani. Elkeseredett volt a lelkük, és kegyetlen a szívük és vérengző a karjuk, és úgy-e, akkor egy fehér kámzsába öltözött barát, Szent Domonkos olajat öntött ezeknek az elkeseredett embereknek a lelkébe és azt mondta: Emberek, ne üssétek egymást agyba-főbe, hiba esik lent és hiba esik fent. Hanem imádkozzunk! Majd ha imádkozunk, akkor az Istennek szelleme kiegyenlíti az élet egyenlőtlenségeit, közelebb hozza annak ellentéteit.

És tényleg úgy volt, hogy a Boldogságos Szűz a szent olvasó által segített.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 20-21. old.]

Augusztus 9.

A Keresztről nevezett Szent Teréz Benedikta (Edith Stein), Európa társvédőszentje

A megszentelő malaszt Isten-hasonlóság. Az istenülés kegyelme által Istenhez hasonlók leszünk, mint ahogy a harmatcsepp hasonló lesz a naphoz, amikor sugara éri. A napsugár áthatja a cseppet saját fényével s szépségével: úgy tesz velünk a Szentlélek; áthat minket s ragyog bennünk; így arculatunk az ő vonásait hordozza; az ő szépsége lett a mi díszünk s az ő melege a mi hevünk.

Isten ily kapcsolatban akart lenni velünk; akart a Szentlélektől éltetett s átjárt lelkeket.

Adjunk neki ezért hálát, hisz ebben áll a mi tökéletesbülésünk s fölmagasztaltatásunk. Nem érte be a teremtéssel, mely alakokat s energiákat állít a világba; nem érte be a kultúrával, vagyis ezeknek a teremtett emberi erőknél s energiáknál tevékenységével s az általuk fölépített emberi világgal, hanem emberiséget akart, melynek lelke a Szentlélek legyen; lelkeket akart, kik természetfölötti kapcsolatban éljenek vele.

Csak ezek tetszenek neki.

[PO ÖM, XIX., Új elmélekdedések: Pünkösdi lélek, 163. old.]

Augusztus 10.

Szent Lőrinc diakónus és vértanú

Az erkölcsi világnak nagy erényei, legnagyobb áldozatai, melyek még az Isten lelkét is elragadják, Jézus szent keresztjének virágai.

Valóban az Úr Jézus szent keresztje az a száraz fa, amelynek lángjánál felmelegszik szívünk s apostolokat, szüzeket, vértanúkat állít a felhevült szeretet a világba; mindegyik azt mondja: nem halt meg Krisztus hiába. Ne maradjon Ő egymaga áldozatban, buzgalomban; szegődöm én is hozzá, én is apostola leszek; ne maradjon Ő egymaga tiszta szűzies szeretetében árván: én is szűzies jegyesének készülök. Ne függjön a keresztfán egymaga; nem tűrhetjük, hogy az Úr Jézus egymaga haljon meg másért, mi mindnyájan oltárok akarunk lenni, áldozatot akarunk bemutatni; eamus et moriamur cum illó!

Íme, igaz, nem, nem halt meg Krisztus hiába.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 182. old.]

Augusztus 11. Assisi Szent Klára

Valóban élni Istennel szemben annyit jelent, mint klauzulák, kifogások, föltételek nélkül teljesen meghódolni neki, átadni neki magát eszünkben a hit által, szívünkben életünk odaadása által, törekvéseinkben, minden munkánknak, verejtékünk s könnyeink gyöngyeinek följánlása által.

E valóságnak sok foka van; az élet körülményei határozzák azt meg; más a papnak, más a családtyának életvalósága; többet ad neki az egyik, kevesebbet a másik; de bármennyit ad, a valósághoz az is kell, hogy ne tartson magáról semmit a legnagyobb hűség mellett sem: servus inutilis sum, quod debui, feci; hogy ne igényeljen maga számára semmi különös kegyelmet, semmi különös providenciát, elég, hogy az Isten szeret minket és szeret engem; hogy ne várjon különös revelációkat, elég nekem a reveláció napja, melynek sugaraiban én a nagy Istennek kis mezei virága vagyok.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 97-98. old.]

Augusztus 12.

«Vagyon pedig Jeruzsálemben egy fürdő-tó, mely zsidóul Betszaidának neveztetik... Vala pedig ott egy ember, ki harmincnolc év óta betegeskedett.» (Jn 5, 2).

Harmincnolc évig betegnek lenni krisztusi lélekkel, égbenyúló lelki nagyság. Nagyot mondani könnyű; küzdelemben élni s munkában verejtékezni is könnyebb, mint betegen feküdni. Itt fekszem — mondja az ilyen — hiábavaló az életem; mások terhére esem! De mily nagy élet ez, ha lélek van benne, mely azt mondja: ne az én, hanem a Te akaratod legyen. Azért nagyra kell tartanunk s jól föl kell használnunk a megpróbáltatás ez idejét.

Nem az egészségen, nem a betegségen, nem a nagy tetteken fordul meg minden, hanem azon, hogy Isten szent akaratát teljesítsük.

S van-e nagyobb tett, mint Istenről s győzhetetlen kegyelméről türelemben, jóságban tanúságot tenni s a lelkekre a szenvedés elviselésének jó benyomását vetni.

Sok betegágy missziótelep. Az olyan szenvedőnek arca, aki türelmes volt szenvedésében, legértékesebb emlékeink egyike; biztatólag s békéltetőleg világít bele lelkünkbe.

[PO ÖM, VI., Elmélekések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 180. old.]

Augusztus 13.

«Ezt Jézus feküdni látván... mondá neki: akarsz-e meggyógyulni?»

Akarsz-e igazán? akarod-e az egészség összes feltételeit s következményeit s kötelességeit? Akarod-e azzal a munkával, önfegyelmeléssel, önmegtágadással? Akarsz-e meggyógyulni s dolgozni a szebb, erősebb életért?

Kevés emberben van ez az akarat, mert hisz épp ez a léha, gyöngye, rest, fegyelméletlen lelkület az ő lelki betegsége.

De hogyan akarjunk? Kicsiben, egyszerű, konkrét esetekben neveljük azt magunkban: akarom s megteszem ezt, vagy azt. Utálom a tétovázást, a határozatlanságot.

Örülök, hogy akarhatok, tiszta, egyenes, egészséges lélekkel. Ez akarat lelkemnek mezei virága, melyet Uramnak följánlok.

[PO ÖM, VI., Elmélekések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 180. old.]

Augusztus 14.
Szent Maximilián Kolbe áldozópap

Az odaadás s az áldozat mindig ideális boldogság is lesz!

A megdicsőült Krisztus is megtartotta testében sebhelyeit. A föltámadás aranyos, napsugaras reggelén a föltámadt Úr Jézus bizonyára édes vággyal gondolt a Kálvária homályára és fájdalmára.

S ez a krisztusi példa önmagában program!

Hősies, lángoló, epikai vonások mindig lesznek az emberi lelken. Semminemű kulturális haladás, semminemű anyagi fölvirágzás nem fogja azokat onnan kiirtani.

Lesz mindig áldozat és odaadás szeretetből s lesz áldozat elégtételből.

Míg bűn és bűnösök lesznek, addig bűnért szenvedő szentek is lesznek!

Míg önzés s alávalóság lesz, addig áldozat és kereszt is lesz!

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Húsvét, 111. old.]

Augusztus 15.
Szűz Mária Mennybevétele
Nagyboldogasszony

Magyarország kis sziget idegen néparadatban; hullámok csapdossák; aggodalmak, remények járnak fölöttünk; tengerünk nem igen van, mely nemzeti haladásunkat, gazdagodásunkat előmozdítaná, melynek lehetőségétől hősök és szentek lelkesülnének; de a «tenger csillaga» mégis mosolyog felénk. Kilencszázados történetünk verőfényében éppúgy, mint mély árnyaiban ott látom alakját, mely az égből leszáll s megáld; hallom nevét, mely a királyok és hősök nevei mellett és fölött hangzik, mint angyalének; ez az alak, ez a név: Mária.

Szent István neki ajánlja föl életének esthajnalán a koronát, hogy amint neki esti csillaga volt, úgy nemzetének hajnalcsillaga legyen; neki adja át népét, hogy Nagyboldogasszonya, Úrnője legyen. ...

Háromszáz éven át szinte nincs más hivatásunk, minthogy a kereszténység lovagjai, a Szent Szűz választott vitézei voltunk. Hősiességünk fölött az ő képe, az ő zászlaja lengett. Ha el kellett volna vesznünk, zászlaja lett volna szemfödőnk s csendítésünk az Áve Mária estharangszava.

Meg vagy-e velünk, Úrnőnk, elégedve? Új harcok, a kultúra harcai; új küzdelmek, a népboldogulás küzdelmei várnak ránk. Szellem, ész, munka, erény ezentúl a fegyverek; megbírja majd a nemzet karja ezeket is?

Ha hisz és szeret; ha téged tisztel; ha érényeidet saját életébe oltja: nemcsak hogy megbírja, de már a győzelem koszorúja után nyújtja ki kezét. Maradjunk ez alapon; a népeknek élete nemcsak vértócsákba, hanem fertőkbe is veszhet. A fertőkbe nem jutunk, ha a hit erejével s az erkölcs lelkével a kultúrmunkához fogunk. «In me spes omnis vitae et virtutis».

[PO ÖM XII.: Ünnepnepok Emlékezések, Gondolatok, 120-122. old.]

Oltalmad alá futunk, Istennek szent Anyja, könyörgésünket meg ne vesd szükségünk idején.

Hanem oltalmaz meg minket minden veszedelemtől, mindenkor dicsőséges és áldott Szűz.

Mi Asszonyunk, mi közbenjárónk, mi szószólónk, engeszteld meg nekünk szent Fiadat, ajánlj minket szent Fiadnak, mutass be minket szent Fiadnak. Ámen.

Augusztus 16.

Nekem a Boldogságos Szüzet az én temperamentumomon keresztül kell nézmem.

Mi az én temperamentumom? A hit az, hogy ez az Isten-anyja az én anyám, a szeretet az, hogy én élek-halok érte. Temperamentumom meleg, nem szegényes, nem sarkövi vidék, hanem lángoló szeretet, mely az Énekek énekének nyelvén beszél. E lelki világomban lesz a Szent Szűz az én királynőm, aki előtt letérdelhetek, és akinek azt mondhatom: szívem asszonya, azaz én királynőm; aki előtt bevallhatom: mindent a te dicsőségedre. Akinek hódoltam királynőnek való hódolattal. Akinek kegyelmei elhódították szívemet, az királyi asszony; akivel szemben boldog rabságot élvezek, az az én királynőm.

Rajta, fejlesszünk ki magunkban ily szeretetet, tiszteletet, gyöngédséget, ily érzelmi mélységet, hogy a Szent Szűz lelkünknek ily felséges királyi alakja legyen. Így leszünk képesek azután másokat nevelni, így lesz passziónk az embereket a szentolvasó imára megtanítani. Így lesz kezünk ügyében az eszköz, mely által az emberi szívekhez művelőleg és hódítólag férközhetünk. Így fogjuk a gyermekeket taníthatni őszinte tiszteletre, szeretetre a Boldogságos Szűz iránt.

Lelki életünknek ragyogó csillaga, vezércsillaga egy alak lesz, mely okvetlenül hódít és győz: a magna Domina. Legyen Ő szívem királynéja, felajánlom neki szolgálatomat.

Hódíts meg Szent Szűz; ha meghódítasz engem, akkor szívem érzelmeit kiárasztom másokra is, s te én általam sok szív királynéja leszl!

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 32-33. old.]

Augusztus 17.

«Mondá neki Jézus: kelj föl, vedd ágyadat és járj.»

Íme, az ember!

Nem panaszkodhatunk, hogy nincs emberünk; Jézus a mi emberünk. Fölsegít, meggyógyít, teremtő Igét ad, lelket s erőt. Aki föl akar kelni, ne várja a jövő energiák, a titokzatos vizek fakadását; ne várjon a kultúra új eszményeire; ne a megindulás, fölbuzdulás perceire, ne az elérzékenyülés, az ihletés páthoszára...

Jézus van itt s Ő mondja: kelj föl. Mily esztelenség volna várni tovább s azt gondolni: nem bírok!

Erkölcsei hipochondria ez, mely káromkodás.

Bírok, fölkelek.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., A második Húsvétól a harmadikig, 181. old.]

Augusztus 18.

«Lőn pedig ama napokban, kiméne imádkozni s az egész éjtszakát Isten imáadásában tölté.» (Lk 6, 12).

Imádkoznunk kell, hogy mélységesen megbizonyosodjunk Istenről s kegyelméről, hogy közelebb értünk hozzá s mélyebben hatoljunk bele s lelkünkben fölüdüljünk, megtisztuljunk s kialakuljunk. E fölséges munkát végezzük imáinkban!

Átéljük benne, hogy mily jó, mily kipuszthatatlan nagy jó nekünk az Úr, szívünknek Istene, melege és öröme. Arcát nem látom, s bár fölfoghatatlannak tudom, de valónak érzem. Ha kérdezitek, hogy miért ragaszkodom hozzá, azt mondom nektek: ész, szív, érzélem, kedély, akarat, szóval lelkem, a lelkem fűz hozzá.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., A második Húsvétól a harmadikig, 181-182. old.]

Augusztus 19. Szent Bernát apát

Szent Bernát azt mondja: Jézus neve nélkül a beszéd üres, emléke nélkül az emlékezés üres, az Ő gondolata nélkül a gondolat lapos.

Nem a nevet, hanem a név alatt rejlő valóságot érti.

A szimpatikus szeretet kitalálta, hogy a templom üres ház, az oltár nélküle rom, hogy az evangélium és az anyaszentegyház üres keret, miből hiányzik a drágakő, hogy az egész kereszténység formalizmus, hogy nincs benne az, akit lelkünk keres és forrón óhajt; fölismerte az Oltáriszentségben, s neki mondja: Jöjj el, jöjj el, Úr Jézus!

És még inkább áldozatosá változtatta a szeretetet a kereszténységben az Oltáriszentséggel szemben.

A szeretet iránya feléje tolult, élni akart, nem magáért, hanem másért.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szentségi Jézus előtt, 303. old.]

Augusztus 20. Szent István király

István király a XI. századbeli kereszténység megtestesülése volt: papja, királya, prófétája népeinek; kinek hitéből s buzgalmaiból milliókra élet áradt. Azoknak a radikális embereknek fajtájából, kiket Renan az újkor szociáldemokratáihoz mert hasonlítani, kik egy gondolatnak élnek s annak az egész világot meghódoltatni akarják.

A középkori kereszténységet durvának szokták mondani, erkölceit szigorúaknak és kegyetleneknek. A külső látszat mellettük szól, de a belsőre nézve nagyot hibáznak: nincs gyöngédebb vallásosság, mint a középkor kereszténysége, melyben minden ember az Isten szegénye, tehetetlen, gyöngé s a kegyelem tejével táplálkozik.

A kereszténység a lelki szegények vallása, azon embereké, kik fölértették, hogy a végtelennel szemben senki sem gazdag; mindnyájan koldusok vagyunk. Nemcsak koldusok, de bűnösök is, kiknek egy reményük van, a kegyelem; boldogulásukhoz egy útjuk: az ima s az erény.

Ezek az emberek gyöngédek lettek a kereszt tövében, mint a gyermekek; tudtak sírni, mint a veronai síkon az a 20000 ember, kik vicenzai János beszédét hallgatták s egymás nyakába borulva, kibékültek. Az a harcias középkor szeretett sírni; sírni énekeiben, sírni gót dómjaiban; azoknak a hősöknek, kik embert egy csapással kettészeltek, megrepedt a szívük Jeruzsálem láttára.

Az első ezredvég kiváltképp a penitenciának korszaka volt; István király korában várták a világ végét s a kereszténységen végigvonaglott az önsanyargatás vágya. Szent István a kereszténység ez ünnepélyes hangulatában ült a királyi trónon; koronája emlékeztette őt Krisztus töviskoszorújára; kormánypálcája pedig arra a győzelmes fára, mely a menny kapuit megnyitja. Szent István király e gyöngéd, bánkódó, engesztelő kor gyermeke volt.

Szomjúhozza a megaláztatást; éjjel titkon körüljár, végzi az irgalmasság gyakorlatait: félreismerik, gyalázzal borítják, ez mennyei örömmel tölti el szívét. Kezeit csókolta becsmérőinek s mély tiszteletből Krisztus szegénysége iránt a koldusoknak. Szent testvériségben simult a barátokhoz, s amint a középkor legnagyobb lovagja, királya, IX. Lajos, távol Afrikában haldokolva, szülőföldje szent pásztorleányának, Genovévának ajánlja lelkét: úgy a koronát szerző, trónt alapító, törvényt alkotó István a szegények imáiba ajánlja magát; koronáját pedig a Szent Szűznek!

[PO ÖM XII.: Ünnepnepok Emlékezések, Gondolatok, 108-110. old.]

Augusztus 21. Szent X. Pius pápa

A templomban van az oltárnak szentsége, a keresztény házakban van a házasságnak szentsége. Az Oltáriszentségnek helye az oltár; a házasság szentségének tabernákuluma a ház, a családi tűzhely.

Az Oltáriszentség az élő Krisztus; a házasság szentsége két szerető szív, kiket természetfölötti hit irányít, örök remény biztat, isteni szeretet melegít.

A pápa védi az újkor szellemétől profanált házasságot; óvja a vegyes házasságoktól a híveket, melyek az indifferentizmusnak s hitben gyenge, lágymeleg nemzedékek fészkei.

Elkorcsosulnak a nemzedékek, ha profanáltatnak házasságaitok, — mondja a pápa.

Pedig annak megtörténnie nem szabad; nem szabad a jelen miatt, de nem szabad a jövőnek reménye, az ifjúság miatt sem.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Vegyes beszédek, 233. old.]

Augusztus 22. Boldogságos Szűz Mária Királynő

Mikor Szent Bernát egy óriási néptömeg élén bevonult a speieri dómba, elragadtatva kiáltott föl: O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria! És ez az érzés oly igaz volt, hogy az egész kereszténységben visszhangzott, és nem műértő kéz, hanem a vallásos ösztön tűzte oda Szent Bernát mély s igaz érzelmét a Salve Reginához, úgy hogy most mindnyájan így zárjuk a Szent Szűz antifónáját: o clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria!

De ha e fohász oly igaz és természetes: vajon a bekezdő, kiáltó szó, a Salve Regina kevésbé az? Hát azt ki találta ki?

Nem tudjuk, hogy kinek szívéen fakadt, de az biztos, hogy eltalálta és szóval is kifejezést adott annak, amit mindnyájan érzünk, amikor a Boldogságos Szűzre gondolunk, s ez érzés a szívek közkincse lett, s a címet, a nevet minden nyelv lefordította az ő sajátos szelleme szerint: Notre Dame, mondja a francia; Liebfrau-t emleget a német; Magyarország Nagyasszonya, hirdeti a magyar. A gondolat mindig ugyanaz: Salve Regina.

Ezt hirdetik a dómok, ezt a pajzsok, a nemzetek élete és története. A lorettói litánia egyre emlegeti a regina sokféle címét; az ancilla Domini-t nem vette föl a Szent Szűz dicséretének koszorújába; annál inkább gyönyörködik a regina-címben.

A Szentírás még nem mondta ki, hogy a Szent Szűz királyné, jóllehet a látnok elragadtatással szemléli már a csillagkoszorús asszonyt; a keresztény lovagias kor kellett hozzá, hogy a hatalmas asszonyt királynénak üdvözölje s pajzsára emelje az ancilla Domini-t. A lovagias kereszténység a magasztos és lelkes ancillában fölismerete a reginát, s Szent István király Magyarország Nagyasszonyát. Mi is e címen tiszteljük a Boldogságos Szűzet, s mit sem kívánunk oly lelkesen, mint hogy uralkodjék rajtunk.

Értsük át tehát a Szent Szűznek királynői voltát, hogy annál hívebben meghódolhassunk neki.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 24-25. old.]

Most segíts meg, Mária, ó irgalmas Szűzanya.
Keservét a bűnök-bajnak eloszlatni van hatalmad.
Hol ember már nem segíthet, a Te erőd nem törik meg.
Hő imáit gyermekidnek, nem, Te soha nem veted meg.
Hol a szükség kínja nagy, mutasd meg, hogy anya vagy.
Most segíts meg, Mária, ó irgalmas Szűzanya. Ámen.

Augusztus 23. Limai Szent Róza

Az élet művészete csak az erkölcsi világnak kiépítése lehet. Nekünk magunknak kell a jóságot önmagunkban átélnünk. Azt nem tudni, azt nem nézni, hanem élni kell; nekünk kell azt átélnünk.

Ez nem külsőséges, a lelket csak átmenetileg érintő adat vagy benyomás; hanem a lélek legbensőbb kincse s az élet tartalma.

Ismereteket a tudás közvetít, esztétikai eseményeket s hangulatokat a művészet, de a lelki, konkrét valóságot, az élet belső tartalmát, azt az erkölcs s a hit adja.

Ez az a mi világunk, melyet mi építünk, mi alakítunk; világ, mely a mi felelősségünkre lett, mely általunk lett s mely alá azt kell írni: opus meum!

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Húsvét, 117-118. old.]

Augusztus 24. Szent Bertalan apostol

«Rabbi, te vagy az Isten Fia, te vagy Izrael Királya.» (Jn 1, 49). A természetfölötti érték kihámozódik az emberi fölfogás, a világiás érzések hüvelyéből; Krisztus természetfölötti erő, behatásai természetfölötti hatások; e hatásoknak hordozói is vannak: egyének, egyház, szentségek; ez irányzatnak folyamága van, melyben hömpölyög; visz hátán királyi gályákat, de sodor szemetet is.

Már most a kegyelemnek, mint erőnek hivatását a világban fölfogni s magát szolgálatára följánlani, — erejében bízni s azt fölhasználni szent reakcióban a világiás szellem ellen, ez krisztusi, apostoli hivatás. «Kegyelem, vagyis krisztusi lelki erő», az én gondolatom; ezt el nem riasztom, alázatban kiérdemlem, nagyra becsülöm... ez az apostoli hivatás érzéke. Vigyázok, hogy sehol se álljak útjába; alázatos vagyok, a szegényeket szeretem, a lelket mindenkiiben nagyra becsülöm.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 152. old.]

Augusztus 25. Kalazanci Szent József

Azért a kereszténységnek a leghathatósabb imát s az igazán isteni áldozatot csak a szentmisében, Krisztus áldozatában kell bemutatnia; azért lesz a szentmise centrumává a keresztény kultusznak; azért merül el a kultuszban minden szív, mert tudja, hogy hódolata, imádása semmi, ha nem egyesül az Úr Jézus áldozatával. Krisztus Jézus áldozatába foglaljuk össze szívünk keserveinek s áldozatainak minden illatát, vágódó lelkünk minden Isten-keresését.

A hitből kifolyólag értjük meg csakis, hogy miképp járuljunk a szentmiséhez? Mily érzetével annak, hogy ha akarunk imádkozni, itt imádkozzunk; ha kegyelmet keresünk, itt keressük, ahol velünk imádkozik s velünk keres Krisztus.

Helyezzük rá a paténára lelkünket és a kehelybe zárjuk szívünket!

Ha papok leszünk, ne gondolkozzunk így: előbb elvégzem a szentmisét, azután imádkozom; nem, hanem a szentmisében rimánkodom és imádkozom Krisztussal; elgondolom, hogy mit imádkozik Ő s utána mondom az Ő óhajait: így lesz hitből áradó imává a szentmise hallgatása s a keresztény érzésnek felvilágosult gyakorlatává.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Alkalmi szentbeszéd, 159. old.]

Augusztus 26.

Hogy az egyik így misézik, a másik úgy, azt ne nézzük, hanem azt, hogy Krisztus az, aki kezébe veszi a kenyeret és a bort. A foszlányos misemondó ruha, a süppedező oltár, a kornyikáló ének ne zavarjon, hanem a hitben erősen, állandóan az áldozó Krisztust lássuk.

Legyünk meggyőződve arról, hogy sehol sem lehet jobban imádkozni, mint a szentmisében.

Mennél több szentmisét hallgatunk, annál jobb.

Ha a templomban több mise mondatik, mindegyikre ügyeljünk, mert mindegyikben külön kegyelmeket kapunk.

Ha a szentmisében ekképp Krisztus nagy, fönséges, minket mindenben helyettesítő és segítő áldozatát látjuk majd, akkor környezni fogja a szentmisét és az oltárt a hívek áhítata s akkor egyszersmind tisztelettel tekintenek majd a papra, e nagy áldozat bemutatójára.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Alkalmi szentbeszédék, 159. old.]

Augusztus 27.

Szent Mónika

Minden lélek, amely az Úr Jézust szereti, az áldozatos jelleget hordozza homlokán, s ez a szentáldozásban verődik ki rajta, mely az embert becsületessé, harcra s áldozatra készségessé teszi.

Itt teremnek azok, akikre a költő szavait alkalmazhatjuk: «magnae animae prodigi», kik pazarolják a lelket, az életet, de úgy, hogy aztán százszorosan megtérül az bennük. Amit adnak, azért százszoros kárpótlást kapnak.

Minden áldozat, minden önmegtágadás fokozza az ember belső energiáját, a lélek küzdelmét máris a győzelemmel koronázza.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szentségi Jézus előtt, 294. old.]

Augusztus 28.

Szent Ágoston püspök, egyháztanító

«Az eucharisztia — mondja Szent Ágoston — az inkarnáció misztériumának kiterjesztése, amennyiben az eucharisztia révén Krisztus megjelenik a pap kezei közt, mint ahogy megjelent először a boldogságos Szűz méhében... oltárainkon megújítja inkarnációját.»

De e rendelésben bennfoglaltatik még valami más is, ami elválaszthatatlan tőle, sőt ami elsőnek jelentkezik, ami abban az akcióban első helyen jut kifejezésre; a krisztusi közénk-lépés az áldozat alakjában megy végbe. A szavak azt mondják: ez az én testem, mely tiértetek adatik, vagyis ez az én megtört testem; ez az én vérem, mely tiértetek ontatik. Az én megjelenésem köztetek a szavak erejében a kenyér színe alatt mint megtört test s a bor színe alatt mint kiontott vér karakterizálódik. Én az áldozat formájában jelenek meg oltáraitokon; s így igaz s valóságos az én jelenlétem, de épp oly igaz s valóságos a megjelenésnek s a titokzatos akciónak, mely engem közétek állít, áldozatos jellege.

Én mint áldozat jövök el; az ószövetségi bárány s áldozati vére helyett itt az újszövetség föláldozott báránya, a régi áldozat helyébe az új áldozat.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 336-337. old.]

Augusztus 29.
Keresztelő Szent János vértanúsága

a) «Add nekem itt egy tálban Keresztelő János fejét... És elküldvén, fejét véteté Jánosnak a tömlőcben. És elhozták feje egy tálban, és a leánynak adaték.»

Íme, a szép, vidám táncos leány kegyetlen és csúnya kívánsága, s hogy torzul el lelki szemeink előtt alakja, mily verem a szíve, melyben egy alávaló, üres lélek lakik. De most győz ez az állapot, azaz, hogy öl, s véres fejet talál föl a hitvány vendégnépnek, mely bamba borzalommal néz az áldozatra. S ez is hatalom és uraság!

— Az igazi ünnep pedig az, melyet a megdicsőült ül erejében s hűségében, melyet le nem győz a világon sem félelem, sem tömlőc, sem bárd. Születésnap van itt is, a szenté!

— A mi föladatunk: hűnek lenni mindvégig; kitartani, ha törik, ha szakad. Ez magasztalja föl az Istent, ez dicsőíti meg az embert s az emberiséget.

Tömlőc, bárd ne szomorítson, hanem vigasztaljon hűségünk s odaadó szeretetünk.

Így illik eljárni az Isten szent akaratában!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvéttól a harmadikig, 243. old.]

Augusztus 30.

Isten hív, teremtőnk, megváltónk, örök bíránk; hív a Mindenható, az irgalmas; mily kegyelem ez, s hogy kell szívrepesve indulnunk az elvonulásnak, a magánynak, a lelkigyakorlatoknak ünnepeire!

b) «Külön gyertek.»...

Van egy világ, hol semmi sincs, csak Isten és én!

Csak? Hisz Isten minden s végtelen világok ős valósága! Tehát Ő meg én! Ott van világossága, ereje, teremtő s újjáalkotó hatalma, tisztító, olvasztó, képét rám lehelő Lelke, s ott lelkem ellágyul, megsemmisül s mégis végtelenbe nő; folytonos ébredéseim a reggel üdeséget s erejét hozzák rám; elhomályosul s elborul a lelkem öntudatom vádjaitól, de annál átlátszóbban s tisztultabban kel föl. — Ez az Isten világa, az Ő háza; itt fakadnak kegyelmi forrásai; e csendben hallatszának léptei s hívó szava.

Vesd le saruidat, ez az a szent föld; térdelj le, borulj arcra; ez az a föld, hol prófétákat és szenteket nevel az Isten. Legyen ez a te szülőfölded is. Becsüld, szeresd!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvéttól a harmadikig, 244. old.]

Augusztus 31.

c) «S pihenjetelek.» Ha megpihentek, s elcsendesül a lárma s izgalom lelketekben, akkor ébredtek majd éltetek titokzatos voltára s azon veszítek magatokat észre, hogy zárt, örök kapuk előtt álltok, s nem gondoltatok rá, hogy azokat megnyissátok.

Istent keressétek; s Ő nem mutatkozik, de folyton elmegy mellettetek; ti arcot vártok, de az Ő arca az élet tartalma hitben, reményben, szeretetben, tisztaságban; át kell éreznetek, hogy benne éltek s lélegeztetek. Ezt a tudatot mélyítsétek ki, és szentek lesztek.

Ébredjetelek öntudatára, hogy ma és mindig halhatatlan életet éltek, s következőleg, hogy lépten-nyomon ti adtok ez érthetetlen világnak értelmet s lelket. — Ébredjetelek öntudatára a lélek elrejtett, belső világának s fejlesszétek azt ki.

Erre csak a hit s az alakító szeretet őseréje képes. Itt elmélkedem, megtörődöm, egyesülök Istennel; itt dolgozom ésszel, szívvel, érzéssel, akarattal. S fölhasználok ezt az «egy kevés»-t, ahogy a kárhozottak használnák, ha ez az «egy kevés» megadatnék nekik, hogy jóvá tegyék az elvesztett életet.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvéttól a harmadikig, 244. old.]

Szeptember – Szent Mihály hava

Szeptember 1.

Hajtsd le fejedet a Krisztus keresztiére, s ha összetört az Isten fölsége és szentsége, olvasszon meg a Krisztusnak szeretete, s becsüld meg lelkedet úgy, mint ahogy Ő becsülte és szerette.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 166. old.]

Szeptember 2.

Ne mondjuk azt: vagy test vagy lélek; ne mondjuk: vagy gimnasztika vagy misztika; ne állítsuk egymással szembe az eget a földdel, ne a hitet a tudással, hanem teremtsünk harmóniát.

Fejlesszük ki a tehetségeket, melyeket Isten adott, s győződjünk meg, hogy csak akkor tér végleges békére az ember már itt e földön, ha harmóniát tud teremteni természet s művészet, vallás és filozófia közé.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 130. old.]

Szeptember 3.

Nagy Szent Gergely pápa

Aki az Úr Jézus nyomában akar járni, annak szenvedni, küzdeni, lemondani kell. Az Úr Jézus azt a szőlőtőkét, melynek venyigéi aranyos gerezdekkel, gyönyörű lombbal ékeskednek, kavicsos földbe ültette, karót tűzött melléje, mely az Ő Szent Keresztiére. Aki nem köti a venyigét a karóhoz, gyümölcsöt nem remélhet. Mert a venyige, ha buján is hajt, de a földön kúszik, virágait elveszti, a szél a kőhöz csapdossa, leszedi a hímport, gyümölcs nem lesz rajta. Fel kell kötni azokat a venyigéket a kereszthez.

Minden tökéletességi fokon az Úr Jézus áldozatot követel; az apostoli munkásokat sem veszi ki e kötelezettségből; azoktól önmegtágadást és áldozatot vár. Valamennyi apostol e részben úgy hasonlít egymáshoz, mint egyik tojás a másikhoz, mind krisztusi arc. Ezen a krisztusi arcon ül a méltóság kifejezése, de van rajta szent ború is. Ezt az árnyat a gond veti rá.

Mindezeket az arcokon előmlik a szépség, de felszántják azokat a szenvedés barázdái is. Ezeket a barázdákat a küzdelem, a kín szántja beléjük. Mert minden apostol szenved és aggódik; siratja gyöngye gyermekeinek botlásait; bántja őt visszaesésük. Bántja őt a világ érzéketlensége. Aggasztja a lelkek üdve s elszomorítja a lelkek kárhozata.

E vonások az Úr Jézus vonásai s minden apostolon föllelhetők.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 118-119. old.]

Szeptember 4.

S nevezetesen mit használ a test kultusza, melynek erejében meg akarják ifjítani az emberiséget s fölszítani benne a hervadó erőket? Vajon a tornaversenyek teremtsék-e meg a világot megmozgató apostolokat?

A test kultuszában nincs szellem, s érintésétől minden virág, még a szép arc is elhervad. A test kultuszában nincs fegyelem, s maga a test hull szét, miután erjesztővé változtatta magában a földuzzasztott erőt.

Mit használ a természet idomszépsége, ha e szép edénybe gennyet töltünk, s mit a zene, ha akkordjaival a meg nem értett természetnek panaszait s szemrehányásait akarjuk feledtetni?

Mit használ az erős kar s duzzadó lábikra, ha a győzelmes versenyekkel együtt jár az ifjú lelkek etikájának kudarca?

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 130-131. old.]

Szeptember 5. Kalkuttai Boldog Teréz

S azt a pünkösdi szikraesőt én abban látom, hogy tagadhatatlanul fokozódik bennünk az érdeklődés a gyámoltalan, a szenvedő néposztály iránt, s ugyancsak egyre nyomasztóbban nehezedik ránk a felelősség terhe, hogy ennek a nyomorúságnak valamiképpen mégiscsak mi vagyunk az okai, s azt túrni nem szabad s azon segíteni kell.

Fokozódik bennünk a hit, a jobb világba vetett hit, amennyiben hiszünk a lehetőségben, hogy a söpredéket is, a züllötteket s alávalókat is menteni lehet s azokat is emelni kell, s hogy ehhez a társadalomnak úgy van köze, mint az édesanyának köze van a gyermekéhez, könnyeikhez s szegényükhöz, s hogy ehhez mindnyájunknak is közünk van, mert addig, míg körülöttünk milliók boldogtalanok s átkozzák sorsukat, addig egy ember sem lehet igazán boldog s megelegedett, csak önfeledés árán, tehát emberhez nem illő és nem méltó módon.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 138. old.]

Szeptember 6.

Újjászületett emberek kellene, kik a bűnt gyűlölik s a jót szeretik!

Jó társadalom csak jó emberek által lesz, s államok s nemzetek is akkor születnek újjá, ha a lelkek megújulnak.

Tehát a harc az egyes lélekért folyik; az egyes lélek megújulásán kell dolgoznia egyháznak, családnak s iskolának.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 139. old.]

Szeptember 7.

Szent Márk, István, Menyhért áldozópapok (kassai vértanúk)

Élj, nézz körül; a valóság, az erő, a szépség ad értelmet a létnek; neked is az kell, neked is erő s öröm kell. Az az igaz, az a való, az az erős, ami erős, szép életet ad neked; ami pedig elhervaszt, az nem igaz, az nem lét!

Ha materialista léssz, pesszimizmusba veszesz... Ha nincs hited szellemi világban, ésszerűtlenség vesz körül, kételkedel...

Éppen úgy, ha gyöngének érzed magad s nem hiszesz az alakító, boldogító erőben, elpusztulsz. Mit mondjak neked?

Karold át az Istent, Krisztust, a szentek közösségét, s erő száll beléd.

Egyesülj Vele, imádkozzál, mondd: Uram, lelkem abba a szellemi világba néz, mely tér, idő fölött el, a végtelenbe nyúlik, ez Te vagy! Nem okoskodok; hódolok; átkarollak, mint minden erő forrását, titkát... Közel vagy hozzám, nálam vagy, bennem vagy.

Ó okatlan, bamba öntudatlanság, mely az istenit nem ragadja meg, nem ragadja meg még ma, mindjárt most, mikor hív, indít, nógat, mikor mondja: aki engem szeret, azt Atyám szereti s hozzá megyünk s nála lakunk.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Advent, 35. old.]

Szeptember 8. Szűz Mária születése – Kisboldogasszony

Hogy a Boldogságos Szűznek mily szíve volt, azt elképzelhetjük, hiszen az Úristen gyönyörűségére és szeretetére, még pedig az Isten-anyai szeretetre volt teremtve.

Hogy a Boldogságos Szűznek mily érzelmes lelke volt, kitetszik abból, hogy az Isten legnagyobb s legédesebb szeretetét a teremtésben neki kellett viszonznia.

Hogy az Isten mily szeretettel viseltetett a Boldogságos Szűz Mária iránt, kitetszik azokból a lángoló, színpompás kifejezésekből, melyekkel az Énekek-éneke elsősorban a Szent Szület tiszteli meg, őt, az Isten galambját, egyetlenét, választottját.

Az Isten kiárasztja gazdagságát a teremtésben s teremt magának gyönyörű lelkeket; ezek az Ő gyöngyei, de a pretiosa margarita mégis csak ő, a legkedvesebb a Szent Szűz. Lelkében épített magának az Úr otthont, szívében alkotott új paradicsomot.

Ha minden érzés az emberi szívtől függ, ha minden légrezgs a lélek által lesz fényé, minden hullám a lélek által lesz hanggá, ha a porból lélek által lesz termet, üde arc, ragyogó szem: mindenesetre a Boldogságos Szűz Mária lelkében fejlesztette ki az Úr azt a fényt, azt a hőt, azt a gyönyörűséget, azt a mélységes életet, melyben az Istennek kedve telt, melybe az Isten belevetette magát mint otthonába.

Ő mily bensőség, mily érzés tölthette el a Szent Szület; úgy-e tudott érezni s szeretni? Higgyétek el, ez a legmélyebb lélek.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 194. old.]

Szeptember 9.

«Lőn pedig ama napokban, kiméne imádkozni s az egész éjtszakát Isten-imádásban töltötte. És midőn megvirradott, hívá tanítványait, és választá tizenkettőt közülök, kiket apostoloknak is nevezett.» (Lk 6, 12).

Jézus az égre néző s Istennel töltekező lélekkel, hegyen imádkozik egész éjjel! Ez az Ő iránya, errefelé fordítja az emberiség tengelyét.

Imádkozik nagyon, mert érzi, mily nagy dolog előtt áll: választani akar apostolokat, kik «kalifái», helytartói legyenek; helyette járjanak, tegyenek, kik az Ő lelkét bírják.

Mély lélek kell ahhoz, hogy az Úr követésében eljárjunk; elmélyedő lélek, mely kiemelkedik látszaton, felületességen, szűk tekinteteken.

Puritanizmus, aszketizmus kell ahhoz, hogy a tömegeből kialakuljon az erős ember, az úr!

Jézus imádkozik ily lelkekért!

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., A második Húsvétól a harmadikig, 184. old.]

Szeptember 10.

Magához hívja őket... magához föl!

A magasabb embert keresi; az egyház is ki akarja emelni papjait a tömegeből, a nemi élet kötelékeiből, az üzleti életből, hegyre hívja; ezt jelenti a «klérus».

Előkelőbb, finomabb-lelkűsége neveli; Istenem, bár sikerülne!

De Jézus egész éjjel imádkozik; mennyire kell tehát az egyháznak is könyörögnie, imádkoznia!

Aki nevel, sokat imádkozzék Lélekért, hogy tanítványainak fogékony, nagy lelket adjon az Úr.

A hegyre kell fölparkodnunk, Jézushoz, igazságaihoz, példájához kell emelkednem; «Höhensehnsucht» kell belém.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., A második Húsvétól a harmadikig, 184-185. old.]

Szeptember 11.

S miféle emberek ezek? halászok?

Hogy öltözködnek, hol hálnak, mit esznek? hogy lépnének be római szalonokba? verbéna-parfüm nincs rajtuk.

Hogy néznek rájuk még a farizeusok is!

De erőteljes, egyszerű nép; bükkök és sólymok. Töretlen szűzföld. «Infirma mundi» a szó szoros értelmében, vagyis a világból kevés van rajtuk.

Isten tett itt mindent; ez az Ő szenvedélye: mindent tenni. «Én választottalak ki titeket». Örülök ez abszolút, rendelkező akaratnak, mint a szúnyograj az esti napsugárnak.

S mit csinált az Úr belőlük? lélekhalászokat, vértanúkat, szenteket; a római bazilikák az ő mauzóleumaik!

S mi lett volna belőlük, ha a Genezáreti tavon maradnak?

Krisztus, te emelsz ki igazán lelkeket az örök dicsőségbe!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 185. old.]

Szeptember 12.

Szűz Mária Szent Neve

A név csak jel a gondolat, az érzés, az akarat, a szenvedély és szenvedés országában. Jel, mely fényt vagy sötétséget áraszt, édes örömet vagy keserőséget ébreszt. Mit jelent hát nekem a név: «Mária?»

Fényességet, világosságot; a lelki világ hajnalfényét; minden erénynek, alázatnak, egyszerűségnek, engedelmességnek, elvonultságnak, Isten akaratán való megnyugvásnak sugárzását; de különösen jelenti azt az érintetlen, fölséges tisztaságot, mely arcán, lényén, egész valóján elömlik, a megtestesült s megkoszorúzott szüzességet.

Ez az érzékies, tisztátlan világnak tűzoszlopa. Romlott természetünkben egyre támadnak testi kívánságok; sokszor föllobog a tisztátlanság sötét tüze; kísért gondolatban, vágyban, szóban; belopódzik szemeinken, belopódzik mosolyogva, hízelegve, bűbájosan, s a szégyenérzet megnehezíti e bűnök gyónását.

Minél inkább szeretjük a Szent Szüzet, kinek neve is tiszta sugárfény, annál mélyebb utálat s irtózat fog el a tisztátalansággal szemben.

[PO ÖM, VII., Elmélkedések az Evangéliumról II., Élő vizek forrása, Különálló ünnepek, 222-223. old.]

Szeptember 13.

Aranyszájú Szent János

Jézus hatása nemcsak a léleknek kisugárzása volt, hanem a kegyelem működött közre szavaival s példájával. Isten megérintette a lelkeket, s illeteseitől elváltak.

Sokan beszélnek szívből s mégis hatástalanul; kegyelem, vagyis Isten-benyúlás, isteni illetés kell, hogy legyen hatásuk.

Az Istennel egyesült, Istennel telített lelkek, apostolok, próféták és szentek tudnak hatni igazán. Vele kell töltekezniem nekem is; általa leszek erős!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig 166. old.]

Aranyszájú Szent János: Krisztusról nagy fogalommal bírni és ennek a fogalomnak a behatása alatt cselekedni — kitűnő erény.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 122. old.]

Szeptember 14. Szent Kereszt Felmagasztalása

Rajta tehát, k. t. u. (kedves testvéreim az Úrban), menjünk fel a Golgotára s kérjük az Urat: loquere Domine; szólj, beszélj, Uram!

Szólj szívünkhöz, mert te ígérted, hogy aki Keresztedet tiszteli, aki szenvedésedet szívébe zárja, arra te kiöntöd a kegyelem s az imádság szellemét, spiritum gratiae et precum. S épp ezen kezdem; a keresztről leng a kegyelem s a hódító fölségnek szelleme, s azért a kereszt alatt lehet úgy imádkozni, mint másutt sehol.

A kereszt töve alatt érezzük a gratia szellemét. Mi az a gratia? Nem adok tudományos meghatározást, hanem kiemelem belőle az egyik jellemző gondolatot s mondom: a gratia végre is a hatalmas és kegyelmes s természetfölötti isteni akarat. Isteni akarat, mely kegyes és jót akar, azért mert akar; kényszeríteni azt nem lehet, kiérdemelni nem lehet; saját jószántából nyílik meg nekünk s ad jót, amit soha-soha meg nem szerezhetünk. Ez az akarat hatalmas, tud teremteni és kihatni, ha nem is tör, nem is zúz; mi több, e kegyelmes, hatalmas jóakaratot meg is lehet vetni.

A keresztény dogmatikában az isteni akaratra többször vissza kell nyúlnunk; ez az oka, az ős oka mindennek. Ha gondolkozunk világról, létről, emberről s mindennek okát kutatjuk, végre is azt kell mondanunk: isteni akarat. Ha a világ, ha a lét partjára állunk s nézünk a messzeségbe; ha kérdezzük, honnan eredt s állt ide a világ, Szent Jánossal végre is azt fogjuk mondani: Dominus est, az Úr az.

Miért van a világ? Mert az Isten akarata. Miért van úgy, ahogy, s ott, ahol? Mert az Isten akarata. A kereszténység ezt az isteni akaratot, mint új életet, mint természetfölötti életet teremtő akaratot imádja az erkölcsi világban.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 142-143. old.]

Szeptember 15. Fájdalmas Szűzanya

A részvét nem tünteti el a szenvedést; sőt úgy van az valahogy, hogy a legsajátosabb kínjainkkal s legkeservesebb szenvedéseinkkel szemben úgy állunk, mint az ujjam; egymagunk vagyunk. Minél mélyebb a szenvedés, annál inkább vezet el a külvilágtól s odafordít a lélek magányosságába. Ott azután csak az Isten vigasztalhat; csak neki van szava. Mi is így leszünk; legnagyobb s legkínzóbb szenvedéseinkben egymagunk leszünk. Ezt az elhagyatottságot érzi a Szent Szűz is; azért aztán odatapad tekintetével s lelkével Krisztushoz s egyesíti szenvedését Szent Fia szenvedésével s magányát s elhagyatottságát Krisztus elhagyatottságával, s megnyugszik azon, hogy az igazi szenvedőnek Krisztus példája szerint az elhagyatottság szenvedését s keserűségét is el kell viselnie.

Hányszor állunk ily szellemi elhagyatottságban még szerető lelkek közt is! Hányszor nem értenek meg s talán terhünkre is vannak azok, kik különben szeretnek s meg akarnának vigasztalni!

Értsük meg ilyenkor, hogy az a szenvedés pszichológiája, hogy az embernek azzal többé-kevésbé magának s egymagában kell végeznie.

Ezzel nem akarom becsmérelni a vigaszt, de rá akarok mutatni a szenvedő Úr Jézusra s ugyancsak a Fájdalmas Anyára, kik egymagukban, lelkükbe fordulva szenvednek s kik nagyon-nagyon nyomósítják e példájukkal, hogy a hívő ne keressen nagyon vigaszt s enyhülést, hanem magába térve viselje el bajait Istenért, abban a meggyőződésben, hogy nem a vigasz, mely enyhítette baját, hanem a szenvedés, melyet kiállt vigasz nélkül is, lesz majd koronája.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 267-268. old.]

A Fájdalmas Anya nem keseredett el a kereszt alatt sem Isten, sem emberek ellen. Hite s szeretete nem volt puha és érzelgős, mely csak jó időben tart ki, hanem ellenkezőleg hű s kitartó érzület volt az; azért aztán ki is tartotta a kereszt nagy megpróbáltatásait. Hite a sötétben el nem homályosult, hanem világított, s szeretete az őt környező kegyetlenségben nem változott el szeretetlenséggé, hanem melegítette elborult szívét. Ez a két kísértés szokta megkörnyékezní az ember szívét.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 268. old.]

Szeptember 16.

Nem is volt még csak árnyalati különbség sem Krisztus s a Fájdalmas Anya érzelmei közt, s elsősorban áthatotta tehát lelkét az az első, mélységes szó: «Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek». Kíérezte a Szent Szűz e szóból, hogy az hozzá is van intézve imígyen: «Anyám, bocsáss meg nekik te is». S ő a szót megfogadta s teljesítette. Nem is lehetett az másképp azzal, aki oly közel állt az Úrhoz. S azért mondom én is: ha sokat kell megbocsátanunk, akkor álljunk minél közelebb a szenvedő Krisztushoz s bocsássunk meg vele együtt. Kell megbocsátanunk: Isten akarja, Krisztus tanítja s a Szent Szűz példát ad rá. S én utána indulok s nem viselném el, hogy e részben Isten nélkül, Krisztustól külön, sötét, hideg utakon járjak.

Magam is megtapasztaltam már azt, hogy mily édes a megbocsátás. Éreztem azt, mikor másokkal a félreértéseket tisztába hoztam, mikor neheztelésüket eloszlattam; éreztem, mint könnyebbült meg lelkem.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 270. old.]

Szeptember 17.

Együgyű, gyermeki bizalma van az asszonynak: hacsak ruhája szegélyét érintem...

Lelkünk ösztöne ez: közeledni, érinteni, összekötetésbe jutni. Azért lett az Isten ember, azért jött közel hozzánk, hogy mindenütt ruhája szegélyéhez férközzünk.

A természet is az Ő virágos, csillagos, kalászos, csipkézett szegélye, de főképp az Oltáriszentségben, a szentelményekben mintha csak érintenők!...

Hányszor megy el mellettem az Úr, ruhája meglegyint! Hányszor érzem Őt közel s magamban is, s átkarolom s megcsókolom.

Kis gyakorlataim, milyenek az Oltáriszentség látogatása, a röpimák, a szenteltvíz használata, nagy ragaszkodást nevelnek bennem iránta.

Érintem szegélyét.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., A második Húsvétól a harmadikig, 237. old.]

Szeptember 18.

«És azonnal megszűnt az ő vérfolyása, és érzé testében, hogy meggyógyult; Jézus pedig azonnal észrehevén a belőle kiment erőt, a sereghez fordula, mondván: Ki illeté ruházatomat? És felelék neki tanítványai: Látod, hogy szorongat téged a sereg és azt kérded: Ki illetett engem?» (Mk 5, 29).

Szinte összenyomják az Urat, de ez a testek érintése. Van lelki érintés is.

Egymást érintjük szeretettel, bizalommal, kegyelettel, vagy gyűlölettel s hidegen; a meleg kéz, az érzelmes szem emberi érintés.

S az Istent érintjük hittel, bizalommal, közeledéssel.

Érintette Jézust Magdolna nemcsak kézzel, de lélekkel; érintette Veronika, érintette a vérfolyásos. A napsugár is érint virágbimbót, az eső érint rügyet...

A szentáldozásban érintjük, ízleljük, élvezzük Krisztust: «mel et lac ex ore ejus accipi», csókja tejes és mézes nekem.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., A második Húsvétól a harmadikig, 238. old.]

Szeptember 19.

«És körültekintve, hogy lássa meg, ki azt cselekedte.»

Senki, senki. Mind hátrál és fél; érintették Őt sokan, s most talán félnek haragjától s mentegetőznek, talán tagadják is. — Sokszor meggondolatlanul gyávák, kétszínűek vagyunk s hazudunk is; mentegetődzünk, takaródzunk.

E részben is fegyelemre kell nevelnünk magunkat az ösztönszerű gyávasággal szemben, s mindig egyenesen s nyíltan kell beszélnünk. Még szubjektív nézeteinket, elágazó vélekedésünket is őszintén adjuk elő, ha kérdeznak.

Olyan szép a nyílt, egyenes lelkület, bizonyára azért, mert tiszta és erős.

[PO ÖM, VI., Elmélekdedések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 238. old.]

Szeptember 20.

«Az asszony pedig félvén és reszketvén, mivel tudta, mi történt rajta, eljövve és leborula előtte, megmondá neki mindent igazán, Ő pedig mondá: Leányom, a te hited meggyógyított téged.»

Ott reszket a jó asszony; fél, mert merész volt, meg mert érinteni az Isten fiát, ő a tisztátalan. Mily kedves, alázatos lélek!

Sokszor, szentek félnek Jézushoz járulni, áldozni; keveslik érdemüket, hitványnak tartják öltözetüket, érzik gyarlóságukat! Isten gyönyörűsége ez.

Érezem át mindezt én is, de menjek bizalommal hozzá dacára gyarlóságomnak; Ő szeretettel fogad s biztat, hogy a hit, gyógyító erő bennem is.

[PO ÖM, VI., Elmélekdedések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 238. old.]

Szeptember 21.

Szent Máté apostol és evangélista

«És átmenőben látta Lévit, Alfeus fiát, a vámon ülni és mondá neki: Kövess engem» (Mk 2, 14).

a) Lévi, azaz Szent Máté látta az Urat; tudta, ki az; érezte, mily távol van tőle; látta az Urat magas fölségben s önmagát itt a mélységben, a vámpadon. Itt nyúzta, csalta az embereket, s ezek őt megvetették s gyűlölték, Jézust pedig szerették s követték. Jézus nem szedett senkitől semmit, s mégis gazdag volt; gazdag annyira, hogy mindenkinek adott; hogyan nézhet hát rá ez a hatalmas gazdag Úr!

Igen ránézett, a mély belátás és észre térítés tekintetével, s hívja, hívja a legmagasabbra: más visszautasított, ezt apostollá teszi, mert látta érdeklődését, vágyát, elégtelenségét.

Minket is hív az Úr a kötelesség, fölismerés, jobb belátás, felbuzdulás révén.

b) «Kövess engem.»

Mily szózat, mily kinyilatkoztatás; a Krisztus-kép beleragyog a lelkébe s kitölti fényvel s erővel. «Átmenőben» ugyan, de hódítólag. Eltörpül e hatalmas szózattal szemben érdek, elcsitul minden más hang, s könnyű lesz a szív, lendül s indul; «parancsaid útján futok, ha kitágítod szívemet.» Ugyancsak teremtő szózat; új embert alkot. — Ne kételkedjünk az erőben; sokat tehet, ha lelket talál.

c) «És fölkelvén követé Őt.»

Fölkel; ez már más ember, nem az, aki régen ült itt. Fölkel s elválk, elszakad; szíve azért vágyik, fáj; de a nagy elhatározás győz. — Mily rövidke szavak ezek: kivándorolt, meghalt, vagy ez: fölkel; de mily világot takarnak; dülő, fájó érzésekkel, elhatározásokkal, megrendülésekkel teljes világot!

Ezektől nem kímél meg az Úr, de megsegít, hogy lépésekkel kövessük, melyek világból világba visznek át. Hacsak szebb, tisztább, mélyebb világba jutunk, szívesen megyünk!

[PO ÖM, VI., Elmélekdedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 175-176. old.]

Szeptember 22.

«Ezt hallván Jézus, mondá nekik: Nem szükséges az orvos az egészségeseknek, hanem a betegeknek.» Itt vagyok a helyemen az eltévelyedett emberek közt; nem tobzódni, hanem embereknek utat mutatni jöttem ide.

Böjt, ima, köménymag, menta, templomadó emberszeretet nélkül semmire sem jó; én szeretetre tanítom őket. Úgy járok köztük, mint a jegyes, s akarok menyegzős örömet fölkelteni bennük. Érezzék, hogy jó az Isten s orvosa a beteg léleknek; érezzék, hogy vonzza őket, mint szerető Atya és jegyes s hogy vele elintézhetik lelkük összes baját s bűjút.

Ha ezt megtanulják, akkor böjtölni is fognak, a törvényt is betartják. — Szeretettel kell végezni minden vallási gyakorlatot.

Betű és szellem.

«És sok vámos és bűnös telepedék le együtt Jézussal s az ő tanítványaival, és az írástudók és farizeusok látván, hogy Ő a vámosokkal és bűnösökkel eszik, mondák az ő tanítványainak: Miért eszik s iszik a vámosokkal s bűnösökkel a ti mesteretek?» (Mk 2, 15).

Jézus szereti az életet; nem fordul el tőle; az a lélek, melynek gyönyörűsége a virág s a gyermek, beléáll az életbe s fölemeli azt. Szerette az embereket s leült közéjük, hogy legyőzze, ami köztük Istentől elfordult, ami elesett. S mint Elizeus próféta ráfeküdt a holt fiúra s a fiú éledni kezdett, úgy árasztotta ki Jézus az ő erős, virágos, meleg lelkét rájuk, hogy ők is érezzenek, hogy jobb vágyaik ébredjenek; tudta, hogy ezeket is csak egy oly étellel lehet gyógyítani, mely szebb, mint az övék; örömeikkel, melyek ragyogóbbak, mint az övék; ők érezték e fölényes lelket s gyógyultak tőle.

E ragyogó májusi napkelet háttérében cirpelnék még nagy bőregerek s botránkoznak a világosság csodáin.

Ó Jézus, mester, hozzám jöttél; most pedig én viszonzom jöttödet s utánad tartok...!

[PO ÖM, VI., Elmélekdedek az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 177. old.]

Szeptember 23.

Pietrelcinai Szent Pio áldozópap

Gyónásaink a mi életszükségleteink; a bűnbevallás a mi morális szervezetünk egyik törvénye. E törvényt meg kell tartanunk, s gondolom, hogy minél közvetlenebbül győződünk meg róla, annál szívesebben indulunk el lelkünk ez ellesett törvényeinek útján, s öntudatos munkásnak állunk be bánatunkban s gyónásainkban a psziché megújulásának s tisztulásának szolgálatába.

Valóban nem tehetünk mást, mint hogy az adott pszichikai világban, melyet nem mi teremtünk meg, később, mikor szentelt törvényeit fölismertük, munkásoknak álljunk be.

Lelkünk titokzatos voltát meg nem változtathatjuk, de igényeit kitudva, készségesebben hódolhatunk meg az Isten törvényeinek, aki a lélektisztulásnak ugyanazt az útját tűzi elénk, melyet a szív megsejtett s meg is talált.

[PO ÖM, XIX., Új elmélekdedek: Húsvét, 121. old.]

Szeptember 24. Szent Gellért püspök

Ott, ahol föllép az ember, ahol szabadsága és belátása szerint intézkedhetik, az Isten új rendet állít föl, új célt tűz eléje s új erőket teremt az ember számára, hogy e célt elérje. Az isteni akarat az erkölcsi világban is intézőleg és teremtőleg lép föl; nem akarja, hogy az ember csak természetes erőivel iparkodjék és törekedjék, hanem külön isteni erőt, a kegyelmet bocsátja rendelkezésére. Nem akarja, hogy az ember erkölcsi nézeteit csak a természetből merítse, hanem isteni kinyilatkoztatást ad neki; a lelki élet ismét külön a természetfölötti rendbe van beállítva, rá van írva: Isten akarata. Csak ami ez imádandó akarat szerint alakul; csak ami hitből való, az tetszik az Úrnak; így akarta Ő.

Akarta, hogy nélküle semmi neki tetszőt ne tehessünk; így azután az ember nem is hihet gratia nélkül; nem tehet jót gratia nélkül; silány és gyenge minden s az Isten előtt számba se jön, gratia nélkül.

Ez az Ő akarata; már pedig ő az Úr!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 142-143. old.]

Szeptember 25.

Jézusnak első, a Szentírásban regisztrált föllépése! Bemutatja magát mint a Szentlélektől fölkent s kegyelemtől áradozó embert. «Ma teljesedett be ez az Írás előttetek.»

Ez az a nagy tény, hogy maga a megtestesült Isten állt a világba bele, mint kristályhegység, melyen villog a nap s oldalaiból források fakadnak. Ilyen legyen az evangélium hirdetője... hittel, reménnyel, kegyelemmel fölkent; legyen ajkán édes az Ige. Lássék meg rajta az evangélium tendenciája; örömhírt vinni, gyógyítani, segíteni... ezek a krisztusi nyomok.

«És csodálkoznak a kedves igéken...» ezek a krisztusi igék; nem szidni, hanem emelni, melegíteni.

«Ő pedig mondá: bizony egy próféta sem kedves hazájában.»

Tisztelettel és alázattal kell közeledni a Fölségeshez. Nem szabad vele feleselni, sem pörbe szállni. Így történt, hogy már Illés a pogány özvegyhez tért be, s Elizeus szintén a pogány Naamant s nem a zsidókat gyógyította.

Aki szívet nyit, ahhoz szólok. Ajtót be nem török, csak kopogok: eressz be, testvér! Ah Istenem, hová kell menekülnie az Isten igéjének s kegyelmének a világ bölcseitől, hová, kikhez? Szareptai özvegyekhez...

Sőt az ember erőszakoskodik az Istennel «s kihurcolák őt s fölvivék a hegyre... hogy onnan letaszítsák»; ilyenkor a próféta elnémul... s «átmenvén közöttük, eltávozik».

Uram, ajtót, kaput nyitok neked s térden állva fogadlak, kérlek, szólj; engedelmeskedem, hű szolgád s szolgálód leszek.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 238-239. old.]

Szeptember 26.
Szent Kozma és Damján vértanúk

Ha a kegyelem az «élet magva», fejlesszük ki magunkban tőlünk telhetőleg az isteni életet a hit erejében, a remény tökéletességében, a szent szeretet bensőségében, s építsük föl ez alapra rá az igazságosságot, mértékletességet, erősséget, okosságot. És az oszlopokra ismét más oszlopokat, az erény gyakorlataiban, hogy egy erőteljes belső világ alakuljon ki bennünk. Ezt méltán várja tőlünk az Isten, mert mélyebb tekintetet vehetünk az örök, isteni életnek bennünk való titkaiba.

Legyünk önérzetesek s buzgók! Önérzetesek a vértanúk önérzetével, mely Istent megtagadni, Istent elveszteni nem akar, inkább veszít mindent; mert az a minden csak földi, az a másik pedig örök és isteni.

Legyetek buzgók kísértéseitek legyőzésében, ne engedjétek az Isten törvényéből egy jottát! Ha úgy éltek, megnyeritek az örök életet!

Ha e gondolatok áthatják szívünket, akkor az Isten kegyelme kincsünk, gyöngyünk lesz e fejletlen életben s dicsőségünk, örömünk az örök életben! Úgy legyen!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 322. old.]

Szeptember 27.
Páli Szent Vince

Az Istennek tetsző világ a kereszt körül emelkedik; a kereszt kegyelme hívja létbe, a kereszt fénye csillámlik rajta, a kereszt érdeme változik ragyogó szépséggé benne. A kereszt körül gyúlnak ki, mint sötét égbolton a csillagok, a legragyogóbb lelkek, a Boldogságos Szűzön kezdve végig a szüzek, vértanúk; ők mind Jézus keresztjének kegyelméből valók; nem tetszik az Úristennek még a Szent Szűz sem, csak a kereszt miatt.

Amit Szent Lőrinc végez, amit Szent Vince szenved, az mind csak azért tetszik az Istennek, mert az Úr Jézus keresztjét utánozza.

Imádság, vergődés, esengés csak azért talál kegyelmet, mert az Úr Jézus azt a keresztet számunkra már előbb megtalálta.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 180. old.]

Szeptember 28.

«Mert megadatik nektek azon órában, mit szóljatok.»

Amikor kell, segít az Úr azon órában...! Most talán gyöngének érzem magam s gondolom, hogy ebben vagy abban a kísértésben elbuknám! Ez nem helyes pszichológia s még helytelenebb teológia; mert most nem kell a segítség; ha kell, majd lesz, s akkor másképp érzel.

Hányan lettek kitartók, nagyok, erősek, hősök azon órában...

Furcsa órákon, gyenge pillanatokon kell átmennünk néha, de saját hibánkból; miért nem neveljük s nem fegyelmezzük magunkat, mondván: itt is, most is hős, nagylelkű lehetsz, ha el nem hagyod magad... fogj hozzá s ne engedj.

[PO ÖM, VI., Elmélgedések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 240. old.]

Szeptember 29. Szent Mihály / Szent Gábor / Szent Rafael arkangyalok

A szentmiseáldozatot a szférák csendjén át Isten oltárára vivő angyalt Szent Mihály arkangyalnak gondoljuk, aki az anyaszentegyház őrangyala s Isten-tiszteletének is vezető szelleme.

Ugyanakkor ő az ősi, szellemi harcoknak győzelmes angyala. Annak az égben kezdődő s a világtörténelemben tovább folytatódó szellem-harcnak hullámai el-elömlenek s elkanyarodnak fölöttünk; azokban állunk mi is; azért nagy pietással kell viselkednünk küzdelmeink s megpróbáltatásaink ez arkangyala, a «princeps gloriosissimus», a «dux coelestium exercituum» iránt, ki minden győzelem és kegyelem zálogát, az eucharisztikus kenyeret és kelyhet viszi világító fáklyául a viharokban tévelygők s a küzdelmekben meggyöngült lelkek előtt: «a coeli errantem sémita ad coeli viam revocat».

S mi hisszük, hogy az angyal, az a bizonyos védő szellem fölviszi Isten oltárára az áldozatot. Ezt a hitet s ezt a vágyat hordozza szívében az anyaszentegyház, azért oly bensőséges, oly nyomatékozott s oly alázatos az imája, még a liturgia, a hódolatos testtartás kifejezésében is. «Alázattal kérünk» mondjuk s akkor mélyen meghajlunk, «mindenható Istenünk», akihez kétrét meghajolva kiáltunk, a teremtések, a függések, a létfonalak és láncok csomópontjához; «jube haec perferri», mondja a latin ima, «parancsold fölvitetni ezeket».

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, Áldozat és áldozás, 352. old.]

Szent Mihály főangyal védelmezz minket a küzdelemben, a sátán gonosz kísértései ellen légy oltalmunk. Esedezve kérjük, parancsoljon neki az Isten, Te pedig, Mennyei Seregek Vezére, a sátánt és a többi gonosz szellemet, kik a lelkek vesztére körüljárnak a világban, Isten erejével taszítsd vissza a kárhozat helyére. Ámen.

[Szentlélek hárfája Prohászka Imakönyv, 10. átdolgozott kiadás, 28. old.]

Szeptember 30. Szent Jeromos áldozópap és egyháztanító

Az Isten Fia köztetek van s értetek van itt! Oly közönséges, oly mindennapi, oly közvetlen, mint a csecsemő s oly hatalmas és győzhetetlen s teremtő, mint az Isten maga.

Ezt meg lehet tapasztalnia mindenkinek közülünk, aki hittel s reménnyel s a piszok s szenny utálatával borul le a jászol elé s Szent Jeromossal elmondja: Mít akarsz, kis Jézusom, tőlem? Pénzt, ruhát, lakást, vagy tán lelkemet s szívemet akarod? Vagy tán ez utóbbit sem, így s ily formában, hanem inkább úgy, hogy a bűneimet, aggodalmaimat, gondjaimat, nyomorúságaimat kívánod? Úgy-e, ezeket akarod?

A bűneimet akarod, hogy elvigyed, s gondjaimat akarod, hogy megosszad, s gyarlóságomat s gyöngeségemet akarod, hogy kicseréld s hogy erőt adj az erőtlenség, bírást adj a tehetetlenség s szenvedély-győzést az ígézetbe-esés helyett?!

Ezt akarod; igen, tudom, hogy ezt akarod! S mert akarod, meglesz.

Akkor fölragyog rajtam is a dicsőséges Krisztus-arc!

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Karácsony, 73-74. old.]

Október – Mindszent hava

Október 1.

A Gyermek Jézusról nevezett (Lisieux-i) Szent Teréz

A szeretettel egyesítenünk kell az apostoli buzgalmat. Ha a szeretet lágy, a buzgalom erőt húz bele. Minden apostolnak égnie kell. Mi a mostani felfogás szerint hajlandók vagyunk a szeretetet mézesnek, lágynak képzelni. Ez a gondolat téves, mert egyoldalú.

Az igazi szeretet erős, szívós, tüzes, kitartó. Ez az apostoli erő hitből és reményből táplálkozik. Hitből, mert látja, hogy hová jutnak a lelkek; reményből, mert reméli, hogy az örök életbe juttatja őket, ha kitartó lesz. És ez a két erény hordja magába akasztva az apostoli buzgalomnak lendítőkerekét. És nemcsak hordja, hanem tényleg lendíti folytonosan. Az Úr Jézus maga jóllehet szeretettel akarja meghódítani a világot, magáról mondja: Ignem veni mittere in terram. Én tüzet gyújtottam, de akarom, hogy a tűzből tűzvész legyen. Szikrákat szórtam, de akarom, hogy minden szikra lobbogjon.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 75. old.]

És Lisieux-i Szent Teréz Jézusa ki? a Gyermek Jézus a jászolban, a gyermek édesanyja körül Názáretben; a gyermek, kiből hogy a nagy Megváltó, a csodatevő, a tanító, a próféta s vértanú legyen, azt mondanám, arra nem telt Szent Teréz 24 éve. Neki csak a gyermek kellett, kit nagyon lehet becézni.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 274. old.]

Ez az, amit Lisieux-i szent Teréz mond, hogy ő liften megy föl a mennyországba. A kised nem mehet föl még a Nagykevélyre sem, nemhogy a mennyországba; de ha igazán gyermek a hit szerint, akkor azt majd Isten viszi s az Ő két karja emeli föl a végtelen magasságba!

Ily szívből alázatos s önhittségből s kevélységből kivetkőződött gyermekek akarunk mi lenni. Magunkról nem hiszünk s nem tételezünk föl semmit, de annál inkább bízunk, hogy segít az Úr, ha beléje öltözködünk.

[PO ÖM, XIX., Új elmélgedések: Karácsony, 78. old.]

Október 2.

Szent Őrzőangyalok

Nem vagyok magányos és elhagyatott, mert velem jársz, Isten angyala, én Őrzőangyalom. Szeretnék beszélni veled, szemedbe nézni, szívedre borulni, de csak lélekben közelíthetek meg, mert egy „más világ” vagy mellettem, melynek csak fuvalmát érzem.

Hiszlek és Örülök Neked! Nem karolhatlak át, nem ölelhetlek át, de értelek és szeretlek. Tisztelettel és szeretettel közeledem hozzád, te Istennel egyesült, kegyelemmel telt lélek.

Mennyire kell téged tisztelnem, becsülnöm, érted lelkesülnöm, magamat társaságodra, angyali közelségre méltóvá tennem!

Nem járok pusztában, ha Őrzőangyalom, a te szavadra hallgatok, ha szeretettel kérdezem: mit akarsz tőlem, fölséges, hősiesszellem? Úgy-e azt, hogy ne csüggedjek, ne tétovázzak, ne féljek, hanem szeressek, bízam s hívjam segítségül Istenünk nevét s kegyelmét. Ámen.

[Szentlélek hárfája Prohászka Imakönyv, 10. átdolgozott kiadás, 37. old.]

Október 3.

Azért tehát buzgón mondjuk el azt az olvasó-imát; tanuljuk meg az olvasóban kiolvasni a Boldogságos Szűz szívéből és lelkéből a hitnek titkait; nézzük ezt a tizenöt képet, ezt a tizenöt víziót a Boldogságos Szűznek érzelmeivel.

Nézzünk a Szent Szűznek lelkén és szívéen át az Úr Jézusra, a keresztre, a feltámadásra és mennybemenetelre. Hajlítsuk szíveinket a Boldogságos Szűz vonzó, kedves benyomásai alatt azon erényekre, melyeket rajta visszatükrözni és visszasugározni látunk.

Mondjuk az olvasót azzal az alázattal és benső vággyal, mint akik a hitnek titkaiba és erejébe be akarunk hatolni, azzal a vággyal, mely bennünket visszасasodor a hitben erős századok felé, a középkorba, melynek imája a biblia pauperum, az oratio fidei.

Oly sok kitűnő szellem tudja az olvasót alázattal és őszinte hittel imádkozni, miért ne tudnám én azt tenni?! És ha Mallinckrodt halálos ágyán súlyos betegen az olvasót jobb kezében tartotta, s ő, a nagy parlamenti, ki annyiszor szállt síkra Bismarck ellen, nem átalotta kérni látogatóit, hogy mondják el érte az olvasót; ha Windthorst az ambergi körmenetben 1887-ben kihúzta zsebéből az olvasót, ez az ember, ki tudott lándzsát törni a modern világ porondjában; ha a pápa, ki Szent Péter utódja, mindennap este előveszi az olvasót és addig nem megy aludni; ha ezek a szellemek a hitnek alázatos imáját nem restellik: mi restellnők talán ily példák dacára?!

Mindenki szegény, aki a hitnek alázatából nem tud kincseket kiemelni; koldusos lélek, ki a nagy, szent kereszténység titkai előtt nem tud alázattal letérdelni és azoknak mély szellemével eltelni. Van az imában erő, a hitnek ereje, csak érteni kell hozzá, hogy az ember az erőnek gyökerén nagygyá és hatalmassá növekedjék.

Mi tehát ne vessük meg a hitnek alázatos imáját, az olvasót; ez a mi imánk, az «oratio fidei», a hitnek hatalmas imája.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 19-20. old.]

Október 4.

Assisi Szent Ferenc

A keresztény eszme, mely a szegénységet a gazdagság fölé emelte, leghatározottabb kinyomatát találta Szent Ferencben, kinek rendje nemcsak szegényeket fogad magába, hanem gazdagokat is, kik a szegénység fönségétől elragadva, szegényekké lettek. Mihelyt ily eredménnyel találkozunk, azonnal mélyen meghajlunk a létesítő hatalom előtt, mely kimutatta, hogy a szegénységet nemcsak túrni, de keresni is lehet: túrni lehet, mert Szent Ferenc bizonyítja, hogy békét, tiszteletet és boldogságot hoz; sőt keresni is lehet annak, kinek szíve érti a sarat gyönggyel fölváltani.

[PO ÖM XII.: Ünneppapok Emlékezések, Gondolatok, 132. old.]

Szent Ferenc szelleme megkopogtatta a paloták kapuit is s hódolatra készítette azok büszke lakóit. Melegétől könnyűvé lett a piktorok megmerevült keze s a bizánci formák kezdtek megelevenedni. Az arany mozaikok sötét szemű hatalmasai háttérbe vonultak s elhomályosodtak az Isten Fiának, a szerető Istenembernek s testvéreinek, a szenteknek emberséges arculatától.

A hatalmasok, a kényurak lejöttek váraikból, már nem büszke s jobbagyokat taposó paripákon, hanem gyalog, a krisztusi testvériség, a szent demokrácia útjain.

Ez a szellem nem állt meg a trónok márvány s elefántcsont lépcsői előtt sem, hanem széthúzta a trónok nehéz brokát függönyeit s lehozta a királyokat, amilyen IX. sz. Lajos, s a királykisasszonyokat, királynőket és hercegnőket, amilyenek Portugali sz. Erzsébet, Szent Hedvig, lengyel királynő s a bűbájos Magyarországi Szent Erzsébet voltak, a szegények s a nép közé, s

csak így osztályozta őket, azok a «fratres majores», ezek a «fratres minores», a nagyobb s a kisebb testvérek, de mindnyájan testvérek.

Nagyszerű és páratlan alakítás volt az, melyet Szent Ferenc állított a világba Isten kegyelméből, még pedig nem eszét törve s okoskodva, hogy hogyan is csinálja, hogyan nem, hanem mint valaki, aki az Evangéliumból vette, aki azt ott hallotta, aki azt abból kinézte első látásra s egyetlen hallásra, amit azután megcsinált és megélt.

S mi volt az? A valóságos Krisztust meglátta, megértette, s ahogy megértette, úgy átélte.

Krisztus Urunk élő hasonmása lett.

[PO ÖM XII.: Ünnepnapok Emlékezések, Gondolatok, 148-149. old.]

Október 5. Szent Fausztina

Jézus szívének irgalmát mimagunk kivált irgalmassági cselekedeteinkben érezzük meg; megérezzük, mint csodás, jótékony meleget; átjárja szívünket a tudat, hogy amit mással mi teszünk, azt az Isten velünk százszorososan teszi.

Tudatára ébredünk annak is, hogy mily sokan gyakorolnak velünk irgalmat; mindazok, kik valamiképp szolgálnak nekünk, s hogy mi erre az Isten s ember szolgálataiból szőtt életre, erre a nagy irgalomra érdemesek nem vagyunk.

Irgalom éltet, irgalom tart fönn; ó mily jól esik hát irgalmasnak lennem.

[PO ÖM, VII., Elmélkedések az Evangéliumról II., Élő vizek forrása, Különálló ünnepek, 219-220. old.]

Október 6. Szent Brúnó áldozópap Aradi Vértanúk

Inkább meghalok, semhogy a teljes önzetlenség dicsőségét magam számára meg ne tartsam. És mi lesz végre is az én összes dicsőségem, koszorúm? Semmi más, mint az evangélium maga; én boldognak érzem magam, ha az evangéliumot hirdethetem.

K. t. u. (kedves testvéreim az Úrban), önzetlenség legyen lelkületünk, mert aki önző, az lealázza a hitet, az evangéliumot s a kegyelmet; aki önző, az a legnagyobbat nem tartja legtöbbször s kisebb dolgokat többre becsül.

A papnak önzetlennek kell lennie. Az önzés degradálja őt, a hőst béreissé lefokozva. Maradjon a sas sasnak, maradjon a hős hősnek, ne keressen alábbvalót!

Az én glóriám, hogy én csakis titeket szeretlek és tőletek semmi szolgálatot nem fogadok el; én szolgállok nektek.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 111. old.]

Október 7. Rózsafüzér Királynője

Ha ez a hitnek ereje, és ha a hitnek ereje nyilvánul a hitnek imáján, akkor azt kell mondani, hogy az olvasó imádsága igazán a hitnek imádsága.

Az olvasóban szintén oly világba kell elmélyednünk, mely láthatatlan; világba, mely gyönyörű, kedves, vonzó alakjaival, káprázatos színeivel, illatával, fényével hat az emberi lelkekre. Az ember az olvasóban elmélyed elmélkedésben; nem fenséges eszmék, hanem egyszerű megfontolás vezeti őt gondolatról gondolatra, érzelemről érzelemre; lélekben olvas, — hiszen olvasóról van szó, — és miből olvas?

A Szent Szűz szíve az a könyv, melyből olvasunk. A Szent Szűz lelkéből, erényességéből, fenségéből tizenöt szép keretes kép jelenik meg, mint megannyi vízió lelkünk előtt és eltölt bájjal, kellemmel.

Mikor az ember az olvasót mondja, annak a Szent Szűznek lelkén és szívéen át nézi azt a betlehemi gyermeket, azt a názáreti fiút, azt a Messiást, azt a prófétát, azt a nagy szenvedőt, azt a halottat, azt a megdicsőültet, míg végre felmegy a Szent Szűz maga is az égbe koronázásra.

Mikor az ember az olvasót mondja, a Szent Szűz szívébe kell tekintenie és kiolvasnia, hogy mit kell nagyot, mit kell az Úr Jézusról szépet gondolnia, hogyan kell vele melegen éreznie. Az olvasó imádsága a biblia pauperum, s benne a Szent Szűz gondolatai azok, melyeket a szegény, ki esetleg könyveket olvasni nem tud, forgat; e szent gondolatok által minden, ami különben fakó, kedvessé és vonzóvá lesz, mert Szűz Máriának szívéből van merítve.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 15-16. old.]

A Boldogságos Szűz Mária érzelmei a keret, a Boldogságos Szűz Mária lelke a fény, maga a Boldogságos Szűz, Jézussal való öröme, fájdalom pedig a kép, melyet folyton nézünk.

Az örvendetes olvasóban a Boldogságos Szűz az áhítat pírjában és a tavasz kellemében nyiladozó virág, melyre leszáll az Isten lelke. Azután mint élő, járó-kelő monstrancia, mint az Úr hordozója, a nagy Christophora vonul el előttünk. A harmadik tizedben a Boldogságos Szűzzel le kell térdelnünk a nyikorgó szalmára Betlehemben; azután fel kell mennünk a templomba és látnunk azt a hevülő, átszellemült arcot, mellyel a Boldogságos Szűz, mint az Isten első papja, bemutatja Istennek áldozatát, hogy azután megint elrejtőzzék Názáretben, hogy csendben, titokzatosságban keresse, szeresse, élvezze az Úr Jézust.

A fájdalmas olvasóban foglalkozunk a Szent Szűzzel egy éjjel, egy nappal és egy este; véres verejtékes éjjel, félelmes, fájdalmas nappal, és azután a pietának estéjén, mikor a Boldogságos Szűz Mária a kereszt alatt az Úr Jézussal ölében meghozza a szívnek legfenségebb hódolatát annak a kiszendett Úr Jézusnak.

A dicsőséges olvasóban a Boldogságos Szűz Mária első húsvétjának leheletét kell élveznünk; azután lelkével az Úr Jézust a mennybe kísérenk; a Szentlélek összes kegyelmeit fogadnunk, hogy végre a Szent Szűztől elbúcsúzva lábnyomát megcsókoljuk és áldását vegyük, mikor az égbe megy.

Ó, de csodálatos ez a biblia pauperum! Ha az ember ezeket a víziókat látja, ha ezt a Szent Szüzet érti és ismeri, ha vele érezni, ha szívében olvasni tud, ha kiimádkozza a Krisztus iránt való szeretetet, bensőséget, ragaszkodást a Szent Szűznek a szívéből, akkor mondja jól az olvasót.

És ha a boldogultaknak imája, a legmagasabb theológia: a visio Dei — a földön járók imája az oratio fidei, a visio Virginis a szent olvasóban.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 16-17. old.]

Október 8.

Szűz Mária, Magyarok Nagyasszonya, Magyarország Főpatronája

Törekedjünk arra, hogy a Szent Szűz királyné legyen az egész országon: Magyarország Nagyasszonya!

Ne panaszoljuk föl, hogy a Regnum Marianum Szent István király hagyományaihoz hűtlen lett, s törvényhozása a Nagyasszonyt ignorálja.

Hagyjuk ezt.

Csak akkor lesz királynővé, ha a szívek hódolnak neki; azt pedig nem lehet elrendelni törvénnyel, hanem azt meg kell teremteni apostoli lélek, buzgalom által. A buzgalom nincs megtiltva, az a mienk; érvényesítsük, s akkor a Szent Szűz megint Nagyasszonya lesz Magyarországnak, ha előbb Nagyasszonya lett lelkünknek.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 29. old.]

Mi Asszonyunk, mi Anyánk!

Mi Asszonyunk, mi Anyánk, szent tűz hevíti az arcod, a kebled, segíteni jössz, és gyorsan jössz. A szent szeretet sürget, a könyörület lágyítja szíved, szemed előtt a föld, s rajta sok hervadó szív, a sok elkeseredett, fohászkozó ember.

Mária, segíts!... Ó segíts, ki minket nyomorogni látsz. Láncok csörömpölnek rajtunk, rabszolgaságban sínylődünk, melybe a szenvedés, a bűn, a kétségbeesés, a kétely taszított.

Mi lesz velünk? Elfonnyad a lelkünk is...

Ó irgalmas, ó kegyes, ó édes Szűz Mária! Mi Asszonyunk, te nem hagysz el, imádkozol értünk, és mi megérezzük szíved lágy, erős, tevékeny szeretetét.

Főlséges Miasszonyunk! Téged maga az Úr emelt fel, ültetett trónra, fölkent és hatalmat adott, hogy hódíts és uralkodjál. Ó hódíts meg engem s uralkodjál fölöttem, győzzél a bűnön, mely téged soha meg nem zavar. Úrnője vagy a nemzedékeknek, kik neked hódolnak, s téged boldognak mondanak, hozzád futnak és nálad megnyugodnak.

Légy a mi Úrnőnk és Asszonyunk. Ámen.

[Szentlélek hárfája Prohászka Imakönyv, 10. átdolgozott kiadás, 323. old.]

Október 9.

«Mi közöm nekem és neked, asszony» (Jn 2, 4). Asszony, így nevezi az Úr, nem az idegenség akcentusával, hanem a tisztelet hangján, ahogyan mi szoktuk mondani «Miasszonyunk», «Asszonyunk Szűz Mária».

Mi közöm nekem s neked, vagyis mi az én dolgom, s mi a tied itt? A te dolgod az, hogy tied voltam, neked engedelmeskedtem, názáreti házunkban neked szolgáltam, veled s nálad csendben s boldogságban éltem.

S mi az én dolgom? Egy új életpálya nyílik meg előttem, az, melyről már tizenkét éves koromban szóltam neked, «hogy amik Atyáméi, azokban kell lennem» (Lk 2, 49). Ezt a pályát Atyám tűzi elém, s hogy mikor lépjek rá, az órát Ő határozza meg. Ez a misszióm Tőle van, s erre a pályára egymagam lépek s azon majd egymagamban járok.

Az Úr Jézus csupa szeretet és érzés édesanyja iránt, de kiemeli nagy missziójának szuverenitását, mely a Szent Szűz méltóságát is mutatja nekünk, s miután ezt kiemeli, Szent Szívének sugallatára hallgat s meghallgatja édesanyját.

Íme, ez a kánaai menyegzős jelenet tele van az Istenség főnségének s az emberekhez való leereszkedésének szellemével, a Boldogságos Szűz pedig a kedves szószóló, kinek szavára a főnség leereszkedik s velünk kegyelmet gyakorol.

[PO ÖM, XIX., Új elmélekdedések: A Szép Szeretet Anyja, 265. old.]

Október 10.
Prohászka Ottokár születésnapja

Uram, te vagy az én életmintám. Szavaidban hallom a lelkedet és egészen közel vagy bennük nekem. Nagy meghittségben, nagy egységben tartanak veled, mert az egységnek forrása nem a tér és az idő, hanem a lélekközelség.

Uram, úgy teremtettél, hogy kellesz nekem, te pedig bennem lakni vágyol.

Úgy teremtettél, hogy szomjazzak téged, te pedig szomjazol engem.

Úgy teremtettél, hogy keresve keressem a te tüzedet, te pedig meggyújtasz engem.

Úgy teremtettél, hogy éhezlek téged, te pedig magadat adod nekem mennyei ételül, örökkévaló symposionjául lelkem szeretetre, tökéletességre, elmúlhatatlan szépségre való vágyódásának.

És lelkem beléd horgonyoz kitéphetetlenül és örvendezve tudja, hogy a tiéd s te kellesz néki.

Jézusom, Megváltóm, te lelkemnek Lelke, te Uram és Istenem, te aki közénk jöttél, aki hozzánk hasonlónak lettél, ki emberi nyelvünkön szóltál, ki elfogadtad értelmünk nehézkes, szegényes formáit és természetfölötti kincseidet beöltöztetted a mi gyarlóságunk gyermekszávaiba! Ráadtad az igazságra az ember szabta gondolatruhákat, hogy ráismerjünk isteni eredetünkre, eltompult lelkiségünk örök titkaira, melyeknek tiszta látásától megfosztott a bűn.

És ajkaddal megszentelted emberi beszédünket, és igazságaiddal értelmet, célt adtál szavainknak. Hallgatom, lesem, őrzöm e szókat, az enyéme, nekem szólnak, engem mintáznak, bennem virágznak. Mindenik egy-egy tündöklő mélység, mindenik lelkedre nyit egy-egy kaput, mindenik szeretetednek oldja le zsílipjeit.

«Akinek füle van, hallja meg!» — zengted végig évezredek bolthajtásain és szavadat erősítve visszhangozzák a századok. Kis országban, keveseknek súgtad őket, de a te hangodat nem oltja ki, hanem hatalmasítja a köréje növekvő tér és idő. S ma az ezredévek távolából is mintha arcunkhoz simuló ajkad suttogását hallanók.

Ó mert téged megifjít az idő és növeszt a távolság, ez a te Végtelenséged törvénye Uram, s e Végtelenség egyre hangosodó, egyre tüzesedő szavakat hagyott itt nekünk, melyeknek élete öröklétekből öröklétebe nyúl.

[PO ÖM, VII., Elmélkedések az Evangéliumról II., Élő vizek forrása, 335-336. old.]

Október 11.
Mária anyasága

A Szent Szűz nem kételkedik az angyal szavaiban s az Isten végtelen leereszkedésében; tudja, hogy Ő az Úr, s útjait arra veszi, amerre akarja, de a csodálatos ellentét, melyet már a próféta érintett, mikor mondotta: «Íme a Szűz fogan s fiat szül», a Szent Szűz ajkán kérdéssé lett: hogyan történhetik az, mikor én szűz leány vagyok s az maradni akarok; hogyan egyeztethető ez meg a megígért dicső anyasággal?

A felelet az, hogy azt a páratlan anyaságot az adja, ki a szüzességet el nem veszi; anyaságra az emel, ki a szüzesség hevét s szeretetét szította föl benne. Hiszen szüzessége révén kapcsolta magához szorosabban, hogy azután anyja lehessen. A Szent Szűz szüzessége az Isten-szeretet izzóbb s teljesebb virága, kölcsönös, bensőséges odaadás Isten s ember közt. Azért mondjuk a Szent Szűzről s minden tiszta, szűzi lélekről, hogy az Isten jegyese. Ez a szüzesség nem terméketlen, siralmas lemondás, hanem erő s szerető odaadás, nem hideg érzéketlenség, hanem szerető lelkek tüze, nem rideg magányba zárt kesergés, hanem az örök jegyest kereső lelkület.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szép Szeretet Anyja; 226-227. old.]

A központban a Gyermekek áll, s a gyermekhez egyetlen s páratlan viszonya az anyának van, a nevelő-anya is odatartozik, de csak másod-, harmadsorban. A Szent Szűznek érzelmei is, bár

gyengéden szerette Szent Józsefet, összehasonlíthatatlan bensőséggel s melegséggel a gyermekre irányulnak.

Ennek az édesanyának mindene mégiscsak a Gyermek volt. S minden anyánál így van ez. Hisz az asszony természetes rendeltetése az anyaság, s így lelkülete s érzülete is errefelé irányul; érzelmeinek gyökerei a psziché talajából fakadnak, érzékenységük az ösztön hevéből virágzik ki, s életüknek központjában a gyermek áll.

Az a körülmény, hogy a Szent Szűz lelkét a gyermek töltötte ki s hogy ő gyermekében pihent meg s anyaságában volt boldog, nem azt jelenti, hogy szíve hideg volt férje, József iránt. Korántsem, szerette férjét s szerette gyermekét, de szeretetének s életének súlypontja nem a férjben, hanem a gyermekben volt.

Ez a két szeretet nem zavarja, sőt nem is csökkenti egymást; hiszen szeretet fűzi a nőt a férjhez, s ugyancsak szeretet fűzi az anyát a gyermekhez, s minél igazibb anya valaki, annál teljesebb nő is lesz az. Két szeretet van tehát benne más tartalommal, más színezettel és élvezettel.

[PO ÖM, XIX., Új elmélekdedések: A Szép Szeretet Anyja, [222.], 223. old.]

Boldog XXIII. János pápa

Szent pap: mily szó! pedig, Uram, az akarok lenni, a szó teljes értelmében; azt a szellemet akarom magamon teljesen kifejezni, azt mindenben föltüntetni; Krisztusnak papja vagyok. Legationis munere fungor; Krisztus ügyésze. Törekvésem az emberi megváltás; e szempontból ítélem a világot, elveit, eszméit, egészen ellenkezem szellemével, mert ezt kell megváltani; a rabság szellemét. A mulandóság, a szűk határok, a fölület tüneményei, a látszat, az érzék okossága, a test hajlamai rabláncra verik a szellemet, a pap szabad a lánctól, nincs kötve azokhoz.

Sua libertate Christus nos liberavit. Krisztus fölszabadítá a szellemet, azért az Isten fiai szabadok. De a világ rab, rabok közt élünk; amint rabnak meri magát mutatni a világ, éppúgy nyilvánítom én szabadságomat: a szóban, a tettben. Merítem e szellemet bőven az imából, a meditációból, szabad férfiak lelkéből.

[PO ÖM XXIII, Soliloquia I, 1883., 45. old.]

Október 12.

Az Úr Jézus keresztje alá kell állnunk. Ez az a spiritus gratiae, melyet az Úr ígér: az áhítat meleg lendülete.

Iparkodjanak a meditációban a gyengéd párás forró lelket, az Isten s az Úr Jézus Szívének leheletét felfogni: ki kell feszítenünk lelkünk vitorláit, hogy felfogjuk a Szentléleknek fuvalmát; ettől a spiritustól könnyen indul meg az emberi lélek, hasítja a szenvedések és nehézségek tengerén a hullámot s elér az Isten színe elé.

Vigyük bele ezt a szent áhítatot, ezt a mély megilletődést, ezt a bensőséges közvetlen együttérzést a szenvedő Jézussal mindenbe, főleg a mi fájdalmas olvasónkba s a szentmisébe; iparkodjanak a szentmisében, kivált a Sanctus után, mikor már csend van, az Úr Jézus szenvedésének egyik-másik misztériumát szemek elé állítani s vonatkoztatni a szentmisére.

A szentmisében is az Úr áldozatos lélekkel jelenik meg az oltáron, következőleg az áldozat gondolatai verődnek ki rajta; kössük össze a keresztet és a kínszenvedést a szentmisével, akkor a mi áhítatunk és a szentmisében nyert kegyelem segítenek minket majd arra, hogy az Úr Jézus keresztjének szeretetében, tiszteletében, áhítatos melegében egyre növekedjünk.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 160. old.]

Október 13.

Hitből fakadt ima kell, hogy a lelkek éljenek. Azért ajánlja a Boldogságos Szent Szűz Szent Domonkosnak azt az oratio fidei-t a beteg XIII. század meggyógyítására; azért ajánlja a Szent Szűz Bernadettnek az oratio fidei-t a hitetlen XIX. század enyhítésére; azért ajánlja a pápa is a hitből fakadt erős imát, kiváltképpen a szent olvasóban.

És az olvasó alkalmas is arra, hogy a hitnek imája legyen, mert oly szerény, alázatos, igénytelen; egyszerűségén, alázatán meglátszik, hogy semmi sincs rajta látszatból, világból, hanem, ha van valami rajta: ez az Isten ereje.

Megvetettsége alkalmas arra, hogy az Isten ereje nyilvánuljon benne, akinek kedve telik abban, hogy ami gyenge volt, azt erőssé tegye, és ami csúnya volt, azt széppé tegye, és ami oktan volt, azt bölcsé tegye.

De kiváltképp azért a hit imája az olvasó, mert a hit imájának előnyei tűnnek föl rajta.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 15. old.]

Október 14.

Szent I. Kallixtusz pápa

Mi a Lélek fegyvere a világ meghódításában?

Az Ő ereje s fegyvere az, ami minden bajainknak ezerjőfüve: az isteni gondolat s az isteni akarat, mondjuk világosabban: az igazán jó gondolat s jó akarat. A világ boldogul s az Isten könnyörül rajtunk abban a mértékben, melyben a jót megismerjük s megtesszük; nemcsak egyikünk-másikunk, hanem mindnyájan, a pápától le az utolsó mezítlábas ministráns gyerekig, a királytól le az utolsó duzzogó marokszedőig, a mágnástól a libapásztorig.

Világboldogulás, az mindenütt annyit tesz, hogy igazság szeretete s jónak szeretete; igazság szeretete az elfogultsággal, a százados társadalmi s felekezeti elfogultsággal szemben, s jónak szeretete a kegyetlen s szívtelen önzéssel szemben.

«Veritas liberabit vos», az igazság helyes fölismerése szabadít majd meg s szabadít majd föl titeket; igazság, mely eligazít az iránt, hogy itt és most, az ütköző érdekek, a küszködő szellemi s gazdasági irányok közt merre nyílik a biztos haladás útja.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 132. old.]

Október 15.

Jézusról nevezett (Avilai) Szent Teréz

S íme, Szent Teréz lelkében az Isten képe a jó Atyáé, nem a Sinai-hegy dörgő Jehovája s nem a Végtelenség s az utolérhetetlen tökéletesség, a metafizikai mélységek s sötétségek örök elve, s nem az ineffabilis s a Dominus, kinek lábai előtt a világok, mint a homokpart a tengeren, nem is az örök bíró, ki ítél s kinek tekintetétől elsorvad minden élő... Nem ezek, hanem az Atya, akire át lehet vinni minden szeretetet s gyengédséget s bizalmat; s méltán, hát nem szimbóluma-e minden édesatyja az örök atyának, annak, ki mennyekben van?

Menjünk tovább, milyen az a Krisztus-kép, mely Szent Teréz lelkében kialakult, melyre a lelke szövetéből s érzelmei színeiből teltet? ... Nos és Szent Teréznek s régi nőszentjeink a szeretet hevét el nem viselő epedésének jegyes-arca...

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 273-274. old.]

Október 16.
Alacoque Szent Margit Mária
Szent Hedvig

De, kedves barátaim, minek erről sokat filozofálni, mikor az Úr Jézus határozottan kijelentette, hogy fáj neki, hogy az emberek őt megvetik.

Boldog Alacoque Margitnak határozottan kijelentette, hogy szenved. Megmutatta Szívét, mely végtelenül boldog az ő megdicsőülésében, de ugyanakkor tövisszorosú környezi azt s kereszt árnyékolja be a szent sebnek fájalmát.

Nem képzelhetek el magamnak lényt, még a dicsőségben sem, mely érzéketlen legyen minden iránt, ami neki kedves; nem képzelhetek el megdicsőült szívet, még az Úr Jézus Szívét sem, hogy az ne érezze sérelmeit. S sérelmeit érezni és szenvedni, az mindegy.

De meglehet, sőt bizonyos, hogy ez a szenvedés nem olyan, mint amilyen a földi kín és gyötrem; nem borul rá, mint egy leteperő árny, nem, mint győzelmes gyöngeség. A szomorúság ott az örök örömben van foglalva, s a veszteség a végleges győzelemnek hordozójául tűnik föl: így látja azt az a lélek, Jézus lelke, az isteni mindentudásnak csodálatos fényében, mely bevilágítja e világ terveit, a harcok fejlődését s azt is, hogy a bűn, mely lándzsát dőf az Ő Szívébe, dicsőségét szolgálja már most is.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 128-129. old.]

Október 17.
Antiochiai Szent Ignác

Boldogok leszünk, ha Isten gyermekeivé leszünk; ha eltölt minket az áhítat gyermeki lelkülete; az a szelíd, türelmes, odaadó, józan, értelmes, tisztaszemű, ítéletben érett, a hallgatásban bőségesen szóló, az alázatban méltóságos, a megaláztatásnak örvendő lélek.

Az a lelkület, mely az Istent mindenütt látja és soha sem szakad el tőle, s ha még oly közönséges a foglalkozása, milyen a ház körül való, vagy az iparos, fuvaros, szántó-vető munka, összeköttetésben marad vele.

Ez a lelkület Istent mindig közel érzi magához, s mindig talál okot és alkalmat az Urat dicsérni; nem kell fejét törnie azon, hogy hol fogja meg; minden napsugár és virágszirom eléje tárja Őt egész pompájában.

Így lesz a lélek Istentől teljes; így lesz otthonunk názáreti ház, ahol Isten lakik velünk.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 86. old.]

Október 18.
Szent Lukács evangélista

Nehéz ezt teologice bebizonyítani, de szívünk azt mondja: aki az Isten Fiát hozta nekünk, az legalkalmasabb a mi szívünk megilletésére s meghódítására is. Tapasztaljuk lépten-nyomon, hogy a kereszténység annyiban erős, amennyiben a Boldogságos Szűz a vezércsillaga.

Némelyek ezt, főleg a protestánsok félreértik s szinte imádást látnak benne. De mi nem félünk, nem aggódunk, tudjuk, hogy az emberi szív, mely mindig az anyát keresi, hisz kebelén nőtt naggyá, naggyá lesz hitében is, reménye megerősödik, szeretete föllángol az Istenanya tisztelete által.

A Boldogságos Szűz tisztelete tényleg a predestináció jele, mert az Úr Jézus szeretetének záloga.

Már most, amely népek valóban a Boldogságos Szűz oltalma alatt állnak, azokról remélem, hogy predestinált lelkek, népek — nemcsak kegyelemre, hanem egyúttal boldogulásra és dicsőségre.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 31-32. old.]

Október 19.

Sokszor elsötétülne a lelkem, ha a világ rengeteg bajaira gondolok; de hát nem ez a jó s helyes módszer. Hanem amint a Szent Szűz a kereszt alatt világított hitével s szeretetével s amint a nagy hajótörésekben voltak, kik énekelve mentek a halálba s azt hajtogatták: «Közelebb Jézusom, hozzád, közelebb hozzád» s így tényleg legyőzték a bajt s a halált: úgy kell nekem is a sok bajban s megpróbáltatásban élő hittel Isten felé iparkodnom s így emelkednem kín és sötétség fölé. Azért vagyok lélek!

Szeretettel gondolok tehát a Fájdalmas Anyára, kinek tengernyi volt a kínja, s ezt elviselte értem, hogy én viszont az én bajaimat viseljem el vele!

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 269. old.]

Október 20.

Krétai Szent András

A reveláció megadatott, a nagy üdvigazságok rendszere lezáratt az Úrban s az apostolokban; de azért az élet folyama tovább folyik; a tudás, a művészet, a társadalmi szervezet tovább fejlődik.

Az Úr Jézus nem állította meg a világot s nem véglegesítette formáit.

Ő nem kötötte le az életet úgy, hogy minden problémáját megoldotta s minden esetet s részletet meghatározott volna; hanem arról gondoskodott, hogy a világ-elváltozásokban jó vezérünk s útmutatónk legyen, aki kijelents nekünk, hogy mit tegyünk. Róla mondja: «A vigasztaló Szentlélek pedig, kit az Atya az én nevemben küld, az titeket megtanít mindenre» (Jn 14, 26).

Megtanít arra először az egyház tanításában, mert a hitre s üdvösségre vonatkozó kérdéseket a Szentlélek az egyház tekintélyével világítja meg, s a Szentlélekhez ragaszkodó, hű léleknek ugyanolyan bizalommal kell ragaszkodnia az egyházhoz s krédójába foglalnia azt: qui locutus est per ecclesiam.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 156. old.]

Október 21.

A Boldogságos Szűz Mária azt mondja a kis Bernadettenek: Mondjuk el az olvasót; fogd kezedbe és nézz reám!

És a kis Bernadettenek ajkai mozognak az Ave Máriának elmondásában, az olvasónak szeméi leperegnek ujjai között, de lelke és szeme min függ? Nézi a Szüzet.

«Ha az olvasót mondod, nézz reám!» Nézni kell a Boldogságos Szűzre.

Mi az olvasó imájának a titka? a szent vízió, melyben az ember nézi folyton ezt a Boldogságos Szüzet és úgy nézi, hogy folyton hajtogatja: Ave Mária!

És mikor abból kifogyott, nagy hálával felfoháskodik az Istenhez: Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Hála neked, szent Isten, hogy nekünk ezt a Szüzet, ezt a szívet, ezt a lelket, az Úr Jézust szerető, az Úr Jézust gondozó, az Úr Jézus örömeiben és fájdalmaiban osztozó szívet adtad!

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 17. old.]

Október 22.

A Sajat Templom Felszentelése (ha a szentelés időpontja nem ismert)

Azután ott van Krisztus Urunk s az Ő csendes otthonai, a tabernákulumok az oltáron. E csendes, hallgatag hajlékok felé vonzódunk; az oltárszekrény ajtaján hallgatózunk, s mikor a szentmisében fölládozza magát, hogyha csak tehetjük, oda sietünk.

Vagy tán nem tudjátok, hogy mit kell tennetek, mikor azt mondják nektek: Nézd, itt az Isten, itt lakik, itt imádkozik érted s helyetted?

Hát van-e szív benned? Vagy miféle száraz szivacs van ott szíved helyén, ha ez igazságok nem melegítik föl, ha nem vonzanak s nem tesznek téged alázatos, bízó, vonzódo gyermekké!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 84. old.]

Október 23.

Kapisztrán Szent János

Élni valóban, igazán: ez a mi feladatunk. Ha valaki ebbe beletalálja magát, legyen meggyőződve, hogy az Isten gondolatait találta meg s gazdag forrására akadt az erénynek s a tiszta életörömöknek, termő földbe rejtette a gyökeret, és az ki fog hajtani; életét az örökkévalóság sarkcsillaga alá helyezte, lelke nem lesz romlás felé iramló, pályáját tévesztett bolygó, hanem Isten útjain tör a boldogság felé. Egy ilyen öntudatos, magát mindig számonkérő, valóságot kereső, hiúsággal szakító élet olyan, mint a trópusok növényzete: párás melegben kifejti összes életerejét; a Szentírás szerint ut pálma florebit, s amellet nem puha, nem álmos, van benne erő, sicut cédrus Libani multiplicabitur, s nő a magasba az Isten hegyein.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 96-97. old.]

Október 24.

Claret Szent Antal püspök

Ezt a Lelket ígérte az Úr; megígérte, hogy jó lelket ad azoknak, kik azt kérik. Nekünk, mindnyájunknak erre a jó lélekre volna szükségünk, hogy magunkat is, másokat is, egymást is megérthessük.

Nem prófétai lelket, nem tüzes nyelvekben nyilvánuló lelket kérünk, nem világot megmozgató s pünkösdi viharban megtisztító lelket várunk, nem perzselő tűzért, nem titáni erőért s vértanúi hősiességért esdünk. Nem, nem; legyünk alázatosak s igénytelenek, hogy a legszükségesebbre rányithassunk, amit kérünk s várnunk kell, s ami nélkül tűz és láz, titáni erő s hősiesség hiú álom s képzelődés: kérjünk jó lelket, jó indulatot, őszinte szeretetet; ez a pünkösdi Léleknek legégetőbb jelentkezése; ettől foszlik majd az értelmi sötétség s a széjjelhúzó meghasonlás s alakul nyomában megint egy jobb világ.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 133. old.]

Október 25. Szent Mór püspök

Mennyire szeretlek hát téged, édes, tiszta, isteni világom. «Signatum est super me lumen vultus tui.» A te arcod ragyog rám, vagyis a végtelen, szellemi valóság, a szépség és jószág, az erő és boldogság...

A «minden», végtelen boldog életben kifejezve; az ragyog reám; belőle vagyok s feléje török; s ha szerinte élek, bizonytal hozzá érek s benne élek majd. Az pedig annyit tesz, hogy az a csodás élet, az az életem, mely bennem jelentkezik s vágyaimban feszül s fejlődik, valamikor vele telik el majd teljesen. Vele, a napfénynél végtelenszer szebb, színgazdagabb fénnel; vele, minden édességnél s zamatnál édesebb s élvezetesebb ízléssel; vele, minden örömnél lendületesebb s erősebb étellel.

Isteni életre hív engem; ad erőket, kegyelmet, hogy arra képes legyek!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvéttól a harmadikig, 182-183. old.]

Október 26.

A részvét Jézus iránt még más módon is jelentkezhetik, s ez a mód is kiváló iskoláját képezi a szent szeretetnek.

Ha Istent igazán szeretni kívánjuk, iparkodjunk nemcsak a magunk, de mások bűnén is szomorkodni. Azt mondod talán: nekem szegény bűnösnek elég a magam bűne-baja, mit sirassam én másokét?

Én épp ebből veszem érveimet: ha sok a bűnöd, nagy szeretetre van szükséged; ha pedig ezt keresed, mi az út? Szánjad-bánjad mások bűneit.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 130. old.]

Október 27.

Lehet-e a Boldogságos Szűznek lábaihoz ülni és egy negyedóraig a Szent Szület nézni, lehet-e az ő erényein gyönyörködni, lehet-e azt a szép életet lelkünk előtt elvonulni engedni a nélkül, hogy az embernek szíve meg ne illetődjék, hogy az ember tőle valamit el ne tanuljon?

Hogyha az ember olvasójával letérdel a Szent Szűz előtt és elgondolja, hogy ez a Szűz hogyan járt-kelt, mily szerényen, mily alázatosan, mily teli szívvel, mily boldogan, — lehetséges-e, hogy az embernek szíve meg ne mozduljon és meg ne teljék?

Szent Erzsébetről azt mondja a legenda, hogy mikor ő, mint kis árva — hiszen elszakadt szüleitől — elment Thüningiába, a Boldogságos Szűz lett az ő mestere, az ő dajkája és édesanyja. Ó, be jól tud nevelni a Boldogságos Szűz! Lett a kis Erzsébetből az egyháznak és keresztény szeretetnek hősies alakja. Az ember megirigyl tőle ezt az anyát és azt mondja: «Boldogságos Szűz Mária, nevelj te engem is, neveld az én szívemet! Én is elszakadtam a földi érzelmektől, fogadj el engem, légy dajkám, mesterem, édesanyám!»

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 18. old.]

Október 28.

Krisztus mikor így a kenyér és bor megáldása által a kenyér s bor színeit titokzatos jelenlétének fátylálul rendelte, mely fátyol mögött Ő megjelenik, valahányszor mi is úgy teszünk, mint ahogy Ő rendelte az Ő emlékezetére, voltaképp az Ő megtestesülésének s köztünk való jelenvalóságának új módját állította a világba.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 336-337. old.]

Október 29.

Mindig úgy jön felénk, mint ki örömet, mint ki menyegzős hangulatot hoz; azért mondta, hogy «hasonló a mennyország a királyi emberhez, aki menyegzőt szerez fiának»; Ő ezt akarja nekünk szerezni a szív tisztaságában s békéjében.

Ő a bűnöst is szereti; az, hogy bűnös vagyok, nem idegenít el tőle, föltéve, hogy szívből bánom azt s megtisztulok szentségeiben.

Annak, ki nagyon szeret, mindent megbocsát.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Húsvét, 123. old.]

Október 30.

Különben is, k. t. u. (kedves testvéreim az Úrban), hol tanultuk mi a legfőbb és a legfontosabb dolgokat? Hol tanultunk gondolkozni, beszélni, hol tanultunk emberekké lenni? Melyik volt ez az iskola?

Édesanyánk öle.

Mert ő leereszkedett hozzánk és dadogott a kised nyelvén, szánkba adta a szókat, a szók által gondolatot ébresztett és szívünket nemessé tette. És a legfontosabb iskola egyszersmind a legkönnyebb volt. Az ember ott nem tanul nehezen, hanem könnyen, mert az anya tanít. Ha az ember akar igazán keresztény lenni, ha akar keresztény módon gondolkozni, s az Isten gyermekévé válni, melyik iskolába kell neki járnia?

A Boldogságos Szűznek iskolájába; ebben az iskolában könnyen tanuljuk a legfontosabb dolgokat.

A Boldogságos Szűznek iskolája, az a tizenöt kép, az a tizenöt vízió, a szent olvasónak imája, ez fogja bennünk ébreszteni és ápolni az Isten gyermekeinek érzelmeit.

Hogyne mondanám, hogy az olvasó valóban a hit imája, mikor az erénynek iskolája nyílik meg benne!?

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 18. old.]

Október 31.

Boldog Romzsa Tódor püspök

Hol akarunk édesebb vonzalmat, mint amilyen az Isten anyja iránt való vonzalom? És ha a Szent Szűz szeretete és a hozzá való vonzalom szívünkben lakik, vajon nem lesz ott egyszersmind az Isten szeretete is?

Az embernek csak arra kell iparkodnia, hogy a Boldogságos Szűz Mária iránt gyengéd érzelmekkel teljék el, akkor egyszersmind Isten gyermekévé nővi ki magát.

Látjuk szentjeinken, hogy micsoda gyengédség és szeretet hevíti őket; miért?

Mert a katolikus szentek elsősorban az Isten anyjának gyermekei.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 19. old.]

November – Szent András hava

November 1. Mindenszentek

A hegyek keletkezésében is megtalálom a hasonlatosságot. A szentek azért magasak, mert mélyek. Mély erők emelik ki a hegyeket is. Tűz és a tenger mélye az ő bölcsőjük.

A szentek lelkét is a magány, az önmagába térés, az odaadás és lelkesülés vájja mélyre, és a tűz dolgozik bennük, mely magával sodor néha fél világot. Assisi sz. Ferenc, Szent Domonkos, Szent Klára a középkori vallásos lelkesedésnek útjelzői. Mily nagy ereje volt Szent Margit példájának; az ő műve, hogy hazánk akkor a vallásos ihletnek malasztjában egy sorban haladt a kereszténység más hű országaival.

Ne féljünk hát a mélységtől, az önmagába téréstől, «vezz ki a mélyre»; lelked a mélység; ha az sekély, akkor neked az Isten sem mély.

[PO ÖM, VII., Elmélkedések az Evangéliumról II., Élő vizek forrása, Különálló ünnepek, 179. old.]

November 2. Halottak napja

Vigyen lelket, tehát hitet s reményt a temetőbe s szeresse a holtakat, az igaz élőket, s imában közlekedjék velük.

Szeresse őket és segítse őket! Szeresse sírjaikat is; nézze azokat lélekkel s ültesse be virággal. S ha néha fölsír lelkében a keserű fájdalom diszharmóniája, nézzen olyankor a síron lobogó gyertyalángra s a síron nyíló virágra, s imádkozzék örök életért, örök világosságért s örömért; s meglátja, hogy lelkébe is megnyugvás és béke tér, s kifeslik a hit gyökeréből a sír sötétségét, az élet kegyetlenségét, a fájdalom keservét harmonizáló erős érzés: a remény.

A hitnek gyertyavilágától s a reménynek síron nyíló virágától lesz ünnep a halottak estéje.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A túlvilág tornácában, 215. old.]

November 3. Porres Szent Márton

A világias gondolkodás ijedezik a szenvedőktől s azokat a lelkeket is üres, átlátszó árnyaknak gondolja; a halál érzéketlenségét és hidegségét viszi át rájuk s kísérteteket lát bennük. Mi oka e hideg, érzéketlen kísértet-látásnak?

A szeretet hiánya, mely feledést borít csakhamar emlékükre.

Gyakorolják e csúnya részvétlenséggel szemben a búcsúáhitatot s meglátják, mint változik el fölfogásuk. Nem sárga holtakat, nem rút kísérteteket látnak majd, hanem a szentek közösségében élő, szerető, izzó, buzgó, de bűnhődő lelkeket. Nem kísérteteket látnak majd, hanem szenvedő szenteket.

Ily benyomások alatt áhitatunk lágy és bensőséges lesz s napról-napra nemesbül szívünk. Hogy is ne, mikor évek során ily vágyódó, türelmes szenvedésnek angyalarcai körítenek!

A szenvedő lelkekhez való közeledés lehetetlen, hogy szeretetre ne tüzeljen. Szert tesz az általa az irgalmas szamaritanus érzelmeire, és amerre járok, a sebekbe bort és olajat öntök, fölveszem vállaimra a sebesültet és viszem örök hazája felé!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 317. old.]

November 4. Borromeo Szent Károly püspök

Ki az, aki valósul? Aki köztük hisz, szeret, köztük él. Lelki, társadalmi, gazdasági, történelmi viszonyaink vannak, vannak szülőink, barátaink, embertársaink; élünk itt, de élünk valóban. Az az elégedetlenség, mely mindig más világot keres, mindig máshol keresi súlypontját, a jelent feleli és a jövőről álmodik, az semmit sem ér. Maradjunk a való élet szilárd talaján, itt keres fel minket az isteni kegyelem, ebbe a való életbe szövődik bele gondolataink, indulataink révén s testet keres cselekedeteinkben, testet azaz való életet! Ebben a körben, ezekkel az emberekkel szemben sürget természetfölötti életet, ezekkel a kellemetlenségekkel, megpróbáltatásokkal szemben helyezkedik egyensúlyba. Ez a valóság. Itt kell türelmesnek, engedelmesnek, alázatosnak lennem, ez a valóság. Megvetni pedig, kicsinyelni, elégedetlenkedni, ez nem valóság, hanem álmodozás, öncsalás. Nekem az embereket úgy kell vennem, amilyenek, nekem nem lehet siettetnem semmit, egyik napot át kell élnem, hogy a másokra ébredjek. Az embereket úgy kell vennem, amint vannak, ki jó, ki rossz; gyöngéi a jónak s jó tulajdonságai a rossznak is vannak. Alkalmazkodom, dolgozom és bízom. Erőt használok, de nem erőszakot.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 100-101. old.]

November 5. Szent Imre herceg

Szent Imre nem verte le a törököt, mint Hunyadi, nem volt politikus, mint Mátyás, de ő mint alak szebb, nagyobb; nagysága az örökkévalóság szeretetének, az abba való törekvésnek, a lélek tisztaságának szerencsés kifejezése. Ezáltal hivatása is kiemelkedik korának arasnyi méreteiből s minden időre szól.

Trónra nem lépett... azaz hogy lépett, de olyanra, mely a szent város köveiből épült; korona nem szállt fejére, István koronája, de elnyerte azt a koronát, melyet Isten az égben s az Egyház a földön adott neki; melynek révén nincs ugyan a magyar királyok sorában, de ott van azon győzhetetlen lelkek közt, kik a szívek királyai. Imre herceg sietett, bevonult az örökkévalóságba, szűziesen, ragyogón, s mint a magyar Egyház zsengeje s idő szerint első megdicsőült szentje áll az Isten színe előtt a magyar nemzet vezércsillagául.

a) Az Isten a magyar nép elé nemcsak egy szent királyt, hanem egy szent ifjút is állított. A szent király az országra emlékeztet, melyben szent a törvény, szent a kormány, szent az igazság; de a szent ifjú a szent családra utal; nem a názáretire, hanem az első, Árpád véreből való, királyi családra. Családokból áll az ország s a gyermek a család virága; a szent család az ország boldogságának föltétele.

b) Valóban csodálatos dolog, hogy amint első ember az országban a király s első család a királyi család, a legelső királyi családnak első gyermeke, a nemzet első fia, egy szűzies ifjú, Szent Imre herceg. Isten adta, hogy a többi is ilyen legyen.

Szent Imre azt hirdeti: népem, ha élni akarsz, tiszta ifjúságod legyen. Ha folyik ereidben magyar vér, tiszta, szűzi vér legyen; nézd az első magyar ifjút! S az Isten azt a gondolatot a majdan törekvő nép szívébe bele akarta vésni azzal is, hogy Szent Imre még a házasságban is megővta szűzességét. De hisz akkor magva szakad István családjának? nem lesz, ki a trónon Imrét kövesse?... Félre, emberi gondolatok!

Szent Imre hivatása más; ő eszményt hirdet; példája kihat századokra s nemzetének nagyobb szolgálatot tesz, ha az erény uralmát benne biztosítja, mint ha a maga arasnyi uralmával boldogítja. Eszményt keres, sürget mindenki; az eszmények pusztulását siratja a hazafi. De ne használjunk üres szavakat; az eszmények ragyogó lárvák a keresztény hit és erkölcs tartalma nélkül.

Ne eszményeket... szenteket keressetek; ne eszményekhez... szentekhez vezessétek fiaitokat. A szentek erényében megtestesült eszményeket megértik s megszeretik.

[PO ÖM XII.: Ünnepnepok Emlékezések, Gondolatok, 110-111. old.]

November 6.

Végre megszeretjük saját lelkünket is a búcsúk megnyerése által.

Önhittség és kényesség elpuhít minket s beleringat sok hamis nézetbe; elbízunk magunkat, hiszen szeretjük az Istent, sőt buzgóknak is látszunk. Nem is akarom különben ezt tagadni, hiszen valóban buzgók lehetünk; de ez öntetszéstől elborul lelkünkben az Úrnak képe, mert könnyen megfedkezünk bűnösségünkről és nagy rovásunkról. Ó csalárd feledés, elfelejti azt, amit elfelejteni nem szabad!

Elfelejti, hogy mily nagy és szent az Isten, mily ragyogó az Ő tisztasága! Elfelejti, hogy mily kevésbé fejlett ki bennünk az ellenkezés a rosszal, a tökéletlenséggel szemben; mennyi a hamis szeretet önmagunk, mennyi a hálátlan hidegség Isten iránt!

Ki felelt már meg Krisztus szenvedésének? Ó, aki ezt gondolja, az érti, hogy mi a tisztítótűz; az érti, hogy miért gondoskodott az Isten tűzről, hogy legalább tűzön át jusson a tökéletlen teremtés a boldogságba.

Mily alázat leng a tisztítótűz felől, mely megcsapja az embert s megérteti vele, hogy nagy az Úr, s hogy előtte a szentnek is rovása van!

Ebből a fölismerésből fakad azután az igazi buzgalom; kezdünk jól imádkozni, ügyet vetünk lelkiismeret-vizsgálatainkra, bánatunkra, gyónásainkra, szentáldozásainkra; elszántabban gyűlöljük a bűnt, szóval a tisztítótűztől tanulunk tisztulást.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 317-318. old.]

November 7.

A purgatórium felett tehát az elégtételnek szigorú kötelessége is lebeg, ez valósul meg benne. Szenvedjünk és szenvedjük ki a tökéletlenséget.

Tegyünk eleget az Istennek; nem tehetünk eleget érdemben, tegyünk tehát eleget legalább a szerető szenvedésben.

Újra ismétlem, akárhogy is tekintjük a tisztítótűzet, mindez buzdít engem cselekvésre, közreműködésre; minden sürget: tégy, kérlek, dolgozzál, ajánld fel imádat, önmegtágadásodat; s ha később pap lész, ajánld föl a szentmisét.

Semmit sem kívánnak meg a lelkek annyira, mint a szentmisét.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 312. old.]

November 8.

Mikor a szent kelyhet felemelem az égre, hívom a tisztítótűzben szenvedő lelkeket: jöjjetek, igyatok, oltsátok szomjaitokat az Úr Jézus szentséges vérével.

Mikor a szentostyát felemelem, hívom a túlvilág borús egének madarait: jöjjetek és egyetek, oltsátok gyötrő éhségteket, mellyel az Istent éhezitek.

Szent Bernát, mikor a Trefontane kolostorban misézett, látta, hogy mint repülnek ki a lelkek a tisztítótűzből.

Jézus Szíve, tüze van oly tisztítótűz, mint a túlvilági tisztítótűz; végre ez is ennek a vérnek érdeméből tisztít.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 312. old.]

November 9. Lateráni Bazilika Felszentelése

Tehát ajánljuk föl a jócselekedeteket, k. t. u. (kedves testvéreim az Úrban), mint verejtekünk csöppjeit, az önmegtagadásokat, mint lelkünk könnyeit, az Úrnak; víz a verejtek, víz a könny, olt lángokat; de ajánljuk föl főleg a Szent Vért.

A Szent Vért ontsuk ki a tisztító tűz lángjaira. A Szent Vér hathatóságának gondolata buzdítson: requiem aeternam dona eis. Uram adj nekik örök nyugodalmat. Kiáltsuk azt az anyának szenvedélyével, aki ki akarja erőszakolni meghalt gyermekének boldogságát; kiáltsuk a testvér szeretetével, aki ki akarja erőszakolni az Úristentől az örök nyugodalmat testvéreinek; de kiáltsuk azt főleg a lelkek püspökének, az Úr Jézusnak, nemcsak kiáltó szavával, hanem kiáltó Vérével: Uram, adj örök nyugodalmat nekik.

Mert akiket szeretsz, azok nemcsak betegek, hanem szenvednek, nem haltak meg ugyan, de mégis a halál birodalmában nyögnek.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 312-313. old.]

November 10. Nagy Szent Leó pápa

Volt 1335-ben Bologna, olasz városban is első szentáldozás. A gyermekek, úgy mint ti most, az oltár körül álltak, az oltáron virágok illatoztak s gyertyák lobogtak. Elmúlt már az Úrfölmutatás s a gyermekek buzgó hittel s forró szívvel imádkoztak; nem néztek se jobbra, se balra s a csendben néha azt lehetett hallani, hogy suttozták: ó édes Jézusom, jöjj hozzám!

De ezektől a szerencsés gyermekektől távolabb, a templomban térdelt egy kis leány, Imeldának hívták. Ez a kis leányka buzgón imádkozott, vágódva tekintett néha az oltárra s mélyen fölsóhajtott: Ó Úr Jézus! hát hozzám nem jössz be?

Neki ugyanis még nem volt megengedve, hogy áldozzék, mert nagyon fiatalka volt. Imeldának ez nagyon fájt; látta az oltár körül a boldog gyermekeket, s azt gondolta magában: ó, kedves gyermektársaim, mennyire boldogok vagytok. Ti az Úr Jézust magatokhoz veszitek s én árván térdelek itt; pedig én úgy kívánom az Úr Jézust, hogy fáj a szívem utána. S égett az arca; kipirult; de sőt könnybe lábadt a szeme és sírt, hogy az Úr Jézust nem vehette magához.

Megint csengették; most a pap kifordult a gyermekek felé, a ragyogó fehér szentostyával kezében, s azt mondta latinul: Íme, az Isten béránya, ki elveszi a világ bűneit.

A kis Imelda e szavakra mélyen fölsóhajtott, meghajtotta fejcskéjét; át volt hatva lángoló hittől, hogy a szentostyában van jelen láthatatlanul maga az Úr Jézus, s két forró könnycsepp hullt a leányka szemeiből a földre: a szeretetnek s vágódásnak könnye.

De íme: nagy csoda történt! a szentostya, melyet a pap kézben tartott, kiosont kezéből s a gyermekek s a hívek fejei fölött ellengett s a kis Imelda fölött lebegett. Az emberek alig hittek szemeiknek; de a pap utána ment s ilyen aranyos paténával fölfogta a szentostyát s a kis Imelda ajkaira helyezte.

A gyermek úszott az örömben; kis szíve alig bírta befogadni a végtelen kegyelmet; lehunyta szemét, mint aki egészen elmerül Istenben; ajkai mozogtak s mosolyogtak, mint aki az Úr Jézussal beszél; de azután ajka megszűnt mozogni, szemét föl nem nyitotta többé, meghalt.

Örömtől s boldogságtól megrepedt a szíve. XII. Leó pápa 1826-ban őt a boldogok sorába iktatta.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 218. old.]

November 11.
Tours-i Szent Márton püspök

Ha egy pohár vizet nyújtok valakinek Isten iránti szeretetből, annak örök értéke lesz; bizonyára nem a víz, sem a pohár miatt, nem is a szomjas ember fölüdítése miatt, hanem azért, mert isteni lélek (a megszentelő malasztban élő ember) Isten gondolatai szerint, isteni lelkülettel (hitből), isteni jószággal, természetfölötti jó szándékkal adja azt a pohár vizet.

Az a külső cselekedet, s ezt mondhatjuk az egész életről, csak burok, csak foglalat; olyan, mint a papír, melybe gyémántot s drágakövet göngyölítünk. Bizony a papír keveset ér s ugyancsak közönséges, de a gyémánt s drágakő nagy érték.

Külsőséges életem is csak papír, de lelkülem drágakő legyen!

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 264. old.]

November 12.
Szent Jozafát püspök

Évek előtt egy papot kísértem meredek úton egy magasan fekvő kápolnához, ott akart misézni. Az ostyát s a bort hátizsákba tettük, s mentünk hallgatagon, csak az erdő zúgott egy-egy szélrohamtól meghajtva. Most egy erdőtisztáson álltunk meg, melyre a kopasz szirttetők reggeli napsugarai jókedvükben néztek le.

Akkor eszünkbe jutott, hogy vizet nem hoztunk, s le kellett mennem jó darabon, ahol az erdei forrásból merítettem egy kis vizet. Igazán kevés kellett, hiszen egy-két csepp elég.

Egy-két csepp víz — s anélkül nincs szentmise!

De hát a mi szívünk odaadása is nem-e csak egy vízcsepp az Úristen vére kelyhében?

Mi semmik sem vagyunk, csak vízcsepp, — Ő minden. De Ő akarja, hogy szeretetünk az Ő nagy közbenjárásának művében részt vegyen, hogy az Atyához együtt menjünk, mi vele s Ő velünk.

Mikor az áldozár a csepp vizet a kehely borába önti, azt mondja: Ó, Isten, aki az emberi természet méltóságát csodálatosan megalkottad, s még csodálatosabban megújítottad, add meg nekünk e kenyér s bor titka által, hogy annak istenségében legyünk részesek, aki kegyes volt emberségünk részesévé lenni, Jézus Krisztus, a te Fiad, a mi Urunk...

Ó, adjuk oda Jézusnak a mi gyarló emberi voltunkat, újítsuk meg naponkint a mi csendes, de hű felajánlásainkat, — az odaadást szent akaratának.

Naggyá lesz életünk, ha az örök főpap áldozatával egyesítjük!

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 283-284. old.]

November 13. Magyar Szentek és Boldogok

A magyar nép nemzeti eszményei mind a kereszténységből valók. Minden, ami szent, nemzeti lett; s minden, ami nemzeti volt, szent lett.

A magyar korona: szent korona; a magyar király: apostoli király; a magyar zászló a Szent Szűz zászlaja; a magyarság ideáljai: István, László, Imre, Erzsébet, Margit, Jolánta, Kinga Árpád vére s katolikus szentek; Magyarország története sokáig a kereszténység védelme; azután kétszáz éven át a vértanúság szenvedése, vergődés a félhold zsarnoksága alatt; a nemzet erkölcsi élete: a hit, bizalom, remény, kötelességtudás, jogérzet, minden, ami lelki, a kereszténységből volt való; az ápolta szívét; az egyenesítette föl újra meg újra a vad elnyomás és hanyatlás korszakai után; lelki életének ő volt csillaga.

Nyissátok meg a magyar nemzet történeti távlatait, ami eszmény jelentkezik dicsőségben s nagyságban, az mind a hitből való.

S viszont: nézzetek oda a hanyatlás, a visszavonás, a csúszás-mászás, az érdekhajhászat egymást váltó századaiba, amikor belviszályban a néptörzs pudvás lett, a török alatt féreg lett s a német befolyás alatt lágydereké nemzet lett; miért történt ez mind, ha nem azért, hogy a régi eszmények elborultak s a nép lelke gyöngye lett?

[PO ÖM XII.: Ünnepnepok Emlékezések, Gondolatok, 104. old.]

November 14.

Most pedig járjunk búcsút!

Szentjeink sírjai elpusztultak; de minek sírokhoz járni, mikor oltáraik vannak? Oltárokhoz járunk, midőn emlékeiket keressük. Minél hidegebb a kor, lanyhább a hit: annál nagyobb szükségünk van rá, hogy szentjeinkhez forduljunk; oda, hol fogékony lelkükben a keresztény bensőség remekelt s oly alakokat állított a világba, melyeknek fönségét 900 év forgása el nem pusztíthatta.

Ki ne járulna a hit e magaslataihoz, hogy hite megerősödjék? Ki ne lelkesülne a szentség e hőseiért, hogy új erőre buzduljon? Inspirációt, lelkesülést, lendületet itt nyerünk: itt lesz az ige testté; itt a nemzet hite életté.

A szentek a természetfölötti világnak vezérszavai! Rájuk alkalmazhatjuk «Rettenetes Iván» szavait: «Én vagyok a ti istenetek, amint az Isten az én Istenem»; lelkesülünk értük; emlékülön szárnyra kel buzgalmunk, bensőségünk s áhítatunk: Istenhez emelnek.

[PO ÖM XII.: Ünnepnepok Emlékezések, Gondolatok, 108. old.]

November 15. Nagy Szent Albert püspök

A Szentlélek tehát lelkünket annak valóságán, mondjuk, a gyökerén fogja meg s ott köti össze magát vele; onnan van, hogy azáltal minket minden emberinél különb, isteni cselekvésre képesít s ugyancsak azt adja belénk, ami lelkünk jövődjé, dicsőséges elváltozásának csirája s gyökere.

Erről a megszentelő malasztról mondja Szent Péter (2 Pét 1, 4): «ezáltal az isteni természet részesivé» lettünk, vagyis magával az Istennel közösségben állunk; ha pedig ez összeköttetés nincs meg, akkor Istentől elfordultak vagyunk; nemcsak akaratum s az Ő akarata közt, hanem a lelkünk valósága s Ő közte szakadás van, s ebben áll a bűnösség. A bűnt tehát nemcsak mint rossz cselekedetet kell tekintetünk, mely természetünk ellen, saját kötelességünk ellen van: hanem szakadásnak kell néznünk s Istentől való elhajlásnak.

Mikor vétkezünk, megsértjük az Urat s szétszakítjuk a kapcsolatot köztünk s közte. A malaszt visszaadja ez összeköttetést s ezáltal törli a bűnt. Ezt jó lesz nagyon szívünkre vennünk s ezáltal is a bűn sötét s végzetes titokzatosságától rettegünk.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 175-176. old.]

November 16. Skóciai Szent Margit

Jézus Krisztus áll elől, a megtestesült Isten, a Szent Szűz..., liliomos leányok..., koszorús ifjak..., áldozatos, tiszta, egyszerű lelkek..., hősök és napszámosok..., itt megy végbe az istenülés folyamata; a végtelenül szerető Isten szerelmes a lelkekbe, életük kincs neki (érdem minden), utolsó leheletük neki klenódium (pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius). Bennük él kegyelmével és az örök élet vágyát éleszti! Vita... vita aeterna, az evangélium kadenciája.

Itt már ismerik az élet vizeit, s a szép boldog élet a nyolc boldogságban mutatkozik be.

Ó Krisztus, szeretem az életet, az örök ifjúságot, s tudom, hogy ezt csak általad nyerhetem... testvéreimhez kell hasonulnom, kiket szeretek.

Mondják, hogy ez bánatos élet, hogy nem szereti a virágos földet, a kék eget, az illatos rózsát, a csillámló márványt, hogy nem mosolyog s halállal álmodik.

Ellenkezőleg; szereti ezeket, de mivel a kék ég elborul, a rózsza elhervad, a márvány elporlik, szeretete ezeken túl terjed s harmóniát teremt föld és sír, idő és örökkévalóság, rózsanyílás és elmúlás közt. Mélyebben szállt le s az örök élet credójának sirályszárnyain emelkedik föl. Nyolc boldogságba foglalja a lélek s az élet minden emancipációját, hívják bár szegénységnek, könnynek, vértanúságnak, üldözésnek!

Ó fölséges, vígságos, harmonikus élet; csak az haragszik rád, ki arcodba nem nézett. Én ismerlek és szeretlek!

[PO ÖM, VII., Elmélkedések az Evangéliumról II., Élő vizek forrása, Különálló ünnepek, 175-176. old.]

November 17. Nagy Szent Gertrúd

Ha tehát nagylelkűen érezni és gondolkozni akarunk, járjunk a szív iskolájába; ha magasra akarunk törni gondolatainkban, ne bízzuk magunkat az ész fényére, vegyük hozzá a szívnek melegét; menjünk egyenesen oda a szívbe és a szívhez: az Úr Jézus Szentséges Szívéhez, tartsuk oda szívünket ezen Szentséges Szívhez, kölcsönözzük ki ezen Szívnek dobbanásait, dobbanjon vele a mi szívünk is, akkor fogunk nagylelkűen érezni és gondolkozni Krisztussal szemben.

Mindenesetre a Szentléleknek, aki korszakok szerint más-más kegyelmet osztogat az egyháznak, kiváló ajándékát kell az Úr Jézus Szentséges Szíve tiszteletében látnunk, és mindnyájunknak, már azért is, hogy a Szentlélek indításának megfeleljünk, kiváló tisztelőivé kell lennünk az Úr Jézus Szívének.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 122-123. old.]

Könyörögjünk!

Úristen, aki Szent Gertrúd tiszta szívét magadnak meghitt otthonul választottad és általa Jézus Szentséges Szívének tiszteletét megismerttetted a világgal, az ő érdemei és esedezései által kegyesen töröld el szívünk gyarlóságait, hogy isteni fölséged méltó lakóhelyévé válhasson.

A mi Urunk Jézus Krisztus által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel együtt az Atyaisten dicsőségében. Ámen.

[Szentlélek hárfája Prohászka Imakönyv, 10. átdolgozott kiadás, 497-498. old.]

November 18.

Ahogy így képzeletben nézem őket, úgy látom, hogy arcuk átszellemült s az örökkévaló felé fordult; húzza őket mulandóságból s látszatból el a végtelen; belenőnek a változatlanba, s szenvedélyük lesz az erős, örök élet.

Minél tovább nézem őket, annál inkább ragad rám is ez az irány, ez árama a lelkeknek, s úgy érzem, hogy nem vagyok idegenben köztük. Sőt, itt volnék idegenben s itt ágyaznék magamnak tövisesből fészket, ha földhöz s időhöz tapadva életemet a mulandóságnak szentelném.

Veletek tartok hát, elköltözött lelkek, veletek nézek az örök élet végtelen perspektíváiba; rokonotok vagyok, de még csak olyan, mint a fecskéfiók, amely a sárból rakott fészek nyílásán néz a végtelenbe s még nem követheti szárnyaló testvéreit. Tudom, hogy a fészek letörik, hogy a világ elhagy; éppen azért nem szegezem le magamat ide, hanem közösséget tartok veletek. E közösségben sokszor úgy érzem, hogy ti is felém jöttök, s hogy főleg az este, mikor elhal a mindszentek ünnepének zsolozsmája s az egyház figyelme a tisztuló túlvilágra irányul, úgy tetszik, mintha hosszú sorokban eljőnétek hozzánk, s viszonzásul imáinkért ránk borítjátok a túlvilág szentelt hangulatát.

Jó ez nekünk; megérezzük benne nagy feladatainkat.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A túlvilág tornácában, 209. old.]

November 19.

Árpád-házi Szent Erzsébet

Erzsébet nem valami, a világról fogalommal nem bíró kis zárdanövendék. Egyszerűen öltözködik s az egyszerűség s kedvesség mezei virágai szebben ékesítik őt, mint a gyöngyök a «francia királynét». Juditnak Isten ad szépséget; Szent Erzsébetnek is; mikor gyapjúruhában megjelenik a magyar követség előtt, — mert selymén s bársonyán már túladdott — elbűvöli a magyar urak lelkét. Így élt boldogan, szíve férjén függött, háromszor lett áldott, boldog anya; de mivel hősiesség volt s nemcsak izzó rózsza, forró szívű feleség, hanem tiszta lélek, tehát hóvirág is volt: azért hóban, fagyban, kegyetlenkedésben, emberek részéről szívtelenségben kellett megpróbáltatnia s megnyílnia; a Wartburg-várból istállóba került, midőn kiutasítatva, három gyermekével az eisenachi korcsmának istállójában húzta meg magát; onnan indult templomba, midőn éjfél zsolozsmára harangoztak a barátok s kérte őket, hogy e nagy kegyelemért, e Krisztus-hasonlatosságért, hogy ő Wartburgból téli éjben istállóba kerülhetett, Te Deumot zengjenek.

Szent Ferencnek köpenyét küldte el neki IX. Gergely pápa; azóta nem kellett neki II. Frigyes koronája, aki kezét kérte; ott maradt a marburgi szegényházban, melyet ő alapított; ott szolgált, ott halt meg s három év múlva kiemelték sírjából; a hét választófejedelem vitte koporsóját s II. Frigyes rátette a koporsóra azt a koronát, melyet Erzsébet elfogadni vonakodott életében.

[PO ÖM XII.: Ünnepnapok Emlékezések, Gondolatok, 114-117. old.]

November 20.

Mit csodáljunk benne? Azt az örökszép hitéletet, mely őt a világból fölsőbb, tisztább fénybe emelte, vagy azt a fesztelen, kedves lelkületet, mely erőszak nélkül mindent eligazít, eltűr s kellemével bilincsel és győz? Azt a tökéletességet, mely a kegyelem erényében minden emberi bölcsességet megszegyenít, minden ideális alkotást elhomályosít, azt a lelket, mely a hitből él s legyőzi a világot?

Mit csodáljunk benne, azt, hogy gyermek maradt végig s huszonnégy évvel már a paradicsomot s a Golgothát bejárta? Azt-e, hogy Szent Ferenc köpenyét II. Frigyes koronájánál többre becsülte?

Mit csodáljunk benne? Azt a Te Deumot az éjjeli, téli csöndben, vagy azt az éneket, melyet halálakor a legenda szerint Marburg vidékének éneklőmadarai zengtek a halottasház szerháján? Harmónia, glória, Te Deum az egész élet.

Íme, az Istennel egyesült, gazdag, fogékony léleknek élete; a tudomány szétszedi elemeit, a bölcsészet kommentálja; de azt megalkotni egyik sem képes: az Isten kertjében szokott az nőni, ott feslik, ott virul és illatozik.

A magyar egyháznak nincs más emléke Szent Erzsébettől, mint egy darab szárazfa nyoszolyájából az esztergomi székesegyház kincstárában: bár virágoznék ki a hétszázéves emlékeknek szárazfája Szent Erzsébet erényeinek követésében; bár éledne föl köztünk szelleme, a gyakorlati hit, mely az égbe néz, midőn a földön jár, mely nemcsak lát, de tesz is.

[PO ÖM XII.: Ünnepnapok Emlékezések, Gondolatok, 114-117. old.]

November 21.

A Boldogságos Szűz Mária bemutatása a templomban

Édes az a bensőség, mely a Szent Szület kisleánykora óta kíséri s figyelemben részesíti s gyengédséggel őrizi emlékét, s azért bemutatásának is a templomban nov. 21-én külön ünnepet szentel. Kedvünk telik azon, hogy az Isten a Szület, mint kis leányt siet magának lefoglalni. Pedig több-e neki egy gyermekfej, mint a szőke kankalin vagy a százszorszép? De Ő világoknál többre becsülte ezt a gyermeket, s nevelője, mestere lett. Szerette őt; tetszett neki: «sola sine exemplo placuisti»: senki úgy, mint ő, s tetszése annyit jelentett, hogy senki sem nyert annyit kegyelemből, bensőségből, lelkiségből, finom érzékből, mint éppen a Szűz. — Az én lelkem is Istené; elég ezt tudnom, hogy becsüljem, szeressem s neveljem azt.

[PO ÖM, VII., Elmélkedések az Evangéliumról II., Élő vizek forrása, Különálló ünnepek, 223-224. old.]

November 22.

Szent Cecília

Imádkozó lélek. Mikor imádkoztok, beszéljen a szívetek. «Teljetek be Szentlélekkel... zengedezvén és énekelvén szíveitekben az Úrnak» (Ef 5, 19). A szív beszéljen a benne levő s melegét kiárasztó Istenről; ússzék érzelmeiben; csapkodja szárnyait; mert «animae lingua devotionis fervor est», a lélek akkor beszél, ha megindult; ha megindult a mélység érzetétől, vagy a Fölségesnek borzalmától, vagy saját érthetetlen ösztöneinek dagályától.

Az ilyen lélekben zsoldár kél, a végtelennek fuvalmától, — himnusz hangzik a dicséret, az imádás motívumaival, — dal kél az öröm, a vígság érzelmeitől, hogy nagy az Úr és szent s a mienk, akit szeretni lehet és kell!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 183-184. old.]

November 23.

A legérzelmesebb szeretet ez erős alapon fejlődik, s nem ellenkezik az abszolút, isteni akarattal s a pokollal. Ő fölemel kegyelmes szeretetben, s lelkünk simul hozzá, mint a rabszolganőből lett királyné urához. Hatalma nem fészélyezi, sőt hatalmasnak, őserősnek, szóval úrnak akarja maga fölött királyát s jegyesét. Én is így tekintek föl Istenhez: Ő fölemel, Ő szeret, ki másrészt a föltétlen hatalom! Nekem csak hozzá simulnom, reá omlanom lehet. — Ellenkezésről, széthúzó hajlamról nem lehet szó. Ha nem szeretnélek, pusztuljak el; aki végtelen kegyelmes Urát, királyát, jegyesét nem szereti, az csak pokolra lehet méltó!

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Advent, 38. old.]

November 24.

De ez az advent, mely volt, figyelmeztet arra az adventre, mely van, melyben az Úr jövőféltben van. Jön felénk az Úr!

A mi egész életünk advent. Ennek az adventnek karácsonya a halál után Krisztus kegyes és irgalmas arcára vetett tekintetünk; az az első tekintet, melyet a kegyelem állapotában kimúlt lélek az Úrra vet, befejezi az élet adventjét.

Ó hát csak így legyen! Mitis atque festivus Christi Jesu tibi aspectus appareat. Lásd meg lelkem Krisztus kegyes és diadalmas arcát!

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Advent, 7. old.]

November 25.

Alexandriai Szent Katalin

Ha a purgatóriumra gondolok, nekem elsősorban nem a passzív, hanem az aktív elem jön eszembe. Ezek a lelkek, mint Szent Katalin állítja, nem kényszerből, hanem készségeből szenvednek; miután érzik, hogy tökéletlenek, át akarnak idomulni, ki akarják magukból szenvedni a tökéletlenséget.

Mikor a vas olvad, megtisztul a salakjától, ez az olvadás, ez az izzás nem szenvedés, hanem tökéletesedés. A tűz, mely a vasat szétszedi, ránk azt a benyomást teszi, hogy romboló hatalom; voltaképp pedig tökéletesít: úgy a tisztító tűz is szenvedést hoz ugyan, de tökéletesedést is. Ez a folyamat nemcsak a szenvedésnek, hanem a tökéletesedésnek is törvénye.

Amellett azonban valóságos elégtétel; a megsértett isteni Fölségnek nyújtott elégtétel.

S az elégtétel fáj; fájdalmunkban szolgáltatjuk azt az Úrnak.

Így akarta az Isten.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 311. old.]

November 26.

Az egész emberi nem is nagy csatát vesztett, s egészen ellensége kezébe esett egykoron. Az ördög a bűnbeesés után az emberi nem nyakára hágott s mondá: Enyém vagy; az örök rabszolgaság láncára fűzlek; öldökléssel és gyűlölettel töltöm majd el a földet, a másik világon pedig tűzzel-vassal pusztítlak; tönkreteszem minden örömet; elveszem minden reményedet, s szerencsétlen leszesz itt s a másvilágon.

Íme, az eredeti bűn által tényleg szegények lettünk. Beteg szülőknek beteg gyermekei, száműzött szülőknek száműzött gyermekei, méltóságukat vesztett szülők igénytelen gyermekei, hazátlan s a nagy király előtt kegyvesztett szülőknek megbélyegzett gyermekei.

Ki tehet róla? Mi nem. Sirathatjuk, mint a gyermek sirathatja szülei elveszett birtokát, melyet vissza nem szerezhet soha.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 44-45. old.]

November 27.

A régi advent elmúlt; a mostani advent folytonos, s minden egyes lélekben ismétlődik. A lélek alszik... téved... dermed; föl kell ébreszteni.

Némely lelket elfojtott a test; él benne az állat, alszik az ember.

Mást elborított a káprázat, eltelt magával; él benne az öntelt ember, alszik az isteni ember. Minden ember többé-kevésbé szomnambul az isteni világban; él, jár, de inkább csak alvajáró; le van borítva öntudata öntudatlansággal, elfogultsággal, gyöngeséggel, s az isteni élet kő- és jégkérgéken iparkodik áttörni.

Bennem is mennyi egyoldalúság, hiba, hiány, kis-kaliber, idegesség, ellenszenv, — mennyi pára, árny és homály, — mennyi kitaposott útja az öntudatlan indulatjárásnak.

Éjben állok valamiképp; lelkiismeretem s isteni sugallatok mind megannyi prófétai szó; ébresztgetnek, fölráznak, iparkodnak fölszabadítani a káprázattól! Illumina oculos meos...!

Látni akarok, látni önmagamat. Tisztulni akarok s alakulni.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Advent, 10. old.]

November 28.

Labouré Szent Katalin

Valóban kegyes és irgalmas és édes nekünk az Üdvözítő anyja!

Bár ezt magam is tapasztaltam, de azért mégsem látom át, hanem inkább csak sejtem, hogy mily segítő kegyelmek áradnak ki a Szent Szűz révén a lelki világ tengereinek hajótöröttjeire. S azért van itt inkább csak a sejtelmeknek helye, mert ez a kegyesség nem csap lármát, nem vezet számadást, sem naplót a sok jóról, amit tesz; sőt ellenkezőleg, takarja a botrányt, felejteti a bűnt s a bátortalanságot, mintha soha sem esett volna meg.

A jóság nem vezet statisztikát; még szemrehányást sem csinál s nem érezteti meg velünk hűtlenségünket, hanem szívből örül, ha egy lelket megment s csak ennek a boldogító jelenvalóságnak él.

Ami volt, az nincs már, a bűn is volt, de most már nincs; a valóság tehát az, hogy a jó győzött, s a jóság ennek örül. Minden jóság hasonlít e részben a nagy isteni jósághoz, melyről az Írás mondja, hogy a rosszat felejteti, ha megbánjuk, s hogy azt a tenger mélyébe temeti.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szép Szeretet Anyja, 252. old.]

November 29.

A puszta emberének szava nem ének; szózata nem édes, nem hízeleg, de belevág a lélekbe. Inkább sivítő tavaszi szélnek mondom, mely jeges, de tisztít; megmozgat minden ágat, letöri a korhadtt gallyat; a halálra szántak meghalnak tőle, de akikben életrevalóság van, azok összeborszadva bár, de fölélének. — Penitencia, önmegtagadás, vipérák fajzati, tűzre való pelyva, ez mind igaz rólam is; alázattal elfogadom.

Ez a beszéd szétszedi a mámort, a fátyol szétfoszlik s megpillantom szegényes, kényes, erőtlen lelkemet; be jó ez a borzadás; az élet ereje borzong végig rajtam!

S magáról is hogy beszél: ő a puszta embere, s Urának saruszíját sem méltó megoldani. — Van ott mélység, ahonnan ily erő és érzés emelkedik.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Advent, 18. old.]

November 30.
Szent András apostol

Ily imádkozókat akar az apostol, kik zengedeznek «zsoltárokkal, dicséretekkel és lelki énekekkel» (Ef 5, 19), s akik kérni is tudnak, hogy alázatukban meghajlítsák az isteni akaratot. Uram, adtál lelket, akarod, hogy akarjak; lefoglál a szükségesség láncába, a fizikának vaspántjaiba, de szükségesség s fizika fölé kiemelkedő akaratot adtál; tehát akarod, hogy kérjek, hogy elnyögjem, ami szívemben van. Te töltöd meg lelkemet, hogy kicsorduljon, íme, lábaid elé öntöm érzelmeimet! Ó segíts; segíts s erősíts! Lelkem még fejletlen, emelj föl magadhoz s adj erőt, hogy a belátás s a kötelesség útjain tele szívvel járjak s ne csak járjak, hanem szárnyaljak.

A társadalmi állás s a hivatalbeli kötelességeknek értelmetlen s száraz világába beleállítom a te illetteidtől fölmelegedett szívemet; lelkeddel akarok eltelni, hogy éltem poros útjainak széleit is isteni érzelmeknek flórája díszítse. Így könnyebb is s igazabb is az élet.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., A második Húsvétől a harmadikig, 183-184. old.]

December – Karácsony hava

December 1.
Boldog Charles de Foucauld

Hát, K. H. (Kedves Hívek), mi is úgy akarunk élni, ahogy az Úr Jézus azt tőlünk kívánja s ahogy kívánságát az evangélium nagy képes kiadásában az élet színeivel, közvetlenségével s melegével kifejezésre hozta, mintha azt mondaná: Emberek, akartok gyöngyéletet, itt van a názáreti kis ház. Vonuljatok bele az otthonba, dolgozzatok serényen s istenileg fogtok élni.

Ha azt a sok apró dolgot reggeltől estig és estétől reggelig a názáreti ház szellemében végezzük, életünk nem lesz taposó malom, hanem édenkert; házunk nem lesz rabság, hanem gyöngyház; életünk nem lesz ment az idealizmustól, hanem ellenkezőleg az idealizmus zárt kertje. Életünkön kedvét fogja találni az Isten, s az az isteni élet, mely az Istennek tetszik.

A názáreti ház nyílt kapuval hívogat; máshová nem térhetünk, hanem a keresztyén isteni életnek menhelyébe kell mennünk, lépünk oda bizvást. Kis vagy mondjuk inkább nagy dolgokra születünk; egy isteni életnek nagy feladata vár reánk, azt csak a názáreti házban oldhatjuk meg; lépünk be; a kapura az van írva: Isten hozott.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szentek, 80-81. old.]

December 2.

Az adventben az idő sürget; eseményei világraszólók.

Mint a Szentírás mondja: hegyek hegyekre torlódnak s fölöttük emelkedik fel a nap, a Messiás, akihez özönlenek a népek: elbódul a lélek a népek örömeiben; ki érti meg azt, hogy mi történik itt?

A keresztyénység a Szent Szűz szívéhez zárandokol el, ragyogó vágyaiból, szent indulataiból megéri, hogy mi lesz?

Innen van, hogy mi mindnyájan annyira vonzódunk ahhoz a Boldogságos Szűzhöz. Innen van, hogy a felséges templom előtt, mely még zárva van az adventben, áll egy kép, mely ékesen szóló és melegen érző: a Boldogságos Szűz Mária. Mert az ő lelke a lelkek eszménye, és az ő szíve a szívek felgyújtója, és az ő nyelve fog nekem adni kellő szavakat, hogy hogyan járuljunk ahhoz, ki hozzánk jó, mert Aki a Szent Születet édesanyává tette és az ő vérét édes tejjé forralta, Az adott az ő szívébe is kellő érzelmeket, melyekkel Őt üdvözlünk illik.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 40. old.]

December 3. Xavéri Szent Ferenc

A lelki élet tanítói egyre hangoztatják: nem szabad túl sokat dolgozni.

Különös paradoxonnak, ellentmondásnak látszik ez: buzdítanak, hogy dolgozzunk minél többet az Isten dicsőségére; szemcink elé állítanak szellemi óriásokat, Xavéri szent Ferencet, Szent Ignácot, Néri szent Fülöpöt s aztán rávágják: Nem szabad túl sokat dolgozni.

Mennyit nem szabad dolgozni? Soha annyit, hogy az ember elhanyagolja magát; nem szabad annyit gyóntatni, hogy az ember maga ne gyónjék; nem szabad annyit dolgozni, hogy a lelki olvasmányt vagy a breviáriumot elmulassza; mert mit használ az olyan munka, melynél fogva a legfőbb munkát kicsinyeljük vagy elmulasztjuk.

Íme, a szétforgácsolt, irányát és erényét vesztett akarát. Akarni, amit az Isten akar: ez a valódi bölcsesség!

Ezen egységesítés által lesz az ember osztatlan, már pedig aki erős akar lenni, annak osztatlannak is kell lennie.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Alkalmi szentbeszédek, 209. old.]

December 4.

Az adventben a keresztény hit és gyengéd érzék a Boldogságos Szűzben először a vágyódó lelket tiszteli.

Mikor a Boldogságos Szűznek szemérmes és alázatos vallomása után: Íme, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint, az örök Ige testté lett, lángba borította annak a Szűznek szívét és lelkét; minden imája, minden érzelme, minden gondolata egy szent vágyban gyúlt ki: az anyának vágyában azon gyermek után, kit szíve alatt hordozott.

Nincs gyengédebb, nincs érzékenyebb szív, mely az emberiség nagy vágyait felfogja, mely a küszködő, reménykedő lelkek dobbanásait megőrizze, mely a hitet, reményt és szeretetet Isten iránt s Messiása iránt hívebben kifejezze, mint a Boldogságos Szent Szűznek vágyódó lelke és szíve.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 40-41. old.]

December 5.

És jóllehet az egész emberiség a nyomorúságok örvényében nem fogadhatja az Úr Jézust más érzellemmel, mint a legforróbb vágygal, mégis ennek az emberiségnek vágya hideg és kemény, mert urat vár és győzőt, vaspálcával várja a népek letipróját; hanem az a Szűz várja gyermekét.

Hideg az a vágy, mely csak urat vár, hanem az a vágy, mely a testvért várja, az igazán meleg.

Sötét az a vágy, mely csak királyt vár, ki országát felállítsa a földön és akinek hódoljon minden; hanem az a vágy, mely gyermeket vár, az már gyengéd, édes vágy.

Íme, ez a vágy csak az édesanya lelkében fejlődhetett. Azért a Boldogságos Szűznek szíve a legeszményibb és leglelkibb és leggyengédebb vágnak törzse, rajta fakadt ki ez a szép virág.

A Boldogságos Szűznek a vágya az az igazi vágy, amellyel akarta az Isten vártni magát, akarta, hogy várjuk Őt mint testvért és mint gyermeket; azt pedig mástól nem tanulhatjuk meg, csakis a Boldogságos Szűztől.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 41. old.]

December 6. Szent Miklós püspök

Azonban nemcsak azért kell áldozatosakká lennünk, hogy az isteni Megváltóhoz hasonlítsunk, hanem önérdékünk is kötelez minket az áldozatra, mert aki buzgó akar lenni, annak saját maga lelki javáért áldozatot kell hoznia.

Magunknak teszünk szolgálatot, ha áldozatos lelkek leszünk.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 119. old.]

December 7. Szent Ambrus püspök és egyháztanító

Ez a valóság tetszelgés nélkül, ez a szent egyszerűség hiúság nélkül, ez a iustitia olyan, mint az egészséges gyökér, melyet beteges képzelgések, valótlanságok férgé nem rág. A világban sarjad, de nem a világ számára. Neve nincs, valósága van. Nem névért él, de örök valóságért.

Azok a vértanúk, kiknek nevét nem ismerjük, kik nem törődtek azzal s nem okoskodtak azon, hogy milyen pálmát nyernek, hanem a kínok közé rohantak Istenért; a milánói leányok, kiknek neveit Szent Ambrus nem említi s csak azt mondja róluk, hogy oly buzgók s áldozatkészek voltak, hogy anyáik őrizték őket, nehogy Szent Ambrus beszédeit hallva, a világot is elhagyják: e mosolygó névtelenek a valóságnak kedves alakjai!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 98. old.]

December 8. Boldogságos Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatása

Mi a boldogságos Szűz Máriának az a legszebb, kiváló s hozzá egyedül méltó vonása?

Az, amelyet mi a szeplőtelen fogantatásban tisztelünk.

A Boldogságos Szűz Máriának ez a szeplőtelen fogantatása legékesszólóbban hirdeti az Úr Isten szentségét, végtelenségét, gondolatainktól és érzelmeinktől végtelenül való elfekvését; hirdeti ékesszólón azt a remek észt, amely az emberi nemnek átkába belegondolta a Boldogságos Szűzet; hirdeti annak a karnak a hatalmát, amely a romok közé szép templomot épített; hirdeti a szívnek szeretetét, amely az ő édesanyját úgy szerette s átkarolta, hogy mikor az egész világ elesett tőle, függött az ő kebelén egy lélek: a Boldogságos Szűz Mária; hogy mikor valamennyi szív páratlan elhidegülésben elidegenült az Úr Istentől, maradt az Úr Isten szívében egy szív, hozzáfórrva és nőve elválaszthatatlanul: a Boldogságos Szűz; hogy mikor valamennyi szikra kialudt abban az óceánban, mely a teremtés khaosza, egy csillag maradt az égen; hogy mikor az Isten művei mind elpusztultak és sötétségbe borultak, maradt egy Isten-műve, mely az ő kezének remeklését volt hivatva megőrizni és hirdetni a világnak: a Boldogságos Szűz.

És ez a kiváltság, melynél fogva a Boldogságos Szűz az eredendő bűn nélkül fogantatott és született, ez a nagy kiváltság hirdeti, hogy ő az az asszony, akit a nap övez; s maga a Boldogságos Szűz Mária úgy jelentette ki magát egy napsugárból szőtt ruhában, égre emelt szemekkel, imádkozó ajakkal: «Ego sum immaculata conceptio». — Mintha csak azt mondaná: «Ti szegény emberek, ti mind elhullottatok, csak én vagyok az a páratlan lélek, ki az Úr Isten szeretetében és hatalmában megállottam. Ti, emberek, mind romba dőltek, csak én vagyok az a páratlan lélek, ki Istenhez menekültem. Ti, emberek, mind betegek vagytok, de nyomorúságtok nagy kórházai felett emelkedem én páratlan üdeségben. Ti, emberek, mind ki vagytok száradva, kedélyetek pusztá, hideg, sötét; csak egy üde és friss lélek van, amely önmagában a régi kegyelmet tükrözteti: én vagyok — a Szeplőtelen Fogantatás. — Ez a szeplőtelen fogantatás tehát hirdeti azt a nagy kiváltságot, hogy a Boldogságos Szűz Mária az eredendő bűn nélkül fogantatott.

[PO ÖM, XIII., Élet Igéi I., A Szeplőtelen Fogantatás ünnepére, 60-61. old.]

December 9.
Szent Juan Diego Cuauhtlatoatzin, guadalupeai látnok

Nézni kell a Boldogságos Szűzre!

Nézz reám, ez az olvasó imádságának első regulája; akkor azok a képek, azok a titkok, melyek különben fakók, melyek különben nem vonzanak, melyek különben talán oly sokszor hidegen hagyták szívünket, meleg színt öltenek.

Akkor az a tizenöt kép művészi kép lesz, melyet nem lehet festeni, hanem melyet látni lehet a hit víziójában. A hitnek ez az ereje, mint látjuk, az olvasó imádságának ereje; azért mondtam, hogy az olvasó-ima a hitnek imája.

Az olvasó imájánál az embernek azt az olvasót a kezébe kell fogni, arra a Szent Szűzre kell nézni; nem a csodálatos Szűzre, hanem arra a Szent Szűzre, ki az ő örömeivel, melyek az Úr Jézuséi, fájdalmaival, melyek az Úr Jézus keresztye, s dicsőségével, mely az Úr Jézus dicsősége, áll előttünk, őt nézzük, azáltal megszeretjük s így ránk olvad az ő érzelme, melege, ereje.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 17-18. old.]

December 10.
Loretto

A názáreti ház az életművészet iskolája s minden helyisége valóságos műterem. Azonban ott nem művek, hanem életek készülnek, s készülnek úgy, hogy folynak; itt az életművészet folytonos, s remeklése e művészetnek épp a názáreti ház lakóinak élete.

Nekem is kell dolgoznom életemen; nem kellene ahhoz nagy s fényes tehetségek, sem gazdagság, sem előkelőség, hanem hívő öntudat, érzék az erény iránt s finomság és tapintat az élet virágszirom gyengédségű fakadásai iránt. Érzék kell belém az öntudatomban felvetődött, azután az akaratommal átfonódott érzések, indulatok iránt s az életnek erkölcsi tartalma iránt.

Észre kell vennem a jót, mely öntudatomban jelentkezik; meg kell becsülnöm a kötelességek nagy értékeit s örülnöm kell azon, hogy a jóindulat melege fakad lelkemben s hogy jó cselekedeteimmel szebbé s jobbá teszem magam körül a világot.

Ez az én világosságom, ebből adok másnak is s környezetemnek, s a jóság s az erény hatalmát léptetem a térbe s időbe, hogy az anyag fölött is úr a lélek legyen.

Tehát életet, lelket, s szellemet árasztok kövek, sziklák, fák, falak, bútorok közé. S az ilyen életből lesz más élet a világban.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szép Szeretet Anyja, 263-264. old.]

December 11.

A vágyódó Szűz képét egy másik kép váltja fel: a várakozó Szűzé.

A Boldogságos Szűz az ő vágyának hevében egyre vár, úgy mint azok a próféták virrasztó szemmel az éjben.

A Boldogságos Szűz vár mint a szibilla-szüzek, azzal a tiszta, féltékenyen őrzött szüzességgel, vár minden elkeseredés, vár minden keményebb érzelm nélkül. A Boldogságos Szűz minden gondolatával, érzelmével függ azon, aki jön, és ez ébren tartja az ő lelkét.

Azt gondolom és ki merem mondani, hogy valami szebbet nem lehet elképzelni, mint ezt a várakozó Szűzet, és ha valaki költő volna, legszebb éneke ezt illetné meg; a festőnek a legszebb színeket, a hű keresztyének pedig a legédesebb érzelmeket erre kell fordítani, erre a gyönyörű, ragyogó képre: a várakozó Szűzre.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 41-42. old.]

December 12. Guadalupei Boldogságos Szűz Mária

«Nincs kedvtelése rajtatok; ti sötét lelkek vagytok; nem ilyen volt az én művem! Nem vagytok a régi inkák, hiszen romok közt laktok, rongyokba öltözve. Nézzétek, milyen volt az Isten nemzetségének háza! — Ti nem vagytok a régi nemzedék; a ti arcaitokon a nemes vonások elmosódtak. Szenvedélyek cikáznak végig lelketeken. Nem vagytok az Isten gyermekei! S látjátok, azért, mert nem vagytok az Isten gyermekei, azért vagytok ily szegények; — azért nem csodáljátok azt, amit előbb csodáltatok; nem szeretitek azt, amit előbb szerettetek. Nyomorultak lettetek! — De én könyörülök rajtatok és adok nektek egy új Ádámot, az Ember Fiát; — vágyódjatok utána, hogy kiemeljen és kiszabadítson titeket!»

És mihelyt az Úr ez irgalomteljes gondolatát gondolta, mihelyt ez a primogenitus az örök szeretet sugárzásában az Isten lelke elé lépett, azonnal elgondolta, hogy méltó Isten-anyát ad Neki, olyant, aminőt csak az Úr keze alkotni képes; elgondolta, hogy ez Isten-Fiúnak bevonulására egy oly diadalkaput épít, «portam speciosam», amilyent csak Isten képes, hogy lássa kiki: ez az Isten műve; tudja kiki, hogy az Isten keze alkotta.

«Kérj magadnak jelt a mélységben és magasban» — és nem kellett; — no hát adok nektek én jelt, se ott fenn az égen, se ott a föld mélyében, — hanem köztetek fakasztok tiszta, sértetlen, szűzi virágot, — ezen az átkozott földön kihajt a bűnös gyökeréből egy sértetlen hajtás, «virgo Jesse»; — a beteges, vánszorgó emberek közt teremtek egy tiszta, sértetlen, szeplőtelen szüzet, ki kegyelemmel teljes élte első percétől, ki a sötét lelkek közt ragyogó lélek, — ki a kórházak levegőjében viruló pálma, — ki a mérgezett kedélyű emberek közt friss, üde, az élet telje és szépsége: a szeplőtelenül fogantatott Szűz! — A szeplőtelenység, a kegyelmi állapot léte első percétől, az érintetlenség, az egészség, az élet telje, a sértetlenség... ez az Isten adománya, amellyel kitüntette... ez az Isten jegyesének kincse, ez az Isten-anya méltósága... ez rajta a nagy, a remek, az Isten műve!

[PO ÖM, XIII., Élet Igéi I., A Szeplőtelen Fogantatás ünnepére, 62-63. old.]

A Boldogságos Szűznek ez a mai ünnepe arra tanít minket, hogy ha valóban tisztulni akarunk, lépünk rá arra az útra, melyen Isten-anya és szolgáló, királyné és az ács felesége s minden választott lélek halad, ha tisztulni akar: az áldozatnak útjaira. A mai ünnep arra tanít minket, hogy a léleknek áldozatba kell öltözködni, ha bármiképp szép és tiszta akar lenni.

[PO. ÖM. XVIII. Élet Igéi III. Szűz Mária, 7. old.]

December 13. Szent Lúcia

A szent tisztaság a lelket erőssé, úri lélekké neveli s állhatatosságot ad neki a természet ingatag elváltozásai közt. S lévén a fegyelem a lelkülete s a küzdelem a természete, nem csoda, ha kivált egy jelleg emelkedik ki rajta: az áldozat szelleme!

Az egyház kiérezte már régen, hogy az áldozat sugallataira a tiszta lelkek a legalkalmasabbak, mert a tapasztalat is úgy mutatta, hogy a legszebb vértanúi pálmák a szüzek kezében lengtek.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 305. old.]

December 14. Keresztes Szent János

De nemcsak Isten-, de Krisztus-imádóvá is változott a szeretet, az Oltáriszentség körül; átváltozott misztikus, vonzalmas, szimpatikus szeretetté.

Szimpatia minden szeretetben van; a szeretet a mérték, a megértés, az együttérzés mértékével jár. Ha az ember azt, kit szeret, igazán közel bírja, ha azzal együtt él, ha az élet egységével bírja fokozni az együttélés életét, akkor ez a szimpatikus szeretet ünnepét üli.

Természetes, hogy volt szeretet abban a kereszténységben, és ez a szeretet eszményi együttélés volt az isteni Megváltóval.

De az Oltáriszentség körül ez az irányzat szenvedéllé nőtte ki magát; mert egység, egyesülés, együttélés lehet másutt is, de nincs oly titokzatos, mint a keresztény léleknek az Oltáriszentségben való egyesülése Krisztussal. És Krisztus ezt akarta.

Hisz a mélység vonz, húz, az óceán kitarja kebelét, vonzza bele való elemeit; úgy az Oltáriszentség is úgy nyújtja kegyelmeit, hogy a mi szeretetünk az Oltáriszentségben legyen szenvedélyes szeretetté.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szentségi Jézus előtt, 302-303. old.]

December 15.

Milyen az a várakozó Szűz?

Nézzék, jön az a Messiás; kevesen tudnak róla, de tulajdonképpen csak egyetlenegy várja... jön titkon... jön álruhában... ellenséges földön, lázadó népek közt kígyóznak az Ő utai... egynek kell Őt fogadnia, egynek, ki a lázadásba nincsen beleártva; egy kebelnek kell magába zárnia, két karnak kell Őt átölelnie, egy tiszta tüzes ajaknak kell Őt megcsókolnia; ki az? Az az a várakozó Szűz!

Jön az a Messiás... jön éjjel... virraszt egy: a várakozó Szent Szűz!

Ez a Boldogságos Szűz Mária, ez a várakozó Szűz, ez lebeg a mi lelkünk előtt, mikor azt akarjuk elgondolni, hogy mily bensőséggel, mily figyelemmel, mily szorgalommal, mily éber lélekkel kell nekünk is a Messiás elé járulnunk, kell nekünk is ezt a Messiást, ezt az édes Üdvözítőt várnunk.

Mert ha Jézus Krisztusnak szent embersége igazán az a templom, az istenség temploma, mint a litánia mondja: úgy a Boldogságos Szűz az a kapu, mely előtt állunk és hallgatózunk... és hallunk csodás, lágy hangokat belülről: a Boldogságos Szűz érzelmeinek suttozását.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 42. old.]

December 16.

A gyakori gyónás által több kegyelmet nyerünk; s a kegyelem meglágyítja lelkemet, mint az áztatás a kendert; hajlékonyabbá teszi. S az érzékenységtől függ a bánat. Akiben ez megvan, az jobban tudja bánni a kisebb bűnt, mint más a nagyobbat.

A kegyelem mértéke szerint bánkódik mindenki; a szentek legjobban bánkódtak, mert legtöbb kegyelmük volt. Kezdetben darabosan bánkódunk; durva az érzékünk, nyers a légkör, hideg a szív, még tél van. De csakhamar finomabb lesz észrevevésünk, lágyabb a levegő, melegebb fuvalmak járnak.

A kegyelem eszközli, hogy valaki magát nagy bűnösnek lássa; Klára pestises betegnek tartja magát, Borgias szent Ferenc nem tud hová lenni bűnterhével; égeti, a pokolban sem talál magának való helyet!

Kegyelem kell; ami a kegyelmet adja, az ad bánatot; a penitenciatartás szentsége maga is ad kegyelmet, tökéletesíti a bánatot. Ott bizonyosodunk meg arról, hogy még mikor bűnösök valánk, halt meg értünk, s meggyőződünk, hogy már akkor szeretett, mikor ellenségei voltunk: Úgy szerette Isten a világot. «Ebben áll a szeretet, nem mintha mi szerettük volna Istent, hanem mivel Ő előbb szeretett minket.»

Ó csak járjunk az élet, az érzékenység nyomain!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 20. old.]

December 17.

Boldogságos Szent Szűz lehajlik az ő lelkének e vágyával és várakozásával, lehajtja az ő szép, tisztaságos arcát és szemét hozzá, hogy lássa Őt, hogy ne felejthesse soha, lépten-nyomon, egy percig sem.

Ó boldog, aki lát Téged s előtted járhat élte minden napján! Ez az a vágy, mely minden keresztény szívet kell, hogy élesszen. Nekünk mindnyájunknak kell vágyódnunk az Isten után, mindnyájan azt mondjuk: Istenem, mutasd meg magadat nekünk! Ha a Te arcodat itt a földön nem láthatom, de legalább látni akarom a Te igazságodat! Emitte lucem tuam!

Ó Uram, igazságod, a Te igazságod vegye bele magát a szívbe és legyen ragyogó felhővé, mely eltakarja ugyan a napot, Tégedet e földön, hanem oly világos mégis, hogy a szemet kápráztatja!

Ragyogjon lelkemben és szívemben a Te igazságod fénye, melyet ki ne olts soha!

Uram, add, hogy a Te jelenlétben járjak, hogy járjak a világban az Istennel való összeköttetésnek érzetében! Vágyódom, hogy lássam az Urat; ha misét mondok, ha imádkozom, az Isten jelenlétének érzetében merítem bele szeméimet és szívemet.

Ez a Boldogságos Szűz vágyának reám való alkalmazása.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 42-43. old.]

December 18.

Másodszor miért vágyódik a Boldogságos Szűz Krisztus Jézus után?

Vágyódik, hogy szolgáljon neki, hogy megtegye azokat a kis szolgálatokat, melyeket az édesanya gyermekének tesz, hogy ennek a szolgálatnak, alázatnak a közvetlenségében szeretete lángot vethessen.

Nekem is így kell vágyódnom az Úr Jézus után; szolgálnom kell neki hűségben és alázatban, meg kell tennem az Úr Jézusnak azokat a kis szolgálatokat, melyek jóllehet kicsinyek, mégis nagyon fontosak, hiszen a szeretetet élesztik. Vágyódnunk kell az Úr Jézus után szolgálói hűséggel, hogy oly hívek és gyengédek legyünk az Úr Jézus istenséges akarata készsége teljesítésében, mint egy édesanya: hű és pontos és készsége és figyelmes az ő gyermekének szolgálatában.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 43. old.]

December 19.

Harmadszor vágyódik a Boldogságos Szűz az Úr Jézus születése után azért, hogy Őt nekünk adja; mert jóllehet a Szent Szűz jól érezte, hogy magában hordozta az örök Igét, és jóllehet teher nélkül hordozta, mert aki úgy szeretett, annak ez a teher könnyű volt: mégis azt akarta, hogy az Úr Jézus, ki az ő szívét boldogította és lelkét eltöltötte, egyszersmind a mienk legyen; akarta Őt megszülni nekünk mindnyájunknak; akarta, hogy testté legyen az örök Ige.

Ez, k. t. u. (kedves testvéreim az Úrban), a harmadik jellemvonása a váagnak és várakozásnak az Úr Jézus után. Az embernek meg kell szülni, testté kell változtatni, ami benne mint érzelem lappang és szívét emeli.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 43. old.]

December 20.

S így összefoglaljuk s utánozzuk a Szent Szűz vágyódásának három érzelmét; vágyódnunk akarunk az Úr Jézus után, hogy

1. lássuk az Urat meggyőződésünkben és az Istennel való összeköttetésünkben;
2. hogy neki szolgáljunk a kis szolgálatok hűségében és egyszerűségében;
3. hogy Őt megszülni akarjunk a mi tetteinkben, a mi életünkben, s hogy kifejezést adjunk annak, ami szívünkben él.

Ébresszük fel tehát gyakran magunkban e vágyat és zengjük őszintén a régi népnek, a pátriárkák népének vágyát: Rorate coeli desuper!

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 43-44. old.]

December 21.

A Boldogságos Szűz akarja, hogy küzdjünk nemesen és elszántan szenvedélyeink ellen.

Ajánlja magasztos példájával, hogy senki se bocsátkozzék oly mélyre, hol már valamiképp kezdődik a bűn, hanem hogy a Szeplőtelen Fogantatás szeretetéből óvják meg lelküket minden elkérgesüléstől.

Legyen szívetek tiszta, K. H. (Kedves Hívek), és ne feledjétek, hogy a márványpalota is gondozást igényel. Ellepi azt is a por, ha nem tisztogatjuk; s ha a márványszoba falán nincs is repedés, de a padlót és bútort por lepi el, mindjárt észrevesszük, hogy ott a gondos szeretet nincs otthon.

Éppúgy a szív, mely nem gondos, a lélek, melynek mindenét a por lepi, nem mutat háziasságra, ott a gondos szeretet nem lakik. Szert kell tennünk a kicsiben való hűségre, mert a kicsiben való hűség, midőn kis dolgokra vigyáz, nehéz bajoktól óv meg.

Legyen minden érzésünk, minden gondolatunk egy-egy őrt álló, aki az élet és a lélek házának kapuját őrzi. Ha előkelő, gondosan őrzött házba vezet utunk, ott először csöngetnünk kell, mert a kapu nincs nyitva.

Vendéglő és korcsma vagy bűnbarlang mindig nyitva van.

Az előkelő házak csukva vannak, aki be- és kijár, azt szemmel tartják.

A tiszta lélek előkelő ház, ahol Isten, a nagy Úr lakik, azért annak van portása, ott előbb csöngetni kell, ha valaki be akar járni. Ott a gondolatok, érzelmek, benyomások nem járnak ki és be, ott a sövény nincs ledöntve, ott csend és rend honol.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 54-55. old.]

December 22.

— Zárt kapuja előtt az elvesztett paradicsomnak ült Éva; szintén még zárt kapuja előtt az Isten földi paradicsomának áll Mária.

Két asszony, két ország!

Az egyház tényleg oly dómhoz hasonlítható, melynek portáléja «Mi asszonyunk». Liebfrauenkirche a kereszténység. — A Szent Szűz e templomnak oltára is. Adventben ez a templom s oltár olyan, mint nagymise előtt; le van terítve tiszta gyolccsal, meg van gyújtva minden gyertyája; csengetnek már, fölzúg az orgona s az ének: Harmatozzatok égi magasok! De Krisztus még nem jött el. Majd eljön! Az erős asszony fia lesz. Anyjára már rámutatott az Úr; a fia is eljön! Ott kuporgok a Szent Szűz lábainál, a mennyei város kapujánál, mint a koldus; kopogok szent szívéen, hogy nyissa meg az élet kapuit nekem is.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 46. old.]

December 23.

Isten vezette e kettőt egymáshoz régen az első emberpár megáldásakor; Isten vezeti egymáshoz a Boldogságos Szűz eljegyzésében Szent Józseffel azt a két lelket, kiknek egybekelését s kölcsönös szeretetét s kitartó hűségét a gyermek Jézus áldása s kegyelme szenteli meg s emeli a házasság ideális magaslatára.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szép Szeretet Anyja, 220. old.]

December 24.

Mily nagy ellentét, mikor azt a betlehemi barlangot, az istállót beleállítjuk fényes templomainkba, dísznövények s illatos gyertyák közé. Nem félünk-e, hogy az az aljazott szalma lehull a márványra s onnan elvetődik a szentély szőnyegére és fölkerül az oltár lépcsőire?

Csak az a szent éj, az mindig ugyanaz; angyaléneke el nem hal; szalmájára szőnyegekről is szívesen térdelünk, hogy a jászol bárdolatlan fáján fejünket pihentessük. Karácsony szent éjjelén elzarándokol ész, szív, tudomány, művészet, társadalom, család, gyermek s öreg nézni azt a szent, éji látomást, mikor a szalmán fekvő Gyermeke szemében kigyullad a világot megváltó szeretet; mikor az éjféli barlang népes lesz s a Szent Szűz és Szent József mellett ott állnak az evangélium örök igazságai mint ragyogó géniusok, örök eszmék, csillogó eszmények s a barlang szegénységében s az istálló kietlenségében üdvözlük a született Messiás szellemi függetlenségét s odakötik jászolához mint a győző diadalszekeréhez az emberiség reményeit, vágyait és hitét.

Ez a hit, ez a vágy a változatlan örökkévalóságnak képviselője a földön!

Minden változik, forog, elhal; de az emberiség hite s reménye nem változik, sőt örökkévalóságba öltözik s minden karácsonyéjjel új ruhát húz, fényeset, mint az égből leáradó mennyei fényesség, s örök ifjúságot szív magába a kis Jézusnak tiszta, ragyogó szeméből.

Ezért él s nem változik a karácsonyi öröm; azért folytonos az a búcsújárás a betlehemi barlanghoz; azért nem pusztul el a szent karácsony Betleheme; nem pusztul el, sőt folyton ugyanaz. Ott él a hívő lelkek emlékezetében, áhítatuk, szeretetük aranyos lapjain; él a történelemben, művészetben, költészetben, mint folyton eleven, mozgó, gazdag és bőséges hatalom!

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Karácsony, 6-7. old.]

December 25. Urunk születése: Karácsony

Összeköttetésem, érzelmi egységem, életközösségem van Üdvözítő Istenemmel; az én hitem nem okoskodás, hanem odaadás, s mikor gyónok s áldozom, benne nyugszom meg s vele egyesülök. Átélem az evangéliumot; a régi evangélium ugyanis úgy hangzik : «Nagy örömet hirdetek nektek, mert ma született nektek az Üdvözítő"; az én evangéliumom pedig az, hogy én ezt nem hogy hallom, hanem átélem, hogy ahogyan régen született, úgy születik ma bennem is, s általa lesz ma szabadságom, bűnbocsánatom, fényességem és vigaszom; általa lesz erőm és örömöm, lesz glóriás s énekes karácsonyom.

[PO ÖM, XIX., Új elmélekdedések: Karácsony, 33. old.]

Az Úr Jézus környezetében minden beszél; csak meg kell érteni nyelvét; beszél a jászol, a barlang, az éj, a tér; hasonlóképpen az eseményeknek is, melyek a jászol körül lefolynak, mély jelentésük van.

Hogy az isteni Megváltót a Boldogságos Szent Szűz fogadja és imádja, hogy a Szent Szűz imádását a pásztorok tisztelete s hódolata váltja föl, ez különös és bájos fényt vet az isteni gyermeknek hajlamaira. Ez azt hirdeti, hogy az isteni Megváltó, mikor a világba jött, szűzies földre akart lépni s az egész nagy teremtésből a Szent Szűz érzelmeit foglalta le maga számára; édesanyjának bűntelen szépsége kárpótolta őt mindenért; mit kívánjon még?

No és a bűnös emberek közül kiválasztott magának néhány egyszerű, alázatos pásztorlelket.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 67. old.]

December 26. Szent István első vértanú

Nézd csak, milyen édes béke ömlik el Szent István első vértanúnak a lelkén! Mikor ellene törnek a fölbőszült zsidók Krisztus megvallása miatt, és köveket ragadnak, hogy agyondobálják őt: nem veszi el lelkének a nyugalma, hanem boldogságtól ittasan így kiált: «Íme, nyitva látom az eget!» (ApCsel 7, 55).

Még a földön van, és máris nyitva látja az eget, mert benne van az ég Istennel a szeretet által egyesült lelkében, Krisztus mondása szerint: «Isten országa bennetek vagyon» (Lk 17, 21).

Ha Szent István, első vértanúnak a lelkében benne lehetett Istennek az országa, Krisztusnak a békessége, aminthogy tényleg benne volt: úgy a mienkben is benne lehet, és valóban benne is lesz, csak legyen az övéhez hasonló, magát egészen Istennek átadó a lelkületünk.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szentek, 130-131.]

Így élt Jézus: harcban, gyűlötségben magával hordozta a lelkületet, hogy neki Atyja van, és Atyjába vetett bizalommal legyőzött minden bajt. Így élt az ő hűséges szolgája: Szent István, első vértanú is, kinek a lelkében élt az a hit és meggyőződés, hogy Jézusnak gondja van reá, még pedig oly élenken át volt hatva ettől az édes tudattól, hogy «nyitva látta az eget, és az Emberfiát az Isten jobbja felől állani».

E boldogságtól ittasan szinte nem is érezte az agyonköveztetés fájdalmát; nem is neheztelt kövezőire, hanem inkább bocsánatot kért nekik az Istentől. Élünk így mi is, K. H. (Kedves Hívek), Krisztusnak a tanítványai, a békesség fejedelmének katonái, hogy az evangélium betűje életté, örömmé, békévé váljék bennünk!

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szentek, 136. old.]

December 27. Szent János apostol evangélista

Evangélista szent János ünnepe.

a) «A tanítvány, akit az Úr szeretett», s ezért közel akarta magához Táboron éppúgy, mint az Olajfák kertjében — maga mellé ültette az utolsó vacsorán s keblén pihentette; keresztje mellé állította s anyját neki ajánlotta. S a tanítvány érzi e végtelen kegyet, szíve túlárad s hirdeti: én vagyok az, kit az Úr szeretett! Elbírja-e a pásztorleány a király szerelmét, ki koronáját osztja meg vele s trónjára ülteti; ha boldog is s büszke is, de a lelke tulajdonképpen mindig ittas a szeretettől s nem csoda, ha hajtogatja: én vagyok, kit az Úr szeretett.

Nem száraz szó ez, nem elbeszélés és konstatálás, hanem páthosz, ének és boldogság. — Krisztus szeret engem; ez kincs és dicsőség. Szeretetében növekedhetem, fokozhatom azt, barátságga szellemesíthetem; ez legnagyobb ambícióm!

Finomság, szívtisztaság, barátság, hűség vezet oda.

b) Lelke e szeretettől lett finom; megtanult szeretni; az evangéliumot ő írta meg a szeretet jegyében. Szíve tele van, ajka beszédes, szeme éles; a mester titkait ő tudja; tudja, hogy ki árulja el; a Genezáreti tavon ő ismeri meg; a parton ő megy utána, pedig a Mester nem őt hívta, hanem Pétert. Sokáig él, hogy szeretni tanítsa az egyházat; nem vértanú, hogy a csendes, mély szeretetre utaljon, mely vérontás nélkül is egész szívet ad.

Ez a mi szentünk; szerény, alázatos, hűséges, kitartó, igénytelen szeretetünk szentje.

Ne álmodozzál vértanúságról; az talán csak álom; de szeress; azt kiválthatod.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Karácsony, 101-102. old.]

December 28. Aprószentek

«És feleletet vevén a bölcsek álmukban, hogy vissza ne menjenek Heródeshez, más úton tértek vissza tartományukba... Akkor Heródes látván, hogy kijátszatott, megöletti mind a gyermekeket, kik Betlehemben és környékén valának» (Lk 2, 16).

a) A ragyogó gyermekarcra Betlehemben szenvedő kis arcok, véres fejcskék, a glóriás himnusra anyák siralma emlékeztet.

Heródes dühöngött s a kisdetek elvéreztek; de elvéreztek Krisztusért, Krisztus helyett. Nagy dicsőség! Ha fölfoghatnánk egy csapást is, melyet Krisztusra mér szentségtörő kar, mily boldogság az a kékség, az a seb; hátha még a halált hozó csapást fogtuk volna föl!

Krisztus helyett szenvedni dicsőség. Az életnek nagyobb hivatása nem lehet, mint Istennel összeforrni hősi szeretetben. Rajta tehát, lelkendezzünk Krisztus helyett szenvedni, csapásait fölfogni... Krisztusért, nevéért áldozatot hozni!

b) De a seb fáj s a könny keserű, s az ember érzi és nyögi. — Az Isten nem akarja, hogy ne érezzük; hisz az nem függ tőlünk; nem akarja, hogy meg ne rendüljünk; nem akarja, hogy a szomorúság árnya soha se lebbenjen el fölöttünk. Nem, nem; mi emberek vagyunk; szívünk dobban, idegeink reszketnek; de akarunk hű.

Ez elég; aztán megint mosolyogni iparkodunk.

c) S ki préseli e gyermekszívekből a vért? Heródes, vagyis a szenvedély; a bűn; vér csurog karmai közt... De mily különbség van a szenvedély áldozatai közt; lelket ölhet vagy vértanúkat avathat; degradált, prostituált lelkek vagy szentek lehetnek a szenvedély áldozatai. Minden attól függ, hogy ki milyen lelket állít ki a szenvedéllyel szemben.

Én is lélekkel kezelem majd szenvedélyeimet. Nem bízom magamat ösztöneimre; állatnyomokon járnak. Mindig készen állok harcolni nemtelen érzéseim ellen, mert mindig győzök, akkor is, ha küzdelmeimben tönkremennék.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 131-132. old.]

December 29.
Becket Szent Tamás püspök

A Mester lelkéből élek; Ő ételem s élvezetem; csoda-e hát, hogy Ő szemem is, érzékem is, s hogy ezt a lelket, mely én vagyok, megajándékozta egy biztos, erős Krisztus-szemlélettel, melynek következtében mondhatom: látlak, Uram, most látlak igazán!

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: A Szentségi Jézus előtt, 298-299. old.]

December 30.

Palotákban s kunyhókban egyaránt a karácsonyfa arra int, hogy a világot csakis a béke s a szeretet teheti jóvá s nemessé.

Azért testesült meg maga a szeretet, aki az Istenfia!

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Karácsony, 77. old.]

Kedves názáreti ház, a te csended, békéd s az a benned lakó gyermek Jézus, ez többet mond nekem erről, hogy az Isten az én atyám s én az ő gyermeke, s következőleg hogy gyermeki indulattal, áhítatos lelkülettel fogjam át őt, a szenteket, az egyházat, az embereket, többet, többet, mint az egész nagy, fényes, de hideg s önző világ, minden tudományával, okoskodásával, nagyzásával együtt!

Kedves názáreti ház, nyisd meg ajtódát, s fogadj be engem; közel lenni az Úrhoz s vele lenni mindig, ez lelkemnek égő vágya!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 86. old.]

December 31.
Szent II. Szilveszter pápa

E szent kötelesség érzete kitör lelkünkől a századok nagy fordulóján s midőn 1900-ban létünk s önállóságunk szimbólumát, a szent koronát, nemzeti lelkesülésünk tiszteletével körítjük, vajon nem fűzünk-e koszorút II. Szilveszter pápa magányos sírtáblájára a Lateránban?

Nem koszorúzzuk-e meg Róma kriptáiban nyugovó nagy jótevőink sírjait?

A magyar korona e nemzeti s keresztény jubileumon Róma felé néz s e szent koronától leváló dicssugarakból, a nemzeti történelem legszebb emlékeiből fonjuk hálánk koszorúját a szentatyának, kiben Szent Péter tekintélye s a nagy pápáknak, Magyarország jótevőinek szeretete él.

[PO ÖM XII.: Ünnepnepok Emlékezések, Gondolatok, 95. old.]

II. Mozgó ünnepek az egyházi évnek megfelelő sorrendben

Advent I. Vasárnapja

«Küldeték... Istentől» (Lk 1, 26).

a) Isten akart édesanyától születni, hogy mindnyájunkkal közölje önmagát. — Az Ige emberré lévén, azt az emberi természetet, azt a páratlan, krisztusi lelket fölemelte magához... Anyától születvén, az édes Szent Születet istenanyai méltóságra emelte...

Közülünk való lévén, mindnyájunkat testvéreinek ismert el, Isten-testvéri méltóságra emelt. Mily dicsőség, mily öröm: Isten, Isten-anya, Isten-testvérek együtt! E vérből serkentünk, kunyhókból emelkedtünk ily méltóságra. Ezt is át kell élni s át kell élvezni.

b) Közénk ékelte magát anyja által; e kötelék nekünk szentség. «Nemde anyja s testvérei köztünk vannak?» mondjuk mi is. Akart atyai házzal, bölcsővel... akart szülőfölddel bírni. A mi édes testvérünk. Mennyire kell hozzá hasonlunk! Mily hasonlóság Jézus s édesanyja közt; nos és a többi testvér, az annyira elütne? «Vetkőzzetek ki az ó emberből s öltözzetek amaz újba... Vegyétek magatokra az irgalom indulatát, a kegyességet, alázatot, szerénységet, béketűrést.» (Kol 2, 9-12). Ezek Krisztus vonásai!

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 64. old.]

Advent II. Vasárnapja

Tudja azt Keresztelő szent János, hogy mi a népek vágya, azért áll ott a Jordán partján, mintha vasból volna; áll mint az erő s a lelki épség szobra; a romlatlan s erényes élet őserdei leheletét leheli a nyegle, gyáva, mondjuk, modern, városi népre, abba a fejetlen s szívtelen nyüzsgő sokadalomba, az élvezet, a pletyka, a léhaság vásárába. Tekintete biztos s megtéveszthetetlen, öntudata mint a bércek fölénye a mocsarak fölött. Jönnek hozzá a hivatalos zsidóság küldöttei; fényes ruhájuk neki a vipera zománcának tükrözése. Heródesek állnak a háttérben, ingyenc, kéjenc házasságtörők. Mily találkozás! Mint hideg északi szél csap le szelleme a mámorra, a káprázatra, mint földrengés vág bele a spanyolfalak és kártyavárok közé.

Emberek, félre a pózzal! Hámozódjatok ki érzékiségtek, világiasságtok hüvelyéből... eszméljete! A lélek sír bennetek; siratja bűnös öntudatát, kegyetlen vigasztalanságát, örök veszedelmét. Ne kegyetlenkedjetek önmagatokkal. Juttassátok magatoknak az Isten kegyelmét, békéjét, szeretetét. Józanodjatok s nyúljatok erős kézzel a bűn s a szenvedély kötelékei közé. Az én fejemet holtan, torzán megkapja ugyan a táncosnő, de a ti öntudatos fejetekkel, hozzá még halhatatlan lelketekkel, játszik a világ, hogy végre is eldobja. Azért hangzik egyre az az erős szava az evangéliumnak: tartsatok penitenciát... a fejsze már oda van illesztve a redves fa gyökeréhez... a szórólápat kezemben van, a szél elviszi a pelyvát a tűzbe.

Emberek, az első erő a penitencia, az újjászületés ereje. Erős bánatot kell éreznem bűnöm fölött; erős, komoly akarat legyen bánatom.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 40-41. old.]

Advent III. Vasárnapja

Míg meg nem halunk, életünk az advent jegyében áll! Mik a jegyei?

1. A homály. Az élet útjai a másik világba: homályos utak. Az ész éjben áll, a világnézetek bizonytalanok; kétség és haladás settenkednek körülöttünk. Ó, ki vezet el az éjben, biztos úton célunk felé?! Csakis az Anyaszentegyház.

2. Az advent második jegye a várakozás. Visszafojtott lélegzettel hallgatózunk, feszült figyelemmel nézünk széjjel s kérdezzük: hogyan vagyok lelkemmel s mikor halok meg? Nem nyughatunk meg végleg; ha elalszunk, erről álmodunk; ha üdvünk esélyeire gondolunk, lázba esünk. Reményeink oly nagyok. Prófétáink annyit beszéltek nekünk; lelkesedéssé fokozták reményeinket.

3. Harmadik jellege az «Üdvözítő Istenbe» vetett hit és remény. «Deus ipse veniet.»

Elsősorban ez nem a pokol, hanem a mennyország hite.

Isten üdvözít!

Ó bízzatok s vágyódjatok, imádkozzatok a vágyak háromezer éves imáival.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 7-8. old.]

Advent IV. Vasárnapja

A régi adventben Krisztust várták testben.

A megtestesülés a legkegyelmesebb, a legnagyobb tény, nagy középpont a történelemben; az Isten végtelen jótéteménye. Előtte megfagytak a szívek, hideg volt; elborultak a lelkek, sötét volt; fölemelte koronás fejét a bűn. Sikerült eltemetkezni éjbe, fagyba. Ez éjben dörgött a próféták szava s élesztette a jobb reményt.

A sötét éj s az éjben virrasztó remény jellemzi az első adventet. A nyomorúság mértéke betelt; a hajnal pirkadt, s megjött Ó, kit a lelkek vártak, ó végtelenül elnyújtott, szent prófétai remény, te isteni erény, mely a nyomorúságban várod a boldogságot s gyöngeségben álmodol erőről, szálld meg lelkemet; hadd reméljek erősen, lelkesen; gyöngeségem, nyomorom dacára bízom, hogy győzők.

Advent van bennem is; édes, erős, szent remény.

Reményben van erőm, meg nem fogyatkozhatom.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Advent, 10. old.]

Ez az a vágy, mely a Boldogságos Szűznek szívében azzal a legnagyobb boldogsággal találkozott, hogy a Szent Szűz, Názáret tiszta leánya, az ártatlanok ártatlanja azon vette magát észre, hogy édesanya!

Sancta et immaculata virginitas, quibus te laudibus efferam nescio, quia quem coeli capere non poterant, tuo gremio contulisti.

Ez az a vágy, mely a Boldogságos Szűz lelkében annak a nagy méltóságnak érzetével együtt ébredt, melynél fogva egyik hógunk, a názáreti szűzleány, Isten anyjává lett.

Miután pedig ez a legeszményibb vágy, azért a kereszténység ehhez a nagy tanítónőhöz jó és mondja: Édes Boldogságos Szűz Mária, taníts meg minket, hogyan vágyódjunk Krisztus Jézus, a világ és a mi lelkünk Messiása után!

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 41. old.]

Szent Család: Jézus, Mária és József Vasárnapja

De Mária, József jegyese volt; a legszentebb s a legtisztább házasság egy családba egyesítette őket. Midőn Szűz Máriába oltá az Isten Szent Fiát, akkor áltál József családjába oltotta be őt. Ismét száz és százezer család közt kiválasztá ezt a názáreti egyszerű, szegény ács-családot, hogy ott éljen, ott növekedjék föl az Úr Jézus Krisztus. Mindenki, aki erre a szegény ács-családra, melybe beoltatott az Isten Fia, veti tekintetét, valami nagyon különöset fog abból tanulhatni, s ez az, hogy miképpen ítéli meg az Isten az embereket. S erre csak egy a felelet: t. i. egészen másképpen, mint azt az emberek szokták! Hát nem találhatott volna az Isten alkalmasabb, előkelőbb, gazdagabb, műveltebb családot? Hogy találhatott volna, az iránt ugyan nincs kétség; de hogy nem akart mást, s hogy határozottan azt az ács-családot akarta Krisztus Jézus apai házává tenni, az is bizonyos. Tette pedig azt azért, hogy napnál világosabban kijelentse előttünk, hogy miképp gondolkozik s miképp ítél Ő az emberi dolgokról. Az Úr Jézus pedig áltál, hogy az egyszerű ács-család gyermeke lett, nyomósan és félreismerhetetlenül tanítja, hogy az embereket erényük és nem pénzük, szívük és nem külső alakjuk szerint méri. Ezen mértéket senki sem ütötte meg úgy, mint a Boldogságos Szűz és Szent József, egy család sem úgy, mint ez az egyszerű szent család, s azért őket tiszteli meg a földön, s gyermeke lesz a Szűznek, s nevelt fia Józsefnek. Hogy csak ács és nem király, hogy Názáretben lakik, s nem Jeruzsálemben, hogy nem a főutcán, hanem valami félreesőbb házikóban, ahhoz az Úr Jézus nem kötötte az üdvösséget, s nem kötötte azt a legnagyobb kitüntést, hogy Ő maga legyen gyermekük. Ajánlom nektek ezt megszívvelésre.

[PO ÖM, XVIII., Élet Igéi III., Szűz Mária, 13. old.]

Hamvazószerda

Állapotbeli kötelességeid ellen volna, ha te mint családanya ház körüli gondjaidat elhanyagolnád, s hátul a kamrában remete életet élnél. Állapotbeli kötelességeid ellen volna, ha te mint családanya apácamódra élnél; ha te, mint szolgáló, csak böjtölni akarnál. Jó az istenes, a szűzies, az eszmélő, az önmehtagadó élet, de ne legyen az azután Isten akarata ellen; ha ilyen cselekedeteket végzünk, akkor hasonlók vagyunk ahhoz a vándorhoz, ki nagy lépéseket csinál, de rossz irányban, útvesztőn. Mire való az ilyen iparkodás, s ki dicsérje meg az ilyen buzgóságot? A végtelen bölcsesség ugyancsak nem dicséri meg az ilyen buzgóságért, hanem inkább azt fogja kérdezni tőlünk a próféta szavaival: «Ki kívánja ezeket a cselekedeteket kezeitekből?» (Iz 1, 12.) Az ember sajnálja az effajta buzgóságot s szeretné jó irányba terelni azt.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 107. old.]

Nagyböjt I. vasárnapja

«Ismét felvivé Őt az ördög egy igen magas hegyre s megmutatá neki a világ minden országait s azok dicsőségét, és mondá neki: Ezeket mind neked adom, ha leborulván imádandasz engem. Akkor mondá neki Jézus: Távozzál sátán! mert írva vagyon: A te Uradat, Istenedet imádjad és csak neki szolgálj.» (Mt 4, 8-9).

a) Mindezt neked adom, ha leborulsz bálványok előtt. A bálvány nem Isten, tehát nem igazság, nem élet. Vagy ha élet, hát csak úgy, mint ahogy az illúziók élnek fejünkben, melyeknek vége a keserű kiábrándulás. Ne tarts a bálványok felé. Keresed a világot, a több, jobb világot bálványok tiszteletében, milyenek a hatalom, az élvezet, a szépség, saját szenvedélyeid, s mikor mindent bírni akarsz, lefokozod önmagadat.

Mit használ neked a világ, ha nincs élni, örvendezni tudó szíved? Mit ér a kert, ha ki van szúrva szemed? Ez a szép, dicsőséges világ kín és gyötrellem lesz szép és dicsőséges lélek nélkül. Élvezetei ki nem elégítenek s illúziókkal s csalódásokkal keserítenek. Megőrzöm s óvom szabadságomat, hogy igézetével le ne győzzön. «In libertate labor», ez a szabadság munkát s küzdelmet kíván.

b) Az ellenkezője igaz; akkor bírsz mindent, ha e bálványok előtt nem hajolsz meg, ha úri lélek vagy. Jézus egy más kísértésben is megmutatja, mily elszántaknak kell lennünk, hogy az Isten útjait a dicsőség s nagyravágyás igézeteiért el ne hagyjuk.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Jézus gyermekkora, 151. old.]

Nagyböjt II. vasárnapja

Mit akar azzal az anyaszentegyház, hogy tegnap is, ma is ugyanazt az evangéliumot olvassa, ugyanazon evangélistától.

S minő evangéliumot? Mennyire nem illik bele ebbe a nagyböjti hangulatba!

«Hat nap múlva azon beszédőtől, felment Krisztus egy magas, egyedül álló hegyre és felvitte magával Pétert, Jakabot és Jánost és elváltozott előttük színében, és arca ragyogóvá lett mint a nap, és ruhája mint a hó, és Mózes és Illés lejöttek és beszéltek vele.»

Minek mutatja az isteni Megváltó az Ő dicsőségét akkor, mikor megalázásának emlékével foglalkozunk? S hűséges értelmezője-e az egyház az Úr Jézus gondolatainak, hogy ezt a Tábor oly közel állítja a Golgotához, hogy ezt a két hegyet úgy köti össze, mintha az egyik a másiknak előhegye volna?!

Némelyek azt mondják — gyakran olvassuk, — hogy először kell felmenni a Golgotára, és csak azután lehet felérni a Táborra. Mindenesetre ennek is van értelme; de a történet mást mond.

A történet azt mondja, hogy először fel kell menni a Táborra, ha valaki akarja megmászni a Golgotát. Először kell Istenben átváltozni, hogy az ember legyőzze a világot. Nem lehet a Golgotára úgy felmenni, a világot úgy taposni, a szenvedés harcait úgy megvívni, mint Krisztus tette, ha az ember előbb nem jut fel a Tábor hegyére. Én tehát azt gondolom, hogy nem azért foglalkozik az egyház két nap egymás után egy evangéliummal, hogy mutassa, hogy ez a megalázott Krisztus dicsőséges is, hogy fényének és dicsőségének néhány sugarát belelővellje a szenvedésnek éjébe, hanem azért olvastatja ez evangéliumot, hogy mutassa nekünk az utat a Táboron át a Golgotára.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 166-167. old.]

Nagyböjt III. vasárnapja

«Mondá neki az asszony: Tudom, hogy eljő a Messiás... Mondá neki Jézus: Én vagyok az, ki veled szólok.» Bemutatkozik s fölemeli magához.

Máshol parabolákban sejteti kilétét, itt bemutatja nyíltan.

Az asszony már csupa fény és tűz; egyet gondol, Őt. Korsót, vizet, forrást felejt; már tüzet fogott, fut, siet, hirdet! — Jól alakít az Úr, fogékonyságra, odaadásra nevel, s amellett meghagyja alázatában és szerénységében.

Jöjjetek, ismerjétek meg a Messiást, Ő megmondta bűneimet s megnyitotta szemeimet; én már látok, lássatok ti is!

A természetfölötti élet a bűn megismerésén és bánatán kezdődik.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 161. old.]

Nagyböjt IV. vasárnapja

«Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adá...» (Jn 3, 17).

Fiában szeretett minket. Míg nem így szeretett, nem igen értettük. Végtelen Ő s nincs emberi érzelme, a gerjedelmek változatai nem járnak benne; nem lélegzik, nem piheg, nincs vére; tiszta, végtelen szellem Ő.

A természetben kimutatta, hogy szeret. Ragyogó napot teremtett, de jeges tengert s jégmezőt is, — virágillatot, de tűzhányót is, — csobogó hullámot, de vihart is. Beszélt édesen, de csattogott villámaiban is; ah, Uram, nem értlek egészen! Az erkölcsöt illetőleg sem; az erény szépsége dagasztotta keblünket, de a gonoszság özönvize is végigszáguld rajtunk; a szent szeretet pírja s a bűn szégyenérzete váltakozott arcunkon, s elsötétült szereteted tudata.

Szeret talán — kérdeztük — azzal az abszolút jóakarattal, a természet célszerűségével, a mindenhatósággal? S beéri-e ezzel emberi érzésünk? Ah, ez megtévesztő gondolat.

Végre rátaláltunk s megtudtuk, hogy szeret Jézus szívével; «Úgy szerette Isten a világot», így szeret. Ezt értem s megnyugszom.

[PO ÖM, VI., Elmélkedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 157-158. old.]

Feketevasárnap

A szenvedésben nyilatkozik meg a lélek fölénye; a világot is csak az győzi le igazán, csak az emelkedik föléje, aki a szenvedésben is érvényesíti a lélek erejét s hatalmát s türelme s megadása által bizonyítja, hogy a lélek több, mint az anyag, a test, a fájdalom, az erőszak, a halál. A türelmes szenvedésben nyilatkoztatja ki magát a lélek világfölényessége.

De azért, ismétlem, a szenvedő mégis éjben áll s nem ért, hanem tesz; tesz vagyis kitart. Ha az ilyen szenvedő azt kérdi, hogy «miért, miért mindezt, Istenem?», az nem jelent kétséget, hanem konstatálja a sötétséget. A Boldogságos Szent Szűz is így áll Jézus keresztyje alatt; szenved, nem lát be, de nem is kételkedik; s mi ebben is utánozni akarjuk őt. Mikor szenvedünk, azt megadással akarjuk tenni; a szenvedő Jézushoz s Fájdalmas Anyjához ragaszkodva hinni akarjuk, hogy a szenvedésben tisztító s üdvözítő hatalommal állunk szemben. E hitünk által változik el a szenvedés Istent szolgáló hatalommá, s a legnagyobb kétséget, mely Isten ellen hadakozik s azt kérdi: mire jó a szenvedés, azt a türelem oldja meg, mely azt feleli: Isten dicsőségére jó!

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szép Szeretet Anyja, 266-267. old.]

Virágvasárnap, vagyis az Úr Szzenvedésének Vasárnapja

Az Isten vére volt váltságdíja az emberi lelkeknek. Az Isten vére, az Úr Jézus kínszenvedése az a ragyogó világosság, mely által a sötétség száműzetett. Ez az egy, ez az egyetlen lelkünknek Megváltója bűnből, halálból, kárhozatból. Csak Ő mozdított meg, Ő indított; Ő emelt ki.

Vért, vért szomjazott lelkünk átkozott földje, de isteni vért; mihelyt az pergett rá, megmenekültünk.

Váltságunk ügye olyan volt, mint a Vatikán-téri obelisz, melyet, mikor föl akartak állítani, a gépek elégteleneknek bizonyultak; valaki a tömegből akkor fölkiáltott: vizet a kötelekre; és valóban a kötelek megdagadtak és az obeliszket fölhúzták. Úgy bizonyultak elégteleneknek az emberi törekvések; senki sem tudott segíteni az emberen, míg végre az Úr Jézus meghallgatta kiáltásunkat: vért, vért a lelkekre! Az isteni vér a lelkeket öntözi, termékenyíti, rügyeik fakadnak, áldás van törekvéseiken!

Ez az Isten-vér az a T betű, melyet kikerül az öldöklő angyal; az az Isten-vér a tisztaság forrása, s valamennyi lélek nem mosakodik másban, mint Krisztus vérében. Mert bárhol mosakodik, a lepra rajta marad, csak Krisztus vérében tisztul meg!

Íme az Ő műve: a bűneitől megtisztult lélek!

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 164. old.]

Nagyhétfő

«Akkor méne Jézus velök a majorba, mely Getszemáninak nevezetik és mondá tanítványainak: Üljetek itt, míg amoda megyek és imádkozom.... kezde bánkódni és szomorkodni s mondá nekik: Szomorú az én lelkem mindhalálig» (Mt 26, 36).

a) Sebek, szögek, tövisek, kereszt, vér ékesszóló kinyilatkoztatásai ugyan a fájdalomnak, de a szenvedés mélysége, tüze és kínja belül a lélekben van. Azért az Úr Jézus is oda mutat, szomorú szívére, lelkére; a szenvedés keretében látom a szomorú szívet. Ez a passzió mélysége, a halálig szomorú lélek; a kereszt belőle nőtt ki, és aki Krisztus szenvedését megérteni és őt szívből szánni akarja, annak nem szabad egy percig sem felednie, hogy Jézus lelke végtelenül szomorú. Elhagyta ereje, leomlott. Krisztus, oszlopa az erőnek, letört; átszakadt a gát, és lelkét előntötte a szomorúság. Ó mily drága nekünk Szent Lukács 22. fejezete; gyöngyöket hint élénk, Krisztus könnyeit, fohászait említi. Vércseppek gyöngyöznek az Úr arcán, leszivárognak ruháján, rengnek az áprilisi fűszálakon; lelke sötét éjtszaka. Ez a hangulat kíséri végig az Urat egész szenvedésében; gyöngíti idegeit, érzéseit; lazítja erejét, inait, karjainak izmait; szegény szomorú Uram! A kereszthalál iszonya, tanítványainak árulása, apostolainak s híveinek szenvedése, népének végzete, mint malomkövek húzzák őt a mélységbe. «A mélység elborította őt, alászállt a fenékre, mint a kő».

Ó Jézusom, életem minden szomorúságát átélted már te; úgy viselek el mindent, mint hogyha szíveden keresztül jutna el hozzám; így könnyen viselek mindent.

b) Undor s utálat fogta el büntől, világtól, alávalóságtól, s elernyedte lelke a sár- és vértenger szemléletétől. A bűn reá nehezedik, rémulve érzi annak egész súlyát; föllázad e teher ellen szentsége, tisztasága, gyengédsége. «Jézusnak, az örök Atya Fiának szíve» a világ bűneinek mocsarában! «Jézus szíve, istenség temploma» piszok- és szennyözönben! «Jézus szíve, mely Istennel való kiengesztelésünket eszközölte», most ez Isten szemei előtt a világ bűneivel tetézve, mintha egészséges ifjút megkötözve patkányok, százlábúak, férgek, élősdiek közé dobunk; életereje undorrá válik, és borzalom ijeszti halálra, mikor testén végigfutnak. — Sokan elernyedünk, betegek leszünk bánatunknak, örömtelenné válik életünk. A lánglelkű Illés próféta is, ki holtakat föltámasztott s tüzet hullatott az égből, hogy húzódik meg a boróka alatt s fáradt lelke hogy nyögi: Ó Uram, jobb nekem meghalni, mint élni e mocsárban — és íme, az olajfák alatt a Getszemáni kertben az Úr Jézust is ily utálat törli! «Lealáztatott lelkem a porba, és szívem a földhöz ragadott» (Zsolt 40, 25). Minden Isten-szerető lélek résztvesz Jézus ez undorában és lelke megernyedésében. Ha ifjaink elzülnek, ha leányaink koszorúi szétfoszlanak, ha a szentségek megszenteltetésnek, ha gúnyolják az erényt, akkor érezzük, amit Krisztus érzett, undort és csüggedést. Ilyenkor jó a szenvedő Jézussal egyesülni, őt vigasztalni és az érzési közösségből erőt meríteni.

[PO ÖM, VII., Elmékedések az Evangéliumról II., IX. Jézus kínszenvedése, 60-61. old.]

Nagykedd

«Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mintha valaki életét adja barátaiért» (Jn 15, 13).

Jézus az áldozatot, mint a mély, nagy szeretet igényét mutatja be. A szeretet áldozatot akar hozni. A szeretet áldozat, odaadás és szolgálat, mindez igaz, erőteljes érzésből fakadva. Mondhatni-e, hogy ez az érzés édes a keserű áldozatban is? Aligha. A szeretetet nem szabad azonosítanom lágy, édes érzelmekkel. A természetben a halál és szenvedés mutatja, hogy az isteni szeretet is odaadást és szolgálatot sürget. Egyik szolgáljon a másiknak, egyik haljon meg a másikért. Ez az igazi szeretet; a lélek virága. Amit a természet kényszer alatt végez, azt mi készséggel tegyük. A halálnál erősebb a szeretet. De azért édes is, lágy is, élvezetes is. Áldozatokra akarom szeretetemet nevelni; áldozatok által akarom megpróbálni; áldozatok nélkül nem bízom benne!

Ez az áldozatos szeretet nincs közvetlenül adva, erre rá kell magamat nevelnem; elsősorban azért, hogy Jézust s az ő szeretetének jóságos és nemes szépségét, az Ő áhítatát, bensőségét, az ő érzelmességét, megindulását, elérékenyülését és buzdulását megértem, szóval az ő szép, tiszta, nemes, meleg egyéniségének légkörébe lépek. Ily környezetben a nevelő behatás nem a szón s az intésen s buzduláson fordul meg, hanem a jó értelemben vett «mételyen», az infekción.

Kell a krisztusi érzés klímájába költözködnöm; más klíma megrontja szervezetemet, beteg s gyöngé leszek. S ha ez érzést eltanulom, akkor másokra is hatok vele ugyanúgy. Léptesd föl ezt a fölényes lelkületet; az emberek ezt jobban megszeretik, mint a fegyelmezetlen képzeletnek, az élvágynak, a házasságtörő örömöknek mámoros világát. Apostolok, papok, szülők, tanítók, lélekkel hassatok.

S ha e szeretettől indítva életünket is odaadnók, azt ne panaszoljuk föl; az áldozatok, a vértanúságok nem veszteségek, hanem győzelmek és nyereségek.

[PO ÖM, VII., Elmékedések az Evangéliumról II., A Nagyhét, 51. old.]

Nagyszerda

«Egy kevésbé, és már nem láttok engem, és ismét egy kevésbé, és megláttok engem, mert az Atyához megyek» (Jn 16, 16).

A búcsúzó Mester mindenképpen előkészíti tanítványait, hogy megállják helyüket a nagy megpróbáltatás idején. Elszakadok tőletek, — mondja — testi szemeitekkel nem láttok majd engem, elmegyek Atyámhoz. Üresség, sötétség, vigasztalanság, kedvtelenség környékez meg akkor majd titeket, de e sötétségbe újfajta világosság, ez ürességbe újfajta tartalom, e szakadásba újfajta kapcsolat kell, s az lesz a Szentlélek; tőle megnyílnak lelki szemeitek s benne tapasztalni fogjátok a jelenlétemet. — Jézus folyton feljebb vezet az érzéki, a természetszerű embert; nemcsak napvilágot, hanem lélek-világosságot sürget; ébresztgeti azokat a lelki, kegyelmi energiákat, melyeknek az Istennel érintkező lélekben kell fakadniok.

Kereszténynek lenni annyit tesz, mint meggyőződni a lélekbe benyúló isteni erőkről s átélni azokat önmagunkban, hitünkben, bizalmunkban, megnyugvásunkban, folytonos, krisztusi törekvésünkben a jobb, az isteni után. — Járjunk hát ez érzülettel s legyen érzékünk aziránt, hogy ne csak benyomásaink szerint éledjünk vagy csüggedjünk, hanem vessük föl a kérdést, hogy mit gondol Isten s mit akar Ő tőlünk e körülmények közt, s tegyünk aszerint.

[PO ÖM, VII., Elmélekdedések az Evangéliumról II., A Nagyhét, 53-54. old.]

Urunk Szenvedésének és Feltámadásának Húsvéti Szent Háromnapja: Nagycsütörtök

Gondoljuk el aztán az Úr Jézus viseletét!

Az Ő viselete zöldcsütörtökön a tapadó, lángoló, magával nem bíró szeretetnek jelében mutatkozik; az Úr Jézusnak Szentséges Szíve érezve azt, hogy életének utolsó pillanatait éli, felolvad és kiárasztja érzelmeit apostolaira. Mit csinál?

Lábát mossa az ő tanítványainak: *Sciens, unde exivit et quo vadit*, teljes öntudatában annak, hogy honnan jött és hova megy; letérdel és leborul mindegyik előtt, *scitis quid feci vobis*, látjátok mit tettem nektek; mintha mondaná: remélem, el nem felejtetek. Szeretnék nyomokat hagyni szívetekben, szeretném a szeretetet izzó hatalmával belenyomni és belesütni szívetekbe.

Azért van az, hogy a magával nem bíró szeretet itt nyilatkozatokat tesz s jeleneteket rendez, melyeket máskor nem látunk. Különben is az Úr Jézus kínszenvedésének kerete valami oly bámulatos; azok a beszédek, melyekben az utolsó vacsorán szeretetről, egységről, húsról beszél; az az olajfakerti imádság a telihold fényében, mely megvilágítja az Úr Jézus rengő könny- és vércseppjeit, az az egész búcsúzási hangulat, mely mindent áthat, mint meleg párás levegő, mint a lélek fésző és virágzó tavasza.

Ha aztán megtekintjük az Úr Jézus Szíve hangulatát, sehoh se fogjuk azt, ha szabad mondani, oly extravagánsnak találni, mint utolsó intézményében. Intézménye az utolsó vacsorán az Oltáriszentség.

Az Oltáriszentséget az ész nem érti; ha a racionalizmus nekifekszik és olvassa a Szentírást, nem boldogul, csömört kap, undor fogja el és bámul, hogy lehet ilyeneket gondolni és akarni, hogy lehet ilyesmit hinni. Ime, ez az én testem, egyetek belőle mindnyájan, ez az én vérem, igyatok ebből mindnyájan. Ezt nem lehet megérteni, ha az ember nem áll bele az utolsó vacsorának hangulatába.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 158. old.]

Urunk Szenvedésének és Feltámadásának Húsvéti Szent Háromnapja: Nagypéntek

Az Úr Jézus keresztre alatt átérezhetjük, amit a próféta mond: Effundam spiritum gratiae et precum. Átérezhetjük az Isten felségét, végtelenségét, mikor arra a romra tekintünk, mely az Isten Fia.

Leng felénk az imádságnak és mély megilletődésnek szelleme s szívből mondhatjuk Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus! De a fölség, amely elnyom s a végtelenség, mely összezúz, ránk nézve hideg föld; hasonló a hegyek csúcsaihoz, melyek magasak, verőfényesek, hanem hidegek, mindenki menekül onnan.

Mi a Szent Kereszt alatt ily rideg és hideg, ily nem nekünk való érzelmekkel és indulatokkal be nem érjük; idegen világ az nekünk, melynek talajában lelkünk ki nem virágzik, szívünk nem feslik; elmondhatnók mi is e környezetben a régi zsidókkal, hogyan énekeljünk, hogyan lelkesüljünk mi itt idegenben, e hideg és rideg földben.

Azért az imádás és megsemmisülés érzelmei után az ember újra kérdőleg veti föl szemét a keresztre, mintha kérdezné az isteni Megváltót: Úr Jézus! mit akarsz te voltaképpen itt? Mit szomjazol? Epét? Mit pihegsz? Bosszút? Tárd ki elénk irgalmas szándékaidat; úgy-e, te jót akarsz nekünk?!

S íme e kérdésre az Úr Jézus azt teszi velünk, amit vízióban látott Assisi Szent Ferenc, hogy leakasztja kezét és fölemel és szívéhez szorít minket. A hívő lélek az Úr keresztre alatt átérzi, hogy az isteni Megváltó nemcsak azért függ a keresztfán, hogy hirdesse, hogy mily nagy, végtelen, igazságos és szent az Isten, hanem azért is függ, mert ki akarja emelni és fel akarja emelni az embert; ki akarja emelni az embert a bűnből, s föl akarja emelni az isteni élet magaslatára.

Ez az Ő szándéka, ez az Ő műve: opus ejus cum ipso.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 161. old.]

Urunk Szenvedésének és Feltámadásának Húsvéti Szent Háromnapja: Nagyszombat

Keresztjére föl lehetett volna írni nemcsak azt, hogy ez a «Názáreti Jézus, a zsidók királya», hanem azt, hogy ez az a Jézus, akit mindig félreértettek, ki keserűségbe merülve élt, aki soha nem nevetett, de igenis sokszor sírt és szomorkodott a vérizzadásig; hogy ez az a Jézus, kinek azzal fizettek, hogy feje alá párna helyett tövist raktak, s víz helyett ecettel itatták, kinek temetésére senki sem jött, kinek sírjára pecsétet nyomtak, hogy halála után is gonosztevőnek bélyegezzék.

De Krisztus föltámadt. Sötét, fergeteges, borzalmas, kegyetlen éj után fölkelt ragyogó napja. Kiszzenvedett teste megdicsőült, mennyei szépség ömlik el rajta, szemeiből a boldogság sugárzik. Testét baj, sérülés nem érheti, nem fázhatnak, nem vérezhetik, szemei ezentúl nem sírhatnak, ajkai nem panaszkodhatnak; kard, fegyver nem sértheti, vadállat, villám nem ijesztheti; a tövis ha érhetné szent fejét, rózsává kivirágoznék, sebei mint drágakövek tündöklének. Így emelkedik ki a sírból – sírja dicsőséges lészen!

Ki hallotta azt valaha, hogy sötét éjféltre verőfényes dél következzen, hogy a január hó fagyát egyszerre a május legszebb, legillatosabb estéje váltsa föl, hogy az erdőre és a rétre ráfagyott jégcsapok egyszerre eltűnjenek s helyükbe tarka virág, lomb és madárének lépjen? Ó, az első húsvét napja ily csodálatos nap volt! Arra a borzalmas éjféltre, melyben az Üdvözítő lelke vigasztalan s elhagyottan gyötrődött a keresztfán, egyszerre az öröm verőfénye következett, – a

szenvedésnek s üldözésnek fagyát, melyben szent szíve elszorult, a derült, háborítatlan boldogság váltotta föl.

Az Úr Jézus szent lelke szabadon föllélegzett, szent teste és sebei pedig soha nem tűnő ifjúságban és szépségben fölragyogtak. Örvendünk mi is ennyi dicsőségen, ha nem is fogjuk föl egészen Krisztus Urunk örömét.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 198. old.]

Húsvétvasárnap, Krisztus Feltámadása

Jézus győzött s győzött úgy, mint ahogy hozzáillett: páratlanul. Csendben, zajtalanul, erőlködés nélkül dőlt el győzelme.

A sír körül nem hallani lánccsörtetést, sem feszítést, sem kőhengerítést; győzelmének harcterén nem vonulnak föl hadseregek, nem üvöltenek szenvedélyek; nincs füst, mely eltakar győzött s legyőzöttet; nincs porfelhő, mely kétséssé teszi a mozdulatokat; nincs tagadás, kétkedés, kifogás, kétségbevonás; a dolog egészen világos: Krisztus föltámadt; Krisztus él!

[PO ÖM, XIX., Új elmélgedések: Húsvét 96. old.]

Febérvasárnap, Húsvét 2. vasárnapja *Isteni Irgalmasság Vasárnapja*

a) A nagy szív sohasem rideg, hanem meleg; kigyúlt benne az érzés, mint a napban a fény, s onnan árad ki reánk is. — Testvérnek, az emberiség szenzóriumának érzi magát; azért irgalmas is. Jézus programja az irgalmas szamaritán, nem pedig a rideg pap, sem a szívtelen s segíteni rá nem érő levita.

Nem nézi ő a ruhát, sem az állást; az elsőbbséget annak adja, ki tevékenyen szeret.

«Irgalmat akarok», «legyetek irgalmasok»; ezt hirdeti. Szent szívének miséje is e szóval kezdődik...

Van imádó, hódoló, ünneplő, boldog, megnyugvó szeretet; Jézusé az irgalmas szeretet. — Legyetek irgalmasok nevezetesen a gyöngeség iránt, hogy ne legyen ez álnokká, hazuggá, orvul támadóvá. Emeljétek. — Ne degradálja patkányokká, ne rongyokká társadalmatok a szegényeket. Társadalmi irgalmat is akar.

Irgalom által ereszkedett le közénk a nagyság, a fölség, s hirdette, hogy van joguk az élethez, s életre is támasztotta a szenvedőket. Harcba is vitte ez irgalmas szeretetet a vértanúkban, és megtörte vele a római világ klasszikus keménységét. Sőt Assisi sz. Ferenc az irgalmas szeretettől sugalmaztatva, a szegénységet királynőjének vallotta.

b) Átadta szeretetét s irgalmát a kereszténységnek, és zárt, illatos édenkertté lett a testvérek közössége. Nem soká ugyan, mert azután konkolyos búzafölddé lett. De a régi tradíciókat sürgeti az Úr, és amikor fölélednek, mintha kiömlenék ismét az irgalmas szamaritán olaja. Ez az olaj el nem fogy. Engem is fölken vele; áldozásaimból az irgalmas szamaritán nyomaiba térek, s gyakorlom az irgalmat a megholtakkal, a betegekkel, éhesekkel, rabokkal.

Ezeket az irgalmas cselekedeteket most szociális műveknek hívják; kár az új elnevezésért, mert a régieken Krisztus védjegye van rajta; az irgalmas szamaritán parabolájában vettük programjukat.

[PO ÖM, VII., Elmélgedések az Evangéliumról II., Élő vizek forrása, Különálló ünnepek, 219-220. old.]

Jó Pásztor vasárnapja, Húsvét 4. vasárnapja a papi hivatások világnapja

Mily vigasztaló ez a mai evangélium s mily biztosan talál el az emberi szívbe!

Ha azt mondanák nekünk: „Képzeljétek el magatoknak a Megváltót úgy, ahogy szeretnétek; képzeljétek el olyannak, oly leereszkedőnek, hogy ne féljetek tőle, – oly kegyesnek, hogy megbízzatok benne, – oly szeretetreméltónak, hogy vonzódjatok hozzá: ugyan, K. H. (Kedves Hívek), mertünk volna-e gondolni erre a kedves képre, melyet Jézus önmagáról nyújt nekünk, a jó pásztor képére?!

Hát nem gondoltuk volna-e, hogy ámitjuk önmagunkat, hogy túlságosan jónak, elnézőnek, résztvevőnek képzeltük, mikor azt gondoltuk róla, hogy bárkit közülünk, mint kedves juhocskáját tekint – keresi, ha elveszett s vállaira veszi?! S úgy-e mégsem tévedtünk volna, sőt eltaláltuk volna szentséges Szívének érzelmeit, imádandó lelkének gondolatát, mely ott lebegett szemei előtt mindig s megszólalt ajkain a mai evangéliumban: én vagyok a jó pásztor.

A jó pásztor képe oly kedves kép, hogy azon a próféta szeme már 500 évvel Kr. előtt ámulva fönnakadt: «Ami elveszett, fölkeresem», mondja Ezekiel, azután folytatja: «És támasztok nekik egy pásztor, ki őket legeltesse». De ez a pásztor tán a hatalom embere? tán az erőszak eszköze? tán a próféta keleti szokás szerint, pásztor alatt királyt ért? Ha volna ilyen kételyünk, azt a mai evangélium eloszlatja, mert pásztorról szól, kinek száz juha van, ki elveszt közülük egyet; jó pásztorról szól, ki keresi az elveszett juhocskát, vállaira veszi s nem tud hová lenni örömeiben. Az Úr Jézus tehát a juhnyájnak pásztorával hasonlítja magát össze, ki nyáját kincs gyanánt őrzi, életét neki szenteli, jó sorsát és veszedelmét vele megosztja s az Úr Jézus a pásztor gondjaiban, bajaiban, fáradalmaiban saját maga gondjait, bajait, fáradalmait visszatükröztetve látja.

Mit tesz a jó pásztor az eltévelyedett juhhal? Rögtön keresésére indul. Így az Úr Jézus. Szíve mindig lángol, mindig forró; a lelkek veszedelme neki éles tör; mikor ez a tör megérinti, föltrezen és mondja : elveszett egy juhom, melyet megváltottam; megyek keresni rögtön!

1. Az Úr Jézus tehát mindnyájunkkal szemben, kik tévelygünk és tőle elfordulunk, a jó pásztor szerepét játssza. Elhagyja a kilencvenkilencet rögtön s jár az elveszett egyetlennek nyomában, keresi s kiáltoz utána. Mi az ő szava? A lelkiismeret szózata szívünkben, mely nyugtalanít és vádol. A jó pásztor közeledik az eltévedt juhhoz. Mi az ő közeledése hozzánk? A kegyelem biztatása: térj meg, térj meg, tévelygő lélek. S igazán a jó pásztor ajkairól csak ily szavak folyhatnak; biztat, bátorít, buzdít, vonz! Nem lehetnek szavai kemények, sem kegyetlenek. Nem zúdítják ránk a pokol átkát. Nem hirdetik, hogy véged van, halál fia vagy! Többé nem szabadulsz az ördög karmaiból. Így szokott a világ, így szokott az ördög beszélni; a jó pásztor nem ismeri ezt a nyelvet. Mi hisszük, hogy van pokol; de mikor ezt hisszük, hisszük azon célból, hogy ne kerüljünk bele. A pokol nem arra való, hogy az embert a kétségbeesésbe hajtsa. Ezt a világ mondja, mely sem a hitet, sem a jó pásztor nem érti. Azért van-e a hegyekben örvény (szakadék; a szerk.), hogy a juh beleessék?! Úgy-e nem azért? De ha tagadják, hogy van, s nem törődnek vele, – ha altatják lelkiismeretüket s behunyják szemeiket, vajon nem tévelyednek-e majd bele? Mit használ az örvényt nem nézni, mikor ott tátong, s ugyanakkor gondatlanul járni s a jó szerencsére bízni sorsunkat?! Mi hisszük, hogy van pokol, van örvény, melyben végleg tönkre mehet a lélek; de az örvény szája körül ott jár a jó pásztor; folyton jár, minden tévelygő után jár; folyton kiált a lelkiismeret szavával: «ó ne keményítsétek meg szíveiteket, ha ma meghalljátok szavam».

2. Azután nemcsak rögtön keresésére indul, de szorgosan keresi. A jó pásztor erdőt, mezőt, berket, bokrot átkutat, tűvé teszi a hegyet és völgyet, hogy eltévedt juhocskáját keresse. Néha megáll s fölpanaszolja fáradalmát; azután újult erővel és hévvel nekiindul. Ha maga nem győzi, útnak indítja társait és segítőit s gondját megosztja másokkal, hogy minél többen, minél buzgóbban keressék az elveszett juhocskát. Ezt a szorgos kutatást sem utasítja el magától az az Úr Jézus, ki jó pásztornak mutatta be magát nekünk! Követi a bűnöst minden útján, otthon és idegenben, a tömkelegben éppúgy, mint a magányban, éjjel úgy, mint nappal; s nem engedi magát

elriasztani. Komolyan szól hozzá, majd meg lágyan: rájleszt s ismét szeretettel vonzza. Fölszólítja a jó lelkeket, hogy segítsék; megosztja gondjait szülőkkel, gyóntatókkal, hű és buzgó keresztény jó barátokkal, szónokokkal, tanítókkal; fölemeli s szentséges Szívéhez szorítja a buzgalmas papokat s apostolokká avatja föl őket. S miután annyit tett, gondjaiban még úgy sem fáradt ki, csak valami panaszfélére nyitja meg ajkait, azt is azért, hogy a panaszos szó is közölje szent Szíve érzelmeit s legyen fegyvere a megkeményedett szívek ellen. Abban a panaszban is a rossz útról beszél, melyen ő annyit jár hívei után. A panasz pedig már 2500 év óta hangzik: «Kiterjesztettem kezeimet egész nap a hitetlen néphez, mely nem jó úton jár» (Iz 55, 2).

Máskor ismét fölpanaszolja, hogy bár forrón és folyton vágyódik, dolgozik, tesz és áldoz, mégsem értik meg őt: «Jeruzsálem! hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat, mint a tyúk egybegyűjti csirkéit szárnyai alá, és nem akartad!» (Mt 23, 37).

3. De nem azért jó pásztor az Úr, hogy keres; nem azért, hogy szorgosan keres; de azért jó pásztor, hogy addig keres, míg meg nem találja az eltévedteket: «És az után megyen, mely eltévedt, míg meg nem találja» (Lk 15, 4). «Míg meg nem találja», ez a jó pásztor célja, s ez a szent cél lebeg lelkünk pásztora előtt. Megtalálhatja addig az eltévedteket, míg e földön élnek; ha bűnben haltak meg s elvesztek: akkor már hiábavaló a keresés. Az örvény széléig keresi. Az örvény a bűnös ember halála. Némelyiknek ott az örvény szélén ragadja meg lelkét; kitarja a halálba lekonyuló szív felé karjait s még az utolsó pillanatban segít rajta. Vannak, kik 30, 40, 60 évig fárasztották a jó pásztort s ki nem fáraszthatták; vannak, kik sok éven át egyenes úton siettek a pokol felé s csak az utolsó pillanatokban tértek el oldalt a veszedelemtől: ó, mennyire érzik azok, hogy az Úr Jézus a jó pásztor; de mennyire érzik azt is, hogy mily oktalanul, mily eszeveszetten s kegyetlenül viselkedtek ők maguk a jó pásztor iránt! Örülhetnek, hogy megszabadultak; de mily nyomorúságosan és szegényesen állnak meg lelküknek ez imádandó jó pásztora előtt! S miért nem ragadja meg ez a jó pásztor legalább a halálban minden egyes bűnös lelkét? Miért nem zárja kegyelmének karjaival a halálos bűnben fuldokló haldoklót szentséges Szívére? Miért halnak meg a jó pásztor dacára az emberek a bűnben? Miért? Mert akarnak. A jó pásztor szól szívükhöz, vonzza, gyámolítja őket; de ha nem akarnak: a jó pásztor senkit sem kényszerít. A bűnös lelke elé állítja az örvény képét, – oda állítja keresztjét, könnyeit, – hallatja kiáltó szavát; de ha a bűnös oly könnyelmű, hogy Krisztus keresztjére ügyet nem vet; ha oly rabja a bűnnek, hogy a bűn mosolyától elfelejti Krisztus könnyeit: annak a lelke elvész; a jó pásztor sem segít azon, kinek nincs jó akarata.

K. H. (Kedves Hívek)! Ez az egyháznak tana a kegyelemről. Mi ellenállhatunk a kegyelemnek; s ha akarunk ellenállni, hiábavaló a jó pásztor képe, hiába a kereszt s az egész szentírás. Mi tudjuk, hogy minden ember kap elégséges kegyelmet; de mire való az a kegyelem, ha nem járul hozzá az ember akarata? S fog-e hozzájárulni az az akarat, ha beleéli magát a világ tempóiba, – ha imát s templomot kerül, – ha minden komoly gondolatnak kitér az útból? Azért mondja az egyház, hogy aki nem imádkozik, az nem üdvözülni. Azt úgy kell érteni, hogy aki az Istent nem keresi ésszel, szívvel nem hódol meg neki: az nem üdvözülni. Mindenkinek van elégséges kegyelme; de nem hatol szívébe! S ami oda nem hatol, attól az a szív nem dobog! Úszhatik valaki vértengerben; de az a tenger vér nem élteti őt; ami őt élteti, az az a kis patak, mely ereiben folydogál s melytől szíve melegszik. A magyar közmondás is azt tartja, hogy: aki ahogy sóhajtozik, úgy üdvözülni, vagyis ahogy valaki töri, emészti magát, – ahogy valaki törődik, vágyódik, lelkesül s bánkódik az Isten kegyelmével: úgy üdvözülni; aki tehát nem törődik lelkével igazán, az aligha üdvözülni. Vannak olyan jószívű emberek is, kik azt mondogatják: hogyan volna az lehetséges, hogy a jó Isten valakit örökre a pokolba taszítson?! Erre azt kell mondani: senkit sem taszít oda! Isten ments! sőt ami a szívben megmozdul, ami nemes, ami szeretet van bennünk; – ami gyűlölet ég ereinkben, ami remény és vágy dagasztja szívünket: mindezt fölszítja az Isten, hogy a lélek pokolba ne kerüljön. Azután jó pásztornak áll be s kegyelmével kíséri az embert; buzdítja, rémíti, vonzza; s végül az örvény elé állítja a keresztet.

Senkit sem taszít az Úr a pokolba: de az emberek belerohannak az örvénybe. A lelkek rossz útjára odaállította keresztjét. Tilos az út, azt hirdeti a kereszt. De nemcsak kereszt az ott, nem két

egymásra tett lécs; nem; hanem a kereszten vonaglik valaki. Találd ki, hogy kicsoda? Sohasem gondolnád, ha nem nyilatkoztatta volna azt ki maga az Isten; sohasem találnád ki ezt a nagy rejtélyt; sohasem fejtenéd meg azt a kérdést, hogy ki az ott, az a vérző, keresztre feszített ember? Megmondta azt az Isten: az én Fiam! De most meg az egész világ, ég és föld, – szív és gondolat fölkiált és kérdi: Hogyan lehet az? Isten Fia a keresztfán! Hogyan lehet az? Tudod, hogyan lehet az? Az csak úgy lehet, hogy van pokol! Ha van pokol, akkor értem a keresztfát! De, K. H. (Kedves Hívek), hová kerültem? A jó pásztorról szólok s a pokolról beszélek! Igen! ez a jó pásztor azért oly buzgó, mert nagy veszedelemben forognak a lelkek: s azért örül oly nagyon, ha az eltévedt juhocskát vállaira veheti, mert oly nagy veszedelemből kiszabadította! «Vállaira veszi, örülvén és egybehívja barátait, mondván nekik: örvendjetelem velem, mert megtaláltam az én juhomat, mely elveszett» (Lk 15, 5-6). Nem töröm össze, nem sebesítem meg, nem kötöm gúzsba; vállaimra veszem, viszem, gondozom s megvigasztalom. Jól mondta azt Szent Bernát, hogy a mi bánatunk, mellyel a bűnt bánjuk, a legédesebb keserűség; s éppúgy mondhatom, hogy a mi keresztutunk, melyen a bűnből ki, penitenciában járunk Istenhez, a legpuhább út: Jézus imádandó szent Szívén, Jézus vállain tesszük meg azt!

K. H. (Kedves Hívek), kérjünk magunknak ebből az édes keserűségből néhány cseppet; s járjuk be gyors léptekkel ezt a puha, lágy utat! Nem tehetünk semmit, ami nagyobb öröme válne az Úr Jézus szent Szívének. Örvendeni fog fölöttünk a jó pásztor; egybehívja majd barátait; öröme hívja föl atyját, anyját, a Boldogságos Szűz Máriát, az angyalokat és szenteket: örvendjetelem velem! örvendjetelem velem! Ne éljünk halálos bűnben, K. H. (Kedves Hívek), a bűn megkeményíti a szívet, s nem tudjuk, vajon nem fordítja-e el másfelé igyekezeteinket s gondolatainkat. Most jót gondolunk; a jó pásztor kedves alakja lebeg szemünk előtt; most értjük öröme és bánatát, buzgalmát és fáradságát: kérve kérek tehát a jó pásztor nevében: ne éljünk, ne maradjunk meg a halálos bűnben. Hív a jó pásztor; menjünk hozzá. Ámen.

[PO ÖM, XVII., Élet Igéi II., Az Úr ünnepei, 244-248. old.]

A szüzesség.

«Mondák neki az ő tanítványai: Ha így van dolga az embernek feleségével, nem hasznos megházasodni. Ő pedig mondá nekik: Nem mindnyájan fogják fel az ígét, hanem akiknek adatott» (Mt 19, 10). A szűzies lelkek pszichológiája a legelőkelőbb, mert a leggyengédebb és a legerősebb Isten-szeretetre hivatott.

a) Az Isten-szeretet ugyanis szintén egyesülés, odaadás, egybeolvadás, s erre a világon a szűzies szeretetnek van legközvetlenebb hivatása. Hiszen az ilyen lélek az övé: «az én szerelmesem az enyém. Továbbá Isten-szeretet ott van, hol az érzelem lángol Isten felé, és szeretni tudnak «teljes szívükből, teljes elméjükéből, egész lelkükből». Ah, az elme teljesen a szűzi tisztaságban fordul az Úr felé; feléje fordítja arcát és fölragyog a szeme: «Intelligam in via Immaculata...» elmém eltelik fényvel a tiszta élet útjain... ezek a «látók»; van érzékük, mert van szeretetük: «videre amore est», az lát, aki szeret.

b) Ugyancsak nincs erősebb szeretet, mint a tiszta szívek szeretete, mert ők tudnak szeretni «ex toto corde». Ezt kívánja Jézus: Add nekem, Fiam, szívedet... Róza, te léssz az én jegyesem... mondja Szent Rózának. Valamint Jézus is teljes szívvel befogadja az ilyen lelket; inkarnálja magát beléje; oltárát építi benne. Ebbe a szeretetbe belevegyül a psziché, az «animus». Szeresd Istenedet «ex toto animo»; kedélyeddal, érzékenységeddel; az majd elvonja egész valódat az ég felé, «avolare facit mentem».

c) Ennek a szűzies szeretetnek elite-s jellegét akarta az Úr papságába lehelni. Ez a celibatus gondolata. Legyen az Úr a «választott» papság, a klérus. S az egyház szelleme kiérezte, hogy ez így illik. Megcsapta arcát az inkarnáció illata; midőn rávetette szemét a testté lett ige első oltárára (a Szent Szűz szívére) és az első Krisztus-hordozó monstranciára (a Szent Szűz kezeire), kiérezte, hogy milyen legyen papsága. Ezt a szűzies papságot ambicionálja az egyház. Bátorpalástjába liliomokat szeret szőni. Vágyik az életet följánló tiszta lelkek után. Érzi, hogy a világ beteg, s hogy a Bethesda tavát csak angyalok zavarhatják föl úgy, hogy vizei gyógyítsanak. Ecce ego... ecce ego... íme, Uram, itt vagyok én, tiszta akarok lenni; segíts!

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., A harmadik Húsvétől a negyedikig, 328. old.]

Jézus jó pásztorként jár el velünk, szeret, őriz,táplál, vezet, vállaira vesz, ha eltévedünk, s hazahozva örvend szerencséjének; jó, jó szíve van Jézusnak; mi sugallta volna is e példabeszédet neki, mint önfeláldozó, leereszkedő szeretete a bűnösök iránt. Példát nyújt a papnak, mint kell éreznie a bűnösrel, mint kell hangolva lennie, mit kell reménylenie minden bűnnel szemben az Isten irgalmától. Nem adunk mi jó pásztorunknak semmit, sem tejet, sem gyapjút, hozzásimulva melegíthetjük lábait, térdeit; ó igen, támasszuk, helyezzük fejünket pásztorunk térdeire, lábaihoz omolva, és kérjük áldását, kérjük, hogy szent kezével simítsa el gondjainkat, s öntsön világos nyugalmat lelkünkbe.

[PO ÖM XXIII, Soliloquia I, 1880., 11. old.]

Urunk Mennybemenetele: Áldozócsütörtök

Megmondta az Úr: apostolokat tűzzel kereszteltek; másokat csak vízzel. Ezzel a tűzzel gyűjtem meg szíveiteket, s beszélni fogtok tüzes nyelven. Beszédeteken megérezik a hű tanúskodás akcentusa; az emberek ki fogják érezni: ezek azt látták, amiről beszélnek; látták a Föltámadottat, látták Őt mennybe menni.

S mihelyt elmondjátok, amit tudtok, tovább mentek: mert a tűz éget és kerget. Széles a világ, s ti kiszálltok tájaira, mint a költöző madár, de titeket nem a zónák melege, hanem a fagyos lehelete vonz majd.

Ti oda repültök, ahol a hitelenség s az önzés éjbe s jégbe temette a világot, mintha csak szívetek tüzeit mennétek oltani a hideg világba s enyhíteni a fényt a sötétbe; de hiába: ez a tűz fölemészt, de el nem alszik; ez a fény bevilágít még az örökéjbe is.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 128. old.]

Pünkösduvasárnap

«A szél, ahol akarja, ott fúj és zúgását hallod, de nem tudod honnét jó, vagy hová megy; így van mindaz, ki Lélektől születik.» (Jn 3, 7).

a) Jön a lélek, amikor akar. Egy-egy szó a könyvben, érzés az imában, gondolat vagy ötlet az elmékedésben megmelegít, fölbuzdít, megnyugtat. Bennem csillámlanak meg az Isten gondolatai, mint a fővény arany szemecskéi a napsugárban. Mikor így jön hozzám, érzékkel s epedve fogadom s teszek szerinte.

b) Ahogy akar, úgy jön, majd komolyan, majd vidáman; lesújt vagy fölemel; néha buzdít, máskor megszegyenít, néha megfélemlít, majd lelkesít; néha lábaihoz kuporodunk, máskor szívére borulunk. Néha messze van tőlünk, hogy vágyódjunk, máskor közel, hogy ne csüggedjünk. Néha mint köd, felhő... máskor mint ragyogó, napsugaras intuíció borul a lelkünkre, s abban is akarata szerint tesz, hogy majd édes élvezetre, vigasztalásra, majd türelemre s áldozatra indít; néha megaláz, máskor a nagy tettek ingerével hat reánk. Mindent fölhasználunk! Ne mondja senki, minek élek s unatkozom. Ne mondja! Hát nem adhat-e egy pohár vizet a szomszédnak, jó szót, tanácsot, indulatot, szolgálatot a testvérnek? Él, ne okoskodjál; hisz mennyországot élhetsz át.

c) Más nem pótolhatja ajándékait, melyeknek neve: élet, életkedv, önértet, bizalom, öröm, lelkesülés, béke, bátorság, boldogság... Isteni ajándékok ezek; Jézus is ilyeneket adott: vaknak világosságot, betegnek egészséget, halottnak életet; ez az isteni mód. Jöjj el Szentlélek, s adj életedből minél többet belém.

[PO ÖM, VI., Elmékedések az Evangéliumról I., Az első Húsvétől a másodikig, 157. old.]

Szentháromság Vasárnapja

Hiszek a Szentlélekben, aki Úr, Dominus, tehát Isten, a legfőbb elv s ugyancsak őselet, melyből való minden élet, Spiritus vivificans. Ősforrás s őstermékenység.

Az Atya is őselet, a Fiú is őselet, a Szentlélek is őselet; de az Atya az őselet, mint őselv, mely nem való mástól; a Fiú az őselet, mint folyamatban levő, mint amely átömlik az Atyából a Fiúba; a Szentlélek az őselet, mint eltelés, megnyugvás, öröm, tetszés.

Íme, az istenségnek, az egy, örök, végtelen életnek, mint öntudatnak és folyamatnak önmagában való s önmagához való hármassága.

Ezt úgy-ahogy sejtjük, ezt imádjuk, de alakokba nem önthetjük; minden képzeleti alakítás, tévedés.

[PO ÖM, XIX., Új elmékedések: Pünkösdi lélek, 149-150. old.]

Krisztus Szent Teste és Vére: Úrnapja

Megéreztek, hogy a bár titkosan, de valósággal köztünk jelenlevő Krisztusnak isteni udvartartás jár, jár a szeretetnek s a viszonzásnak szolgálata. S azért megcsendült először flamand földön az ujjongó s imádó szent öröm; kitört a szívekből, s ünnepelni akart, ünnepelni az Eucharisztia imáadásában egy folytonos, nagy s boldogító ünnepet.

Ő van itt, Ő van itt, ez volt a hitvallás, a vallomás, az ének s a refrén! Ő van itt, akkor hát trónra kell emelni, az oltárra, a román s gót művészet centrumába állítani, arany, ezüst, gyöngyös, drágaköves, gyertyafényes, virágos sugárzásba.

Ő van itt... beszélték s énekelték s attól félrebeszéltek a szeretet szent ittasságában s officiumokat s himnuszokat s miseformulárákat írtak s ünnepeket kértek s kaptak s körmeneteket rendeztek s megérték azt, hogy az Eucharisztia szent s addig külső s folytonos adorációban nem részesülő titka az Isten-tisztelet gyúpontjába került, s ahogy a szentmiseáldozat volt mindig a tulajdonképpeni istentiszteleti akció, úgy állt ezentúl az áhítat első vonalában a szentmiséből eredő Sacramentum.

Ott a Krisztus egy szent s misztikus akcióban föláldozza magát, itt egy titokzatos jelenlétben az akció után is köztünk marad.

Így állt elő az egyház praxisában s áhítatában az a nagy változás, hogy az a kenyeres Sacramentum s az a szakramentális kenyér, melyet hajdan vászonba takarva haza vihettek s otthonaikban szekrényeik s asztalaik fiókjaiban eltehettek, most oltárookra, fénybe s pompába emelkedett, s a minden akadályt legyőző s a szerelmesnek mindent meghódító szeretetnek s diadalnak lett titkává.

S ez a kettő: hogy előbb vászonba csavarva éléskamrában rejtőzött, most pedig fénybe s pompába öltözve térden álló hódolatunk tárgya — az nincs ellentmondásban; hiszen most is oly természetes s édes, mint a kenyér s mint lelkünknek legintimebb kapcsolata; másrészt pedig a nagy csoda, az ész s természetet meghaladó valóság, s szimbóluma annak a kapcsolatnak, mellyel az egyház mint misztikus testület Krisztussal, a fejjel s viszont a fej a testtel kapcsolódik.

Így indult el az egyházban a XIII. században az Oltáriszentségnek az az alázatos és mégis tüntető imádása.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, 334. old.]

Jézus Szent Szíve

Jézus Szíve tisztelete a mi tanulmányunk. Akinek megnyilatkozik, az úgy néz bele lelkébe, mint ahogy hegyről nézünk nagy, szép, fölséges vidéket. Nemcsak szemünk lát, de a lelkünk telik el a magasság érzésével. Egy ilyen bepillantást enged királyi lelkébe, midőn paraboláiban mondja: Én vagyok a jó pásztor, ki vérét odaadja, — ki a pusztában egy juhocskája után is étlen-szomjan tud járni, ki 99-től, amely megvan, nem tudja felejtani az elveszett századikat, s ki ha megtalálja, becézi s vállára veszi s úgy indul vissza, hogy nem érez fáradalmat.

Öröme nagy, oly nagy, hogy hallja az angyalok énekét; tudja, hogy az Ő öröme az angyalok öröme a mennyországban. Ez nagy stíl; ez a jellem, ez a kedély, ez az érzelmi világ; ez a pusztában is virágos, belső világgal járó s egész erejét, életét fölszánó lélek, ki nekem él, nekem a «perditá»-nak, s azután ha megtalált, úgy örül, hogy a homok csikorgása lábai alatt angyali énekké olvad lelkében. Ah, ez a lélek, melynek világa erő és virág, ifjúság és tűz; királyi fölény s gyermeki vonzalom. Végtelen perspektíváiban, melyekben Istent látja, megjelenik fájdalomnak víziója, az «elvesztett», s az adja meg neki az útirányt s buzdítja őt: járj, járj az elveszett után; most terhed ő, mikor nem a tied; akkor nem terhed, ha majd válladon lesz, mert akkor a tied lesz; addig, míg töröd magad, légy erős, hogy miután eléred, amit keresel, erőd örömöddé váljék.

Ezt a nagy stílt utánozzuk; a) össze nem töpörödni a mi apró kis méreteinkbe s kereteinkbe, hanem a minket környékező, nagy végtelenség felé tárva-nyitva hagyni az útirányt. Érzékkel bírni az Isten nagy gondolatai iránt, még ha ellenkeznek is nyárspolgári modern gondolatainkkal. Tudni, hogy azokban is sok a divat. Mindig magunkból ki, azok felé s ezek fölé iparkodni, kifelé gravitálni, de nem úgy s nem annyira, hogy elszakadjunk s megszakadjunk.

Gravitáljunk Isten felé az Ő gondolatainak alázatos elfogadása által, mint ahogy a rügy gravitál kifelé, mikor kipattan; mint ahogy a virág, mikor kivirágzik, s a forrás, mikor kibuggyan; hiszen mind kifelé vágyik, hogy annál inkább magában maradjon.

A léleknek is a végtelen nagy felé kell kilengenie, kinyújtózkodnia; szívesen kell fogadnia az Isten nagy gondolatait: azt, hogy teremtett, jóllehet végtelen s ránk nem szorult; hogy megváltott..., hogy itt van az Oltáriszentségben; hogy a végtelent bírni lehet, közvetlen jelenlétét élvezni lehet. Ezen örülni kell s nem kételkedni.

Minek van szárnya a madárnak, ha lépes vesszőre ül, s minek van hulláma a folyónak, ha fenékgig fagy, s minek van napsugár, ha pincékbe zárkozunk?

b) A nagyot, a fölségest, az erőt, a lelkesülést át kell élni s tettekbe átvinni. Aki kételkedik s szétrág mindent, az diszharmonikus, aszimmetrikus lélek. Gondolatai mint koloncok vetődnek lábai közé s nincs jól egyensúlyozva; az rosszul épített hajó, mely mihelyt vízre kerül, oldalt fekszik. Lehet rosszul építeni hajókat s lehet rosszul nevelni lelkeket egyensúly, szimmetria nélkül.

A jól nevelt lélek olyan, mint az óceánra kifutott hajó vagy mint a szárnyaló madár; a végtelenségtől meg nem billen, a mélységektől meg nem riad; halad, repül, célt ér.

Az ilyen lelkeknek egyenes, bízó lelkületük van; nyílt, tiszta a tekintetük s praktikus az érzékük. Úgy tudják, hogy a gondolatnak a tett az édes gyermeke, a szó csak mostohája. Azért az ilyen lélek tesz, a szent hitet gyakorolja s a formáktól el nem pártol, de nem gépiesen végzi azokat, hanem öntudattal s bensőséget önt beléjük; — misére jár, de úgy, mint aki az utolsó vacsora hangulatát tudja átélni; rózsafüzért tud mondani, de úgy, hogy titkaiba elmerül s azokban föléled.

[PO ÖM, VII., Elmélkedések az Evangéliumról II., Élő vizek forrása, Különálló ünnepek, 214-215. old]

Boldogságos Szűz Mária Szeplőtelen Szíve

«És harmadnapon menyegző lőn...» (Jn 2, 1-2). Mindaddig az Úr Jézus csendben élt Názáretben s nem siettette nyilvános életét. Talán Jeruzsálemben akart föllépni először, hogy oly sokatmondóan kijelenti: «még nem jött el az én órá» (Jn 2, 4). De hát ha nem is jött el, itt van az édesanyja, s annak kérésére itt léphet föl s siettetheti az «Ő óráját».

Ide tehát még a meg nem kezdett nyilvános élet lelkületével jött az Úr Jézus, mint édesanyjának hatalma alatt álló fiú; azonban ide már elhozta tanítványait, s a Szent Szűz itt látta meg őket. A Szent Szűz nem volt a lakománál, hanem künn volt külön az asszonyokkal s ott vette észre, hogy mi a hiány, s mindjárt kérni s közbenjárni kezdett, s Jézus végre is megtette azt, amit a Szent Szűz kért. S ez elég nekünk.

A Szent Szűz Szíve értünk közbenjárni kész, s Krisztus az ő közbenjárását meghallgatja. Ez a nagy hit a kereszténységben a kánai menyegzőből sugárzik ki, s ez nekünk olyan tudat, mely menyegzői örömet vált ki bennünk. Méltán gondolhatjuk, mikor a Szent Szűz közbenjárását kérjük, hogy tégy úgy, mint Kánában; nem akartad ott, hogy tisztelőid szomorkodjanak, ne akard azt velünk sem; könyörögi érettünk, akkor az irgalom s kegyelem még távoli órája megjön s mi áldásodat élvezzük

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: A Szép Szeretet Anyja, 264-265. old.]

Szentírás Vasárnapja

A Szentírás Szentlélekkel van telve, Szentlélekkel, aki nemcsak szólt, hanem szól prófétái által. Ez a könyv nem régi gondolatoknak elsorolása, nem régi lélekfakadások herbárium; hanem a betűk mögött eleven, sugárzó, meleg valóság van. Azt úgy kell olvasni.

A Szentlélek tiszteletének egy módja a Szentírás mély tisztelettel, nyílt, befogadó lélekkel való olvasása. Az olvasó léleknek tartózkodásából ki kell jönnie, ajtót kell nyitnia s figyelnie, hogy mit is szól a Lélek, s mi a visszhangja lelkünkben.

Nem szabad kritizálni stílust, sem egyéni s korbéli felfogásokat természetéről, csillagokról, állatokról, hanem az egyénin át s az egyénin túl érintkezésbe kell lépünk a lelkek vezetőjével, aki hozzánk szól örök keletű nyelven, örök igazságokról, örök igényekről, örök szükségletekről, s velem való kapcsolattartásából hasznot kell merítenem; mert «az Istentől ihletett minden írás hasznos a tanításra, feddésre, dorgálásra, az igazságban való oktatásra, hogy tökéletes legyen az Isten embere» (2 Tim 3, 16).

Tehát az Írást, mint a Szentlélek szavát kell vennem, az élet vágjától szomjasan kell azt olvasnom; tisztelettel a magasságok szózata, áhítattal a lelkünkben fakadó Szentlélek hajtásai iránt.

[PO ÖM, XIX., Új elmélkedések: Pünkösdi lélek, 158. old.]

Krisztus, a Mindenség Királya

Lelke elé dobbant a nagy realitás, a jelenvaló, köztünk sátorozó, velünk élő s érző Krisztus; s mintha hegyláncok nőttek volna ki a földből, úgy nézték a megérező lelkek azt a titkot, melyről tudtak, de melyet addig így meg nem láttak.

Most látták! Látták azt az egész nagy valóságot, melyet az égben fátyol nélkül, itt pedig a szakramentum fátyolai alatt kell nézni és látni. Nem a fátyol teszi; ez akár van, akár nincs, nem változtat a valóságon. A kenyér színe csak takaró. A takaró mutatja ugyan a nagy Király intencióját, azt, hogy áruhában s inkognitóban akar köztünk lenni, de nem gátolhatja az Őt a takaró alatt is felismerő hívek térdre hullását, örvendező diadalát s föltétlen s hűséges ragaszkodásuk kitöréseit.

Nekünk észre kellett vennünk a nagy, szent, fölséges jelenlétnek járó liturgiát s a folytonos köztünk-létnek járó örökimádást.

[PO ÖM XXIV., Soliloquia II., Élet kenyere, Az elme hódolata, 333. old.]

III. Függelék

Ima Prohászka Ottokár püspök boldoggá avatásáért

Jóságos mennyei Atyánk! Te hűséges szolgádat, Ottokár püspököt irántad lángoló szeretettel ajándékoztad meg. Ez a szerető lelkület indította és segítette őt arra, hogy bölcsen hirdesse Igéd örök igazságait, és legyen Magyarország apostola és tanítója.

Lángoló lelkének forrása Fiad szentséges teste, az örök élet kenyere volt, akit szívébe fogadott és naponta odaadóan imádott. Az Oltáriszentség erősítette meg őt, hogy Egyházát és hazáját hűségesen szeresse. Kegyelmed erejéből első tudott lenni mások szolgálatában, előre tudott nézni és utat tudott mutatni az eszmék világában, alázatos tudott maradni megpróbáltatásai közepette.

Kérünk, add meg nekünk azt a kegyelmet, hogy mielőbb oltárainkon tisztelhesük őt, és így váljon valóra benne és mibennünk is a szeretet végső győzelme. Ámen.

[Prohászka Ottokár székesfehérvári püspöki kinevezésének 100. évfordulójára
(1905-2005) Kiadta a Székesfehérvári Egyházmegyei Hivatal.]

[Az imameghallgatásokról szóló tanúságtételeket az alábbi címre várják:
Egyházmegyei Hivatal, 8001 Székesfehérvár, Pf.: 178.]

A Prohászka Imaszövetség tagjainak mindennapi imája

Jóságos mennyei Atyánk! Köszönjük papjainkat, akik feléd vezetnek, segítenek bennünket életünk útjain.

Szenteld meg őket, hogy szentek legyenek és szentül szolgáltassák ki szentségeidet! Óvd meg őket a veszélyektől, és adj nekik sok neked tetsző örömet bennünk Téged szolgáló életükben!

Adj új papi és szerzetesi hivatásokat! Hívj szolgálatodba fiatal fiúkat és lányokat, és ha Neked úgy tetszik, hívj az én családomból is, hogy ők magukat neked adva, a világról lemondva, neked tetsző, boldog életet éljenek!

Szűz Mária az Egyház és a papok Édesanyja, könyörögj értünk! Ámen.

[A Prohászka Imaszövetséget Spányi Antal székesfehérvári megyéspüspök úr alapította, 2008. augusztus 28-án.]

Részlet a Prohászka Imaszövetség alapítóleveléből:

Az imaszövetséghez való csatlakozás, a szándék jelzésével, és annak az Egyházmegyei Hivatal által történő elfogadásával történik. Az Egyházmegyei Hivatal mindazok szándékát elfogadja és a tagságról igazolást küld, akik a következőket vállalják:

- Naponta imádkozik szent papokért és papi, szerzetesi hivatásokért
- Hetente legalább 1/4 órányi szentségimádást végez papokért, hivatásokért, vagy ugyanennyi időben olvassa a Szentírást
- Lehetősége szerint anyagilag támogatja a papképzést
- Lehetősége szerint részt vesz az Imaszövetség tagjaként az évi – október 10-hez kapcsolódó - Prohászka misén a székesfehérvári Prohászka emléktemplomban, mely az Imaszövetség élő és meghalt tagjaiért kerül felajánlásra.

[<http://www.szfvvar.katolikus.hu/hirek/2008/proimaalap.pdf>]

A Prohászka Imaszövetségbe történő jelentkezéskor kért adatok: név, foglalkozás, cím, telefonszám, életkor, olvasható aláírás. A jelentkezéseket: Egyházmegyei Hivatal, 8001 Székesfehérvár, Pf.: 178. címre kérik elküldeni.

Jézus Szíve olvasó – Prohászka Ottokár hitvallása
(öttyzedes) első pénteken

Bevezetés: Hiszekegy... Miatyánk... Hitvallás... Dicsőség...

Hitvallás (a kis szemekre):

1. Hiszek a Szent Szívben és szeretetében.
2. Hiszek a híveknek szent közösségében.
3. Hiszek a szeretet végső győzelmében.

Tized (5-ször): Miatyánk.. Üdvözlégy és titok (10-szer).. Dicsőség...

Üdvözlégy titkok:

1. ...óráján. *Amen.* Jézus szíve, te tudsz mindent.
2. ...óráján. *Amen.* Jézus szíve, te látsz mindent.
3. ...óráján. *Amen.* Jézus szíve, te megbetsz mindent.
4. ...óráján. *Amen.* Jézus szíve, te gondot viselsz rám.
5. ...óráján. *Amen.* Jézus szíve, te meghallgatod imádságomat.

Befejezés: Szelíd és alázatos szívű Jézus, alakítsd szívünket a Te Szent Szíved szerint!

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten! Tekints szeretett Fiad Szívére, és arra a dicséretre és elégtételre, amelyet a bűnösök nevében irántad lerótt. Adj megengesztelődve bocsánatot azoknak, akik irgalmasságodért esdekelnek, ugyanazon Szent Fiad, Jézus Krisztus nevében! Aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben Isten mindörökkön örökké. *Amen.*

[<http://rozsafuzerek.blogspot.com/2008/09/jzus-szve-olvas.html>]

*Szentmise Prohászka Ottokár püspök boldoggá avatásáért és a Prohászka
Imaszövetség tagjaiért*

2008. szeptember 13-a óta, minden hónap második szombatján este 6-kor – kivétel Nagyszombat, ebben az esetben a harmadik szombat estére kerül át a Prohászka szentmise – Prohászka püspök boldoggá avatásáért és a Prohászka Imaszövetség tagjaiért ajánlják fel a szentmisét a budapesti Tömő utcai Béke Királynője Plébánián. A szentmise után közösen imádkoznak Prohászka Ottokár püspök boldoggá avatásáért és elmondják az Imaszövetség imáját is.

A szentmise előtt és után lehetőség van az imaszövetségi jelentkezési lapok kitöltésére és leadására.

Cím: Béke Királynője Plébánia, 1083 Budapest, Tömő u. 31.

Probászka Ottokár imája az Oltáriszentségben valóságosan jelenlévő Jézushoz – egy héttel székesfehérvári püspökké szentelése előtt

Ma, dec. 14-én tartottam adorációmát sicut angelus Albaregalensis. E nagy szót mélyen érzem, érzem fölségét, s egyszersmind terhét. Tényleg úgy állok itt, mint ki ex officio első adorátora vagyok itt az eucharisztának, megbízva szeretetével, dicsőítésével, őrzésével. S ami még rémületesebb, megbízva az engesztelés borzalmas terhével. Hány oltárt kell újra fölállítanom, hányra lelkemet kenetül ráöntenem, hánynak mécsesét meggyújtanom...

Ó Uram, íme itt a te adorátorod, engesztelő, arcra boruló angyalod! A főpap megmosakodott, aztán megkenték olajjal, fölöltöztették, ut sit sicut stella matutina in medio nebulae. Én mosakszom könnyeimben s kérem térden állva Jézus főpapi kenetét. Az Istenség az a kegyelem lesz nekem, de a Szentlélek is, Caritas ejus diffusa est in cordibus nostris per inhabitantem spiritum ejus in nobis; s aztán épp ma egy hét múlva megkoronáz. Praevenisti eum in benedictionibus dulcedinis, posuisti in capite ejus coronam. - Szó szerint igaz. Nem tudom, miféle mélység tárul föl lelkemben, de bizonytal ez Jézus édes, sacerdotalis animae kegyelme; érzem, hogy mélységes tűrő tekintettel, melyben lélek ég, kell az egyházmegyén átnézni, a hitnek szellemében kell falvait, városkáit bejárnom, a régi apostoli, a mindig új krisztusi nyomokon. Mécsesem van; Istenem, hogy világít az; sugarai hitből s szeretetből olvadtak meg; hogy világít, mily vidéket mutat, mily foltokkal, mily füstölgő romokkal, mily siralmas bánattal telítve. Ó mécssem, embert keresek, s te azután világíts, embert, krisztusi érzések emberét... Szívem van, isteni érzésekkel telve, nevezetesen isteni szeretettel. A szeretet emberi s isteni lehet; én az utóbbit ápolom. Ez dagad, ez tágítja lelkemet. Isteni! De ha isteni, hisz akkor úgy-e virágos, kenetes, tüzes, fényes... Ah ez a szó csak azt mondja, hogy olyan, amilyen az Istené, de azért a kereszt is, a kín is, az Olajfák-kerti ének küzdelme is isteni. S lángoló lelkem van, s tényleg lángot ereszték magamból, fénysugárt, villámot, napvilágot. Tűzoszlopot a pusztában, áldozati tüzet Gedeon tölgyfaalatti oltáráról... Illési tüzet a Karmel-hegyéről.

Anima Christi – Krisztus Lelke (Probászka Ottokár litániája)

piissima - adorans - sacerdotalis - hostia
pura - uncta - florida - nitida
luminosa - poeta - intuitiva - genialis
humilis - absorpta - perdita - dilecta
dulcis - fragrans - solitudinaria - montana
nocturna - speciosa - angelica – viator

silentiosa - mediativa - medium - dilatata
alata - ignita - candida - amorosa
cordata - vernalis - abyssis inclamans - cataractis
concinens
stellis colloquens - choros ducens - coeli et maris -
gemma - apostolica
prophetica - martyrea - palmis coronata - juvenilis
infantilis - siderea - coelestis - primogenita
idealis - typica - harmonica - jubilans
exsultans - heroica - victoriosa - evangelica
triumphans - gaudens - sympathica – contristata

bensőséges - adoráló - papi – áldozati
tisztaságos - fölönt - virágzó - töretlen fényű
tündöklő - költői - intuitív - zseniális
alázatos - Istenbe merült - beléveszett - szeretett
édességes - illatos - magányos - magaslati
éjszakában virrasztó - szépséges - angyali -
vándor
hallgatag - elmélkedő - Istentől illetett - kitarult
szárnyaló - tüzes - hófehér - szerelmes
érző szívű - tavaszias - mélységekbe kiáltó -
zuhatagokkal zengő
csillagokkal társalgó - ég és tenger kórusait
vezénylő - drágakövekkel ékes - apostoli
profétai - vértanúi - pálmakoronás – fiatalos
gyermeki - csillagok küldötte - égi – elsőszülött
eszményi - példaadó - harmonikus - lelkendező
ujjongó - hősi - győzelmes - evangéliumi
diadalmas - örvendező - együtt érző –
megszomorodott

umbrosa - luctuosa - fatalis – contrita
 confixa - infremens - immortalitatem bibens – paschalis
 hortulana - ludens - alauda – velata
 excelsior - anhela - abyssalis – dominica
 nuda - formosa - lucida - electa
 rosea - suaviflua - affectuosa - vigorosa
 pretiosa - praerupta - oblectata – lactea
 melliflua - energica - vehemens – afflata
 inspirata - delicata - regalis - valida
 exundans - exiliens - liliosa - sanguinosa
 lacrymosa - balsamea - mystica - germana
 exstatica - liquata - profunda – amabilis
 ardens - argumentosa - laboriosa - gemebunda
 medullata - compassiva - devota - limpida
 sublevata - serena - laeta - deliciosa
 sobria - casta - patiens - grandis
 immaculata - elegans - nobilis - insignis
 praecellens - studiosa - aspirans - amoena
 passiflora - sensitiva - profusa – suavis
 prospera - consolata - placida – reverentialis
 psallens - religiosa - radicata – exultans

árnyékba merült - gyászba borult - sorsának kiszolgáltatott - összetört
 átvert - feljajduló - halhatatlanságot ivó - húsvéti
 öntözött kerti - játékos - pacsirta - fátyollal fedett magasságok felé törő - repeső - örvényes - ünneplő
 mezítelen - hibátlan - napsugaras - választott rózsákat fakasztó - csendesen csobogó - gyengéd - erőtől duzzadó
 drága, kincset érő - kitörő - megenyhült - tejjel folyó
 mézzel folyó - tetterős - heves - lélektől meglehelt ihletett - finom - királyi - hathatós
 túlsorduló - szökellő - liliomos - vérző könnyező - balzsamos - misztikus - édestestvér extatikus - felolvadt - mélységes - szeretetreméltó
 lángoló - buzgólkodó - fáradozó - sóhajtozó teli - szánakozó - odaadó - kristálytisztá felmagasztalt - derűs - vidám - gyönyörűséges
 józan - szüzi - türelmes - hatalmas szeplőtelen - előkelő - nemes - kiváló páratlan - gondos - sóvárgó - kellemes
 golgotavirág - érzékeny - tékozlóan bőkezű - szelíd boldogító - vigaszos - békés - tisztelettől áthatott zsoldárokozó - vallásos - Istenbe gyökerezett – ujjongó

Summa omnium exercitiorum internorum haec est, ut abstracti ab omnibus rebus, solum Deum in nudo indepedoque animae fundo amore amplectamur et nos totos in amabili humanitate Christi abscondamus eique conformemur. („A belső lelkigyakorlatok végső eredménye az, hogy minden dologtól elszakadva, lelkünk mezítelen mélyén csak Istent szemléljük szeretettel, és Krisztus drága emberi mivoltában rejtőzzünk el egész valónkkal, hozzá hasonuljunk.”) Blossius

Miért nem térünk meg? nem hatolunk szívünkbe: öntudatunkba (az örökkévalóságról, a bűnről, a szebb életről, az örök vágyról, a hiúságról, a világmegjavítás hiábavalóságáról enélkül). Híres emberek észrevették, hogy imádkoznak, ha lecsendesülnek. Precatio exterior, quae ore tantum funditur, palea est, inferior oratio granum est, illa et haec simul Deo gratias est. Egészen különös, mert titokzatos s misztikus összeköttetésbe léptem Jézussal. Mélységes hódolatban járultam hozzá s Ő megértette velem, hogy Ő természetfölötti erőforrás, s következőleg, hogy hozzá, ily új, kikezdő, abszolút erővel dolgozó tényezőhöz úgy kell járulnom, mint akin Ő majd segít, akiben Ő majd teremt, Ő majd pótol. Fiat, fiat!

[PO ÖM XXIII, Soliloquia I., 1905., 207-209. old.]

Loyolai Szent Ignác imái:

Suscipe Fogadd Uram, egész szabadságomat, fogadd emlékezőtehetségemet, értelmemet és akaratomat egészen. Amim van és amivel bírok, a Te ajándékoz, mindezt visszaadom Neked, és teljesen a Te akaratod kormányzására bízom. Csak add, hogy szeresselek, és add nekem malasztodat, és elég gazdag vagyok, ezenkívül semmit sem kívánok. Ámen.

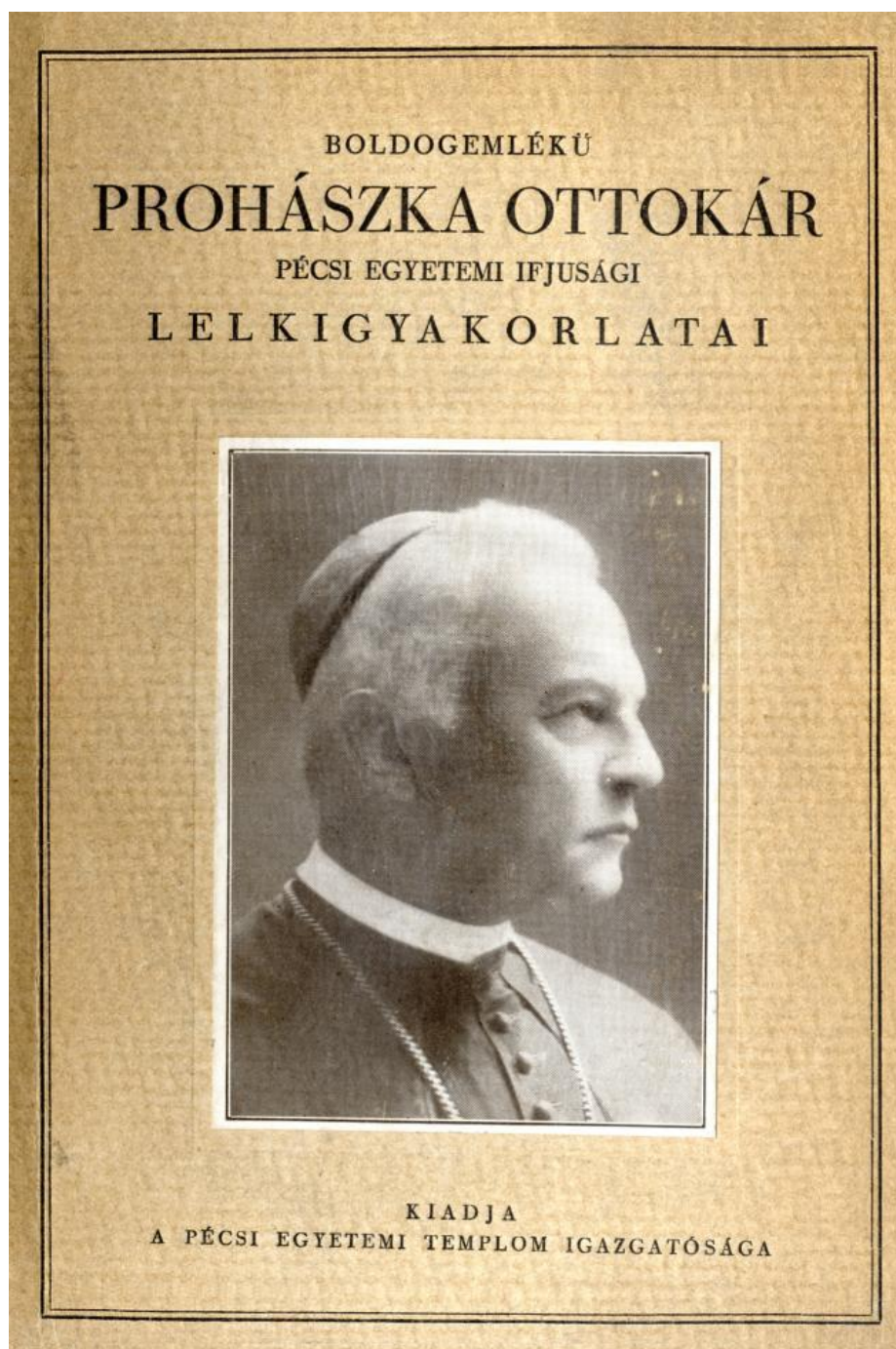
[Szentlélek hárfája Prohászka Imakönyv 10. átdolgozott kiadás 37. old.]

Krisztus lelke, szentelj meg engem; Krisztus teste, üdvözíts engem; Krisztus vére, ihless meg engem; Krisztus oldalából kifolyt víz, tisztíts meg engem; Krisztus szenvedése, erősíts meg engem. Ó kegyelmes Jézus, hallgass meg engem; Szent sebeidbe rejts el engem. Elválni Tőled ne engedj soha engem. A gonosz ellenségtől oltalmaz meg engem; halálom óráján szólíts Magadhoz engem; Színed elé hadd járuljak; Szenteiddel hadd áldjalak, Országodban mindörökké. Ámen.

[Szentlélek hárfája Prohászka Imakönyv 10. átdolgozott kiadás 229. old.]

Boldogemlékű Prohászka Ottokár pécsi egyetemi ifjúsági lelkigyakorlatai

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.
Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Prohászka Ottokár
Pécsi egyetemi ifjúsági lelkigyakorlatok

Nihil obstat.

Dr. Fred. Vértesi,

ensor

Nr. 1393. Imprimatur

Quinqueecclesiis, die 19. Maii, 1927.

† Franciscus

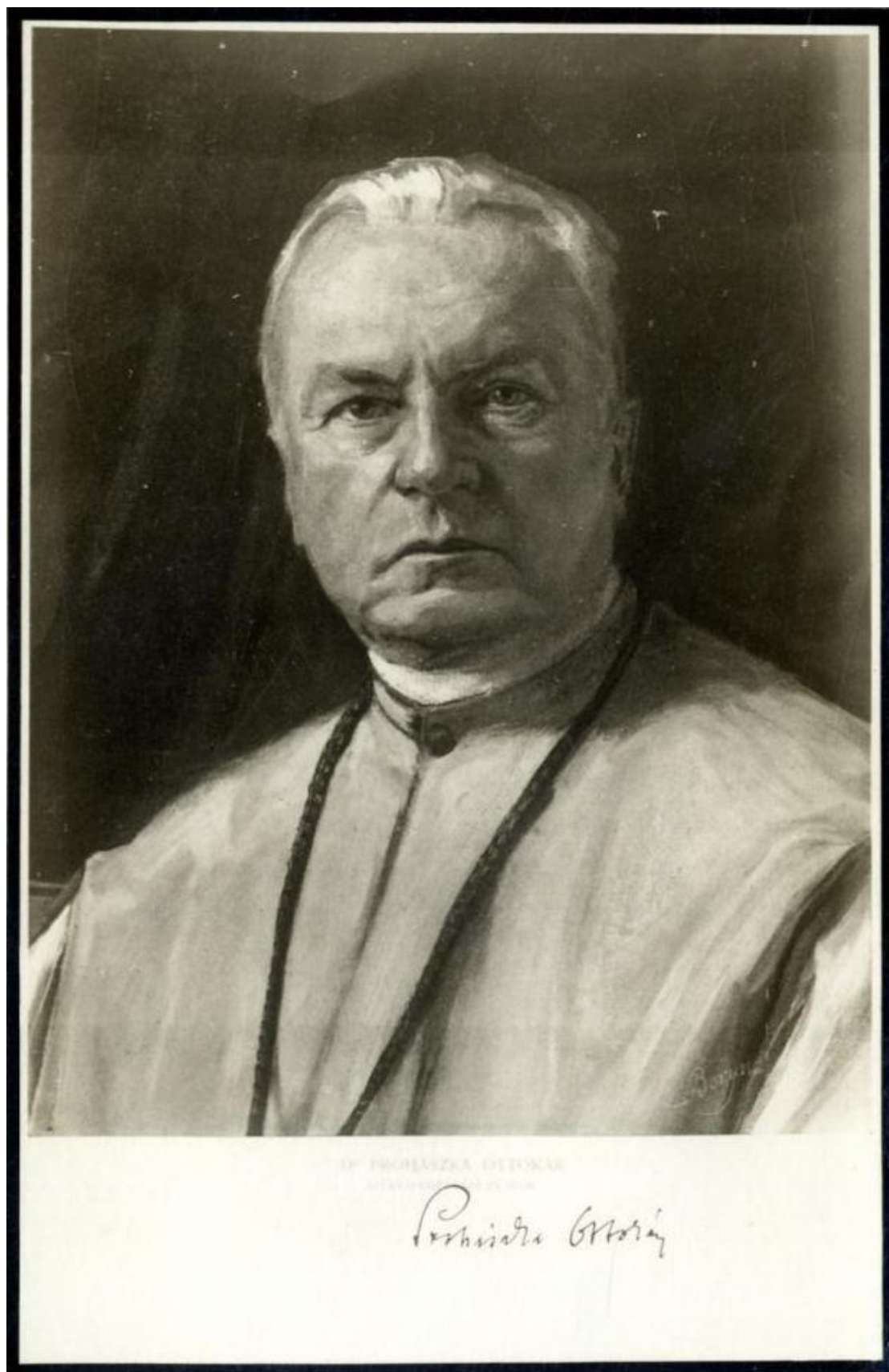
episcopus quinqueeccles.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1927-ben jelent meg a Pécsi Egyetemi Templom Igazgatósága kiadásában. A könyv Prohászka utolsó teljes lelkigyakorlatát tartalmazza, melyet 1927. március 21–24. között tartott Pécsen, halála előtt egy héttel.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Előszó.....	5
Az első beszéd főbb gondolatai.....	7
Második beszéd.....	11
Harmadik beszéd.....	17
Negyedik beszéd.....	23
Névmutató.....	29

Előszó

A pécsi Erzsébet-tudományegyetem ifjúsága szívének meghatottságával áldja az Urat, hogy utolsónak hallhatta az apostol lelkű *Prohászka Ottokár* székesfehérvári püspök ihletett ajkairól a lelkigyakorlatok örök igazságait.

Az isteni Gondviselés vezérelte Szent Imre városának püspökét élete utolsó napjaiban az ő Pannónia egyetemének Boldog Mór városába.

Mór pannonhalmi szerzetest az ifjú Imre herceg – amint a legenda mondja – hétszer csókolta tiszta lelkük angyali megérzésében: Prohászka püspök hét beszédben lehelte szívének és eszének a Szentírásan nyugvó gondolatait és érzéseit a pécsi egyetemi ifjúság keblére.

Prohászka Ottokár Püspök szívéből megszerette a pécsi Erzsébet-egyetemi ifjúságot.

A beszédek közül a négy legfontosabbat nyújtja e füzet az élő szó elhangzása után a nagy Püspök kegyeletes emlékéül.

Prohászka O. Püspök beszédei – így betűkbe rögzítve – korántsem hatnak oly ihletettséggel, mint eredeti előadásban, mégis meg akartuk örökíteni sok-sok hozzánk juttatott kérésre. E beszédek szerkezetén és nyelvén, főleg egyéni kifejezésein semmi változás nem esett; így hívebb és kegyeletesebb marad a gyönyörű gondolatsor számunkra, ha a beszéd-felépítés és megfogalmazás klasszicitása itt-ott talán hiányosnak is tetszik.

Drága örökségként őrzi a pécsi Erzsébet-tudományegyetem és ennek ifjúsága a Prohászka-napokat lelkében, és az élet nehéz napjaiban szóljon hozzá a boldogemlékű Püspök, mint szerető atya, vigasztalást nyújtván és világosságot hozván az élet nehéz útjaira.

Az Úr 1927. esztendejének május 22-én tartott *pécsi egyetemi Prohászka-emlékőrára*.

Vargha Damján,
ciszt. r. egyet. tanár,
templomigazgató.

* * *

Üstökös vonult végig Pécs városa felett. Uszálya itt-ott súrolta tetőinket s belőle lelehullottak arany porszemek és aztán belészállott a távoli más-világ titokzatos homályába, ahol már nem láthatjuk őt tovább, a földi téreken járván életünk útjait. – Míg itt volt közöttünk, míg gyönyörködtünk a ragyogásában – véltük – egészen a mienk, el hogyan is veszhethetnők, hiszen egészen ránk sugárzik a fénye, aranyos derűje a lelkünkbe ömlik, csodálatos fénykévei az eszünkbe világítanak. Kinek is jutna eszébe minden mozdulatát lerögzíteni, minden rezdülését megrajzolni.

– És elbűvölt bámulásunkat nem siettünk lerögzíteni... Elment. Uszálya még világította egy ideig az utat – arany porszemeit hagytuk heverni a Mecsek-város sziklás földjén; – még nem siettünk fölszedni, összegyűjteni, márvány szelencébe zárni, szívünk örök lángjainál őrizni. Mert – mert azt hittük – ilyen tökéletes lényt nem ragadhat el tőlünk a halál mélysége, komorsága, fonsége sem. Azt hittük!

– És mégis! Bekövetkezett! Bekövetkezett, amit a költő is mondott:

„Kiket az Úr nagyon szeret,

Tüzes és gyors szíveket ad nekik:

Ezek az Illés-szekerek.”

És elment. A pályája a zeniten beléveszett a láthatatlan űrbe...

– Ne kérdezzetek! – Ne beszéljete! – „Favete linguis” – – Megnyílt neki az Ég. – Az Úr magához hívta az Ő hűséges szolgáját – – akinek a szíve rezdüléseit hallotta sok ezer ember; akinek ez a pécsi utolsó pünkösdi tüze lángra gyújtotta ifjúi lelkünk minden feltörekvő szép szikráját, s vitte mint sok fehér galambot, lelkünket az Úr trónusa elé húsvéti áldozatra. És olyan volt, mint a Szentek, akik körül az élettelen kórók is virágba borulnak, akik körül a hitetlenség szende gyermekké simul, akik körül a szépség lángjai az egekig érnek.

– Az egekig ért – s ott hirtelen kinyílt neki a kék kárpit: – – hazaérkezett.

„Testvéreim! – Ne zavarjátok! – Favete linguis!”

Sok galamb – a lelkünk –, kiket a pünkösdi tűzével megáldott – ijedten összerobbentünk, rémült szárnycsattogással röpködtek a kék kárpit alatt, ahova tiszta alakja eltűnt, és minket itt hagyott. – Egymásra néztünk. – A szemünkön utat találtak a könnyek. – Mindegyikből gyöngyszem lett, amik visszahulltak a szívünkre, és ott újra felolvadtak és virágot fakasztottak, tavaszi rügyet, a lelki szépség rügyeit – ezek az érte hullatott könnyek... Hogyisne! A magot Ő hintette el! – – Ő! A nagy Apostol-Püspök! Isten legkedvesebb szolgája, aki elment.

És egyszerre eszünkbe jutott, hogy néznénk az üstökös útját, keresnénk meg azon az elhullatott arany porszemeket, s legalább ezeket mentenénk meg – ha lehet.

És gondolatait, – szavait, amiket széthullatott a Mecsekhát sziklás földjén – amelyből Ő mondta: minden lehet – összegyűjtöttük. – Lerajzoltuk az Üstökös pályájának egy alig milliomod pernyi ívét – – néhány porszemet a nagy egészből – s kinyomattuk, hogy láthassuk, felidézhesük máskor, fáradt, nehéz napjainkban is Prohászka Püspök utolsó pécsi négy napos beszédét.

És mégegyszer összeverődünk, akik hallottuk Őt – és remiszenciákat fűzünk nagy személyével kapcsolatos szép élményeinkhez – még betűben örökítjük a négy beszédet s aztán szívünk legszebb zugába rejtjük az emlékét, s könyves polcunk díszhelyére helyezük az Ő beszédeit, hogy fájdalmas-fárasztó óráinkban – majd ünnepi üdülésül is elővehessük. – – – És azután nézzük, éljük: mivé lesz e föld, e sziklás-humuszos lélek-talaj, ahová magvetőül utolsó húsvétjára közénk küldte Őt az Úr.

A pécsi Erzsébet-tudományegyetem
hallgatósága nevében:
T. E., sz. o.

Az első beszéd főbb gondolatai

Pécs, 1927. március 21.

Itt állok ezen a földön, mint Mózes az égő csipkebokornál, és nézem, nézem ezt a földet. Igen! Nézem e földet és nem tudom, hogy mi vár reá; nem tudom, hogy mivé töretik; nem tudom, mi lesz vele? Termőföld lesz-e, s jó mag hull-e belé vagy konkoly? Kedveseim! Úgy érzem magam e Mecsek-sziklás földön, mintha én lennék Mózes a csodálatos csipkebokor előtt – sarútlan lábakkal, megilletődve az Úr kegyelmétől. De úgyis érzem, mintha én lennék az égő csipkebokor, amely ég, lángol, világít, de soha el nem ég. Mert a bibliai csipkebokor el nem ég soha. Gondolkodom. Úgy a két kezem a fejemre téve, töprengök, hova jut ez a föld, milyen árnyékok fognak még reá esni e földre. Én nem tudom... Nem tudom!...

Eszembe jut egy eset. Mikor még fiatal voltam, P. Secchi csillagászt ismertem, az mondta el nekem, hogy tanúja volt, amint Civita Vecchiából Szicíliába menet egy hajó indult észak felé. És Strombolinál észrevette a kapitány, hogy eltértek az iránytól. Minden rendben volt rajta. Az iránytű is helyesen volt beállítva. A hajónak északra kellett volna jutnia, a sarkcsillag felé. És mégis ... Ez a hajó eltért az irányától; dél felé haladt. Utasai csodálkoztak. A kapitány mindent megvizsgált, s nem talált semmi rendetlenséget; a hajó még sem arra ment, amerre kellett volna. Végül valakinek a hajón eszébe jutott, hogy a hajófenéken egy nagy rakomány vas van: az téríti el az iránytűt. És erre ugye természetes, kirakták a vasat. Ezután már a hajó arra ment, amerre célját kitűzte, észak felé.

Kedveseim! Leányok és kedves ifjak! Mi is ilyen hajók vagyunk, amelyeken minden a maga helyén van, kultúra, tudomány, művészet, és mégis helytelen úton haladunk, mert a lelkünkben elrejtett vasrakományok eltérítik az iránytűt. Ez a vasrakomány a kételkedés, a hitetlenség, a kritika az isteni dolgokkal szemben is. Ezt, ezt rakjátok ki! Ettől igyekezzetek megszabadulni, hogy a hajó mehessen célja felé, a sarkcsillag felé. Igen! Irányítsátok lelketeket a sarkcsillag felé, mert ott uralkodik az istenség, mert onnan jön minden ... Már a régiek mondái is úgy tartották ezt. Igyekezzünk hát lelkünket megszabadítani a vasrakománytól, hogy el ne térjen az a céltől, a sarkcsillagától: az Istentől. Igyekezzünk, igyekezzünk!

Én azért jöttem, hogy rásegítsem Önöket a szükséges orientációkra, szakramentális elvekre, a biztos alapokra. Mert miként annak a hajónak, nekünk is jó orientáció kell, hogy az élet helyes irányáról ki ne lendüljünk. Jó orientáció kell a sarkcsillag felé, ahol nemcsak a tatár kán trónja áll egy monda szerint, hanem ahol az örökkévalóság székel. Rendezzük úgy az életet, hogy e sarkcsillag felé menjünk. Ha így teszünk, akkor keresztény orientációk kelnek életre, szárnyra, akkor eljutunk az egyedüli racionális etikára, a szakramentális titokzatos hatalmakra, az örök boldogulás sáncaira.

*

Tudják, én sokszor úgy gondolkodom, hogy mily titokzatos az élet. Mily titkok vagyunk mi mind egymásnak s magunknak is. Ezt a titkot úgy „kétszer kettő egyenlő négy” módjára nem lehet megmagyarázni. Olyan az egész élet, mintha a titkok házában lennénk; a hitetlenek a földszinten, a hívők az emeleten. De titok van itt is; titok amott is.

Az élet titka nekem költemény, követelmény, imádság. Miben áll e titok? Csak keresünk, kívánunk, követelünk, a lelkünk számára követelünk valami bizonyosságot, valami bázist, amit úgy érezzük, valakinek adnia kell a számunkra, valahonnan meg kell kapnunk. Minél sötétebb van körülöttünk, annál jobban kéretőzik a lelkünk a világosság felé. Nem lehet az élet minden dolgát

megmagyarázni, a logika törvényeivel elskatulyázni, eszünkkel felfogni: csak nagy hittel! Ne akarjunk mindent megmagyarázni és ne mindent megérteni.

*

Lélek, amely Istent hisz, műremekeket alkot, aminő a pécsi székesegyház, a Sixtusi Madonna és a többi; ez a lélek a minden. Tudták ezt már a humanisták is. Van-e szebb tétel, mint ez az evangéliumi gondolat, hogy Isten szerelmes a lélekbe, az emberi lélekbe; hogy: Deus est in extasi! Hogy Isten el van ragadtatva az emberi lélektől! Ha elhiszem, hogy Isten szerelmes a lelkembe, hol találok ennél szilárdabb, tartósabb, boldogítóbb, erősebb gerincet a lelkemnek? Hősibbet, nagyobbat? Mi lenne, ha én ezt a lelki desperációmba, az én vigasztalanságomba belé állítanám? Nagy dolog az, ha a keresztény ifjú és leány meg van győződve arról, hogy a kereszténység a legnagyobb kultúrhatalom a világon, s hogy ebben mindennek a központja az ő lelke. Mit koszorúzzunk meg inkább, mint az emberi lélek eme fölséges apoteózisát?

Krisztus mondja az evangéliumban: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, de lelkének kárát vallja. (Mt 16,26) ... Hír, dicsőség, hatalom, tekintély, pénz, élvezet, gyönyör, ha a mérleg egyik serpenyőjét ezek húzzák le, s a másikban van – az önmagát nem értékelő – lélek – föl fog borulni a másik serpenyője. – Mondom: hinni kell alkudozás nélkül, azután érezni, tenni kell, s csak azután élhetjük meg azokat a dolgokat, amik a magasságok útján haladnak, a tökéletes felé tartanak, amik az istenség felé visznek. Hinni, hinni! Hinni fanatikusan! Istenséget külön alkotni nem lehet. Tökéletes odaadás, hogy megtalálhassuk a saját lelkünket. Mindent oda kell adnunk, ha mindent akarunk kapni.

Mi az élet? Egy nagy várakozás. Az élet lámpával keresése a mennyek kapujának. A mennyország hasonlít ahhoz a szőlősgazdához, aki mindenkit elhívott magához dolgozni, aki a piacon ácsorogva munkára várt, és este, munka végeztével, mind megkapta a maga egy dénárját, akár reggel, akár délben, akár este fogott is munkához.

Isten bennünket is hív: Jertek! ... jertek! És hív reggel, délben, este. És mi csak állunk a tudományok előtt, mint egy nagy függönnyel elrejtett kincses ház előtt, és nem igen látunk. De ha meghallgatjuk a hívást: jertek ... jertek: és megyünk, és fölemelkedünk a hit szárnyain, akkor kitágul a horizont és szemünkbe ragyog a nagyság, a fönség megismerése! Az élet minden nagyszerűsége: a hit. Elásott kincs a lélek.

Mi is hordjuk magunkban, mint elásott kincset, a lelket. Hogy megtaláljuk ezt a kincset, tudnunk kell, hogy mi legyen a lelki attitűdünk (indítékunk)? A teljes, föltétlen odaadás legyen az mindennel szemben, ami szép, ami nagy. Mindent odaadni, hogy megnyerhessem az örökkévaló kincset, amilyen a lélek.

*

Mi a hit? Nem logika. Nem az. Hanem teljes, föltétlen odaadás. Odaadom magamat a hitnek, mint a művészetnek, mint a tavaszi napsugárnak. Az odaadás nem fogalom. Az élet sem fogalom, hanem valóság. Az odaadás élet, az odaadás cselekedet. A művelt ember többet tud a világról, mint a műveletlen, de ez nem hit. A hit teljes odaadás Istennek, a hit lelki állapot. Mi entellektüelek vagyunk, akik sokat tudunk és még többet akarunk tudni, s közben elfelejtünk élni. Pedig az élet súlypontja a hit, a megélés. Mi ezt elmulasztjuk, mi erre nem érünk rá, nem akarunk ráérni. Azért a fölség szótlánul elhalad mellettünk.

Imádkozni se tudunk tökéletesen! Mert nem az a tökéletes imádság, mikor recitálok. Egy ideig ugyan az is jó. De csak egy ideig. A lélek imádsága az, hogy belépek a templomba, letérdelek, lehajtom a fejemet, egy ideig hallgatok magamba omolva, majd mondogatom: hiszek, én hiszek Istennek. Hiszek Istenben. És mondom mind erősebben, szinte már belelelkedem ... s a lelkem lassan-lassan egészen átváltozik, belemerül Istenbe. Igazibb emberré leszek a templomban, és ott

megértem a kereszténység hatalmas eszméjét, a lélek nyomorúságát. – Ezt egyetlen más vallás sem oldotta meg ilyen tökéletesen. Ez a misztikus imádság, az ima legtökéletesebb foka. Fejlesztünk kell a kereszténységünket, s nem szabad megállnunk a vallás gyermekcipőinél: a katekizmusnál. Ismétlem: mélységes átélés legyen bennünk a hit. Jól imádkozni annyit tesz, mint jól elváltózni, s utána jól megváltozni. Erre vonatkozik Szent Ágoston mondása: „Aki jól változik, jól él, aki rosszul imádkozik, rosszul él”.

*

Az életben két igen fontos tulajdonságot vigyünk. Az *odaadást* s a nagy *tiszteletet*. A tisztelet: odaadás. A tisztelet meglekésíti a szeretetet. A szeretet tisztelet nélkül ösztönös csak. Igazán csak azt lehet szeretni, akit tisztelünk. A tisztelet lefoglal, a tisztelet megfog. Tudják ezt a nők. – A szépséggel sem lehet disputálni, hanem tisztelni kell, hogy meg tudjuk „élni” a magunk számára. Hogy is mondta csak Schopenhauer? „Ha bemégy a királyhoz, hallgass, hogy a fenség leereszkedjék hozzád”; ha bemégy a templomba, mondom én, alázatos légy, hogy Isten lényegét megérezhesd. A tiszteletlenség antikulturális cselekedet. A tiszteletlen ember szellemileg perverz, kedélytelenül gonosz. És nem csak a mikrobák, a betegség-okozó csírák, hanem a ma Európa-szerte dúló antikulturális tiszteletlenség ellen is kell a dezinfekció.

Ha e két fizikai betéttel rendelkezel: ami a tisztelet és az odaadás, akkor ebből ki lehet alakítanod a fölséges, a szép, a sarkcsillag felé tendáló életet. Ez a lélek előrejutása a szépség felé. Ne féltsük magunkat a nagy eszméktől. Az ifjúság olyan legyen, mint a velencei mocsarakba vert fenyőszálak, melyek elkövesednek, s tartják a Szent Márk templomot s a Palazzót. Csak hinni kell, s nem szabad lelkünket féltetni e nagyszerűségektől. Miénk az egész csillagos ég egész ragyogásával, a nap, a sugár, a fény, a mélység és a magasság, mind, mind... Ha tele vagyunk kétkedéssel, nehéz bizonytalansággal: ragadjuk meg a hit kötelét, mely nem akasztó, hanem mentő kötélnak van szánva.

*

Az igazi bölcsesség nem az, ami a dolgok egymás közti kapcsolatát mutatja meg, hanem az, amely fölfedi, hogy milyen kapcsolat van az ember és a világ között. Tiszteljük a lelkünket, hagyjuk, hogy isteni magjára rásüssön a nap. Higgyük, hogy ez a lélek el is romolhat, meg is rozsdásodhat. Higgyük! Higgyük! Tisztító tűz az is, amikor harcban állok saját magammal, a rossz ösztöneimmel, a lélek kinövéseivel. Ne legyünk faragatlan tuskók. Legyünk szépen kifaragott, csiszolt márványszobrok. Dolgozzunk szeretettel, bizalommal lelkünkön, tekintsünk várakozással saját magunk elé és mindenki útja elé, mert akiben hiszünk: Isten; amit tőle várunk: föltétlenül adja.

Ne csüggedjünk, és ne adjuk lelkünket oda a szürkeségnek, a bűnnek. Mert ebből lesznek az igazi tragédiák, a nagy megalkuvások. És akkor sötétség borul a lélekre, mint a földre az éjszaka, mely a nap árnyéka: a bűn... Nincs más tragédia, mint a lélek bukásának a tragédiája. Mert ha az élet meg is törí ezerszer utainkat, lélekben szilárdan kell állani és szítani a hitet a szépségben, jószágban, Istenben...

Ki kell kalapálnunk magunkból a krisztusi egyéniséget, mert *az utolsó ítéletnél mindenki fémjelzetik etikai fajsúlya szerint*, hogy ez megüti-e a krisztusi mértéket. Számon kérik majd tőled, hogy mit hoztál ki az életből, a lelkedből...

*

Mi is az etika? Sok minden az. Ha valaki pl., egy szép nőt lát, és rögtön testi kívánságai támadnak, az egy erkölcsi barbár. A hernyó lerágja a levelet, az ökör lelegeli a virágot. Vannak ifjak, akik lelegelik a szép leányokat... Eszükbe se jut, hogy van bennök sok egyéb érték, szín, tartalom: lélek. Nem veszik észre, éppúgy, mint az ökör sem. Ezek is erkölcsi barbárok, akik a kultúremler etikájától olyan messze vannak, mint a cigány purdé az egyetemről.

A nőt tisztelned kell, hogy méltó légy önmagadhoz – és az ő örökkévaló lelkéhez. Tisztelni kell, hogy megszólalhasson benne az örökkévaló lélek, és nem szabad lelegelned. Én is gyönyörködöm egy szép nőben, de csak úgy, ahogy egy szép festményben vagy egy virágban, vagy egy művészi szoborban, és nem gondolok mögéje semmit. Igyekezzenek ilyen egyéniséget kikalapálni magukból. Igen, kedves ifjak, így tegyenek, hogy büszkén mondhassák Schillerrel: Das ist meine Seele, das ist mein Tat = ez az én lelkem, ez az én cselekedetem.

A hit törvényei ne legyenek a rabság büntető törvényei, hanem segítő szárnyak, amelyekkel fönt szárnyal, kőoszlopok, amelyekeken trónol a lelkünk. És *éljük a törvényt*, ne csak csináljuk. Goethe mondja, hogy ha folyton csak csinálják a törvényt és nem élük, nem tartják meg, olyan az, mintha folyton írának kottákat és senki sem énekelné.

Azért mondom, kedveseim, hogy ne csak írjátok, hanem énekeljétek a kottákat, éljétek a törvényeket, az életet.

*

És legyetek jó, imádságos viszonyban az Istennel. Murilló egyik képén Istenes Szent Jánost ábrázolja. Ezen a képen súlyos beteget visz a vállán, és előtte megy a Krisztus lámpával és – világít a sötétségben. Hát mi is így megyünk, és visszük hátunkon a beteg embert az életünk folyamán: a hibáinkat, a mi keresztünket. De előttünk megy a Krisztus és világít nekünk: hogy nézzük az utat, erre menjünk. És a nagy emberi sötétségben reflektorként utat mutat egy-egy nagy ember is, hogy hogyan szeressük a saját lelkünket. Mert a lélek-szerelemben Isten világít nekünk. Hát kedves ifjúság: Szeresd a lelked! Légy tisztelettel a saját lelked iránt és becsüld meg azt. Csak ennyit mondhatok nektek. Ma csak ennyit. Legyen jelszavatok: a saját lelkemre vigyáznom kell!

Úgy legyen!

Második beszéd

Pécs, 1927. március 22.

Krisztusban Kedves Ifjúság!

Mélyen Tisztelt Közönség!

Ha az ember az evangéliumban kérdezi és keresi, mi volna a veleje az egész nagy fénynek, ennek a csodálatos tavaszi áramnak, ennek a pünkösdi tűznek: vannak erről különféle vélemények. Nem akarok tudóskodni, csak említem, hogy a Harnack mit mond: „Über das Wesen des Christentums” művében; megvan rá a felelet Loisy-től is, és vannak más vélemények. De én nem ezeket akarom fejtegetni, hanem azt kérdem, hogy mit veszünk ki mi olyant, ami nekünk való; mi az, ami minket a lelkünk, a szívünk gyökeréig megfog. Azt mondom, én nem is keresem ezt tovább, csak kérdem: hogy minek a kereszt a Székesegyházban, minek van kereszt az útszélien, mezőkön, mindenütt? – Sokat jelent ez a kereszt. Azt jelenti, hogy „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte.” (Jn 3,16) A régi mózesi égő csipkebokor helyett ránk omlik és ránk szakad valami; de nem bokor, hanem élő szeretet; Krisztus az ő megváltó szeretetében, a világot megváltani tudó hatalmában. Hát ez volna az evangélium veleje.

Én úgy érzem, hogy az evangélium egy nagy tény, egy természetfeletti misztikus tényt állít szemünk elé, és ennek is a főtétele, a veleje ez: *van a világban is valami szeretnivaló*. Minden tavasz, minden virágzó növény szeretetet hirdet, és azt tolja bele a világba. Minden bomló rügy szeretetről beszél, élet-áramról tanúskodik; tehát azt mondja, hogy van a világon valami szeretnivaló. De ez szerintem nemcsak a rügy, a tavasz, nemcsak az élet, a vegetatív élet, hanem van ennél több is. Ez a *lélek*, amely kiemelni, alkotni tud, amely a székesegyházat, a csodálatos zengő köveknek eme műremekét állította Pécsre, amelyről azt mondom Beethovennel: erről nem lehet beszélni, ezt meg kell tapasztalni: „Man muss es erleben.” Hiába beszélünk a kontrapunktról, a sixtinai Madonnáról; ezt látni kell, ezt át kell élni. A műélvezet a szépségben való elváltozás, fogadás vagy fogadás és szülés, a szebb és jobb emberi tendenciának a magamból való kialakítása, ez az a szeretnivaló, amit az Isten a világban szeret.

Mondják meg nekem, K. I. B. (Kedves Ifjú Barátaim) van-e ennél humánusabb tény, hogy ti, az Isten szerelmes a világba. Mint mondja az egyik híres klasszikus: Extasin – passus est Deus. Azt mondom, hogy van humanizmus, van kultúra, amelynek van valami szeretettel humanus, optimista ténye. Van-e ennél nagyobb valami?! A testvériség, egyenlőség, humanizmus, haladás mind nagyon szép, de a szellemi tartalomra nézve van ennél nagyobb valami is és pedig: ha elhiszem, hogy *az Isten szeret engem*. Ha hiszem, hogy az Isten szerelmes a lelkembe.

Mondják meg nekem, milyen garanciát építsek a jövőmnek, ha nem ezt. Hol szedjek motívumokat, minden áldozatba, vértanúságba kergető motívumokat, ha nem ezt? De, tetszik tudni, ezt meg kell élni. – Hiszen mindjárt átmegyek ezekre a dolgokra, tehát csak úgy mondom: – nagy dolog, hogy a keresztény fiúk, lányok, a keresztény közönség, meg van győződve, hogy a kereszténység egy óriási kultúrhatalom, hogy ennél nagyobb eszményeket nem ültetett senki sem a világba, hogy nem találok halálom percéig nagyobb dolgokat, mint ezeket a „szentély szent örületébe” vivő tényeket. Ha meg akarom koszorúzni a filozófiai tanokat, mondják meg, mit koszorúzzak meg inkább, mint a tiszta humanizmusnak, az emberi lélek értékelésének azt a fényes vívmányát, hogy *az Isten szeret engem*. Ha ez duruzsol a fülemben, nekem ez a győzelmi énekem. Honnan szedem én ezt? A Szentírásból.

Már mondtam, hogy „úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta érte” (Jn 3, 16); – azután ott van „mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri” (Mt 16, 26) és a léleknek nem is kárhozátát, hanem a *kárát*, nem a halálát, hanem csak a horzsolását, valamiféle gyengülését vallja. Itt van a mérleg, ez a láthatatlan mérleg, amelyet Krisztus tart kezében. Az egyik serpenyőben van az egész világ, a másikban a lélek. Az egyikbe össze kell seperni a Holdat, Napot, csillagokat, hatalmas érvényesülést, becsületrendeket, – és az egész világ felbillen attól a nagy súlytól, amit úgy hívnak: lélek. „Mit használ az embernek” – ez annyit tesz: ember, te nagyobb vagy, mint az egész világ. És ezt el kell hinni! Ezt meg kell tapasztalni. Először el kell hinni, azután meg kell élni, és olyan erőt kiszivattyúzni ebből, hogy ez az igazi valóság. Ezt mondják maguknak sokszor, Kedves Fiaim, hogy „mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is”, de „lelkének kárát vallja”, – hogy az ember több, mint az egész világ.

Ha hallom a parabolákat, a példabeszédeket, hogy mihez hasonló a mennyország, amit az ember magában hordoz, nem tagadom, hogy vannak vonatkozásai más mennyországra is, arra ott fenn és vannak vonatkozásai a kereszténységre is; – de van egy nagy költő, akinek van egy nagy eszméje és ennek keres képeket, s amikor talál egyet, örül neki; de keres másikat, harmadikat, negyediket, és nem elég neki, mert nem bírja kifejezni, amit akar. – Aki az evangéliumot így olvassa és hallja, hogy hasonló a mennyek országa ehhez, ahhoz, például az elásott kincshez, gondolja meg – szabad így is felfogni a parabolát –, hogy én vagyok az a földbeásott kincs, ez a kincs: az én lelkem. Mert mi a lélek értéke? Minden, minden. Ez az a kincs, amit ha megtalál az ember, elad mindent, hogy kiemelje a kincset. Milyen felséges dolog ez! Milyen drága kincs a lélek! Oda kell adnunk mindent, hogy kiemeljük a lelket ebből a földből, a testből.

„Hasonló a mennyek országa a drágagyöngyhöz, amit ha megtalál az ember, elad mindent” (Mt 13, 45), mert az istenséggel alkudni nem lehet, hogy ki ad többet érte. Csak egy alku van: mindent, mindent eladni a lélekért.

„Hasonló a mennyek országa a tíz szűzlányhoz, akik várják a jegyest.” (Mt 25, 1 köv.) Mi az élet? Egy nagy várakozás, egy nagy áhítozás, egy sejtelmes tartózkodás, nyílt szemekkel; de mellettem van a lámpám és a lámpámba kell olaj ... És hasonló a mennyország ahhoz, hogy én egy nagy eljövendőséget váró ember vagyok. Én mindig el vagyok ragadtatva, ha erről beszélek.

„Hasonló a mennyország a szántó-vető emberhez.” (Mt 13, 24 köv.) és a föld az a felhasított, hosszúra nyitott száj, amely felhasítva várja és fogadja a magot. Isten a nagy magvető, és én vagyok az a barázda, a némán sóvárgó barázda, amely várja az isteni magot, az ígét.

„Hasonló a szőlősgazdához”, aki folyton hív a szőlőjébe munkásokat. Ne mondjátok, hogy már kilenc óra elmúlt, hanem jöjjetek; és ha 11 órakor vagy 12 órakor hív, akkor is csak jöjjetek, jöjjetek. Vagy ha mindjárt beáll az alkony, még mindig jertek, jertek, és ha örömmel jöttök, ennek a nagy hívásnak az indításához, megkapjátok a béreteket. És akik korán jöttek, azt mondják, hogy nekem is csak egy dénár jár; hallgass, hallgass, hisz minden dénár egy végtelenség, egy örök élet.

A tékozló fiúnak a bátyja nem örül az öccse hazatérésén, de az igazi testvér akármikor örül, ha éjfélkor jön is meg a bátyja.

Én azt kérdezem magamtól, és főleg arra szeretném a figyelmüket egészen felizgatni, nemcsak felhívni, hogy én, aki hordom magamban ezt a csodálatos világot, amit a Krisztus mennyországnak hív, én egy feledésbe jutó drága margaréta, drágagyöngy vagyok. És ezen múlik minden, hogyan álljak bele az életbe, mi legyen a lelki attitűdöm. Ezt csak a feltétlen nagy odaadás adhatja meg. Hallottátok: „Elment és odaadott mindent hogy megvegye a földet, a drágagyöngyöt”, (Mt, 13, 44) a véghetetlen nagy értéket, az emberi lelket, amely annyiban

végtelen, hogy örökké él. És az Istent, aki jön felém ezekkel a végtelen nagy gondolatokkal, nem tisztelhetem meg másként, mint végtelen nagy odaadással.

A hitet úgy definiálja a katekizmus: „hinni annyit tesz, mint igaznak tartani azt, amit az Isten mond, és pedig azért, mert ő mondja”. Ez egy logikai definíció, de ez nekem kevés. Én keresem a pszichét. Nekem nem elég ez a száraz fogalom, amely olyan száraz, mint egy hegedű, vagy mint az utca pora nyáron. A hit egy nagy odaadás, hogy mindenem a tied Uram, hogy mindent odaadok, mert Te jössz felém, mint egy csodálatos nagy fény, hát mit tehetek én? Testvérek, fiatal emberek, ne feledjétek: odaadom magamat. A napsugárnak is odaadom magamat, a melegnek, a természeti szépségeknek, a művészeti szépségeknek. Ezek engem inspiráló erők, amelyek engem felemelnek. Tudjátok mi kell? Odaadni magát. Ez nem fogalom, ez nem annyi, mint tudni, mert ha hinni annyit tesz, mint „igaznak tartani”, ez is egy tartás, a magam tartása. Azért ismétlem, a hit nem fogalom. Az élet sem fogalom. Az élet valóság, de mi entellektüelek vagyunk, azt hisszük, hogy ez a valóság, pedig csak tükrözése a nagy valóságnak. Nem fogalmat akarok, amikor hiszek, hanem odaadom magamat. Az odaadás nálam tett. Az én hitem egy nagy tett. Amikor Zola regényt írt Lourdes-ról, tanulmányokat tett Lourdes-ban is és elment a híres Boisserie doktorhoz, aki meg volt bízva, hogy mindent konstatáljon az odament betegekről, hogy ki hogyan gyógyult meg. Adatokat kért, és kapott tőle. Amikor a regénye megjelent, a doktor elment Zolához, és azt mondta: Én sohasem mondtam ezeket Önnek, hogy írhatott ilyeneket?! Zola erre azt mondta, hogy a művészt nem kötheti semmi, sem a történelem, sem az információ; az ő műve egy nagy koncepció. Ebből csak azt vonom le, hogy aki nem akar, az nem hisz. Aki gondolkozik, lehet az Schopenhauer vagy Kant; lehet, hogy valaki többet tudhat; a teológiából minden művelt ember többet tudhat, mint egy alázatosan gondolkodó anyóka, – de a tudás nem hit; a hit: odaadás. A hit élet, érzés, egy nem is mondom mentalitás, mert ez nem elég, hanem valamiféle lelkiállapot, amely az egész pszichén keresztül vibrál.

Lehet valaki kitűnő doktor, nagyszerű orvos, aki mindent ismert, amit az emberiség megismerhetett, aki meg tudja közelíteni az élet nagy titkát, de maga lehet beteg ember. Van tehát különbség az élet és fogalom között. A különbség éppen olyan, mint egy beteg tudós és egy életerős virágzó leány között. Nekem, amikor hiszek, a hit: erő, emelkedés, törhetetlen ragaszkodás, nekem a hit fény, világosság harmónia és biztos út. Nem átérzett kötelesség, hanem hódító világalom és világfényesség.

Azt mondja Beethoven: Musik ist eine höhere Macht als alle Gedanken ... als alle Wissenschaft, als alle Philosophie; mert a filozófia és a muzsika is csak rendszer, bár hatalmas módszer az élet ilyen vonatkozásában. Különbség van a „Musik” és „Erlebnis” között; ugyanaz a különbség, mint a hit mint élet és a fogalmak között, hogy tudok róla.

Kedves Ifjak, ha Önök beérik azzal, hogy tudnak a hitről, az nekem nem ér semmit. Nekem nem az kell, hogy tudjak a hitről, ha az egész teológiát tudom is. Nekem a teológiát át kell élnem, ez nekem az élet. Ezt kalapálom én folyton, ezt húzom alá ebben az intellektuális korszakban. Nem elég az, hogy én tudok a hitről. Nem tudom, hogy a Pasteur milyen teológus volt, kitűnő fizikus volt a fermentáció nagy tudósa, de hívő ember volt, és azt mondta, hogy úgy hiszek, mint az utolsó bretagne-i parasztasszony! A hit élet, a hit nagy érzés, a hit egy nagy áramlat, nagy életközösség a Krisztussal; egy óriási nagy erő, amely engem felemel. Ez a nem intellektuális hit, mert az intellektuális hit: fából vaskarika. Lehet gondolat a hitről, de nem hit. Én is intellektuális voltam, Kegyetek is azok, épp emiatt elvonatkozunk a nagy valóságtól, s elfelejtünk élni: megszűnünk erős lélek lenni. Ezt úgy mondom, hogy elmarad az „Erleben” – amit mindig fordítgatunk, de nem tudunk jól lefordítani. Látják, ha a lelkigyakorlatukból mást nem érek el, mint azt, hogy megsejditik, hogy nem a fogalom, hanem az élet a gyakorlat, a hűség és odaadás, a kitartás és bensőség és a küzdelem is, amennyiben valamennyien ellenkezünk – ha én ezt elérem, ez nekem elég. Azt fogják gondolni, hogy ez éppen olyan, mint a fanatizmus. Természetes, hogy olyan, csak az a különbség, hogy az nem igaz irányban és nem igaz állításokért megy tűzbe, a hit

pedig a krisztusi igazságokért. Nekem ez kell csak. Csak ez a hit ér valamit, nem is lehet más, mint amiben van tartalom és valóság. Vegyék ezt tőlem szívesen. Én ilyen hitet akarok Kegyeteknek közvetíteni.

Ha voltak már élményeik hit dolgában, ha már fellángolt Kegyetek előtt is a csipkebokor, ha valahol a nagy természetben megérezték a nagy isteni közeledést, ha csak meg is közelítették: *hát ez az*. Ha az Oltáriszentség előtt térdelve és az utolsó vacsorának a pszichéje, az atmoszférája, a búcsúzó és mégis köztünk maradó Szeretetnek a súlya, ez a mérhetetlen súly ránk omlott, mikor láttuk a kis Ostyát és láttuk benne a Krisztust – mondják, hogy képzelődöm –, de mégis ezeknek a nagy tartalmaknak a magamba ojtása és megragadása a legfontosabb.

Tanuljanak meg imádkozni. Az imádság nem pörgetés, nem szavalás, nem recitálás, hisz ezek is jó gyakorlatok, hanem úgy kell imádkozni, hogy az ember behelyezi a lelkét, és azt mondja például: „*Jézusomnak isteni Szíve, add, hogy mindig jobban szeresselek.*” Ezt el kell mondanom vagy tízszer, mindig lassabban és lassabban. Az ilyen kritikus emberek azt mondják talán erre, hogy beleszuggeralom magamat. Bár ez nem igaz, de különben is nekem mindegy az, hogy mit mondanak. Az kell, hogy magamban elérjek egy nagy színváltozást; hogy az ember úgy belemélyedjen mindig mélyebben az igazságba, hogy behelje és beleszívja magába ezeket a nagy gondolatokat. Ha valaki fiatal, és fiatal akar maradni, nemcsak években, hanem lélekben is, ha egy szebb, egy jobb világot akar magában hordozni: annak védekeznie kell a por, a szürkeség, a rothadás ellen, és nincs más jobb eszköz erre, mint a magában való elmélyedés. Ekkor fogom megérteni Szent Ágostont, aki szerint: „aki jól imádkozik, jól él”. Jól imádkozni annyi, mint megmenteni a lelket. – Ha erdőben vagyok, vagy egy fenséges tenger partján, és mély lélegzetet veszek: kitárom a tüdőmet, mintha az egész világot magamba akarnám lélegzeni. Ha ez az érzés mind olyan mély, hogy szinte vérré válik bennem, igazi lángoló, pünkösdi apostoli vérré, ez lesz a csodálatosan szép tapasztalás – és ezt ajánlom én nagyon Kegyeteknek. Tehát az első az odaadás.

A második pedig kedves entellektüelek és mindenféle tudós és annak induló Ifjúság, a második: a nagy tisztelet. Azt mondja Fisot: *L'église est l'école du respect.* Az egyház a respektusnak, a tiszteletnek az iskolája. Ha falusi templomokba jár is az ember, míg a templom előtt még járja a terefere, de amikor belép az Isten házába, leveszi a kalapját, szenteltvízbe mártja az ujját, keresztet vet és odanéz az oltárra nagy áhítattal az egyszerű emberiség. Amikor megkezdődik a mise, azután jön az evangélium, feláll mindenki, mert azt tisztelettel kell hallgatni. Azután jön az Úrfelmutatás, letérdel és mellét veri, mert azt alázattal kell fogadni...

Kedves Pécsiek, maguk nem tudják, mijük van itt. Én ma sírtam itt ebben a gyönyörű székesegyházban, ezek között a zengő kövek között, amelyeket a harmónia orpheusi karokkal merevített meg. Micsodák hozzá a heliopolisi és harnaki stílusú templomok? Ezek a felséges román bazilikák, ezek az igazi templomok. Mint ahogy a tengerről mondja valaki, hogy szenteket és hősokeket nevel, olyan ez a templom is: a tiszteletnek transzcendentális fényét sugározza. Csak egyet ajánlok a figyelmükbe: „*Grandis est Deus...*”

Mikor nagy lett Mózes, azt választotta, hogy nem a Fáraó udvarában akar élni, hanem nemzetével fog szenvedni, mert bízott az Isten átmenetében, az Isten átmenetének áldozatában. Ez a nagy tiszteletnek a jele. Ha a magyar nép ilyen tisztelettel viseltetné saját hazája iránt, hogy nem megy Szerbiába, se más külföldre, hanem saját verejtékével dolgozik itthon a saját hazájában, ezt jelenti az: „*Elegit affligi cum populo suo.*” Ezt jelenti, hogy én bízom, hogy az Isten átmegy majd közöttünk. Ezt a nagy tiszteletet, az Istennek az átmenését érzem, ha letérdelek ebben a gyönyörű pécsi székesegyházban, és mélységes hazafias tisztelet fog meg engem, amikor olvasom, hogy keresztül ment az Isten. De mindez az Ószövetségben még nem volt más, csak „Umbram

habens futurorum bonorum:” Árnyékok voltak csak ezek, még nem is képek, mert a kép már valami színes, az már többet mond.

Milyen mélységesen csodálatos, nagy és szent ez a tisztelet, ami a pécsi székesegyházból kiáramlik és mindenkire hat, aki csak egy kissé is lélekkel szemléli. Azt kívánám, hogy érezzék át, s tapasztalják Kegyetek is, hogy micsoda ez a nagy tisztelet.

Nem elég az, hogy valaki nem káromkodik, mert hiszen ezt a törvény vagy most már a miniszteri rendelet is tiltja; de ez a korlát csak olyan, mint a vízilónak vagy a baromnak az ösztöke, hogy induljon. Ha csak ez volna, hát akkor nagyon szegény a morális. Ez barbárság, és én azt mondom, hogy ha egy nemzet sokat káromkodik, annak a hitélete nagyon alacsony fokon van. Hol van ettől, amit én kívánok, a tisztelet? Ehhez fogékonyság kell. Ha valamit tisztelek, az nagy nekem. Ha az anyámat tisztelem, nagy érték nekem. Ha a házastársak egymást tisztelik, az is kell, mert ha nem tisztelem, akkor nem is szerethetem a házastársamat.

Nem lehet szeretet tisztelet nélkül. Tudják ezt az asszonyok. A tisztelet sugározza bele a világba a szeretetet. Ha nem tisztelik a sixtinai Madonnát, az maguknak semmit sem fog mondani. Ha meghallgatják a Beethoven miséjét tisztelet nélkül, akkor az Önöknek csak csörömpölés, a hangoknak összevisszasága. Ha disputálok a sixtinai Madonnával, az nekem nem fog semmit sem mondani. Ha bemennek Önök egy múzeumba, és mindjárt disputálni kezdenek, hogy ez nem ér semmit, „Armer Hascher”-okként fognak kivonulni. Schoppenhauer mondja, ha mész a királyhoz, fogd be a szádat, hallgasd, hogy a felség mit fog mondani. Ha bemész egy templomba, a felség nem mond semmit, ha te beszélsz; de ha alázatosan közeledel, a felség leereszkedik hozzád. Mennyire kell tehát óvakodni a tiszteletlenségtől! Mert hány ember van itt a földön is, akinek kijár a tisztelet. Tisztelet jár a tanári karnak, tisztelet a felsőbbségnek, tisztelet Horthy Miklósnak. Nem is tehetünk egy lépést, hogy a tiszteletünket meg ne kellene mutatnunk. Még tanulni sem lehet tisztelet nélkül. Mert mit adhat nekem X vagy Y, ha én őt megvetem. Tisztelnem kell, legalább a tudományát, mert különben nem fogadom el, amit ad nekem, ezért tisztelnem kell.

Az ember szinte érzi azt a congeniálitást, hogy ez nekünk való. Ha az ember beteg, megérzi a lázt; de éppúgy megérzi, hogy ha valamire vágyik, ha valami olyan kell neki, ami jólesik. Hogy is mondja Dante a IX. énekben, az Infernóban: „Hát ezek kicsodák, kérlek? Ezek a hitetlenek. – Ne állj szóba velük.” *Guarda e passa!* A hitetlenek kiölik belőled a tiszteletet, azért ne állj velük szóba. Tisztelet nélkül egy rosszul hangolt lelkiségbe mégy bele.

Tudom, hogy nagyon sokat vét az irodalom, meg a sajtó, ez a piszokfészek. De egész Európában dül ez a nagy infekciója a tiszteletlenségnek. Ezért jutottunk oda, hogy egy öntudatos munkásnak ma már szinte semmi sem imponál. A csillagos ég, a fenséges Dóm. Nem. Csak egy ember azok közül, akik levetkőztették a tiszteletet. Mindezek ellen kellene egy nagy dezinfekció. Van egy irány, arra mennek ők; és van más irány, amerre megyünk mi. Nekünk ezt az irányt megszabta a kereszténység, és nekünk kell ez a nagy, szent, bőséges, pszichikai elmélyedés, minékünk kell ez a mélységes és nagy tisztelet, mi e nélkül nem élhetünk.

Még csak egy keveset! Ha az ember ezzel a két nagy pszichikai betéttel rendelkezik, akkor kedve támad magához. Kedve támad kialakítani magában a szépet; ezt a tüskét letörni, ezt a görbületet kiegyenesíteni, ezt a rajzhibát kiigazítani. Ez az erkölcs, a szépség felé alakulás. Szemben áll vele a bűn, a nagy elfordulás, amitől a Madonna-arcokból grimaszok lesznek. Ha nekem kedvem támad, hogy én ezt a szép magasabb lelkiséget magamra öltsem, ne mondja, egyikük se mondja, hogy nekem nem valók ezek a nagy gondolatok. Ezek mindenkinek valók. Csak ezt ne mondják! Maguknak való a napsugár, a szépség és minden. Nem arról van szó, hogy magukból főispán, rektor vagy képviselő legyen, hanem: *keresztusi szempontból való szép ember.*

Ne mondják, hogy nem vagyok Budapesten, hanem Pécsen, de hiszen ezt a Dómot is Pécsen, itt építették, nem Budapesten. Tartsák meg azt a gyönyörű versét Harsányi Kálmánnak, aki azt mondja: „Mert a harci bárdot forgatni és a győzelmi zászlót mások kezéből bátran kicsavarni nem tudom, enyém az árokszél a szent úton.” Hát ha nem vagyunk elsőrangú vívőrök, híres emberek, menjünk az árok szélén, de a szent úton. Nem az árokszélen van a hangsúly, hanem az a fontos, hogy a szent úton menjünk. Nem lehet mindenki vezető a szent úton, ezért engem nem degradál, hogy az árokszélen vagyok, hanem felemel az, hogy a szent úton járok. Ez a szent út a Krisztus útja. Bennünk azért már él a lélek, vagy amint Szent Pál mondja „élek én, de már nem én, hanem a Krisztus él én bennem.” (Gal 2, 20) Hiszen mindenkiben, aki engem figyelemmel hallgatott, már mindenkiben a Krisztus él. Per umbras et figuras, van fölrva egy kardinális sírjára, aki a modern teológiát megalakította, de mint az arcus triumphilson is láttuk: az umbra non imago. Nekem elég, ha megyek a krisztusi úton.

Ezt ajánlom Kegyeteknek, hogy megértsék és megtegyék a gyakorlatban.

Úgy legyen!

Harmadik beszéd

Pécs, 1927. március 23.

Krisztusban Kedves Ifjúság!

Mélyen Tisztelt Közönség!

A filozófusok a világ súlypontját áteszik majd az emberbe, majd pedig az emberen kívülre. Az igazi filozófia a világ értékét mindig az emberben keresi.

Az igazi etika az, amelyben az emberi lélek tudatosan virágzik ki az evangélium szerint való mennyországgá, tiszta, szép egyéniséggé, harmonikus emberré. Ezek a gondolatok – nem mondom, plágiumok –, hanem más-más kiadásai a régi felséges evangéliumnak, amely elhítteli velünk, és bennünket rákényszerít annak a nagy szimbólumnak a vallására, hogy igenis *a világ értéke az emberi lélek*. Ez benne van az evangéliumban.

Ha az ember az evangéliumot csak kis gyermekkori fogalmai szerint, kátés reminiscenciákkal olvassa, akkor nem találja meg ezeket. De kis kacsókkal nagy távolságokat kitapogatni, gyermekésszel remekműveket megérteni nem lehet. Nekünk nem is az a célunk, hogy gyermekcipőben nézzük e feladatokat. Nekünk az a feladatunk, hogy megkeressük, mik azok a nézőpontok, amelyekkel az Önök látókörei kitágulnak. Nekünk az a feladatunk, hogy az Önök vallásos fogalmainak kipallérozásával előrehaladásuk lépést tudjon tartani. Amilyen a tudományos műveltségük, a vallást se csak a kis káté szerint ismerjék, hanem emeljék a vallásos műveltségüket is, és állítsák be a tudományos- és kulturális műveltséggel együtt az életükbe a vallásosságot is.

A márciusi napok a kikíváncozó élet, a hazafias nagy gondolatok, régi emancipációk, szabadságvágyak szárnyra kelése. Nem kívánhatnak egyebet, minthogy ne féltsék magukat s életüket a tartalmasságtól; ne véljék, hogy túlértékelik magukat. Az ember nagyon is hajlik ugyan a túlértékelés felé. A görög hybris, hiába, mindig próbálja fejét felütni, de gondolhatják, hogy én nem erre akarom Önöket buzdítani, hanem hogy *fogják meg halálos komolysággal az evangélium értékelését*. Álljanak bele halálos komolysággal azokba a nagy gondolatokba, amelyekre nemcsak rá süt az evangélium, hanem kikapar, előhív a lelkekből.

Mert hirdeti az evangélium, hogy eljött az Isten Fia, és adott nekem értéket; Dianoia: diagnózist, megcsinálta számomra a nagy diagnózist az egész beteg emberiségről, de az egész emberi életről is. Milyen felséges, milyen hatalmas nagy gondolata ez a Szent János evangéliumának! Ha csak ezt fogják meg, hogy eljött egy nagy orvos, egy nagy reformer, aki nem is halottakból támaszt fel embereket, hanem „Dedit nobis semetipsum, ut cognoscamus verum Deum” (1 Jn 3, 2): „Hogy megismerjük az Isten Fiát” és megismerjük önmagunkat. A felséges szimbólumokkal segítsük ki magunkat, hogy teljesen odaálljunk, odaállítsuk hitünket, reményünket, önmagunk iránt való szeretetünket, a lelki küzdelemben való hősiességünket, a nyomorúságunkból új kikeletet sürgető vágyainkat a nagy megújulás szolgálatába. Adott nekünk dianoia-t és diagnózist, és ez mindig befelé int, sohasem kifelé.

Az Úr Jézus úgy jött, mint magvető és az a mag mindig koncentrikus. A mag mindig önmagába tér; a mag az egész életnek a kivonata. És ő csak azt adta meg, hogy legyen meg a csodálatos kiindulása annak, hogy a világ hogyan változzék meg. Az már nem az evangélium gondja, hogy milyen lett az ókor, a feudális középkor, a kothurnusokban járó újkor, hogy milyen lett a francia forradalom, amely új jelszavakkal jött, vagy hogy milyen legyen a mai kor, amely – reméljük – szociális korszaknak mondható.

Mi a mag? A mag az *én*, hogy hogyan kenem fel magamat királynak, hogy hogyan súlyosodom meg az önmagam értékétől. Csak arra kérem Kegyeteket, vegyék ezt tőlem

imádságnak, ne szónoklásnak. Vegyék ezt atmoszférának, ne fogalmaknak, ne konvencionális nagyokat mondásnak, hanem igazságnak. Az evangélium azt mondja: benned van a világ értéke, benned van a mennyország. Ez a legmagasabb méltóság, ez a legfelségesebb érték. Nem lesz az ember feje valamiképp kábulttá, hogy ezt a szó szoros értelmében vegye. Az ember feje elbíri ezt. Hát a Szentek nem bírták el? Az Ő nagy nyújtózásuk a végtelen felé, úgy hogy minden szent egy, a végtelenbe tűnő, csodálatos ígézet, ez mind azt mutatja, hogy ők tovább mentek. Nekünk kötelességünk ezt elhinni, mert én azt akarom, hogy Kegyetek ne ABC-s keresztények, hanem szakramentálisan felizgatott keresztények legyenek. Ha ilyenek lesznek, akkor más lesz a világ. Ha nem is tudják a kapitalizmus nyakát kitekerni, ha nem is tudják a munkáskérdést megoldani, az mindegy: de megvan ez a mag, a szociális mag, a nagy hit az emberről. Mert, ha nagy hit van az emberben, akkor lehetetlenség ez a világból merített aggály, hogy egy dzsungelt emelünk ki. Ha az evangéliumot komolyan vesszük, ellenünk a világ minden munkája merőben lehetetlenség.

De most nem erről akarok bővebben beszélni, hanem csak azt akarom megértetni, hogy az evangélium egy nagy csodajárás volt. Nem reneszánsz, hanem új teremtés. Csodálatos tüzeknek az új szétszórása, nem apokaliptikus angyalok megjelenése, hanem szétáradó pünkösdi tűz. – Megcsináltam ezzel az ouverture-t, a nyitányt.

Mit akar az evangélium, mit akar azzal, hogy ember vagyok, és ezért akkora értékem van, mint a világ? A Krisztusénál is többet ér az én lelkem, mert a Krisztus a saját életét odaadta értem.

Krisztus keresztáldozata szimbólum is volt, szimbóluma annak, hogy az Isten mennyire szereti az embert. Tetszik tudni, ezek azok a lángok, azok a villanások, amelyek szerint él az ember, a jól élő ember, akik mind elhiszik és vallják ezeket. Nekem hinnem kell, mert keresztény-katolikus vagyok; nekem hinnem kell, hogy ebben a földben, amely a test és vér, egy csodálatos örökkévalóság magvát hordozom. Nekem hinnem kell, hogy én hant vagyok, amelybe a teremtő Isten belevetett egy magot, az örökkévalóság magját. Hogy hogyan van ez, abban a tudomány most ne zavarjon; az se, hogy az emberek hogyan tapossák ezeket az értékeket. Ne mondja a tudomány, hogy ezek az értékek a világban semmik, ne mondja, hogy ez lazító, szédületes-nagy, ellentét, amikor látom a világban azt a kiáltó nyomort, az emberi szegénységet, a lakástalanságot és ezekkel szemben áll az a végtelen súly, hogy értem az Isten meghalt, én értem, akinek nincs cipőm, aki éhezem. Nekem ezt el kell hinnem!

Testvér, ne féj ettől a hittől! Mi lesz belőled aranyifjúság?! Milyen nyomorúsággal befüggönyözött magyar ég fog még rád szakadni, nem tudom, de ezt a kiáltást a sötétben el ne ereszd, hogy tudniillik te egy öröklét vagy. Ne feledd, hogy te hant vagy, amelybe bele van temetve egy csodálatos mag, amelyet úgy hívnak: *lélek*.

Csak egy kis kitartás! Amit eddig szépet, nemeset alkotott az emberiség, mind ettől a lélektől van: – a tudomány, a szépség, a művészet. Higgy benne, ha tíz évig fekszel is a rokkant ágyon. Ne csüggedj, hanem higgy benne erősen. – Meglátogattam egyszer Pesten egy rokkant embert, aki nagyon odavolt, de rendkívül művelt ember volt. Azt mondta nekem: „Nézze, én egy hitetlen, káromkodó rossz ember voltam, most nézzen a szemembe, mit lát?” Azt mondtam neki, hogy nagy hitet látok a szemében. Magából nem lesz már ember, ezt tudja, de felemeli az, hogy magában csodálatos hívő lélek van. Kegyed megtört ember, de hívő lélek. Magában belül nagy békesség van, csodálatosan nagy ellentét. Igen – mondta, – mert én hiszek. Olyan katolikus férfi vagyok, aki hiszem, hogy bennem örökkévalóság van; hiába leleselkedik rám a koporsó, én rám nem a halál, hanem a feltámadás vár.

Szeretném, ha Kegyetek mindannyian ilyen hívők volnának. Szeretnék a Kegyetek lelkébe, amely sok tekintetben omló part, mert olyan fiatalok – ez nem sértés, hiszen a fiatalság még tele van kérdőjelekkel, – én szeretnék ezekre a velencei tengerbe épített cölöpökre nagyszerű Márkus-Dómkokat építeni. Én szeretném ezeket a fenyőszálatokat úgy lealapálni, megrögzíteni, hogy

mindannyian meg tudjanak állni a nagy feketeségben, a minket körülvevő nagy vigasztalanságban.

Hogy Önök megállnak, ez az én hitem. Ilyen nagy hitem van nekem Kegyetekről. Mindannyiuknak kívánom ezt a nagy hitet, és akinek megvan a hite, ismétlem, semmiért el ne cressze.

Megint nagyon érdekes kilátást mutat a történelem, hogyan tűntek el régi kultúrák. Egészen új világ lett a rabszolgatartó Rómából. Lassan ment a rabszolgák felszabadítása, és mivé tették Rómát a felszabadított rabszolgák? És mi lett a germán világból, mi lett az egész felséges Nyugatból? Mindez abból a nagy hitből keletkezett, hogy bennünk szegény rabszolgákban, plebejusokban végtelen nagy érték van. Ezen szent ígázat alatt állottak e nagy hittől Korinthusban a zsákhordók, Rómában az insulákban nyomorgók, de nem csináltak szakszervezeteket. Szent Pál nem lázította fel az embereket, hanem azt mondta: ha rabszolga vagy, „ne törődj vele!” – Ez benne van a Korinthusiakhoz írt első levél 7. fejezetében. – És ha nem tudsz felszabadulni, nem baj, mert gondold meg. mit használ a te uradnak, hogy az kívül úr, de belül rabszolga, te pedig belül vagy úr! Mit használ, ha szabados leszel, de belül rabszolga maradsz? (Vö. 1 Kor 7, 21-22). Ez volt a kovász, az a nagy élesztő, amely átgyúrta és megváltoztatta a világot. – Ha még nem olvasták a Fabiolát Wisemanntól, olvassák el; abban benne van a kereszténységnek ez a lassú, csendes, az újvilágot kitöltő munkája, ahogy a kereszténység erős lett. Nem volt divatszzerű, hanem az őserő hozta: spiritus et vita (vö. Jn 4, 64).

Az a fődolog, hogy bennem változatlanul éljen ez a kereszténységben való hit, ugyanaz a hit, amely így átgyúrta az egész világot. És ha sokan leszünk ilyenek, akkor szétrobbantjuk ezt a mostani világot is, de nem lázadás, hanem belső elváltozás útján. A legnagyobb változásokat is nem a forradalmak hozták, hanem a belső szellemi-lelki megváltozások. Ne feledjük, hogy én vagyok a világ képlete, az én lelkem a világ élete. Kedves Testvérek, talán éhesek, szegények vagytok, a tandíjat nem tudjátok megfizetni, és sok bajotok van, mert ez a kis Magyarország is szegény és rongyos: igaz, nehéz az életetek – mindez így van –, de csak ne dobjátok el ezt a nagy hitet.

Minden nagyság evolúciós kitörés. Ilyen az, hogy hiszek az Istenben, a Mindenható Atyában, a Krisztusban, a Szentlélekben, és hiszek a lelkemben, ennek örök életében, a tisztasági szomjában, érvényesülő vágyaiban, az etikai szent szabadság zászlaját meglobogtató szenvedéseiben. Ezeket én mind halálisan hiszem. S ezért mondom Önöknek, hogy van lelkük, és ezt ne adják el semmiért, mert a lelkük több, mint az egész világ. Tehát ha az ember eladja a lelkét, az bűn, akkor vétkezik. Sokféle módja van ennek, de egyik móddal sem alkuszom.

Olyan komolyan mondom, mint ahogyan itt állok, hogy a legnagyobb tragédia, a legnagyobb tragikum: a lélek hajótörése. Ez nagyobb, mint az egész világ összeomlása. Bűn az, ha a lélek árnyékba borul, és ez nagy, nagyon nagy baj. Az éjszaka a föld árnyéka. A tragikumok az ember árnyékai. A bűnös, a csetlő-botló ember az árnyékban jár. Ezért hozta Krisztus a világosságot ez ellen az árnyék ellen. Lux lucerna lucerns (Jn 5, 35).

– Menjete a világon végig úgy, mint akik világoskodtok.

Milyen koncepciók ezek, ha az ember ezeket úgy művésziiesen nézi, ha az ember megy a maga lámpájával. Első napon hallottuk a csodálatos Murillo-képet, ahol a Krisztus világít, de minden ember is vigye magával a maga fáklyáját.

Kedves, Édes Fiaim, miután egyetemen vagytok, egy tudományt lehelő atmoszférában éltek. Én is voltam fiatal, voltak mindenféle gondolataim, de nem tudtam a világot szintézisbe hozni a lelkem nagy értékével. Tisztelem a könyveket, de az evangéliumot felettük a legjobban. A nagy perspektívákat nem lehet lefüggönyözni, mert azok axióma, vagy probléma képében élém állanak.

– Mi az axióma? Azt mondanám pongyolában erre a kérdésre: az a pannonhalmi benediktinus cella, amelynek kilátása van, nem tudom hány megyére. Minden lélek egy ilyen kis cella, ahol egy hívő ember, egy barát lakik, akinek a cellájából, a lelkéből a végtelenre van kilátás. Nem szép ez?

– Mi a probléma? Egy kínzó gondolat, amelyre egyhamar nincs felelet. Dacára annak, hogy kicsi vagyok, de hegyen állok. Ember vagyok, véges vagyok, de hegyen állok, a nagy öntudatnak a hegyén. Ki állított oda? Elsősorban az Isten a kinyilatkoztatással; a többi csak utána cammog, ami néha segíti az embert felfelé, de sokszor húzza lefelé is.

A legnagyobb kár, ha egy fiatal ember elveszti a hitét. Gondoljanak arra a sok nagy tudósra, akik nem vesztették el a hitüket, pedig nagyobb tudósok voltak, mint ez idő szerint Kegyetek. Az ember szeme egész rezgésre, a füle egész hanghullámokra van beállítva, s azután jön az a sok valóság, amit a világban még most is csak sejtünk, és azután jön a metafizika. Azt mondhatnám, hogy mentalitásnak helyes az a beállítás, hogy ez is van, az is van, és mi minden lehet; nekem azonban tovább kell mennem, mert a Krisztus nekem világít. A Krisztus fátylóját szívesen viszem. Ez lesz a számomra a verőfény, a biztató fény. Kérem azért, k. (kedves) Fiaim Kegyeteket, őszinte és baráti érzéssel: ne üssék agyon az evangéliumot a törvény-kódexekkel, a tudománnyal. Mert ismétlem: az ember végre egy kis kataszterben áll és kis óvatos lélek lesz. De nekem nagyobb lelkek kellene; kell, hogy rám leheljen a végtelenség, az erdők nagy titkai, a világ fel nem derített misztériumai. Ez az én nagy hitem: fogadják ezt a hitet halálos komolysággal.

Hogy mi az a halálos komolyság, arra csak egy példát említek, a toblachi grófét. A község most már Olaszországhoz tartozik. Arról volt híres a gróf a középkorban, hogy elfogta egy nagy ellenségét, és mivel nem volt senki a várban, ő maga vitte le a pincébe és becsukta, de teljesen elfeledkezett róla. Sokáig nem járt arra senki, és az az ember ott éhen halt. Ez a haláleset a grófnak olyan rettenetes törsvúrás volt, hogy láncot kovácsoltatott a lábára, hogy el ne felejtse. Penitenciát járt ezzel a láncsal Rómába, azzal jött vissza, és azzal is halt meg.

Ez az, amit én halálos komolyságnak nevezek. Ezt ne tessék elfelejteni.

Úgy gondolom a hitemet is, hogy soha el nem hagyhatom. Ha táncolok, akkor is magammal viszem a hitemet, a láncomat; ha odamegyek, ahol könnyű tivornya lesz, a hitemet magammal hordozom, és ha néha kissé emancipálnak hiszem magam, egy kicsit megcsörgetem a láncomat. Ha én így magammal hordom, és soha le nem teszem a hitemet, az talán lehet, hogy másoknak láncnak látszik, de nem az, hanem mentőkötél, amit egy elmerülőnek dobhatnak oda. Vannak terminusok, amelyeken túl nem menni nem gyávaság, hanem okosság. Ha ezt szívesen fogadják, akkor egy-egy karszti fenyőszálat iparkodtak leütetni azokba a mocsarakba, amelyeken Velence épült. És tetszik tudni, azok a karszti fenyőfák ott kővé lettek, és nem rothadtak el, azért bírták el a San Marcot és a mellette levő gyönyörű palotákat. Kell, hogy a hitünknek is ilyen szilárd kőoszlopoi legyenek.

Másodszor, ha ezt a lelket viszi az ember, a saját lelkét, kell hogy *a léleknek* legyenek törvényei. *Kell* neki *a rendszeresség*. Ezt úgy hívják, hogy ethosz, etika. Mi az erkölcs? Élettartás; magatartása a léleknek az emberben, hogy hogy kell magát tartania. Csak egy nagy szót akarok a lelkükbe belevarázsolni. Nézzük a Goethé-t, milyen csodálatos ember. Ő mondja ezt: „Das Geheimnis der göttlichen Maase.” Van egy titok az ember számára, az isteni mértékek száma. Mikor Pitagorasz azt mondta, hogy a világnak a belseje a számok, azt hiszem, hogy ő is mértéket értett.

Az embert is a mérték tartja. És mik az ember mértékei? A törvények. Mit kell tenni a törvénnyel? Tisztelni. Én folyton azt hangoztatom, hogy nem kell a törvényt mindig mint valami kényszerítőt nézni. Hisz ez voltaképpen egy irracionális valami. A törvényt mint szépséget kell nézni, Ha a lelkemet széppé teszem, amikor egy-egy fattyúhajtást lenyesek, ezzel mindig csak nyerek valamit. Ezért mondom, Kedves Fiaim, hogy szeressétek meg a törvényt. Ez a legmagasabb kultúra. Képzeljétek el, *ha Magyarországon minden ember szeretné a törvényt, milyen magas*

kultúra volna ez! Ha a pécsi egyetemen minden ifjú és leány szeretné a törvényt, micsoda nagy hatalmas empórium volna Pécs és benne a pécsi egyetem ebben a mi mostani erkölcsi, szellemi kultúráinkban.

Megint egy példát mondok. Egy Eszterházy gróf Angliában járt, s ott azt mondták neki, hogy a nép annyira becsületes, hogy semmi sem veszhet el. Olyan csodálatos nép lakott ott, hogy ami elveszett, harmad-negyednapra okvetlenül megtalálták, és elhozták. Eszterházy hitetlenkedett, és ezért a tárcáját, amelyben több ezer forintot hagyott, és egy-két fontos papírt, elszórt az utcán, vagyis inkább egy ösvényen. Pár nap múlva éppen nagy ebéd volt, bejött az inas, és jelentette, hogy az urak közül valaki elvesztette a tárcáját, itt járt egy szegény asszony, és mindent visszahozott. – Hallják meg, kérem, micsoda etikai nagy kultúrnemesség van ebben a népben. Képzeljék el, ha az egész világ ilyen volna, és ha minden ember más tekintetben is ennyire becsületes és erkölcsös volna, nemcsak ami a just illeti, a hideg enyém és tied közti tartózkodást, hanem minden tekintetben így viselkednének az emberek, milyen óriási dolog volna ez! Ezért mondom, hogy ha ebben a teremben minden fiú és leány szeretné a törvényt, nem azért, mert az diktál, hanem szeretné, mint isteni mértéket, mint a lélek nemes kifejlődését, mint valami tiszta, szép színezést, ha ezt mind így szeretnők: milyen nagyszerű kultúra volna ez.

Ne mondják nekem, hogy ez lehetetlenség. Nem disputálok e fölött. Hiszem azt, hogy lehet, és hiszem azért, mert Krisztus mondja, hogy lehet és látok felséges embereket, akik ezt megvalósították. Hogy a válogatott csapatnak is van sok selejtese, az lehet, de ez nem dönti meg ezt a tételt.

Én hiszek magamban, hiszek a törvényben és az erkölcsben. A fő dolog, az, hogy meg legyek győződve arról, hogy lehet például tisztán élni, hogy... hogy a hatodik parancsot nem *kell* megszegni. Hangsúlyozom, nem igaz az, hogy meg kell szegni. Hogy a higiénia azt mondaná, hogy meg kell szegni ez végre is nem igaz. Hogy a szenvedélyek erősek, elhiszem; bármit mondjanak, elhiszem, hogy vannak nehézségek, de ismétlem és örökké hangsúlyozom, hogy mindezek dacára: meg lehet tartani.

Miért hiszem én ezt? Mert megtettem. És mindaz, aki megtette, az elhiszi, hogy meg lehet tenni. Csak aki nem tartotta meg, az nem hiszi, hogy meg lehet tartani. Mindannyian, akik megtartották, hiszik. Si feceritis, creditis. Krisztusban kedves Ifjak, Magyarország és az egész világ ifjúsága most a szertelenségek korszakában nő fel, veszélyek mindenünnen fenyegetik, de tiszteletreméltó intézmények árnyékában védelmet találhat. Védik a lányokat, fiúkat egyaránt. Hogy a nőkben nagyobb az ösztön, az mindegy, csak egyféle morális van. Lehetnek egyiknek nagyobb, a másíknak kisebb nehézségei, azt elhiszem, de nincs kétféle morális. Megint csak azt mondom: Probieren, probieren!

Az életet élni kell, a dalt énekelni kell, nemcsak a formákon okoskodni, nemcsak a kottákat nézni. Épp így nem a törvényt kell nézni, az csak a kotta, hanem az életet kell élni, hogy szép és harmonikus élet legyen. Mi volna a világ, ha csak kották, irányok volnának benne, és senki sem élné, énekelné az életet. Micsoda nagy nyomorúság volna ez. Hiszik most már, hogy a törvény az isteni mértékek titka? Fogadják el legalább Goethét, ha nem akarnak az evangéliumnak hinni. Ami szép, az mind mérték. A zene is mérték, a művészetben is mindenütt megvan a mérték – kivéve a kubistákat és más pancsolókat, de ezek úgy is néznek ki.¹ Minden-minden mérték.

Ha ezt magamra applikálom, akkor a tuskóból, magamból kialakítom Krisztus szobrát. Én vagyok az agyag, és szerkesztek formákat, hogy nekem szentélyeim legyenek, mert én énekelni akarom az énekemet, én élni akarom az életemet.

¹ Meghagytuk ezeket és a hasonló magyartalanságokat, mert többet veszítettünk volna Prohászka püspök eredeti egyéniségéből, mint amennyit nyertünk volna a stílus szépségében.

Nem tudom ismerik-e a Wilhelm Foerster műveit. Aki tud németül, jobb, alkalmasabb olvasmányt alig ajánlhatok a részére. Az a nagy ethosz, azt mondhatnám, a görög bölcsekre emlékeztető komolysággal van megírva, vagyis a szépség tisztelete. A hernyó lerágja a virágot, a tehén, ökör lelegeti... De nem folytatom. Sok ilyen ember van, aki a virágot, a szép lányokat így lelegeti. Hogy azután hova jut, hogy milyen kategóriába kerül, azt ő maga választja ki. Megint csak ott vagyok, tisztelni kell a szépet!

Ha látnak egy szép leányt – igaz, hogy az a baj, hogy most ők is úgy öltözködnek, hogy minél többet láttassanak – nézzék úgy, mint a virágot. Én is szívesen nézem, de úgy nézem, mint az Apollót a Vatikánban, mint a milói Vénuszt Párizsban. Gyönyörködöm, ahogy egy szép virágban. Azt szeretném, ha nem kellene mindjárt rátukmálnom, hogy ha nem így nézed, akkor a pokolba jutsz; de azt mondja az Írás, hogy ha valaki megkíván valakit lélekben, ez már vétség; a hiba az akaratban van. Mondhatom, hogy addig nem lesznek művelt emberek, amíg a szépséget nem tisztelik. Ha valaki lát egy szép leányt, és mindjárt a nemiségre gondol, az barbár, az a szépségnek olyan fogalmával bír, mint egy cigánypurdó az egyetemről.

Van, aki azt mondja, hogy én ezt nem bírom el. De nincs igaza. Ez már herezis. Az Isten lehetetlenségeket nem kíván. Amikor Isten a törvényt adja, nem kíván lehetetlenséget, de élénk állítja a felségest. Ha bírod, fogd meg. Ha nem bírod, imádkozzál és megnő a szárnyad, megtisztul a szemed úgy, hogy az élet tiszta forrásai fakadnak benned.

Nem tudok nagyszerűbbet mondani, mint ezt a nagy hitet a lelkemben és az etikában. *Ez a lélekben való nagy hit és az etika megtartása tette az embereket nagyokká, szentekké.* Igaz, a nagy emberek is csetlettek-botlottak néha. De nem azért megyek a kórházba, és az orvos urak sem azért mennek, hogy én is, ők is lefeküdjenek a betegek közé; – nem azért megyek a rokkantakhoz, hogy magam is rokkantá legyek, hanem, hogy egészséget vigyek közéjük. Erre iparkodom a kórházban és a rokkantak között. Tegyük fel, hogy a pécsi egyetemen csupa tiszta ifjúság lesz, micsoda óriási jelentősége van ennek a szülőkre és az egyetemre!

Ezt fogd meg! Hoc fac! Ne gondolják, hogy ehhez valami óriási nagy entuziazmus kell; ez az én életem, ezt leheltem magamba, ez az én meglátásom. Az evangélium mondja, és Isten bizonyítja, hogy megsegít engem, hogy megcselekedjem.– Amikor pedig gyengének vallod magad, próbáld meg, tedd fel erősen magadban: nem megyek az ösztönöm szerint. Én több vagyok, mint az ösztönöm. Nagyobb úr vagyok, nekem kell tehát az ösztönt dirigálnom. Amit én akarok, az életfolyam, ezt tehát nekem dirigálnom kell. A Duna nem életfolyam, de egy hatalmas nagy energia, s mégis dirigálni kell. A törvény sokszor más irányt ad neki, másfelé tolja, és új utakat, irányokat szab neki. Hát csak az ember legyen ilyen hullámok tarajának prédájául odavetve?

Tehát mindnyájan tiszták legyünk, én ezt értem az egész morális alatt. Ez az egész élet: egy fenséges tett! Nem adatik ingyen.

Ha egy leány szép, az nem az ő tette, hanem az öröksége. A lelkünknek a felszabadítása nehéz, áldozatos akaratba kerül, ez már a mi tettünk.

Úgy segítse meg az Úr-Isten Kegyeteket, hogy ezeket a nagy dolgokat készséggel fogadják, és iparkodjanak arra, hogy ezek a nagy tettek a Kegyetek jellemes becsületességével kialakuljanak.

Úgy legyen!

Negyedik beszéd

Pécs, 1927. március 24.

Krisztusban Kedves Ifjak!

Mélyen Tisztelt Közönség!

Negyedszer jöttem Kegyetekhez azért, hogy néhány nagy vonásban Kegyetek elé állítsam azt, ami megvan Önökben, hanem csak nincs úgy előhívva, valahol hátul van, nincsen első frontba beállítva, nincs a kellő megvilágításba helyezve. Miért emelem én ki ezt? Azért, mert ismerem a világot, a mélyebb gondolkodás sorsát, a nagy nehézségeket, amelyek egyre elém dobbannak, és valamiképp rossz befolyásba, influenzába állítják be a mi eszméinket. Sajnálom azt a sok életet, azt a sok tapasztalatot, azt a sok kiindulást; és szeretném, ha a kiindulás biztosan a tavasz egy szebb, biztosabb, boldogabb nyár ígéretével állíthatnák be.

Mit adjunk az ifjúságnak jobbat, mint a mi lelkünket? Mit adjunk jobbat, mint a mélységes meggyőződést, lökéseket a mélységből, hogy a kellő magaslati színvonalon megtartsák magukat. Legyenek meggyőződve, hogy a világ elváltozott, és változó félben van, és előttünk a kultúrának óriási feladatai tornyosodnak, mint egy hegyvidék, amely úgy látszik, mintha elzárná az új utat, de nem zárja el, hanem felemeli az arra haladókat.

Ez mind a szent kereszténységnek tudandó be. Ez dantei képekben a poklokban jár...; az a szent megváltás után epedő pascalizmusban örül. A kereszténység jóindulatú, minket lendíteni akaró bátorság. De olyan is ez a kereszténység, hogy mondhatnám penitenciás, megalázkodó ... Én mérlegelem a nagy tüdőbajos kavernáit, mérlegelem a sok erkölcsi nyomorúságot, egy szétfosló organizmusnak a rossz szagú örvényeit. Ez mind igaz...

Kegyetek is egy nagy tragikum alatt állanak. Arra is rá lehetne mutatni, hogy mi lesz belőlünk, ha ezt kikapcsolom. És az etikai élet tragikuma az, amit Szent Pál apostol jellemzett: „Két törvényt érzek magamban.” (vö. Róm 7, 21 skv.) Az egyik csupa szépség, a másik pedig ezeket mindig rombolni akarja. Érzem a szellem járását, temperamentumát, amely szárnyaira akar venni; érzem az önsúlyát a testnek és a testiségnek, a földnek, a sárnak, mindannak, ami az eszménnyel ellenkezik. Nézzék, az embernek úgy kell az életre készülnie és ránevelődnie, hogy én a meghasonlás embere, a nagy eszmék megőrzője ne szétválasszam; sőt folyton tapasztaljam az óriási ellenmondást, amely bennem van, de mégis belekapaszkodjam a felséges érzésbe, amely bennem van, az érzések Jákob-létrájába, amely mindig azt mondja, feljebb, feljebb. Ezt szeretném szívükbe, lelkükbe ojtani. Szeretném Kegyeteket mindannyiukat dezinficiálni azzal a nagy akarással, agítással, nem tudással, hanem meggyökerezett vágyódással, hogy ezek szerint az eszmék szerint éljenek.

Ego memet in ardua fixi: nehéz, nagy dolgokba álltam bele, a nagy fegyelemnek fenséges hatalmas karába, nagy mértékbe, és emellett ki akarok tartani. Tudom, hogy önök mind tragikus emberek, de mindannyian azok vagyunk. Az egész tragikum, amelyből Aiszkülosz, Szofoklész merítették, ez a tragis nem pogány, nem keresztény, hanem emberi. Amint az Ursusnak a sorsa, ha olvasták a „Quo Vadis”-t, amikor kapja a sugallatot, fogd meg a bikát, fogd meg a szarvát, és csavard: mentsd meg Líviát. És Ursus lába belesüpped az aréna homokjába, de mintha vas, és a karja acél volna, kicsavarja a bika nyakát: megmentette Líviát! Ez csak szimbólum ugye, de jelzi, hogy a világ, az élet arénájában ez a mi feladatunk: dacoljunk a tragikummal; az ellentmondásnak folyton lázadó – nem mondom – kedvének, hanem ösztönének a sugallatával, hogy higgyük, hogy mi bírunk a bikával és győzünk.

Néhány gondolattal a lelkükre, mint tiszta éles lemezre, fogom rálehelni, beleoajtani, hogy higgyenek a rosszban is. A kereszténység hisz a győzelmes jóban, de hisz a sokszor győző, de

nem győzedelmes, rosszban is. A rossznak nincs az a temperamentuma, hogy győzelmes lehessen, hanem azért mégis sokszor győz. Sokszor kiirthatom a rosszat a győzelmes jóval, de azért higgyenek a rosszban is. Ezt úgy mondja a Káté, hogy a rossz: a bűn.

A világ oly könnyelmű, hogy nem akar hinni, a világ oly adós, hogy nem akarja érezni, az adósság terhét. El akar osonni. Szabadulni akar, mert ez neki kellemetlen érzés. Higgyenek a lelki sötétségben, ha valaki kioltja a lelki-világának gyertyáját. Higgyenek abban, hogy valaki a lelkének a ciszternáját és a forrásokat elzárja, a fogságok energiáit felszabadítja. Tudom, hogy miért teszi, mert azok előtt hódolnia kellene, ő pedig azokat mellőzni akarja. Higgyenek a testben, mint a tragikumnak egyik főszereplőjében. Van a léleknek valami született ellenzője; nem is kellett Istennek ellenkezést vetni a test és a lélek közé. Ez megvan úgyis. Higgyenek a képrombolásban. Az eszmények képrombolásában, mert ez is lehetséges. Higgyenek az erkölcsi felépítés szikláinak szétrobbantóiban. Higgyenek abban, hogy a lélek ragyás, rozsdás, fekélyes, vérbajos lesz; higgyenek a bűnben. Ha hallok a fasiszta ifjúság himnuszát: ...a „bellezza” mellett mindig ott látom a rothadást, a csúnya elfajulását a léleknek.

Azt mondja az evangélium, hasonló a mennyek országa két adóshoz. Az egyik száz dénárral, a másik tízezer talentummal tartozott. Ez olyan rengeteg pénz, amelyet egy ember sem tudna megfizetni. Kedves Ifjúság! Fiatalemberek! Leányok! Az ember úgy sajnálja ezt a nagy megterhelést, mert az adósság a léleknek igen nagy terhe. Az ember úgy sajnálja, amikor a fiatal lélek is kezdi magára venni az adósságainak a súlyát. Mondják azt Önök is, hogy én hiszek a rosszban is, és éppen azért akarok ellene tenni. Vezessen engem valami szépség a csúfság hitéhez, hiszen Ödipuszt is, amikor vak lett, a szép Antigoné vezette.

A finomság, a kultúra tud vezetni, de az emberi kultúra, az emberi művészet nem bír azzal a feladattal, hogy megtegye mindazt, amit tud. Nem bízhatom rá magamat teljesen. Csodálom a szépséget, meg fogom a meleg puha kezét, de az életemet nem bízom rá. Nem tudom rábízni. A sok bűn között az ember a hajótörött sorsára jut. Nem bírom a lelkemet egy ilyen, bár kedves, tiszteletreméltó, de nem egészen megbízható vezetőre bízni.

Nekem azok az örök értékek kellene: a lex, a törvény, amit a Sínai hegyen gránitsziklából adott az Isten. Kell a sivatagból kiemelkedő fenséges nagy Oltár. Kell, de nem elég nekem a nyolc boldogság hegye. Kell az evangélium egész hegyvidéke. Ez mind Lex. Pál apostol azt mondja, hogy ez a Lex a megbízható vezetője az én vágyakozó lelkemnek. Csak olyanra bízhatom lelkemet, aki teljesen megbízható. És ilyen csak az evangélium. Nem a Taine, aki mérlegeli a kavernákat, aki a kereszténységtől távol áll, és már el is fordul.

Fiatal értékeket, az életüket ne bízzák másra, csak *az igazolt Férfiúra*. Az Apostolok Cselekedetei nevezik Krisztust igazolt Férfiúnak (ApCsel 2, 22), akinek megvan a patense, akinek megvan a megbízólevele. Ő az egyetlen pilóta, aki a szirtek között utat tud találni, akinek szíve fel van kenve az Istentől. Eszembe jut Izaiás próféta nemes képe, aki e titkot először felfedi, de bizonyítéka is van rá, minden tekintetben.

Nagy és felséges dolog ez. Nézem a bűnös világot, a szertehulló társadalomban a vajúadásokat, és látom a Krisztus távlatát, a visszahanyatlást, és rábízom magamat. Én a szegény bűnös ember, aki a bűnben hiszek, rábízom magamat az egyetlen igazolt Férfiúra, akit igazol az Isten. Hol az igazság? A feltámadás, a kereszténység piedesztálja, ez a sarokkőként nélkülözhetetlen bizonyítéka. Nem pergamentre van írva, hanem a Krisztus testére, s ez az öt piros rózsában megírt oklevél. Ezt akarom Kegyetektől.

Kegyetek is bűnösök, szenvedélyesek; érezzék át, hogy ez rossz, s amikor eszmélnék, fogják meg a Krisztus, az igazolt Férfiú kezét. Fogják meg, illetőleg vegyék át a lelkét, fűrödjének meg abban a fényben, amit ő szétáraszt, érezzék a mélység és a magasság attrakcióit, és egyben örüljenek, ha megcsókolhatják a Krisztus kezét, örüljenek a benső meghatottságtól, örüljenek, ha adhatnak valamit magukból.

Másodszor higgyünk abban, hogy a bűnösség által tönkretelhetjük magunkat, tönkretelhetjük az életünket, és elveszítelhetjük a lelkünket. Higgyünk a győző rosszban. Engem az Isten felelőssé tett magamért, és Önök, ahogy itt ülnek, mind-mind csupa nagy felelősség. Minden ember egy-egy felelősség önmagáért. De ez a felelősség felér egy királyi koronával, ami a méltóságot illeti, és sziklával ér fel, ami a megterhelést illeti.

Fogják meg ezt a nagy gondolatot és mondják, hogy ha én felelős vagyok magamért, akkor oda is akarok állni ennek a nagy feladatnak eléje és akarok igazán felelni. Tudom, hogy a lelkemet elválaszthatom az ösztöntől, elválaszthatom a bűntől, a rossztól. De tudom azt is, hogy a lelkemet el is veszítelhetem. Ez a nagy feketeség, ez az árnyék mélyen hat rám. A keresztény meggyőződés mondja, hogy az ember el is veszítelheti a lelkét, és ott nincs reinkarnáció.

Az erkölcsi feladatnak rémséges bemutatkozása ez, hogy *nekem vigyáznom kell*. Nekem mindent meg kell tennem, hogy ne történeljék meg velem az, hogy elveszítem a lelkemet. Ezt a Káté *pokolnak* hívja. Kegyetek talán nem hisznek a pokolban. Ez a gondolat valami rémséges. Nekem sem fér a fejembe, de én mindig az igazolt Emberre nézek, Ő rajta igazodom el, és ezért hiszek benne. Ez az ember azért jött, azért lett igazolt Ember, hogy engem is eligazítson.

Kedves Fiúk és Leányok! Van egy édesanya, aki beteg, aki már a végét járja. Az ágya körül 10 gyermek és egy szerető férj áll, vagy térdel; és ezek imádkoznak. Mit kérnek? Hogy az Isten, aki ezt megteheti, könyörüljön meg rajtuk, és tartsa meg még az életnek az édesanyát, hiszen még nem öreg. Hogy ne a betegség győzzön, azt kérik, hanem az irgalmas szeretet. – Testvérek, ha én Isten vagyok, ha nekem erre hatalmam van, és én előttem leborul 10 gyermek és egy férj, hogy ha bírod, mentsd meg az édesanyát; bírnám én, vagy a jelenlevők közül valaki megtenni azt, hogy még egy lélegzetet vegyen és azután vége? Megtenné ezt valaki? Ez lehetetlen. – Ha itt Pécsen minden virágban van, ha a szőlők, a gyümölcsösök tele vannak virággal, és az emberek imádkoznak: Uram segíts meg, hiszen Te teheted, hát legyen egy kis szél az éjjel és nem fog elfagyni a szőlő. De az imádságot nem hallgatja meg az Isten, a szőlő lefagy, és a sok remény mind zúzmarára lesz, a sok munka mind hiábavaló fáradság lett. Ha Isten nekem hatalmat adna, micsoda keménység volna az, ha azt mondanám, hogy fagyjon meg minden. Úgy-e, ezek a gondolatok nem férnek a fejünkbe, mert mi emberek vagyunk. Hát ez egy nagy felfedezés: én ember vagyok, emberileg érzem, gondolkozom... Borzadok. De van más is. Van más: az Isten!

Mi a pokol? Emberileg érthetetlen rendelés, hogy a lelkek elveszhetnek. *A lelkek örökre elveszhetnek*. Sokat filozofálhatnék most itt az időről, hogy mi az az örök, nem tartozik ide. Csak azt mondom. Te igazolt Ember azt mondod, hogy én Neked higgyek és én Neked hiszek; – nekem ugyan érthetetlen, az igaz, – de mi érthető az egész világban? Mi érthető? A lét, a szenvedés, a tragikum, küzdelem? – De Te mondod, hogy a lelkemet elveszthetem, Te hoztad létre ezt a Szaturnuszt, ezt a Molochot, amely a lelkemet elveszítelheti.

Kedves Fiaim, csak ne okoskodjanak! Mert azt mondhatnám, mindig logikailag, petitió principiiben szenvednek. Építelnek maguknak bástyákat, pedig emancipálniok kellene magukat a nagy szükségéből, érthetelenségekből, a már Kegyetek által is tapasztalt folytonos tragikumokból. Nem jó methodus ez a hódos, nem jó metódus. Voltaképpen maguk körül járnak ugyanazon a járószalagon, zsinóron, amelyen az emberi értelem, az emberi akarat jár. De vannak más világok is, s itt az igazolt Férfiú legyen az én imám és a jó kívánságom.

Ha emberek akarnak lenni a jövőben, higgyenek Krisztusban, de csak ne okoskodjanak. Higgyenek abban, amit Krisztus kimondott, hogy a lelkek elveszhetnek. Én a lelkemet elveszthetem. Nekem tehát felelősségem van magamért. Nekem ezt a nagy művet, az én etikai érettségemnek nagy művét, véghez kell vinnem, és Istennek majd egyszer be kell mutatnom. Azáltal lesznek Kegyetek nagyobbak önmaguknál, ha önmagukból ki tudnak emelkedni; azáltal

lesznek az élet művészei és mesterei, ha legyőzik a törpe gondolatot és alacsony felfogást, azáltal lesznek etikai emberek, ha a testiséget, a szürkiséget, a nehézséget, azoknak az iszapos súlyát lerázzák magukról, ha keresztülfúrják magukat rajta.

Nézzék, ez nagyszerű dolog. Nem tudok magasabb feladatot kitűzni magam, vagy más emberek elé, mint ezt. Én etikai mű vagyok, de csak kipontozva. Az etika még csak kipontozva van meg bennem, nekem kell azt kivésnem, ki kell magamat emelnem a magaslatra. Magamat tiszteltem meg ezzel. És megfordítva. Tévedek, ha azt mondom, hogy ezzel nem kell törődnöm. Az embernek a sok léhaság karikázó szelére – amely csak az élet országútjának a forgószele és csak arra jó, hogy bár nem téphet ki semmit, tele lesz tőle porral, pozdorjával az ember szeme – hát ilyen karikázó szélre csak nem lehet építeni, életemet nem bízhatom reá. Amikor ilyen horrend problémákat tűzök magam elé, az igazolt Ember által akarom a kívánt problémákat meg is valósítani.

Ego memet in ardua fixi: nehéz, nagy dolgokba álltam bele egészen!

Az ember saját magát a törvény és a megszenteltségtelenítés lehetetlenségének a mélyébe állítja. Bátor, bízó lélek vagyok. Hát mi feni a kardot élesebbre, mi vasalja a gerincet keményebbre, mint a pokol tüzéről pattant meggyőződés, az etikának a pokol megvilágításánál készült képei. Ha Kegyetek minél tovább élnek, és a világ harcait és az emberek szívének kavernáit jobban megtapasztalják, akkor fogják tudni, micsoda nagyszerű ethosz ez; olyan, mint a csodálatos tenger mérhetetlen mélységei. Akkor fogják megértve felfogni a fiatal lelkeket is két izzó pólus közé állítva: érvényesülés az étosz követeléseivel, vagy tönkremenés az étosz ellen. Erről álmodoznak, vitatkoznak a teozofok és másféle -zofok; akkor meglátják, hogy az mind csak cukros víz, meg limonádé.

A természetes emberi élet más szelekre van bízva, más tengeren jár; nem az etikai érvényesülés meridionálja alatt van beállítva. Kegyetek mint ifjúság, még sokfelé inognak s ezért mondják, hogy én erre, vagy arra rábízhatom magamat. Ismét csak azt mondom, próbálják meg, de ne úgy, ahogy az emberek ma valamit megpróbálnak, s azután változtatnak. Próbálják, merre van a tiszta erkölcs, amely támasza, talpköve a világnak, amint a költő mondja. Ez azonban még nem az utolsó fundamentum. Még az erkölcs alatt is van valami, a nagy hit, amin a tiszta erkölcs épül. Az erkölcsöt nem lehet a levegőbe akasztani, annak támaszra van szüksége. És a támasza a nagy hit, hogy mindent úgy kell tenni, hogy ennek így kell lennie.

A múltkor Nékám dr. az orvosok ülésén azt mondta, hogy ne érzük be azzal, hogy csak a bajok következményeit akarjuk gyógyítani, és a forrásait nyitva hagyjuk továbbra is bugyogni. Aki akar közegészséget, annak előbb kell akarnia a közerkölcsiséget. Tudják, hogy merre van ő orientálódva és az ő szempontjából is teljesen igaza van. Arra Kegyetek is élő tanúk, hogy ha közegészséget akarunk, akkor először közerkölcsiséget kell akarnunk, és az emberi közerkölcsiségnek támasza a nagy hit.– *Ha nem akarok vérbajos ember lenni*, és a szüleim sem voltak azok – hála az Istennek: – vigyáznom kell a véremre és *a tiszta erkölcsöt meg kell tartanom*. És ha így éltem, akkor bele van keverve a vérembe a nagy erkölcs és a nagy hit is. Nekem ezt meg kell fognom; fel kell kapaszkodnom a csillagok közé, akkor a lelkem nagy épületének a földje is jól meg van alapozva a nagy hittel.

Kedves Ifjak, legyen az embernek mélyebb távlata, mint – megint csak – azok a kis emberi gondolatok, amelyeket a szenvedélyek, a test kívánságai hordoznak. Nekem ennek következtében hinnem kell, hogy Isten ezt akarja tőlem. És ha Isten akarja, akkor engem az Isten arra rá is fog segíteni. Az én akarásom erre nem elég, hanem kell nekem egy hatalmas segítség; és ebben a segítségben is hinnem kell. Ezt a segítséget úgy hívjuk, hogy megváltás.

Én hiszem, hogy én megváltott ember vagyok. Mít jelent ez? Nagyon fontos gondolat és probléma ez. Ez annyit jelent, hogy nincs valami más sors és nincs semmi más hatalom, amely engem agyonüthet; ellenben vannak számomra mentő és segítő hatalmak, amelyek az istenségből erednek.

Nem lehet megváltás, ha az ember nem bűnös. A megváltó Krisztusnak ahhoz van missziója, hogy a sötétség romboló hatalmával szemben beállította a tisztaság hatalmait. Amikor éjszaka minden kuckóból előmászik a sötétség, ahogy a földön minden megtelik bűnnel és ahogy mi is tele vagyunk bűnnel – akkor a keresztről előjönnek ezek a mentő, biztató hullámok, és engem véglegesen nem a sötétség, hanem a boldogság kapuja elé állítanak.

Azért bírok a bűnnel, mert én megváltott ember vagyok. Nekem nagyszerű mentőhatalmak állnak a segítségemre, szolgálatomra, rendelkezésemre. Ezeket úgy hívjuk, hogy *kegyelem*. Ezek nélkül okvetetlenül a tönkrement, az enyészett prédája lennénk. De mivel ezek a hatalmak engem így emelnek, nem leszek! Mondják meg, nem fenséges dolog-e, hogy az emberi élet tragikumából a kegyelem kiségit engem? Ez gyönyörű, nagyszerű gondolat.

Nem hiszem, hogy a megváltásról Kegyetek így gondolkoztak volna valamikor, hogy tudniillik *nekem* nem kell a rosszba beleegyeznem, *nem kell a testiség ellen vétkezni* és nem kell a derekamat semmiféle kísértésbe beleadnom; mert én Istentől megváltott ember vagyok. Körülöttem nagy hatalmak vannak; azok az ígézetek, amelyek lelkemben, az értelmemben és az akaratomban, mint inspiráló hatalmak működnek. Mert ha hiszek a vérhajban, a pusztulásban, a romlásban, ugyanakkor hiszek az engem segítő nagy jó hatalmakban is. Az Isten rábízta Krisztusra, hogy legyen ennek az eszmének a jelzője, a kifejezője. Hogy keresztre feszítettette magát, az már csak magyarázat. Magyarázata annak, hogy úgy szeretett engem, hogy az életét adta, a keresztre feszítettette magát, és ezzel azt mondja nekem, hogy a lelkemet tanuljam megbecsülni, tanuljam szeretni és boldoggá is tenni. Így fog azután nekem és Kegyeteknek is sikerülni, hogy az életük ne kontár dolog, elrontott élet legyen, hanem Kegyetekhez méltó igaz, szép, boldog élet.

Ha a katolikus egyház gondolatai szerint a megváltó hatalmakkal, a szakramentális forrásokkal folyton megújítom az én lelkemet, folyton újjá lesz bennem a krisztusi szellem: akkor elérem azt, hogy folytonosan egy szellemi reneszánszban élek; biztosra veszem, hogy ugyanez sikerülni fog Kegyeteknek is, s elérik a legjobb életet. Hiszen Kegyetek fiatalok, előttük áll még minden, előttük áll egy egész elvégzendő élet, teljes életnapszám.

Ha majd egyszer számot adnak arról, hogy itt voltak 1927. március 24-én és egy püspök beszélt Önöknek nagy életfeladatokról, tragikumokról és kötelességekről: akkor mondják meg azt is, hogy Uram, én a Te szőlődben tényleg dolgoztam is attól a naptól fogva.

Mi a kötelességük? A lelküket olyanná tenni, amilyennek Krisztus akarja. Ha számot adnak majd, nem csak arról kell beszélniök, hogy velem itt voltak, hogy engem hallottak, pro vagy kontra állást foglaltak, hanem arról is, hogy vajon megütötték-e vagy nem ütötték meg a mértéket. Az evangélium mondja, hogy itt lesznek a jók, ott lesznek a rosszak. A jóknak azt fogják mondani: ti menjetek jobbra, mert amikor éhes voltam, ennem adtatok, amikor szomjas voltam, innom adtatok; a rosszaknak pedig azt fogják mondani: ti menjetek balra, mert éhezni és szomjazni hagytatok... Tetszik tudni, mi ez?

Ez a lelkeknek etikai fajsúly szerint való elhelyezkedése. Ha itt ebben a világban összeráznak vizet és olajat egy edénybe, s a kettőt össze akarják keverni, elegyíteni, majd megtalálja a helyét mind a kettő, a víz is, az olaj is, mert a fajsúlyuk dirigálja őket. Az emberi léleknek a fajsúlya az etikája, a természetfölötti, a krisztusi tökéletessége vagy tökéletlensége.

Micsoda óriási reveláció volna az számunkra, ha én megtehetném, hogy magamat egészen belevigyelek ezekbe a nagy gondolatokba, ha én magamat belerázhatom ebbe a fajsúlymérésbe. Ennekem nagyon fontos, hogy meg tudjam, hol vagyok, hogy ki vagyok. Ha így mindnyájunknak az etikai fajsúlyát így összerázhathatók, hogy láthassuk, hol tartok: süllyedek-e, vagy fölfelé iparkodom: micsoda óriási reveláció volna ez számomra – számotokra?!

Kegyetek is meg fognak halni és a lelkük az Isten országába, a lélek fajsúlyának a mérték helyére kerül. Nagyon szeretném, ha Kegyeteknek igazán tiszta erkölcsi fajsúlyuk volna, olyan, amely Krisztus szerint fémjeleztetik. Ha megütöd ezt a mértéket, ez a legnagyobb dicsőség. Ha valaki tud művészkedni és tud alakítani, ez nagyon szép dolog, de mégis sokkal szebb dolog ennél: az igaz élet.

Legszebb dolog a tiszta élet, a legszebb dolog a lélek ilyen kialakítása. Szép lehet egy márványszobor, amelyet Michelangelo alkotott; mégis a legszebb egy emberi egyéniség, vagyis a lélek, az erkölcs, a belső fiziológia, a kifejeződése a belső értékeknek.

Ne vessék ezt meg. Én majdnem mindig sírni tudnék, ha arra gondolok, hogy hány veszendő élet van – mindenféle okból természetesen. Ezek szerencsétlen művészek. „Ein jeder ist seines Glückes Schmied.”

Aki az ő boldogságának, a szerencséjének a kovácsa, ez a nagy művész. Ez a kovácsság a nagy művészet, ez a höchste Kunst. Olyant faragni az emberből, amiért valóban érdemes élni. Ha valaki élvezni akar, hát jusson neki; ha valaki érvényesülni akar, ha ambíciói vannak, hát jó, csak törje magát; de a legfőbb Schmiedekunst ez: kikalapálni bennem, magamban a krisztusi remeket. Nem rajtam kívül, mert ehhez más is kell, hanem saját magamban, énbennem. Bár, ha valamikor az Isten előtt megjelenek, ő azt mondhatja rólam, hogy ez az én művészetem.– Ki tudja azt a sok ötvösművészetet, azt a sok kalapácsütést elgondolni? Hisz az ember az egész életén át kell, hogy dolgozzék. Nagyon nehéz végigtekintenünk az elmúlt életünkön. De ha bemutathatom magam mint bibliás ember, mint krisztusi ember: akkor az én fajsúlyom már jól helyezkedett el, tudniillik Krisztus jobbra felől. Ezért érdemes élni, ezért állított Isten bennünket ide vagy oda.

*

Ott végeztük gondolatunkat, ahol kezdtük. A világ értéke az ember, az emberi élet. A világ értéke a lélek; a jobb ember, a tökéletességben kialakuló ember, a Krisztust magából kialakító ember, aki a nagy igazságokat harmonikus egészében áthozza az életbe; az életet fenséges harmóniával megzenésíteni tudó ember.

Én jobbat nem mondhatok, szebbet nem kívánhatok, semmi múzeumban pompásabbat nem láthatok. Nem tudom, ki mennyire érvényesült az élet kanyargós útjain, hanem ha érvényesült mint krisztusi ember, mint olyan ember, akire a Krisztus ráírja a saját monogramját és hogy ha ezt sok ember cselekszi, vagyis ha mindazok a titkos befolyások meglátszanak rajta, amelyek mint finom radír, mint a legfinomabb tűszúrások, kialakították az embert, a krisztusi embert; ez a fontos, ez a helyes emberi cél. Ezekből kell áradnia a krisztusi fénynek. Ha a krisztusi fényvel a homlokodon, áldozatossággal a szívedben fogsz megjelenni a nagy műkritikus előtt, aki a fajsúlyodat úgyis rögtön meglátja, és a szerint fog ítélni rólad, akkor azt mondja: jöjj fiam! Utánam akartál jönni, tehát jöjj; az isteni élet majd még más regiszterekben fog kialakulni benned.

Ne vessék meg tehát ezeket a nagy igazságokat; ha nem vetik meg, akkor ezek közöttük, Önökben, Kegyetekben maradnak.

Nem kívánok jobbat: küzdj, higgy, élj!

Úgy legyen!

Névmutató

Aiszküloosz, 23	Michelangelo, 28
Antigone, 24	Moloch, 25
Beethoven, Ludwig van, 11, 13, 15	Mór, Boldog, 5
Boisserie, Gustave, 13	Murillo, Bartalmé Esteban, 10, 19
Dante, Alighieri, 15, 23	Nékám dr., 26
Eszterházy, 21	Ödipusz, 24
Fisot, 14	Pál, Szent, 16, 19, 23, 24
Foerster, Friedrich Wilhelm, 22	Pascal, Blaise, 23
Goethe, Johann Wolfgang, 10, 20, 21	Pasteur, Louis, 13
Harnack, Adolf von, 11	Pitagorasz, 20
Harsányi Kálmán, 16	Schiller, Friedrich von, 10
Horthy Miklós, 15	Schopenhauer, Arthur, 9, 13, 15
Imre, Szent, 5	Secchi, Angelo S. J., 7
Izaiás, 24	Szent Ágoston, 14
Jákob, 23	Szofoklész, 23
János, Istenes Szent, 10	Toblachi gróf, 20
János, Szent, 17	Ursus (Quo Vadis), 23
Kant, Immanuel, 13	Vargha Damján, 5
Livia (Quo Vadis), 23	Wisemann, Nicholas Patrick, 19
Loisy, Alfred, 11	Zola, Émile, 13

[http://www.ppek.hu/konyvek/Prohaszka_Ottokar_Pecsi_egyetemi_ifjusagi_lelkigyakorlatok_1.pdf]